

แนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของ
ประเทศไทย

นายอริศรา ห่องทรัพย์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2557

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE GUIDELINES FOR DEVELOPING HOT SPRING RESOURCE IN HEALTH TOURISM
DESTINATION MANAGEMENT IN NORTHERN THAILAND

Mr. Arissara Hongsup

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science Program in Sports Science

Faculty of Sports Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2014

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย
โดย	นายอริศรา ห่องทรัพย์
สาขาวิชา	วิทยาศาสตร์การกีฬา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	อาจารย์ ดร.กุลพิชญ์ โภโคยอุดม

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนินทร์ชัย อินทிரารณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร.กุลพิชญ์ โภโคยอุดม)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ทวีพรปฐมกุล)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.กำโชค เผือกสุวรรณ)

อริศรา ห่องทรัพย์ : แนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย (THE GUIDELINES FOR DEVELOPING HOT SPRING RESOURCE IN HEALTH TOURISM DESTINATION MANAGEMENT IN NORTHERN THAILAND) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อ. ดร.กุลพิชญ์ โภคยอุดม, 180 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป ปัญหาการจัดการ ความต้องการการพัฒนา และพัฒนาแนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินงานวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน โดยขั้นตอนที่ 1 ใช้แบบสำรวจสภาพทั่วไปและปัญหาการจัดการโดยการสำรวจแหล่งท่องเที่ยว และใช้แบบสอบถามความต้องการการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยว เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจากกลุ่มบุคคลผู้เกี่ยวข้องในการท่องเที่ยว ได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว จำนวนทั้งสิ้น 400 คน ผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 จะนำไปพัฒนาเป็นแบบสอบถามในขั้นตอนที่ 2 และขั้นตอนที่ 2 ใช้แบบสอบถามพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยว เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวจำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

แนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ประกอบด้วย 1) ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวพุร้อนธรรมชาติให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น 2) ควรปรับปรุงภูมิทัศน์สถานที่ท่องเที่ยวให้มีความสวยงาม 3) ควรปรับปรุงเรื่องความสะอาดโดยรวมของสถานที่ท่องเที่ยว 4) ควรจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ และผู้พิการ 5) ควรซ่อมแซมห้องสุขา ห้องแช่น้ำพุร้อน และห้องอาบน้ำพุร้อน ให้มีสภาพที่ดี 6) ควรจัดให้มีป้ายนิเทศการแนะนำแหล่งท่องเที่ยว และสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ใกล้เคียง 7) ควรมีการปรับอัตราค่าบริการให้เหมาะสม เพื่อการพัฒนาและการบริการที่ดี 8) ควรปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานทุกประเภทให้ดีขึ้นมีคุณภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว 9) ควรปรับปรุงมาตรการการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสม และจัดให้มีชุดปฐมพยาบาลเบื้องต้น 10) ควรมีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวระหว่างชุมชนและภาครัฐร่วมกัน เพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 11) ควรพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ 12) ควรมีการแบ่งส่วนงานฝ่ายส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างชัดเจน

สาขาวิชา วิทยาศาสตร์การกีฬา

ลายมือชื่อนิสิต

ปีการศึกษา 2557

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

5678340239 : MAJOR SPORTS SCIENCE

KEYWORDS: GUIDELINES OF DEVELOPMENT / TOURISM DESTINATION MANAGEMENT / HEALTH TOURISM DESTINATION / HOT SPRING / NORTHERN THAILAND

ARISSARA HONGSUP: THE GUIDELINES FOR DEVELOPING HOT SPRING RESOURCE IN HEALTH TOURISM DESTINATION MANAGEMENT IN NORTHERN THAILAND. ADVISOR: GULAPISH POOKAIYAUDOM, Ph.D., 180 pp.

The purposes of this research were to study the recent situations, management problems, development requirements and to develop the guidelines for developing hot spring health tourism destination management in northern Thailand. These research methods were composed of 2 stages. In the first one, the surveys of recent situations and management problems collecting data regarding destination exploration along with development requirements questionnaires were used. Data were collected from the 400 samples which were the officers who have responsibilities in tourism attractions; local community or tourism operators and domestic tourists travelling to destination. The output of the first stage research was used in order to develop the second stage research methods. In the second stage, questionnaires regarding the consideration of possibility of the guidelines for developing tourism destination management were used. In this stage, data were collected from 30 samples of tourism expertise and the officers having responsibilities in tourism. Thereafter, data were statistically analyzed in percentage, mean, standard deviation.

The results were as follows;

The guidelines for developing hot spring health tourism destination management in northern Thailand were consisted of the requirement of: 1) More publicity in hot springs tourism destination 2) Improvement of more attractive landscape 3) Improvement of the cleanliness of the attractions 4) Provision of facilities for elderly and disabled tourists 5) Improvement of toilet and bathroom facilities in better conditions 6) Provision of tourism exhibitions along with nearby tourism attractions 7) Proper adjustment of entry and services fees for better service and improvement 8) Improvement of better infrastructure meeting the tourists' requirement 9) More concern in security including first aid kit provision 10) Encouragement of attraction management between community and government together in order to reinforce community participation in tourism development 11) More development that meets the criteria of hot spring health tourism standard and 12) Separate segment in local administrations who are directly responsible for tourism promotion.

Field of Study: Sports Science

Academic Year: 2014

Student's Signature

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เริ่มต้นขึ้นจากความช่วยเหลือและคำแนะนำอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ประพัฒน์ ลักษณะพิสุทธ์ อดีตอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และคอยสอนวิธีการดำเนินวิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี จากได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร. กุลทิพย์ โภไคยอุดม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำตรวจสอบ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ คอยดูแลและให้กำลังใจในการวิจัยนี้มาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ กาญจนกิจ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาติ ทวีพรปฐมกุล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. กำโชค เผือกสุวรรณ กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัยในการสอบวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ที่กรุณาให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์เทพประสิทธิ์ กุลธวัชวิชัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาวดี ลีมีง สวัสดิ์ อาจารย์ ดร. เสาวนีย์ วิจิตรโกสมุข นายแพทย์ บรรจบ ชุมทิสวัสดิ์กุล และนางสาว วรณกาญจน์ ฐิติธรรมาภรณ์ ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญสละเวลาในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวทุกท่าน ที่คอยช่วยเหลือให้ความสะดวกในทุก ๆ ด้าน และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสำรวจพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและสละเวลาตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย และคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มอบทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิต และใคร่ขอขอบพระคุณนาย วรพงศ์ วงศ์สนันท์ ที่สนับสนุนทุนช่วยเหลือในการดำเนินการวิจัยให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่าน บุคลากรทุกท่าน พี่ ๆ และเพื่อน ๆ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่คอยช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ นางสาว อภิญญา ห้องทรัพย์ น้องสาว และนางสาว อิศริย์ ศุภเลิศจารุภัทร์ ผู้ช่วยเก็บข้อมูลการวิจัยที่คอยช่วยเหลือและร่วมเดินทางไปเก็บข้อมูลในต่างจังหวัดร่วมกัน

ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณนาย ธาตุรักษ์ ห้องทรัพย์ และนางปณยา ห้องทรัพย์ บิดามารดา และครอบครัว ที่ได้อบรมสั่งสอน แนะนำ และคอยสนับสนุนผู้วิจัย ให้ความช่วยเหลือและผลักดันให้ประสบความสำเร็จ

สุดท้ายนี้คุณประโยชน์ที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใคร่ขอบอบแต่ ครู อาจารย์ที่ได้ให้ความรู้ บิดามารดาผู้ให้กำเนิด โรงเรียนวัดราชบพิตร วิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้ความรู้ซึ่งก่อให้เกิดวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขึ้น

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
คำสำคัญในการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	6
1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	6
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว.....	15
3. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ.....	22
4. องค์ความรู้เกี่ยวกับน้ำพุร้อนธรรมชาติ	34
5. รายชื่อแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย.....	46
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	48
1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย	48
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ.....	54

กรอบแนวคิดการวิจัย	57
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	58
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพทั่วไป ปัญหาและความต้องการการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย	58
พื้นที่ที่ทำการศึกษา	58
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	59
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	60
การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	62
การเก็บรวบรวมข้อมูล	63
การวิเคราะห์ข้อมูล	64
ขั้นตอนที่ 2 พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ให้ประสบความสำเร็จ.....	65
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	65
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	66
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	66
การเก็บรวบรวมข้อมูล	67
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
สรุปขั้นตอนกระบวนการวิจัย.....	68
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจสภาพทั่วไปและปัญหาการจัดการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ	72
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ.....	72
ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปและปัญหาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ...	73

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ.....	77
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	77
ตอนที่ 2 ความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ	79
การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการพัฒนาการ จัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ	79
การวิเคราะห์ความแปรปรวน โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความ ต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ “Analysis of Variance (ANOVA)”	86
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ.....	93
ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไป พัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของ ประเทศไทย.....	94
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	94
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ.....	95
การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทาง พัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ.....	95
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการพัฒนาปรับปรุงแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ.....	105
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	106
สรุปผลการวิจัย.....	106
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพทั่วไป ปัญหาและความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย.....	107

ขั้นตอนที่ 2 พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย.....	116
ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการพัฒนาปรับปรุงแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่ง น้ำพุร้อนธรรมชาติ.....	122
อภิปรายผลการวิจัย.....	124
ข้อเสนอแนะ.....	130
ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย.....	130
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	133
รายการอ้างอิง.....	134
ภาคผนวก.....	138
ภาคผนวก ก. ภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย..	139
น้ำพุร้อนผาเสริฐ ตำบลดอยฮาง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย	140
น้ำพุร้อนโป่งพระบาท ตำบลบ้านคู้ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย.....	141
น้ำพุร้อนป่าดิง ตำบลป่าดิง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย.....	142
น้ำพุร้อนโป่งปูเฟื่อง ตำบลเวียงสรวย อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย	143
น้ำพุร้อนห้วยทรายขาว ตำบลทรายขาว อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย.....	144
น้ำพุร้อนดอยสะเก็ด ตำบลป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่	145
น้ำพุร้อนหนองครก ตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่	146
น้ำพุร้อนผาบ่อง ตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	147
น้ำพุร้อนบ้านโป่งน้ำร้อน ตำบลใหม่พัฒนา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง.....	148
น้ำพุร้อนแม่จอก ตำบลแม่ป่าก อำเภอแม่วังจีน จังหวัดแพร่.....	149
ภาคผนวก ข. รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ตอบแบบสอบถามในงานวิจัย	150
รายงานผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	151
รายงานผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ด้านการท่องเที่ยว.....	152

รายนามผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	152
รายนามเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน.....	153
ภาคผนวก ค. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	154
แบบสำรวจสภาพทั่วไป และปัญหาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ....	155
แบบสอบถามความต้องการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ.....	162
แบบสอบถามพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยว.....	166
ภาคผนวก ง. เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในงานวิจัย	173
บันทึกข้อความ แจ้งผลผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย.....	174
ใบรับรองโครงการวิจัย คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย	175
ข้อมูลสำหรับประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย	176
บันทึกข้อความ แจ้งผลการพิจารณารายงานความก้าวหน้าโครงการวิจัย	179
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	180

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 1 ตารางแสดงการใช้ประโยชน์ของน้ำพุร้อนในรูปแบบต่างตามอุณหภูมิของน้ำ	38
ตารางที่ 2 ตารางแสดงคุณประโยชน์ของแร่ธาตุชนิดต่าง ๆ.....	42
ตารางที่ 3 ตารางแสดงรายชื่อแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติในภูมิภาคทางตอนเหนือประเทศไทย ที่ได้ ขึ้นทะเบียนกับกรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งหมดจำนวน 51 แห่ง	46
ตารางที่ 4 ตารางรายชื่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนที่จะทำการศึกษาวิจัย	59
ตารางที่ 5 ตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างสำเร็จรูป ทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %.....	60
ตารางที่ 6 จำนวน ผลการสำรวจสภาพทั่วไปและปัญหาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่ง น้ำพุร้อนธรรมชาติ ในแต่ละด้าน	74
ตารางที่ 7 จำนวน และค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	77
ตารางที่ 8 จำนวน ค่าร้อยละ และอันดับความนิยมของกิจกรรมหรือการบริการที่เคยใช้บริการ	78
ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ รวม 6 ด้าน.....	79
ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว.....	80
ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	81
ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว.....	82
ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว.....	83
ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว	84

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความ ต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว.....	85
ตารางที่ 16 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความ ต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ระหว่าง เจ้าหน้าที่ ประชาชนฯ และนักท่องเที่ยว รวม 6 ด้าน.....	86
ตารางที่ 17 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความ ต้องการพัฒนาการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ระหว่าง เจ้าหน้าที่ ประชาชนฯ และนักท่องเที่ยว ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว	87
ตารางที่ 18 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความ ต้องการพัฒนาการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ระหว่าง เจ้าหน้าที่ ประชาชนฯ และนักท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว.....	88
ตารางที่ 19 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความ ต้องการพัฒนาการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ระหว่าง เจ้าหน้าที่ ประชาชนฯ และนักท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว.....	89
ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความ ต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ระหว่าง เจ้าหน้าที่ ประชาชนฯ และนักท่องเที่ยว ด้านการจัดโปรแกรม การท่องเที่ยว	90
ตารางที่ 21 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความ ต้องการพัฒนาการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ระหว่าง เจ้าหน้าที่ ประชาชนฯ และนักท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว.....	91
ตารางที่ 22 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความ ต้องการพัฒนาการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ระหว่าง เจ้าหน้าที่ ประชาชนฯ และนักท่องเที่ยว ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว	92
ตารางที่ 23 จำนวน และค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	94
ตารางที่ 24 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการ จัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ รวม 7 ด้าน	95
ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนา การ จัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว	96

ตารางที่ 26 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนา การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว..	97
ตารางที่ 27 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนา การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก.....	98
ตารางที่ 28 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนา การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว.....	99
ตารางที่ 29 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนา การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว.....	100
ตารางที่ 30 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนา การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว.....	101
ตารางที่ 31 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนา การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว.....	102

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้เปลี่ยนมุมมองของประเทศ เป็นประเทศผู้นำด้านการท่องเที่ยวและการคมนาคมทางอากาศในภูมิภาคอาเซียน จากการตกลงการเปิดเสรีด้านการค้าสินค้าและบริการ 12 สาขา ประเทศไทยได้รับมอบหมายทำหน้าที่รับผิดชอบเป็นผู้ประสานงานหลักด้านการท่องเที่ยวและด้านสายการบิน การที่ประเทศไทยได้รับให้เป็นประเทศผู้ประสานงานหลักในสาขาการท่องเที่ยวและสาขาการบิน สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่จะผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวและการบินในภูมิภาคอาเซียน (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2552 :ออนไลน์) จากสถานการณ์การท่องเที่ยวไทยของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2556 มีทิศทางที่สดใส ทั้งจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้เติบโตร้อยละ 23 เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยวประมาณ 19.67 ล้านคน สร้างรายได้ทางการท่องเที่ยวประมาณ 853,122 ล้านบาท (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2556 :ออนไลน์) อุตสาหกรรมท่องเที่ยวถือเป็นสาขาหนึ่งของการค้าบริการ ซึ่งถือว่ามีสำคัญเป็นอย่างมากต่อเศรษฐกิจของหลายประเทศ เนื่องจากเป็นแหล่งที่มาของเงินตราต่างประเทศและแหล่งที่มาของการจ้างงานที่สำคัญ

ด้านการท่องเที่ยวที่ประเทศไทยมีภาพลักษณ์ที่โดดเด่น คือ ธรรมชาติทำให้เกิดการท่องเที่ยวด้านการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural Tourism) และความมีชื่อเสียงด้านการบริการสุขภาพและการแพทย์ทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและสปา (Spa and Wellness Tourism) รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพและการบำบัดรักษาของเอเชีย (Medical Hub of Asia) ซึ่งธุรกิจสปาเป็นหนึ่งในธุรกิจหลักในแผนยุทธศาสตร์นี้ และเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ต่างให้การยอมรับด้านการบริการในธุรกิจสปาของประเทศไทย (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข, 2557)

แหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทยที่สะท้อนภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวไทย ทั้งทางด้านการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพควบคู่กัน ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ โดยประเทศไทยมีจำนวนน้ำพุร้อนทั้งสิ้น 112 แห่งทั่วประเทศ ภูมิภาคที่มีจำนวนน้ำพุร้อนมากที่สุด คือภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย มีทั้งหมด 51 แห่งโดยพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวแล้วทั้งสิ้น 21 แห่ง ทั้งนี้ทำให้ภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ เป็นความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ผสมผสานทั้งทางด้านความเป็นธรรมชาติและทางด้านการส่งเสริมสุขภาพและสปา แหล่งท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพน้ำพุ

ร้อนธรรมชาติ ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติไม่น้อย ทั้งนี้เพราะปัจจุบันคนส่วนใหญ่หันมาใส่ใจดูแลสุขภาพมากขึ้น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ จึงถือได้ว่าเป็นรูปแบบการดูแลสุขภาพที่เรียกว่า “ธรรมชาติบำบัด” โดยการใช้ธรรมชาติในการบำบัดรักษาหรือเสริมสร้างสุขภาพนั้นเป็นการผ่อนคลายทำให้เกิดความสุขทั้งทางร่างกายและทางจิตใจควบคู่กัน (บรรจบ ชุณหสวัสติกุล, 2546) เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ผสมผสานอย่างลงตัวในภาพลักษณ์อันโดดเด่นของการท่องเที่ยวของประเทศไทย

ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนโดยส่วนใหญ่ยังไม่มีแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติที่ชัดเจน และต้องได้รับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการศึกษาเพื่อค้นหาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย เพื่อให้เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ดีขึ้น มีความพร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ที่จะเข้ามาใช้บริการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติของประเทศไทย อีกทั้งเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของการท่องเที่ยวของประเทศไทย ยังคงไว้ซึ่งความเป็นธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม และประเทศไทยมีศักยภาพในเรื่องการบริการทางด้านการแพทย์และสุขภาพทั้งในด้านบุคลากรและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ตลอดจนเรื่องค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งอื่นๆ การจัดการแหล่งท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาตินั้นๆ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาสภาพทั่วไป ปัญหาและความต้องการการจัดการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย และค้นหาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ให้ประสบความสำเร็จได้ และสามารถนำแนวทางและความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ไปใช้พัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนเป็นกลยุทธ์เชิงยุทธศาสตร์การจัดการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ให้มีมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนทั้งในระดับประเทศและในระดับนานาชาติได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป ปัญหาและความต้องการการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย
2. เพื่อค้นหาแนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย

คำสำคัญในการวิจัย

แนวทางพัฒนา, การจัดการท่องเที่ยว, แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ, น้ำพุร้อน, ภาคเหนือ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยในด้านต่าง ๆ มีรายละเอียด ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มี 2 กลุ่ม ได้แก่

- 1.1. กลุ่มบุคคลผู้เกี่ยวข้องในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน และนักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย
- 1.2. ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยว ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาที่จะทำการศึกษาวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลทั่วไปและสภาพทั่วไปและปัญหาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย และศึกษาความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว และด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดของ Buhalis 6As รวมไปถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

2. การพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ให้ประสบความสำเร็จ ประกอบไปด้วย ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว และด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดของ Buhalis 6As และด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว รวมไปถึงข้อเสนอแนะ ในการนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยในพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนธรรมชาติในภูมิภาคภาคเหนือของประเทศไทยในพื้นที่ดูแลรับผิดชอบโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดูแล โดยพบแหล่งน้ำพุร้อนอยู่ในพื้นที่ทั้งหมด 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย 5 แห่ง จังหวัดเชียงใหม่ 2 แห่ง จังหวัดแม่ฮ่องสอน 1 แห่ง จังหวัดลำปาง 1 แห่ง จังหวัดแพร่ 1 แห่ง รวมทั้งสิ้น 10 แห่ง (สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว, 2542 :ออนไลน์)

4. ขอบเขตด้านเวลา

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจสภาพทั่วไปและปัญหาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคภาคเหนือของประเทศไทย และใช้แบบสอบถามความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคภาคเหนือของประเทศไทย โดยการสอบถามบุคคลผู้เกี่ยวข้องในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน และนักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสำรวจและแบบสอบถาม ในช่วงเวลา 8.00 – 17.00 วันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ระหว่างเดือนมกราคม 2558 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ 2558 และดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยว ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย จะดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ในช่วงเดือนมีนาคม ถึง เดือนเมษายน 2558

คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย

แนวทางพัฒนา หมายถึง ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้าง ปรับปรุง ดัดแปลง และ/หรือแก้ไข ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นจากเดิมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน

การจัดการแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนได้รับการดูแลรับผิดชอบ จากหน่วยงานหรือองค์กรที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน ตลอดจนการมีส่วนร่วมความร่วมมือของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น ที่มีความเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนนั้นๆ ในที่นี้ใช้กรอบแนวคิดของ Buhalis 6As

แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึง สถานที่หรือสถานบริการการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนที่มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ และบริการทางด้านแพทย์ทางเลือก เช่น นวดแผนไทย อบ/ประคบสมุนไพร เป็นต้น ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนนั้นๆ

น้ำพุร้อน หมายถึง แหล่งที่น้ำไหลขึ้นมาจากใต้ดิน และมีอุณหภูมิสูงกว่าอุณหภูมิของร่างกายมนุษย์ เรียกว่า พุน้ำร้อน น้ำที่พุขึ้นมา อาจจะอุ่นๆ จนถึงเดือดพล่าน และอาจจะบริสุทธิ์หรือมีแร่ธาตุรวมทั้งแก๊สละลายอยู่ ทำให้มีรสและกลิ่นที่ต่างกัน ปริมาณน้ำที่ไหลออกมาแต่ละจุดก็ต่างกัน บางจุดเพียงเอ่อ ๆ บางจุดไหลแรง บางจุดพุ่งกระเซ็นฟันปากบ่อเพราะแรงดันของแก๊สที่ละลายเอาขึ้นมา จากใต้ดินปรากฏขึ้นมาเป็นน้ำที่ผุดออกมาจากพื้นโลกที่มีอุณหภูมิสูงกว่าบรรยากาศภายนอกและมี ส่วนประกอบของแร่ธาตุในน้ำ เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย

ภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย หมายถึง พื้นที่จังหวัดทั้งหมด 9 จังหวัดได้แก่ จังหวัด เชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดแพร่ จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน และจังหวัดอุดรดิตถ์ ได้แบ่งภูมิภาคทางภูมิศาสตร์ตามลักษณะทางธรรมชาติ ทาง เศรษฐกิจ คล้ายคลึงกันจนสามารถจัดเข้าพวกกันได้ และแตกต่างกันทาง วัฒนธรรม ประเพณี สังคม และภาษากับบริเวณใกล้เคียงโดยรอบ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2558: ออนไลน์)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง ราชการส่วนท้องถิ่นของประเทศไทย เป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป เป็นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในทุกๆจังหวัดทั่วประเทศไทย ได้แก่ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้แนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย รวมถึงได้ข้อมูลสภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน และความคิดเห็นต่อปัญหาและความต้องการการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อน ที่ผู้เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนได้ทำการตอบแบบสอบถาม และนำไปพิจารณาแนวทางและความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ไปประยุกต์ใช้กับแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทยให้มีมาตรฐานในระดับประเทศและระดับนานาชาติได้

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเรื่อง “แนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอรายละเอียดตามลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว
3. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
4. องค์ความรู้เกี่ยวกับน้ำพุร้อนธรรมชาติ
5. รายชื่อน้ำพุร้อนธรรมชาติในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ต้องดำเนินการเป็นลำดับขั้น ประกอบไปด้วย การศึกษาตำแหน่งทางการตลาดของแหล่งท่องเที่ยว การสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว การกำหนดตำแหน่งทางการตลาดของแหล่งท่องเที่ยว การวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2549)

ตำแหน่งทางการตลาดของแหล่งท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2549) กล่าวว่า ทางด้านการตลาดแหล่งท่องเที่ยวถือว่าเป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่เป็นสินค้าให้กับนักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวต้องเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว คาดหวังที่จะได้รับการตอบสนองตามความต้องการและความพึงพอใจได้มากที่สุด การเดินทางไปศึกษาหาความรู้และชื่นชมความงามของธรรมชาติที่แปลกใหม่หรือขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมที่แตกต่าง เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวจะตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยว เป็นจุดหมายปลายทางโดยคำนึงปัจจัย 2 ด้าน ดังนี้

1. ปัจจัยด้านความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว ส่วนประกอบที่ช่วยในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่จะเลือกมายังแหล่งท่องเที่ยวนั้น ซึ่งมี 5 ลักษณะดังนี้

- 1.1. คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวสามารถสร้างแรงดึงดูดใจนักท่องเที่ยว เช่น ความสวยงาม ความโดดเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ มีเอกลักษณ์
- 1.2. สภาพเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สภาพการคมนาคมขนส่งไปสู่แหล่งท่องเที่ยวนั้นมีความสะดวกสบายและปลอดภัยมากน้อยพิจารณาจากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยว มีสภาพเส้นทางเอื้ออำนวยต่อการเดินทางมากน้อยเพียงใด
- 1.3. สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว การรองรับในการเดินทางของนักท่องเที่ยว เพื่อให้เดินทางได้สะดวกสบายและปลอดภัย ซึ่งประกอบไปด้วยโครงสร้างพื้นฐานและธุรกิจท่องเที่ยว
- 1.4. ภาพลักษณ์หรือจินตภาพของแหล่งท่องเที่ยว ความนึกคิดของนักท่องเที่ยวที่มีต่อความโดดเด่นหรือเอกลักษณ์ หรือชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว
- 1.5. ขีดความสามารถรองรับของแหล่งท่องเที่ยว ความสามารถที่แหล่งท่องเที่ยวรองรับนักท่องเที่ยวได้โดยทำลายสภาพแวดล้อมและกระทบต่อธรรมชาติและคนในท้องถิ่นนั้น ๆ

2. ปัจจัยด้านความมีมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานในระดับสากล ประกอบได้ด้วยอย่างน้อย 9 ประการดังนี้

- 2.1. มีความงามทางธรรมชาติ หรือคงไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม
- 2.2. มีสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยจากมลพิษ
- 2.3. มีกิจกรรมท่องเที่ยวที่หลากหลาย
- 2.4. มีระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการที่เหมาะสม
- 2.5. มีการคมนาคมขนส่งที่ติดต่อกันได้ทุกระบบและมีรถบริการสาธารณะเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
- 2.6. มีระบบโทรคมนาคมสาธารณะที่สามารถติดต่อกันได้ทั่วโลก
- 2.7. มีความปลอดภัยจากอาชญากรรม อุบัติเหตุและโรคภัยไข้เจ็บ
- 2.8. มีการบริการการท่องเที่ยวที่ดี
- 2.9. มีความเป็นมิตรของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว

การสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2549) กล่าวว่า ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเป็นความรู้สึกนึกคิดของนักท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวไว้ก่อนหน้าที่เข้าไปสัมผัส เมื่อก้าวถึงสถานที่นั้น ๆ ผู้ฟังจะนึกถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กันควบคู่กันไป ความรู้สึกล่วงหน้าเรียกว่า “ภาพลักษณ์หรือจินตภาพของ

แหล่งท่องเที่ยว (Tourism Resource Image)” โดยเกิดขึ้นได้จากการรับรู้ การอ่านหนังสือ การสนทนา ภาพโฆษณา สื่อต่าง ๆ ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวจึงต้องพยายามสร้างภาพลักษณ์ด้านดีในการส่งเสริมสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือน การสร้างภาพลักษณ์สามารถสร้างได้ 5 วิธีดังนี้

1. การสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับกายภาพ เกี่ยวข้องทางภูมิศาสตร์ เช่น ชายหาด ทะเลสาบ หาดทราย มีแม่น้ำ ลำคลอง เกาะแก่ง มีอากาศบริสุทธิ์ ฝนตกชุกตลอดปี เป็นต้น ซึ่งภาพลักษณ์ทางกายภาพเมื่อกล่าวถึงสถานที่นั้น จะทำให้นักถึงสิ่งที่สำคัญที่สุดเป็นสัญลักษณ์ทางภูมิศาสตร์ เช่น แม่ฮ่องสอน ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวคือ เมืองสามหมอก เชียงราย ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวคือ เหนือสุดแดนสยาม เป็นต้น

2. การสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เกี่ยวกับความเป็นอยู่เป็นไปของคนในท้องถิ่น ซึ่งมีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ เช่น ประเทศไทย ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวคือ สยามเมืองยิ้ม

3. การสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ เกี่ยวข้องกับฐานะทางเศรษฐกิจ ลักษณะการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น เช่น กรุงเทพฯ ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวคือ ศูนย์การค้าและธุรกิจ ประเทศไทย ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวคือ ประเทศที่มีสินค้าและบริการที่คุ้มค่า

4. การสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับสิ่งก่อสร้าง เกี่ยวข้องกับสิ่งก่อสร้างที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ศาสนา หรือสิ่งก่อสร้างที่มีความเป็นเอกลักษณ์ควรค่าแก่การท่องเที่ยว เช่น สุโขทัย ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวคือ อุทยานประวัติศาสตร์ นครปฐม ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวคือ พระปฐมเจดีย์

5. การสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับพืชพันธุ์และสัตว์ เกี่ยวกับความแปลกและโดดเด่นจนเป็นที่รู้จัก และกลายเป็นเอกลักษณ์ เช่น จันทบุรี ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวคือ เมืองผลไม้ เพชรบูรณ์ ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวคือ มะขามหวาน

ข้อพึงระวังในการสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ในการสร้างภาพลักษณ์มีข้อพึงระวังอยู่ 5 ประการ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2549)

1. การสร้างภาพลักษณ์จะต้องทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักแหล่งท่องเที่ยวและรู้สึกประทับใจในแหล่งท่องเที่ยว
2. การสร้างภาพลักษณ์จะต้องสร้างให้กับจิตใจของนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ โดยให้ประทับใจในภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว
3. การสร้างภาพลักษณ์นั้นไม่ได้อยู่ที่จะสร้างให้แตกต่างจากที่มีอยู่ แต่ต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงความนึกคิดในจิตใจของนักท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่

4. การสร้างภาพลักษณ์จะต้องพยายามเปลี่ยนส่วนลึกของหัวใจนักท่องเที่ยวให้ตรงกับภาพลักษณ์ที่ต้องสร้างขึ้น
5. การสร้างภาพลักษณ์ต้องให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง และความเป็นจริงนี้ควรอยู่ในจิตใจที่นักท่องเที่ยวคาดหวังเอาไว้ก่อน

การกำหนดตำแหน่งทางการตลาดของแหล่งท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2549) กล่าวว่า เมื่อสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวแล้วก็ต้องกำหนดตำแหน่งทางการตลาดของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อง่ายต่อการกำหนดกลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดเที่ยวไปยังตลาดเป้าหมาย ซึ่งการกำหนดตำแหน่งเป็นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีตำแหน่งที่แตกต่างจากคู่แข่งและมีคุณค่าทางจิตใจของนักท่องเที่ยว จึงทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีความโดดเด่นมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยดูจากคุณสมบัติและจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว โดยการกำหนดตำแหน่งของแหล่งท่องเที่ยวมีหลักเกณฑ์สำคัญอยู่ 7 หลักเกณฑ์ คือ

1. หลักเกณฑ์กำหนดตำแหน่งทางการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวตามคุณสมบัติ ระบุตำแหน่งทางการตลาดตามลักษณะว่ามีประโยชน์อย่างไร
2. หลักเกณฑ์กำหนดตำแหน่งทางการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวตามคุณภาพ ระบุตำแหน่งทางการตลาดว่ามีความคุ้มค่าเมื่อได้มาเยี่ยมชม
3. หลักเกณฑ์กำหนดตำแหน่งทางการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวตามการใช้ ระบุตำแหน่งทางการตลาดว่าจะประทับใจในการใช้
4. หลักเกณฑ์กำหนดตำแหน่งทางการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวตามผู้ใช้ ระบุตำแหน่งทางการตลาดตามผู้ใช้งานว่าจะสร้างคุณค่าและยอมรับของสังคมนั้น ๆ
5. หลักเกณฑ์กำหนดตำแหน่งทางการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวตามระดับชั้น ระบุตำแหน่งทางการตลาดว่าอยู่เหนือกว่าคู่แข่งชั้น
6. หลักเกณฑ์กำหนดตำแหน่งทางการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวตามคู่แข่ง ระบุตำแหน่งทางการตลาดว่าเท่าเทียมกับคู่แข่งชั้น
7. หลักเกณฑ์กำหนดตำแหน่งทางการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวตามสัญลักษณ์ด้านวัฒนธรรม ระบุตำแหน่งทางการตลาดยังคงรักษาไว้ได้อย่างสมบูรณ์ดังเดิม

การวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) กล่าวว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวคือการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในการปรับปรุงและแต่งเติมเสริมสร้างแหล่งท่องเที่ยวจากสภาพเดิมไปสู่สภาพใหม่ที่ดีขึ้นอย่างเหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือนเพิ่มมากขึ้น และ

อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมควบคู่กัน โดยใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวอย่างคุ้มค่าและยาวนาน แต่ต้องให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด

แนวความคิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่แล้ว 8 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 สำรวจแหล่งท่องเที่ยว โดยดำเนินการสำรวจ ศึกษาสภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเป็นข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งไว้

ขั้นตอนที่ 2 การจัดแบ่งเขตพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยว แบ่งออกเป็นเขตต่าง ๆ ตามความสำคัญของระบบนิเวศและกิจกรรมที่ยอมรับได้ เพื่อควบคุมกิจกรรมของแต่ละพื้นที่ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวและการใช้ประโยชน์ นอกจากนี้ยังประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดการและสร้างความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่จะเข้าไปดำเนินการในแต่ละที่ โดยปกติแบ่งเขตพื้นที่ออกเป็น 8 เขตพื้นที่คือ

1. เขตพื้นที่บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยว เขตพื้นที่ให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว พร้อมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว โดยมีเอกสาร คู่มือ สื่อสิ่งพิมพ์ โสตทัศน นิตยสาร ประกอบมักเป็นพื้นที่ใกล้ทางเข้าเพื่อให้นักท่องเที่ยวแวะรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว

2. เขตพื้นที่บริการธุรกิจท่องเที่ยว เป็นเขตพื้นที่ให้บริการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ที่พักแรม ให้บริการอาหารเครื่องดื่ม ให้บริการด้านมัคคุเทศก์ จุดจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก เป็นต้น มักเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับพื้นที่นันทนาการเพื่อการท่องเที่ยว

3. เขตพื้นที่นันทนาการเพื่อการท่องเที่ยว เป็นเขตพื้นที่ที่มีจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวหรือมีกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้สัมผัสความงามและคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว จัดเป็นเขตพื้นที่ที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจมากที่สุด

4. เขตพื้นที่สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ เป็นพื้นที่ที่มีสภาพสมบูรณ์ มีความคงทนเหมาะสมสำหรับการศึกษาและก่อกิจกรรมนันทนาการ โดยสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะที่จำเป็นและไม่ทำลายธรรมชาติ

5. เขตพื้นที่ประวัติศาสตร์ พื้นที่ที่มีหลักฐานสำคัญทางมนุษยศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หรือชาติกิตติคุณ เหมาะสำหรับการศึกษาค้นคว้าด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีของมนุษยชาติ

6. เขตพื้นที่หวงห้าม พื้นที่ที่ไม่อนุญาตให้เข้าไป เนื่องจากเป็นพื้นที่อนุรักษ์ไว้เพื่อความสมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยว หรืออาจเป็นพื้นที่ที่อันตรายที่ไม่ต้องการเปิดเผย เช่น เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า เขตพื้นที่สูงชันไม่ปลอดภัย เขตที่พักอาศัยเจ้าหน้าที่

7. เขตพื้นที่กิจกรรมพิเศษ ที่กำหนดขึ้นเพื่อประกอบกิจกรรมที่ไม่ใช่กิจกรรมในหน้าที่ของแหล่งท่องเที่ยว มักเป็นกิจกรรมที่ขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการจัดแบ่งพื้นที่ในแหล่ง

ห้องเที่ยวและอยู่นอกเหนืออำนาจการควบคุมของแหล่งท่องเที่ยว เช่น เพื่อความมั่นคงโดยการติดตั้งสถานีส่งสัญญาณ เพื่อการพัฒนาการเกษตรโดยสร้างอ่างเก็บน้ำ หรือเสาไฟฟ้าแรงสูง เป็นต้น

8. เขตพื้นที่ป้องกัน พื้นที่โดยรอบของแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องกันไว้เพื่อป้องกันการบุกรุกทำลายของแหล่งท่องเที่ยวของชาวบ้านที่อาศัยในละแวกนั้น มักใช้ถนนหรือคูคลองที่อยู่ใกล้เป็นแนวกันชนหรือสร้างรั้วล้อมรอบ

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวในแต่ละเขตพื้นที่ เป็นการเสริมสร้างให้เหมาะสมกับกับแต่ละพื้นที่ เพื่อปรับปรุงให้สามารถใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น รวมทั้งรักษาสภาพแวดล้อมให้ดี ฉะนั้นการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวจำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ 7 ประการ

1. คำนึงถึงจิตสำนึกในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อม
2. คำนึงถึงสภาพแวดล้อมตามมาตรฐานทางวิศวกรรม เพื่อความคงทนและปลอดภัย
3. คำนึงถึงการใช้พลังงานอย่างประหยัด
4. คำนึงถึงการใช้น้ำอย่างประหยัด
5. คำนึงถึงการจัดการของเสียอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม
6. คำนึงถึงความสะดวกในการใช้งานและการดูแลรักษา
7. คำนึงถึงความงามและมีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม หากคำนึงถึงแต่ความสะดวกและประหยัดบางครั้งอาจทำลายสุนทรียภาพของแหล่งท่องเที่ยวได้

ขั้นตอนที่ 4 การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเสริมในแหล่งท่องเที่ยวทั้งธรรมชาติและวัฒนธรรม เสริมสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้และความเพลิดเพลินเพิ่มขึ้น โดยจำกัดนักท่องเที่ยวต่อกลุ่มกิจกรรม ไม่สร้างผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม เช่น กิจกรรมเดินป่า กิจกรรมถ่ายภาพ กิจกรรมศึกษาธรรมชาติ กิจกรรมกีฬาหรือชมกีฬา เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินขีดความสามารถในการรองรับของนักท่องเที่ยวของแต่ละเขตพื้นที่ ว่ารองรับได้มากที่สุดเท่าไร เพื่อจะได้นำมากำหนดปริมาณ การควบคุมและมาตรการจำกัดนักท่องเที่ยวให้เหมาะสม เพื่อป้องกันปัญหาความแออัด ขยะมูลฝอยตกค้าง เสียงรบกวน การทำลายแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งขีดความสามารถรองรับนักท่องเที่ยวของแต่ละพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวสามารถพิจารณาได้ 5 ด้าน

1. ขีดความสามารถรองรับนักท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจ ระดับปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่ทำให้เศรษฐกิจได้ผลตอบแทนมากที่สุดภายใต้ข้อจำกัด โดยไม่กระทบต่อการลงทุนของประชาชน
2. ขีดความสามารถรองรับนักท่องเที่ยวด้านกายภาพ ระดับปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงระดับความพอเหมาะของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น

3. ขีดความสามารถรองรับนักท่องเที่ยวด้านสังคม ระดับปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่ไม่ทำให้ความสนุกสนานและความประทับใจของนักท่องเที่ยวลดลง และไม่ทำให้เกิดผลกระทบทางด้านลบต่อคนในท้องถิ่น
4. ขีดความสามารถรองรับนักท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อม ระดับปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่ไม่ทำให้สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศในพื้นที่ด้อยค่าลง
5. ขีดความสามารถรองรับนักท่องเที่ยวด้านความรู้สึก ระดับปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่ไม่ทำให้ความเป็นส่วนตัวและสุนทรีย์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวลดลง

ขั้นตอนที่ 6 การให้การศึกษาถึงผลกระทบของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว เข้าใจถึงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและธุรกิจของตนเองมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดจิตสำนึกการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 7 การจัดให้มีข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว เช่น แนะนำประวัติแหล่งท่องเที่ยว แนะนำเขตพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว แนะนำจุดน่าสนใจ และกิจกรรมบริการในแหล่งท่องเที่ยว อาจตั้งศูนย์บริการข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว โดยมีสื่อสิ่งพิมพ์ เครื่องมือให้ความรู้เรียนรู้ด้วยตนเอง การประชาสัมพันธ์ข้อมูลอย่างกว้างขวาง หากสามารถจัดทำคู่มือให้แก่นักท่องเที่ยวจะเป็นประโยชน์อย่างมาก

ขั้นตอนที่ 8 การจัดหางบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เพียงพอ จัดหาบุคลากร เงิน วัสดุ มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืน จึงเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะต้องจัดหางบประมาณให้เพียงพอ หรืออาจเก็บค่าเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนำรายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

ขั้นตอนการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) กล่าวว่า เมื่อได้แนวคิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมาแล้ว ก็นำมาวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเป็นการเพิ่มศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวขึ้น ๆ ให้มีความดึงดูดใจนักท่องเที่ยวมากขึ้น การกำหนดแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวล่วงหน้าว่าจะดำเนินการอย่างไร จะดำเนินการทำไม จะดำเนินงานที่ไหน จะดำเนินงานอย่างไร จะดำเนินงานเมื่อไหร่ และใครเป็นผู้ดำเนินงาน เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีขั้นตอนการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอยู่ 6 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว

ขั้นที่ 2 ขั้นการกำหนดปัญหาของแหล่งท่องเที่ยว

ขั้นที่ 3 ขั้นการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาของแหล่งท่องเที่ยว

ขั้นที่ 4 ขั้นการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาของแหล่งท่องเที่ยว

ขั้นที่ 5 ขั้นการกำหนดแผนงานและโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

ขั้นที่ 6 ขั้นการเขียนโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

ขั้นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลใน 3 ด้านคือ

1. ข้อมูลด้านสภาพพื้นฐานทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว
2. ข้อมูลด้านความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว การคมนาคม ระบบสาธารณูปโภค
3. ข้อมูลด้านการตลาดของแหล่งท่องเที่ยว

ขั้นกำหนดปัญหาของแหล่งท่องเที่ยว เป็นขั้นการทำรายการหรือดัชนีที่มีความสัมพันธ์มโกรมในระดับสูงมาก มาพิจารณาปรับปรุงเพื่อให้ความสัมพันธ์มโกรมของแหล่งท่องเที่ยวน้อยลงในมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยกำหนดปัญหาแต่ละด้านดังนี้

1. ปัญหาด้านกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว
2. ปัญหาด้านสาธารณูปโภคภายในแหล่งท่องเที่ยว
3. ปัญหาด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว
4. ปัญหาด้านผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมของแหล่งท่องเที่ยว
5. ปัญหาด้านผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

ขั้นกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาของแหล่งท่องเที่ยว เป็นขั้นในการพิจารณา กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละด้านดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการแก้ปัญหาด้านสภาพพื้นฐานทั่วไป
2. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการแก้ปัญหาด้านความพร้อมแหล่งท่องเที่ยว
3. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการแก้ปัญหาด้านตลาดของแหล่งท่องเที่ยว

ขั้นการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแต่ละปัญหาแต่ละด้านว่ามีแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้

1. กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาด้านสภาพพื้นฐานทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว
2. กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาด้านความพร้อมแหล่งท่องเที่ยว
3. กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาด้านตลาดของแหล่งท่องเที่ยว

ขั้นการกำหนดแผนงานและโครงการการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การนำแนวทางการแก้ไข ปัญหาของแหล่งท่องเที่ยวมากำหนดเป็นแผนงานและโครงการการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

1. กำหนดแผนงานพัฒนาด้านสภาพพื้นฐานทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว
2. กำหนดแผนงานพัฒนาด้านความพร้อมแหล่งท่องเที่ยว
3. กำหนดแผนงานพัฒนาด้านตลาดของแหล่งท่องเที่ยว

ขั้นการเขียนโครงการการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว นำโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมาเขียน รายละเอียดโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 9 หัวข้อย่อยดังนี้

1. ชื่อโครงการ
2. หน่วยงานรับผิดชอบ
3. หลักการและเหตุผล
4. วัตถุประสงค์และเป้าหมาย
5. ขั้นตอนและวิธีดำเนินงาน
6. การจัดวางการดำเนินงาน
7. ระยะเวลา
8. งบประมาณ
9. ผลประโยชน์และผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การศึกษาตำแหน่งทางการตลาดของแหล่งท่องเที่ยว และการสร้าง ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว จะช่วยให้ผู้ที่ดูแลแหล่งท่องเที่ยวได้เข้าใจถึงทรัพยากรที่สำคัญของ แหล่งท่องเที่ยว สามารถกำหนดตำแหน่งทางการตลาดของแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งยังสามารถวางแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอีกด้วย การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับและ ผลกระทบจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในทุก ๆ ด้าน ทั้งผลกระทบด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อม การมี ส่วนได้ส่วนเสียของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชนและภาครัฐในการดำเนินการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

กรมการท่องเที่ยว (2558) ได้นิยามความหมายของแหล่งท่องเที่ยวไว้ว่า แหล่งท่องเที่ยว (Destinations) หมายถึง สถานที่ที่เกิดจากธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมซึ่งสามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวในด้านความสวยงาม ความน่าประทับใจ ปัจจัยพื้นฐานในเรื่องระบบการสื่อสาร สาธารณูปโภค มีสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งด้านการบริการ การขนส่ง

มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Management attractions standards) หมายถึง ข้อกำหนดเบื้องต้นของแหล่งท่องเที่ยวที่ใช้ในการดำเนินการบริหารจัดการอย่างมีกระบวนการ ได้แก่ การวางแผน การจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดการพื้นที่ การจัดการบุคลากรทางการท่องเที่ยว ด้านการประชาสัมพันธ์ การจัดการด้านรายได้ การมีส่วนร่วมของท้องถิ่น ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวและชุมชน เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

ข้อกำหนดมาตรฐานการจัดบริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

กรมการท่องเที่ยว (2558) ได้กำหนดมาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเป็นมาตรฐานขั้นต้นของแหล่งท่องเที่ยว มีเกณฑ์ตัวชี้วัดที่ใช้เป็นแนวทางในการตรวจประเมินมาตรฐานประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ 44 ตัวชี้วัด ได้แก่

- องค์ประกอบที่ 1 การวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว
- องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว
- องค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
- องค์ประกอบที่ 4 การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
- องค์ประกอบที่ 5 การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพบริการในแหล่งท่องเที่ยว
- องค์ประกอบที่ 6 การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว
- องค์ประกอบที่ 7 การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ

องค์ประกอบที่ 1 การวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีการจัดตั้งคณะทำงานของผู้รับผิดชอบเพื่อการบริหารงานของแหล่งท่องเที่ยว
2. มีการนำวิสัยทัศน์และทิศทางการบริหารแหล่งท่องเที่ยวไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินงาน
3. มีการวางแผนการจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว
4. มีการวางกำลังคนที่เพียงพอกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
5. มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้อย่างต่อเนื่อง
6. มีการประเมินผลความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเป็นประจำ

องค์ประกอบที่ 2 การบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 8 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีการจัดสรรพื้นที่ความรับผิดชอบของแหล่งท่องเที่ยวระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน
2. มีการจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่สามารถดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยว
3. มีการให้ชุมชน สมาคม และชมรม มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสม
4. มีการจัดภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอยู่
5. มีการพัฒนา หรือปรับปรุงบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง
6. มีข้อบังคับของแหล่งเที่ยวนั้น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ
7. มีการบันทึกภาพของแหล่งท่องเที่ยวไว้เป็นข้อมูลเพื่อความสมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยวประจำปี
8. กำหนดจุดคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ivo อย่างชัดเจน เช่น ด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต อาหาร และกิจกรรมต่าง ๆ

องค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีการจัดเตรียมเส้นทางที่เหมาะสมสำหรับการเข้าถึงยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างปลอดภัย
2. มีการจัดเก็บข้อมูลหรือแสดงภาพรวมทั้งกำหนดบริเวณที่นักท่องเที่ยวสามารถชมแหล่งท่องเที่ยวอย่างชัดเจน
3. มีการกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสม ตามช่วงเวลาของวันหรือฤดูกาล
4. มีการจัดให้มีพาหนะไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก
5. มีการแสดงข้อมูลข่าวสารในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก

องค์ประกอบที่ 4 การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมความสะอาดต่าง ๆ ประกอบด้วย 9 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. จัดให้มีการบริการด้านอาหารและเครื่องดื่มที่สะอาดและถูกสุขลักษณะในแหล่งท่องเที่ยว
2. จัดให้มีห้องน้ำ/สุขาที่สะอาดถูกสุขลักษณะสำหรับนักท่องเที่ยว
3. จัดให้มีระบบเตือนภัยหรือระบบรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว
4. มีการจัดเตรียมสถานที่ อุปกรณ์อำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ
5. มีการจัดสถานที่จำหน่ายของที่ระลึกให้แก่นักท่องเที่ยว
6. มีการจัดการด้านที่พักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม เช่น ม้านั่ง ศาลาพักผ่อน
7. มีระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สาธารณะที่เพียงพอต่อการบริการนักท่องเที่ยว
8. มีการจัดการด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น
9. มีการจัดการขยะและการบำบัดของเสีย

องค์ประกอบที่ 5 การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว
ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีการพัฒนาบุคลากรด้านการให้บริการทางการท่องเที่ยว
2. มีการจัดให้มีการอบรมด้านภาษาต่างประเทศให้กับเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยว
3. มีการจัดให้มีพนักงานบริการข้อมูล ประชาสัมพันธ์ที่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว
4. มีการพัฒนาช่องทางการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ
5. มีข้อบังคับด้านการแต่งกายและบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการอย่างชัดเจน
6. มีการดูแลการให้บริการให้เป็นไปตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวที่กำหนดไว้
7. มีการประเมินคุณภาพการให้บริการ

องค์ประกอบที่ 6 การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. จัดให้มีการประชุมระหว่างผู้รับผิดชอบกับภาคีการท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว
2. จัดให้มีการควบคุมดูแลให้กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อท้องถิ่น
3. มีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้กับชุมชนในท้องถิ่น
4. มีการจัดกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และชุมชนในท้องถิ่น
5. มีคำชี้แจงขอบเขตและข้อจำกัดการจัดกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่ 7 การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ

ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. จัดให้มีการให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ และผู้ที่เกี่ยวข้องในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ
2. จัดให้มีกิจกรรมรณรงค์ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติภายในแหล่งท่องเที่ยว
3. จัดให้มีกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดภายในแหล่งท่องเที่ยว
4. จัดให้มีการประเมินผลทางด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า มาตรฐานองค์ประกอบทั้ง 7 ด้าน สอดคล้องกับองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยว

Buhalis's 6As ประกอบด้วย ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว และด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งคล้ายคลึงกับองค์ประกอบทั้ง 7 ของกรมการท่องเที่ยวเช่นกัน และมาตรฐานดังกล่าวสามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแบบสอบถามแนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนได้

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสามารถรองรับนักท่องเที่ยวและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอนาคตได้ องค์ประกอบหลักของแหล่งท่องเที่ยวมีอยู่ด้วยกัน 6 ด้าน 6As (Buhalis, 2000) ได้แก่

1. สิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)
2. ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibilities)
3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)
4. การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว (Available Packages)
5. กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (Activities)
6. การบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Services)

สิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) หมายถึงแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น มีลักษณะเฉพาะตัวที่โดดเด่นหรือมีเอกลักษณ์ของตัวเอง ที่ดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวให้มาเยือนไปยังสถานที่นั้น ๆ แหล่งท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบหลักสำคัญในการท่องเที่ยว รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวมีเป็นธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตชาวบ้าน แหล่งท่องเที่ยวประเพณีชุมชนท้องถิ่น ต่อมามีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ จนถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น หรือดัดแปลงให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ขึ้นเองเพื่อตอบสนองความต้องการ เช่น สิ่งประดิษฐ์ประติมากรรม อาคารสิ่งก่อสร้าง กิจกรรมเทศกาลพิเศษ

ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibilities) เป็นอีกปัจจัยสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่นำนักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งเที่ยวนั้น ๆ ได้ ต้องมีเส้นทางโครงข่ายคมนาคมที่สะดวกต่อการเข้าถึงจุดสำคัญของแหล่งเที่ยวนั้น ๆ สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายการคมนาคมอย่างทั่วถึงทั้งการโดยสารและขนส่งและเชื่อมกับบริเวณใกล้เคียง ได้แก่ การขนส่งสินค้าและบริการ การขนส่งโดยสาร รถโดยสาร การเชื่อมต่อทางคมนาคมหลัก เช่น สนามบิน สถานีขนส่ง สถานีรถไฟ รวมไปถึงคุณภาพของระบบการขนส่งโดยสาร เช่น ถนนทางหลวง เส้นทางคมนาคมที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) การจัดการกับสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งสาธารณูปโภคพื้นฐานทั่วไป และบริการอื่น ๆ แก่นักท่องเที่ยว เพื่อช่วยเหลือและสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยือน เช่น ที่พักแรม การขนส่ง การสื่อสารโทรคมนาคม สัญญาณอินเทอร์เน็ตไร้สาย ระบบประปาและไฟฟ้า การบริการนำเที่ยว รวมถึงป้ายบอกทางจุดบริการข้อมูล แหล่งท่องเที่ยว และร้านค้าจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก เป็นต้น

การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว (Available Packages) รูปแบบการจําหน่ายเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ เป็นรูปแบบหนึ่งที่มีผู้จัดการท่องเที่ยวที่ถูกเลือกมาจัดเป็นโปรแกรม

การท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความแตกต่างระหว่างเดินทางท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา เป็นต้น

กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (Activities) การที่แหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมที่เหมาะสมและมีความหลากหลายในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้เลือกใช้บริการ เพื่อรองรับและตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยกิจกรรมนั้นมีโอกาสสร้างจิตสำนึกและให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการสร้างประสบการณ์การมีส่วนร่วมแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต เช่น การเกี่ยวข้าว ทำนา การปลูกพืชผัก การทำหัตถกรรมพื้นบ้าน หรือกิจกรรมนันทนาการ เช่น การเดินป่า การดูนก การส่องสัตว์ป่าหรือกิจกรรมผจญภัย เช่น การล่องแก่ง การขี่ช้าง การปีนหน้าผา ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ที่ถูกจัดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวจะทำให้นักท่องเที่ยวประทับใจในแหล่งท่องเที่ยว

การบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Services) เป็นการบริการเสริมที่นอกเหนือจากการบริการขั้นพื้นฐาน เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น ธนาคาร ไปรษณีย์ โรงพยาบาล ร้านอินเทอร์เน็ต การบริการข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ ตู้กดเงินสด จุดบริการแลกเปลี่ยนเงินตรา

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า องค์ประกอบหลักทั้ง 6 ด้านเป็นโครงสร้างพื้นฐานในการจัดการกับแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดการพัฒนาและการจัดการกับด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวและมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ดีขึ้น องค์ประกอบหลักของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญด้านต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสนับสนุนพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทั้งสิ้น ทั้งนี้แหล่งท่องเที่ยวจะพัฒนาได้ครบทุกด้านทุกองค์ประกอบของการท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างครอบคลุมทั่วถึง

การจัดการแหล่งท่องเที่ยว

มนัส สุวรรณ และคนอื่นๆ (2541) เสนอไว้ใน “โครงการศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยว ในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล” โดยสรุปกล่าวว่าการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเป็นการดำเนินการอย่างมีเป้าหมายที่สอดคล้องกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ต้องคำนึงถึงสภาพที่แท้จริงของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งข้อจำกัดของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร เป็นการกำหนดมาตรการ แนวทาง และแผนการดำเนินงานที่ดี ต้องมีทิศทางเป็นไปตามขอบเขตที่กำหนดไว้ การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการทางเศรษฐกิจ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ การจัดการท่องเที่ยวที่ดี จะช่วยให้พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมีความเสื่อมโทรมน้อยที่สุด การวางแผนนโยบายต้องสอดคล้องกับความเห็นและเหตุผลของคนในชุมชน ดำเนินนโยบายเจาะจงลงไปในแต่ละด้าน โดย

พิจารณาปัจจัยพื้นฐานของสังคมเป็นสำคัญ แนวทางการสร้างแผนดำเนินงานในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ

สุภาวดี มีสิทธิ์ และคนอื่นๆ (2545) กล่าวว่า การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวสามารถจัดการได้ทั้งในรูปแบบราชการและราชการกึ่งเอกชน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานในแต่ละพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการในรูปแบบราชการเสนอให้มีองค์กรรับผิดชอบที่ชัดเจน และการบริหารจัดการในรูปแบบราชการกึ่งเอกชนให้มีทิศทางการจัดการและมีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วยตนเอง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

สุริพร พงษ์พานิช (2544) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ตามแนวคิด "การมีส่วนร่วมของประชาชน" เป็นแนวทางที่ภาครัฐให้ความสำคัญอย่างยิ่งในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา เกิดจากการที่ภาครัฐไม่สามารถดำเนินการพัฒนาโครงการต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จได้ ถึงแม้ว่าที่โครงการพัฒนาต่าง ๆ นั้นเป็นโครงการที่มีผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ได้กำหนดวิธีการดำเนินงานแล้วก็ตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ถึงแม้จะใช้ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามาช่วยก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ เมื่อทำการสำรวจพบว่าโครงการต่าง ๆ ไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งประชาชนในท้องถิ่นยังไม่เข้าใจเหตุผลของภาครัฐจึงไม่ปฏิบัติตาม องค์การสหประชาชาติ (UNESCO - UN) เห็นความสำคัญของปัญหานี้ จึงได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของประชาชนในท้องถิ่นในแผนปฏิบัติการเพื่อให้เกิดการดูแลจัดการสิ่งแวดล้อมและสังคมอย่างยั่งยืน ได้กำหนดให้ "การมีส่วนร่วมของประชาชน" เป็นกลยุทธ์สำคัญของแผนปฏิบัติการนี้ และให้คำนิยามว่า "เป็นการให้โอกาสแก่สมาชิกของชุมชนเท่าเทียมกันในการเข้าร่วมประโยชน์จากการพัฒนาและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม"

การมีส่วนร่วมของประชาชนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวทำให้เกิดการกระจายรายได้ในท้องถิ่น ทำให้คนท้องถิ่นมีงานทำ มีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แต่ในระบบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว นั้น คนท้องถิ่นจำนวนมากที่จะได้รับประโยชน์ ส่วนใหญ่มักจะเป็นคนงาน ลูกจ้างในเขตอุทยาน หรือเป็นพนักงานในโรงแรม รีสอร์ท ที่ผู้ลงทุนส่วนใหญ่มาจากนักธุรกิจ คนท้องถิ่นที่มีรายได้น้อยก็อาจลงทุนได้เพียงร้านค้า ร้านอาหารขนาดเล็ก การกระจายรายได้สู่คนท้องถิ่นจึงมีน้อย การที่จะทำให้คนท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์มากขึ้นจะต้องกระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่มดำเนินกิจกรรมและธุรกิจการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเอง โดยคนในชุมชนต้องร่วมมือกันบริหารจัดการ ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ๆ เช่น การท่องเที่ยวเชิง

นิเวศ (Ecotourism) โฮมสเตย์ (Home stay) เปิดโอกาสให้คนท้องถิ่นบริหารจัดการธุรกิจท่องเที่ยว
ในชุมชนของตนเอง ซึ่งเป็นการจัดการธุรกิจชุมชน (Community Business)

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การจัดการแหล่งท่องเที่ยวมีความสำคัญในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การ
บริหารจัดการที่ดี มีแผนการดำเนินงาน แนวทางการพัฒนา จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดการพัฒนา
ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือของประชาชนในชุมชนและภาครัฐ และการมีส่วนร่วมในการบริหาร
จัดการร่วมกัน และกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการอย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์มากที่สุด
จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวที่มีการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์กับการท่องเที่ยว

มาสโลว์ (Maslow, 1970) ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 5 ชั้น เรียงตามลำดับ ดังนี้

- ชั้นที่ 1 ความต้องการทางกายคือความต้องการปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต
- ชั้นที่ 2 ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย
- ชั้นที่ 3 ความต้องการความรักและการเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม
- ชั้นที่ 4 ความต้องการได้รับการยกย่องจากผู้อื่น
- ชั้นที่ 5 ความต้องการในการเข้าใจและรู้จักตนเอง

มาสโลว์ ยังกล่าวอีกกว่าว่า ความต้องการต่าง ๆ เหล่านี้ต้องเกิดเป็นลำดับขั้น และจะไม่มี การ
ข้ามขั้น เมื่อชั้นที่ 1 ไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการ ในลำดับขั้นที่ 2-5 ก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้ มนุษย์
มีความต้องการไม่สิ้นสุดเมื่อได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์จะมีความต้องการใหม่เกิดขึ้นเรื่อย ๆ

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า มนุษย์มีความต้องการการท่องเที่ยวเป็นการพักผ่อนและกิจกรรมนันทนาการ
เพื่อตอบสนองความต้องการทางกายและจิตใจ เพื่อพักผ่อนหย่อนใจจากความเครียด เมื่อเกิดการ
เดินทางมนุษย์ต้องการความปลอดภัยในการเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ และมีความต้องการเดินทาง
เป็นกลุ่ม เดินทางกับครอบครัว เพื่อน หรือเดินทางไปหาสังคมใหม่ ๆ การได้เดินทางไปยังสถานที่ที่มี
ชื่อเสียงเพื่อได้รับการยกย่องจากผู้อื่น และเดินทางเพื่อเข้าใจและรู้จักตนเองมากขึ้น หรือเดินทางเพื่อ
สร้างความท้าทายในตนเองเอาชนะใจตนเอง

3. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2553) โดยสรุปกล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่และวัฒนธรรมมีความงดงาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพักผ่อนหย่อนใจเรียนรู้วิถีชีวิต และแบ่งเวลาในการทำกิจกรรมเพื่อดูแลสุขภาพหรือการบำบัดฟื้นฟูเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการท่องเที่ยว ศึกษาวิธีการดูแลรักษาสุขภาพมีความรู้ในการรักษาคุณภาพชีวิตที่ดี ตลอดจนเพื่อรักษาสมดุร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลต่อความสุขในการดำรงชีวิตมีความสุขทั้งทางกายและทางใจ เป็นการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมโดยทั่วไปมีการจัดการท่องเที่ยวท่ามกลางธรรมชาติ เรียนรู้วิถีการใช้พลังงานจากธรรมชาติมาบำบัดฟื้นฟูเสริมสร้างสุขภาพให้สดชื่นแจ่มใส เป็นการเสริมพลังกำลังให้สมบูรณ์แข็งแรง ปรับสภาพจิตใจและร่างกายให้สมดุล สามารถนำกลับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ อาจกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism) ที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวที่แพร่หลาย เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเนื่องและยาวนาน คงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมได้อย่างยั่งยืน และก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของประเทศชาติในระยะยาว

ปัทิตตา ตันติเวชกุล (2546) เสนอไว้ใน จุลสารการท่องเที่ยว เรื่อง “การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ” กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นการท่องเที่ยวที่ถูกจัดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดแบบเฉพาะทาง (Niche Market) ส่งผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวในประเทศทั้งในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และยังช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนที่อาศัยในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมอีกด้วย

บรรจบ ชุณหสวัตติกุล (2546) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวแบบผสมผสานในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติหรืออื่น ๆ โดยมีกิจกรรมเพื่อบำบัดรักษาและส่งเสริมสุขภาพเป็นกิจกรรมสำคัญในการท่องเที่ยว เช่นการพักผ่อนในรีสอร์ทที่มีบริการการส่งเสริมสุขภาพ กิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีโปรแกรมในการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ อาหารมังสวิรัต การฝึกปฏิบัติสมาธิ การฝึกการออกกำลังกาย เป็นต้น

ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

กรมการท่องเที่ยว (2556) ได้จำแนกประเภทกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสามารถแบ่งตามวัตถุประสงค์หลักได้ 2 ประเภท คือ การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพ (Health Healing Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion Tourism)

1. การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพ (Health Healing Tourism) เป็นการเดินทางท่องเที่ยวโดยมีเป้าหมายวัตถุประสงค์หลักในการทำกิจกรรมบำบัดรักษาโรคอาการเจ็บป่วยฟื้นฟูสุขภาพในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการบริการด้านสัลยกรรมความงาม โดยกิจกรรมส่วนใหญ่มักจัดอยู่ในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่มีคุณภาพมาตรฐานอย่างแท้จริง เช่น การตรวจร่างกาย การรักษาโรคต่าง ๆ การบริการด้านทันตกรรม การบริการสัลยกรรมเสริมความงาม การผ่าตัดแปลงเพศ ฯลฯ ดังนั้นผู้ให้บริการและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ต้องพัฒนาด้านการบริการและส่งเสริมการจัดโปรแกรมกิจกรรมการท่องเที่ยวและการบำบัดรักษาสุขภาพถูกต้องตามหลักและได้มาตรฐานคุณภาพที่เหมาะสม จึงเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งประโยชน์ต่อการบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ

2. การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion Tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่จุดหมายปลายทางตามแหล่งท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมายวัตถุประสงค์หลักในการดูแลสุขภาพผ่อนคลายจิตใจใน อารมณ์ และมุ่งเน้นการเสริมสร้างสุขภาพกายและสุขภาพใจให้มีคุณภาพมากขึ้น มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่หลากหลาย โดยเฉพาะการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ และพักผ่อนในโรงแรม รีสอร์ท หรือศูนย์สุขภาพที่มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอย่างถูกวิธีตามหลักวิชาการและมาตรฐานคุณภาพอย่างแท้จริง เช่น กิจกรรมการออกกำลังกาย กิจกรรมกีฬา การฝึกสมาธิ การนวดแผนไทย การอบสมุนไพร กิจกรรมวาริบำบัด (Aqua Therapy) การบริการสუნธบำบัด (Aroma Therapy) และบริการอาบน้ำแร่หรือน้ำพุร้อน (Spa) เป็นต้น รวมไปถึงการบริการอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ และการแนะนำการดำเนินวิถีชีวิตในการดูแลสุขภาพเพื่อพัฒนาเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยทั่วไปมักนิยมจัดการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพเดินทางท่องเที่ยวในชนบทแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่งดงาม และจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่หลากหลายไว้ในโปรแกรมการท่องเที่ยวด้วย การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพจึงถือเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายเป็นอย่างมาก เพื่อปรับสมดุลร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ซึ่งมีความสุขทั้งทางกายและทางใจ เป็นการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม และมีประโยชน์ในการเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป และพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักท่องเที่ยวรวมทั้งพัฒนาคุณภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปด้วย

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั้ง 2 ประเภท ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทัศนคติ และค่านิยมในการดำเนินชีวิตเพื่อส่งเสริมสุขภาพและรักษาฟื้นฟูสุขภาพ เป็นความรับผิดชอบต่อตนเองในการดูแลสุขภาพให้สมบูรณ์ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น การดูแลสุขภาพตนเองในรูปแบบการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา การมีกิจกรรมทางกายมากขึ้น การควบคุมอาหารและน้ำหนัก การเลือกรับประทานอาหารและเครื่องดื่มน้ำเพื่อสุขภาพที่มีประโยชน์ การผ่อนคลายจิตใจ อารมณ์ การปฏิบัติสมาธิตามแนวพุทธศาสตร์ และการใช้ยาสมุนไพรรักษาโรค ปัจจุบันคนส่วนใหญ่หันมาใส่ใจและให้ความสำคัญกับสุขภาพกายและสุขภาพใจมากขึ้น ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการแพทย์ทำให้มีคุณภาพการดำรงชีวิตที่ดีและยืนยาวมากขึ้น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจึงเป็นที่ความนิยมอย่างแพร่หลายในกลุ่มนักท่องเที่ยวมากขึ้นเช่นกัน

รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ชนิดา ทวีศรี (2551) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในไทยมีรูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย มีกิจกรรมโปรแกรมทัวร์เพื่อส่งเสริมสุขภาพที่แตกต่างกันออกไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. ทัวร์แพทย์แผนไทย เยี่ยมชมประวัติความเป็นมาที่มีชื่อเสียงเก่าแก่ของวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร หรือวัดโพธิ์ ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเปรียบเสมือนมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศไทย รับฟังการบรรยายสรุปและชมการสาธิตการนวดแผนโบราณจากผู้เชี่ยวชาญ เปรียบเทียบวิธีการนวดแผนโบราณของไทยกับการนวดของประเทศอื่น

2. ทัวร์อาหารสมุนไพร ชมศูนย์เกษตรสมุนไพร สวนพฤกษศาสตร์สมุนไพร และศึกษาเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยที่สร้างสรรค์ วัฒนธรรมทางด้านอาหาร สมุนไพรไร้พิษที่มีแคลอรีต่ำและเครื่องดื่มน้ำสมุนไพรที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ รวมถึงการนวดและอบสมุนไพรเพื่อบำบัดรักษาโรคและบำรุงรักษาสุขภาพ และปฏิบัติสมาธิแนวพุทธศาสตร์ ผักโยคะ ผักกายบริหารท่าฤๅษีตัดตน สาธิตการผลิตอาหารและเครื่องดื่มน้ำสมุนไพร

3. ทัวร์สมุนไพรชนบท ทัศนศึกษาการปฏิบัติงานของกลุ่มชุมชน สมาคม และผู้สนใจสมุนไพร เพื่อการรักษาโรคและบำรุงร่างกาย ในชุมชนต่างจังหวัดที่ยังอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแพทย์พื้นบ้าน โดยจัดให้มีการเยี่ยมชมสวนสมุนไพรในสถานที่จริงและรับฟังการบรรยายสรรพคุณรวมทั้งการสนทนาแลกเปลี่ยนปรึกษากับแพทย์พื้นบ้านและชาวบ้านในกลุ่มชมรมหรือสมาคมสมุนไพร

4. ทัวร์เกษตรธรรมชาติ เยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตรธรรมชาติ เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริและการเรียนรู้การปลูกผักพื้นบ้านปลอดสารพิษ ด้วยการฝึกฝนวิธีการปลูกผักได้บริโภคเอง การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยและการเกษตรแบบยั่งยืนแผนใหม่ ไร่ปุ๋ยเคมี ไร่ยาฆ่าแมลง ปลอดสารพิษ โดยการทัศนศึกษาจะพบปะพูดคุยกับนักวิชาการพื้นบ้านเกษตรไทย

5. ทัวร์ฝึกสมาธิและบำเพ็ญภาวนา ชมวัดป่าท่ามกลางธรรมชาติอันสวยงามและสงบสุข ทำการปฏิบัติสมาธิแนวพุทธศาสตร์เพื่อสร้างความสงบของจิตใจท่ามกลางสภาพแวดล้อมธรรมชาติ โดยมีการให้คำปรึกษาและแนะนำวิธีการปฏิบัติสมาธิที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อการคลายเครียดในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมทั้งศึกษาเรียนรู้ปรัชญาชีวิตและจิตวิญญาณตะวันออก

6. ทัวร์น้ำพุร้อนและอาบน้ำแร่ เดินทางท่องเที่ยวในแหล่งน้ำพุร้อนและบ่อน้ำแร่ธรรมชาติที่มีอยู่ในหลายจังหวัดในแต่ละภูมิภาคของไทย พักในโรงแรมหรือรีสอร์ทที่ตั้งอยู่ใกล้กับสถานที่ให้บริการอาบน้ำแร่เพื่อบำบัดสุขภาพ โดยมีการท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจให้แหล่งธรรมชาติที่สวยงามอันเป็นที่ตั้งน้ำพุร้อนหรือบ่อน้ำแร่นั้น

7. ทัวร์แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ชมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและเรียนรู้ความหลากหลายทางชีวภาพที่สวยงาม โดยการเดินป่าสมุนไพรรหรือขี่จักรยานเสือภูเขาชมธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติและป่าไม้ธรรมชาติ รวมทั้งกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่หลากหลายในสถานที่พักแรมที่มีสถานบริการส่งเสริมสุขภาพแบบสปา (Spa) ให้เลือกใช้บริการได้

รูปแบบการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ

ทิวรรณ พุ่มมณี (2552) ได้กล่าวเกี่ยวกับรูปแบบการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพไว้ว่า ประเทศไทยได้มีการจัดรูปแบบกิจกรรมการให้บริการส่งเสริมสุขภาพที่หลากหลายไว้ในโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion Tourism) เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศดังนี้

1. **การนวด (Massage)** เป็นวิธีการบำบัดรักษามาตั้งแต่สมัยโบราณ ด้วยการสัมผัสหรือกดบริเวณที่ปวดเพื่อบรรเทาอาการปวดเมื่อยซึ่งมีหลายรูปแบบ

1.1. การนวดแผนไทย (Thai Massage) ถือเป็นการบำบัดรักษาโรคที่มีมาแต่ดั้งเดิมของไทยสืบทอดมาจนถึงปัจจุบันถือเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ โดยช่วยให้ระบบไหลเวียนโลหิตในร่างกายดี การเคลื่อนไหวคล่องแคล่วสามารถบรรเทาอาการปวดของกล้ามเนื้อและข้อต่อได้ การนวดมีพื้นฐานอยู่ที่วิธีการกดจุดต่าง ๆ ด้วยนิ้วมือ ต้นแขน ข้อศอกและฝ่าเท้า การยืดเหยียดกล้ามเนื้อและการตัดตัวในลักษณะของฤๅษีตัดตน ปัจจุบันการนวดแผนไทยเป็นที่รู้จักแพร่หลาย และได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ

1.2. การนวดแบบสวีดิช (Swedish Massage) เป็นการนวดที่ใช้น้ำหนักมาก นวดเพื่อเพิ่มพลัง สร้างความแข็งแรงช่วยให้ระบบไหลเวียนโลหิตดีขึ้น มีทั้งการนวดเบา ๆ ที่ส่วนผิวและการนวดที่อยู่ลึกลงไป โดยวิธีการขยำ ยก ดึงกล้ามเนื้อ การเคาะ ตี ตบเบา ๆ ที่กล้ามเนื้อประสาทการกดหรือเขย่าลงไปเป็นจังหวะในระดับความเร็วที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดคลื่นการสั่นสะเทือน

1.3. การนวดแบบบาหลี่ หรือนวดแบบอินโดนีเซีย (Bali or Indonesian Massage) การนวดเพื่อสร้างการตอบสนองจำเพาะขึ้นในระบบประสาททำให้รู้สึกผ่อนคลาย โดยใช้เทคนิคของการเสียดสี การบีบ การนวดที่ทำให้เกิดการสั่นสะเทือน

1.4. การนวดแบบกดจุด (Acupressure Massage) พัฒนามาจากนวดและการฝังเข็ม โดยใช้นิ้วกดลงไปตรงจุดต่าง ๆ ที่ใช้เป็นจุดฝังเข็มเพื่อกระตุ้นอวัยวะ ต่อม และระบบต่าง ๆ ของร่างกายบางส่วนให้ปรับสมดุล และบรรเทาอาการตึงของกล้ามเนื้อ

1.5. การนวดฝ่าเท้า (Foot Massage) มีหลักฐานปรากฏตั้งแต่หลายปีก่อนคริสตกาล ที่ประเทศอียิปต์ ส่วนประเทศจีนมีการรักษาโรคด้วยการฝังเข็มและนวดกดจุดที่ฝ่าเท้า และได้สืบทอดและพัฒนาเป็นศาสตร์ที่แพร่หลาย และได้รับการยอมรับไปทั่วเอเชีย ยุโรป และอเมริกา การนวดฝ่าเท้าได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบัน การนวดกดจุดสะท้อนที่ฝ่าเท้า (Foot Reflexology) เพื่อการกระตุ้นอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายให้ตื่นตัว ปรับสมดุล และรักษาตัวเองในกรณีที่มีอวัยวะหรือระบบนั้น ๆ อ่อนแอหรือเจ็บป่วย โดยวิธีการนวดกดไปตามจุดสะท้อนที่รวมกันอยู่ที่ฝ่าเท้า การบริการนวดฝ่าเท้ามีรูปแบบการนวดสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท

1.5.1. การนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ

1.5.2. การนวดฝ่าเท้าเพื่อบำบัดรักษาโรค

1.5.3. การนวดฝ่าเท้าเพื่อบรรเทาอาการปวดเมื่อย

2. การอบหรือประคบสมุนไพร (Herbal Steam) เป็นกระบวนการวิธีในการบำบัดร่างกายจิตใจ และอารมณ์ ด้วยวิธีการอบไอน้ำผสมกลิ่นและน้ำมันหอมระเหยจากพืชสมุนไพร หรือวิธีประคบไอร้อนจากสมุนไพรตามหลักทฤษฎีแพทย์แผนไทย ดังนี้

2.1. การอบสมุนไพร เป็นการอบตัวด้วยไอน้ำที่ได้จากการต้มสมุนไพร การอบจะช่วยให้ร่างกายผ่อนคลาย ช่วยล้างขี้ของเสียออกทางผิวหนัง ทำให้ระบบไหลเวียนโลหิตและระบบหายใจดีขึ้น ช่วยผ่อนคลายกล้ามเนื้อ เส้นเอ็น บรรเทาอาการปวดเมื่อย คลายเครียด และสามารถบรรเทาโรคภูมิแพ้

2.2. การประคบสมุนไพร เป็นการนำสมุนไพรสดมาห่อในผ้ารวมกันและนำไปนึ่งให้ร้อน แล้วนำมาประคบหรือสัมผัสไปตามบริเวณที่ต้องการ จะช่วยลดอาการปวดเกร็งอักเสบของกล้ามเนื้อ ช่วยแก้เคล็ดขัดยอก ฟกช้ำ ลดอาการบวม ทำให้ระบบไหลเวียนโลหิตและน้ำเหลืองบริเวณผิวหนังดีขึ้น

3. สูดนธบำบัด (Aroma Therapy) การใช้กลิ่นหอมซึ่งมาจากน้ำมันหอมระเหย (Essential Oil) ที่สกัดมาจากพืชพรรณธรรมชาติ และกลิ่นหอมบางอย่างได้จากสัตว์ เช่น ปลาฉลาม ชะมด บีเวอร์ กวาง เป็นต้น นิยมใช้การบำบัดอยู่ 3 วิธี ดังนี้

3.1. การสูดดมโดยตรง การสูดดมน้ำมันหอมระเหยที่หยดลงบนสำลียกดลงในน้ำร้อน ไอน้ำจะพากลิ่นหอมกระจายทั่วหรือหยดลงบนถ้วยบนเตา หรือจุดเทียนหอมระเหย กลิ่นหอมจะสร้างบรรยากาศให้สดชื่น ผ่อนคลาย ช่วยให้ระบบหายใจดีขึ้น บำบัดอาการหลอดลมอักเสบ

อาการหวัด ภูมิแพ้ ปวดศีรษะ ขจัดความอ่อนล้า ลดความตึงเครียด ทำให้จิตใจสงบ กลืนสามารถ
บำบัดโรคตามสรรพคุณของชนิดน้ำมันหอมระเหย

3.2. การผสมน้ำ โดยการหยดน้ำมันหอมระเหยลงในอ่างอาบน้ำ น้ำมันหอมระเหย
จะผ่านเข้าร่างกายทั้งทางเดินหายใจและซึมเข้าทางผิวหนัง โดยอุณหภูมิของน้ำไม่ร้อนเกินไปและ
ปริมาณน้ำมันหอมระเหยไม่มากจนเกินไป เพราะอาจทำให้เกิดอาการระคายเคืองได้ การผสมน้ำมัน
หอมระเหยลงในอ่างอาบน้ำ จะช่วยผ่อนคลายลดความตึงเครียดของกล้ามเนื้อ ทำให้จิตใจอารมณ์
สงบ ลดความอ่อนล้าทั้งกายและใจ กระตุ้นการทำงานของระบบประสาทและการไหลเวียนของโลหิต
ลดอาการบวมซ้ำ

3.3. การใช้กับผิวหนังโดยตรง โดยทาน้ำมันหอมระเหยบนผิวหนัง แล้วนวดร่างกาย
ด้วยมือเปล่าแบบลูบไล่ไปมาด้วยน้ำหนักที่สม่ำเสมอ ควรทำให้น้ำมันระเหยเจือจางก่อนที่จะทาลงบน
ผิวหนังและควรมีการทดสอบการระคายเคืองอาการแพ้ของผิวหนัง ด้วยการทาน้ำมันหอมระเหยที่เจือ
จางลงบนท้องแขนด้านในก่อน การนวดด้วยน้ำมันหอมระเหยเป็นกลไกการดูดซึม การถ่ายเทพลังงาน
ก่อให้เกิดปฏิกิริยาสัมพันธ์ระหว่างร่างกายและจิตใจถ่ายทอดสู่สมองส่วนที่ควบคุมอารมณ์ โดยน้ำมัน
หอมระเหยจะช่วยบำบัดจิตใจ ผ่อนคลายความเครียด ทำให้หลับสบาย สร้างความสมดุลทั้งร่างกาย
และจิตใจ

4. การบำบัดโรคด้วยโคลน (Mud Therapy) เป็นการบำรุงสุขภาพความงามโดยใช้โคลน
ซึ่งประกอบไปด้วยแร่ธาตุและสารอาหาร นิยมนำมาพอกใบหน้า เส้นผม และร่างกาย ช่วยเพิ่มการ
ล้างของผิวหนังให้สดชื่น เพิ่มอัตราการเต้นของหัวใจ กระตุ้นการทำงานของระบบประสาทและการ
ไหลเวียนของโลหิตและน้ำเหลือง ช่วยให้เหงื่อออกมาขึ้น

5. การฝึกบริหารร่างกาย (Physical Exercise) การออกกำลังกายด้วยการฝึกกายบริหาร
ช่วยเสริมสร้างสุขภาพ ทำให้เกิดกิจกรรมทางกาย ร่างกายเคลื่อนไหวที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดการเผา
ผลาญใช้พลังงานและขับเหงื่อออกมา โดยให้ความสัมพันธ์กับส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย วิธีการฝึกกาย
บริหารที่ได้รับความนิยม ดังนี้

5.1. การฝึกบริหารฤๅษีดัดตน เป็นภูมิปัญญาของไทยแต่ดั้งเดิม ที่คิดค้นท่ากาย
บริหารต่าง ๆ ที่ช่วยให้ร่างกายบรรเทาอาการเจ็บปวด โดยใช้หลักของการเคลื่อนไหวของร่างกาย
สัมพันธ์กับการหายใจ มีการปฏิบัติสมาธิร่วมช่วยให้ผ่อนคลายจิตใจ

5.2. ไทชิ เป็นออกกำลังกายกลางแจ้งด้วยศิลปะการป้องกันตัวแบบจีนโบราณ มี
ทั้งหมด 108 ท่าด้วยการเคลื่อนไหวอย่างช้า ๆ ทำให้ระบบไหลเวียนโลหิตและระบบน้ำเหลืองดีขึ้น
เป็นการทำสมาธิด้วยการกำหนดลมหายใจเข้าออกพร้อมกับการออกกำลังกาย

5.3. ชี่กง เป็นวิธีบำบัดโรคแบบแพทย์จีน เป็นการควบคุมลมหายใจ สมาธิ และการ
ออกกำลังกายไปพร้อมกัน โดยใช้พลังลมปราณและพลังในร่างกาย เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน ช่วย

กระตุ้นการทำงานของอวัยวะและระบบต่าง ๆ เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้อายุยืนยาวสุขภาพแข็งแรงตามความเชื่อของชาวจีน

5.4. โยคะ เป็นการออกกำลังกายแบบอินเดียโบราณ เป็นกิจกรรมสร้างความสมดุลของร่างกายและจิตใจ เป็นการออกกำลังกายเพื่อผ่อนคลายกล้ามเนื้อ ทำให้หลับสบาย ช่วยในการรักษาความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ อาการปวดเมื่อย ทางเดินหายใจ ระบบขับถ่ายและย่อยอาหาร ซึ่งมีพื้นฐานดังนี้

- 5.4.1. ควบคุมการหายใจอย่างถูกวิธี เพื่อควบคุมการทำงานของระบบในร่างกาย โดยหายใจอย่างเต็มปอด ทำให้รู้สึกสดชื่น การไหลเวียนโลหิตดีขึ้น คลายเครียด
- 5.4.2. ทำกายบริหารผ่อนคลายกล้ามเนื้อ ช่วยคลายเครียด
- 5.4.3. การทำสมาธิ เป็นการพักผ่อนคลายทางด้านจิตใจ สมาธิได้มาจาก การกำหนดลมหายใจเข้าออกอย่างสม่ำเสมอ

6. การทำสมาธิ (Meditation) เป็นการฝึกปฏิบัติด้านสุขภาพจิต ช่วยให้คลายเครียด อารมณ์ ความรู้สึกที่สงบ ลดความวิตกกังวล เนื่องจากร่างกายสัมพันธ์กับจิตใจ เมื่อมีจิตใจที่แจ่มใสจะส่งผลให้สุขภาพร่างกายดี เป็นภูมิคุ้มกันทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

7. การบริโภคอาหารและเครื่องดื่มสมุนไพร (Nutrition Therapy) การปรุงอาหารและเครื่องดื่มจากสมุนไพรที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพร่างกาย โดยทั่วไปอาหารไทยมันจะใช้พืชผักสมุนไพร ในการประกอบอาหาร ซึ่งนอกจากมีคุณค่าทางโภชนาการแล้วยังช่วยเสริมสร้างบำรุงรักษาสุขภาพ ยังมีเครื่องดื่มสมุนไพรที่ให้ความหอมและสรรพคุณมากมาย สถานประกอบการบริการด้านสุขภาพบางแห่งมีความเชื่อที่สืบทอดมาแต่โบราณ ว่าอาหารแต่ละชนิดจะมีประโยชน์สูงสุดตรงกับธาตุของคนนั้น ๆ จึงมีการจัดบริการอาหารและเครื่องดื่มตามธาตุของแต่ละคน ซึ่งคำนวณธาตุประจำตัวตามวันเดือนปีเกิดของผู้ที่มารับบริการ ปัจจุบันการให้บริการอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย และเป็นจุดขายเด่นประกอบโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ทำให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจมากขึ้น พร้อมทั้งยังช่วยส่งเสริมรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพได้เป็นอย่างดี

8. การใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพ (Herbal Product) การใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากสมุนไพรธรรมชาติเพื่อส่งเสริมสุขภาพ รวมทั้งการใช้ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติอื่นเพื่อตระหนักถึงมลพิษทางสิ่งแวดล้อม ลดการใช้สารเคมีที่ก่อให้เกิดอันตรายและมลพิษ ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวสีเขียวที่ได้ผลประโยชน์ที่ดีทั้งสุขภาพร่างกายและสิ่งแวดล้อม จึงได้มีการนำสมุนไพรจากธรรมชาติมาใช้ในผลิตภัณฑ์ในกิจกรรมการท่องเที่ยวยังเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพร่างกายอีกด้วย

9. วารีบำบัด (Aqua Therapy) คือการใช้น้ำในการบำบัดรักษาสุขภาพโดยใช้ทั้งน้ำร้อน น้ำเย็น น้ำทะเลและน้ำแร่ การแช่น้ำอุ่นช่วยให้ระบบไหลเวียนดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้น้ำแร่ที่

ประกอบไปด้วยแร่ธาตุต่าง ๆ มากมาย ซึ่งจะผ่านเข้าสู่ผิวหนัง ช่วยบำบัดรักษาโรค และช่วยผ่อนคลายกล้ามเนื้อ และน้ำเย็นช่วยลดอาการบวมและอาการเจ็บปวดได้

การใช้น้ำเพื่อการบำบัดเป็นที่รู้จักกันตั้งแต่ยุคอาณาจักรโบราณหลายพันปี ชาวอียิปต์ ชาวกรีกนิยมอาบน้ำแร่ โดยสร้างอ่างน้ำและท่อส่งมายังห้องอาบน้ำ ขณะที่ชาวโรมันพัฒนามาเป็นการอาบน้ำแร่ แช่น้ำนม เพื่อผ่อนคลายและดูแลสุขภาพ และพัฒนามาเป็นการอาบน้ำอุ่น การอาบน้ำแบบโรมัน (Roman Bath) แต่เดิมจะจำกัดเฉพาะชนชั้นสูงเท่านั้น ต่อมามีการสร้างอ่างอาบน้ำสาธารณะกระจายอยู่หลายแห่งในอาณาจักร เพื่อให้ชาวโรมันได้ใช้บำบัดดูแลสุขภาพและผ่อนคลาย เป็นสถานที่ชุมนุมพบปะสังสรรค์ เมื่ออาณาจักรโรมันล่มสลายการอาบน้ำแบบโรมันจึงไม่เป็นที่นิยม

การใช้น้ำเพื่อการบำบัดผ่อนคลาย ไม่ใช่แค่จำกัดอยู่ในกลุ่มชาวกรีกและโรมัน ในกลุ่มชาวยุโรปมีการใช้ประโยชน์จากน้ำพุร้อนธรรมชาติ น้ำแร่จากธรรมชาติในการอาบน้ำแช่ ขณะที่ชาวญี่ปุ่นนิยมสร้างแหล่งอาบน้ำแร่ท่ามกลางธรรมชาติมาตั้งแต่สมัยโบราณ สำหรับคนไทยรู้จักการใช้ประโยชน์จากน้ำพุร้อนธรรมชาติ สืบทอดการบำบัดรักษาด้วยการอบไอน้ำสมุนไพร รวมทั้งการประคบสมุนไพรมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ศาสตร์ที่ใช้น้ำในการบำบัดนั้นถือว่ามีอยู่ในทุกอารยธรรมของโลก

วาริบำบัด ได้พัฒนาเป็นส่วนผสมทางธุรกิจการบริการด้านสุขภาพที่เรียกว่า สปา (Spa) กระจายอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวทั่วประเทศ ที่เมืองสปาประเทศเบลเยียม เป็นเมืองที่มีแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติมากมาย ชนชั้นสูงชาวยุโรปในศตวรรษที่ 17 นิยมเดินทางท่องเที่ยวในฤดูหนาว เพื่อไปพักผ่อนอาบน้ำแร่ ถือเป็นสถานที่บริการบำบัดรักษาสุขภาพด้วยน้ำแร่แห่งแรกของโลก และพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวที่หรูหรา ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปยังสถานที่นั้น ๆ

สปา เป็นคำย่อมาจากภาษาละตินหรือกรีก ว่า “Sanus Per Aqua” : SPA (Sanus = Health, Per = Through, Aqua = Water) คือการบำบัดดูแลสุขภาพด้วยการใช้น้ำ ด้วยเหตุนี้ การอาบน้ำแร่ แช่น้ำร้อน การอบผิวด้วยไอน้ำ นวดด้วยกระแสน้ำ หรืออื่นใดก็ตามที่ใช้น้ำในการบำบัดรักษาสุขภาพถือว่าเป็น สปา ปัจจุบันธุรกิจสปาเติบโตอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องและได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นกระแสนิยมแนวใหม่อย่างแพร่หลายและมีแนวโน้มนิยมสูงขึ้นในอนาคต

การอาบน้ำแร่ หรือสปา (Spa)

เลิศพร ภาระสกุล (2555) กล่าวว่า การอาบน้ำแร่หรือสปา เป็นที่รู้จักกันดีตั้งแต่ยุคโรมันโบราณ เชื่อกันว่าน้ำมีสรรพคุณทางยาในการบำบัดรักษาโรค แต่ความนิยมการอาบน้ำแร่ลดลงในยุคหลังโรมันล่มสลาย แต่ความนิยมก็ไม่ได้ลดลงโดยสิ้นเชิง เพราะคนที่เจ็บปวดยังเดินทางไปเมืองบารใน ประเทศอังกฤษตลอดช่วงของยุคกลาง ในยุคเรอเนซองส์ หรือฟื้นฟูศิลปะวิทยาการความนิยมในการอาบน้ำแร่เพื่อบำบัดรักษาสุขภาพได้มีความนิยมมากขึ้นในประเทศอังกฤษและประเทศใหญ่ ๆ

ในคริสต์ศักราช 1562 วิลเลียม เทอร์เนอร์ (William Turner) แพทย์ชาวอังกฤษได้ตีพิมพ์หนังสือเกี่ยวกับสรรพคุณของน้ำแร่ที่เมืองบารและที่อื่น ๆ ในยุโรป ว่ามีสรรพคุณในการช่วยบำบัดรักษาโรคได้ ทำให้เมืองบารและเมืองบัคซ์ตัน (Buxton) ในประเทศอังกฤษได้รับความนิยมอีกครั้ง ในปีคริสต์ศักราช 1626 เอลิซาเบธ แฟร์โรว์ (Elizabeth Farrow) ได้ก่อให้เกิดความสนใจในบ่อน้ำพุแห่งใหม่ที่เมืองชาลีบีต (Chalybeate) ในแคว้นสการ์โบโร (Scarborough) ประเทศอังกฤษ ซึ่งต่อมาได้เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจประเภทสปารีสอร์ทแห่งแรก ในปีเดียวกัน เอ็ดมอนด์ ดีน (Edmund Deane) ได้เขียนหนังสือชื่อ Spadacrene Anglica เกี่ยวกับน้ำแร่กำมะถันที่เข้มข้นที่สุดในอังกฤษที่เมืองแฮร์โรเกต (Harrogate) ทำให้เมืองนี้ได้กลายมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทสปารีสอร์ทที่เป็นที่นิยมมาจนถึงปัจจุบันนี้ในไม่ช้าแหล่งท่องเที่ยวประเภทสปาก็ผุดขึ้นมากมาย แต่สปาในประเทศอังกฤษก็เป็นที่นิยมกันในระยะสั้น ๆ

การเดินทางไปรับการบำบัดด้วยน้ำแร่ได้เป็นสถานภาพทางสังคมอย่างรวดเร็ว ทำให้สถานบริการการบำบัดด้วยน้ำแร่ในเมืองบาร ได้เปลี่ยนโฉมจากสถานส่งเสริมสุขภาพเป็นสถานที่เพื่อความเพลิดเพลิน เมืองบารได้กลายมาเป็นเมืองของชนชั้นสูงในช่วงศตวรรษที่ 18 และต้นศตวรรษที่ 19 ทำให้เมืองบารกลายเป็นศูนย์กลางของแฟชั่นชั้นสูง มีร้านค้าเพื่อเอาใจคนร่ำรวยเกิดขึ้น สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สำหรับคนร่ำรวยเกิดขึ้น เมืองบารจึงเป็นเมืองหรูหรา เปลี่ยนโฉมจากเมืองบ่อน้ำแร่เป็นเมืองพักผ่อนตากอากาศ

ในตอนต้นของศตวรรษที่ 19 รีสอร์ทต่าง ๆ ก็ลงไปสู่ตลาดล่างตามกาลเวลา นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงจากกลุ่มเป้าหมายลูกค้าจากชนชั้นสูงไปสู่กลุ่มพ่อค้าร่ำรวยและนักวิชาชีพ และเมื่อปลายศตวรรษที่ 18 ยุคเฟื่องฟูของบ่อน้ำแร่ในอังกฤษสิ้นสุดลง แต่วงจรชีวิตของสปายังคงยืนยาวต่อไปในภาคพื้นยุโรป ในประเทศอังกฤษแหล่งท่องเที่ยวประเภทสปาเปลี่ยนไปเป็นเมืองที่คนชราและผู้สูงอายุย้ายเข้าไปอาศัย ผู้อยู่อาศัยถาวรเข้าไปแทนที่นักท่องเที่ยว ผู้สูงอายุเหล่านี้นิยมความบันเทิงที่บ้านมากกว่าออกไปหาความบันเทิงนอกบ้าน ทำให้ธุรกิจสปาลดความนิยมลง ในขณะที่เดียวกับแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายทะเลได้รับความนิยมมากกว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภท สปาซึ่งอยู่ด้านในประเทศ

พรพฐ รูปจำลอง (2552) กล่าวว่า ธุรกิจสปา เป็นธุรกิจภาคบริการซึ่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ เป็นภาคบริการที่จูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยมากขึ้น และเป็นธุรกิจที่สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศเพิ่มขึ้นอีกด้วย สปาจึงเป็นธุรกิจกำลังมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย การนวดแผนไทยโบราณและสปาไทยจึงเป็นกิจกรรมหลักของการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อธุรกิจสปาจะมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล กระทรวงสาธารณสุข ได้จำแนกมาตรฐานสปาออกเป็น 3 มาตรฐานคือ

1. มาตรฐานสถานประกอบการ
2. มาตรฐานผู้ดำเนินการ
3. มาตรฐานการบริการ

และได้เริ่มจัดระเบียบมาตรฐานสถานผู้ประกอบการของธุรกิจสปาทุกแห่งต้องได้รับการขึ้นทะเบียนและเข้ารับการตรวจสอบมาตรฐานและเข้ารับการอบรม เพื่อขอไปรับรองมาตรฐานการประกอบกิจการ ส่งผลให้ผู้ประกอบการธุรกิจสปาต้องปฏิบัติและปรับตัวตามมาตรฐานที่กำหนดขึ้นเพื่อการยกระดับการจัดมาตรฐานสปาให้เท่าเทียมกัน ธุรกิจสปาที่เปิดให้บริการโดยมีมาตรฐานตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด ยังจะได้รับการจัดมาตรฐานโดยภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องตามลักษณะความปลอดภัยของผู้มาใช้บริการ ความสะอาดและถูกสุขอนามัย ซึ่งมีเกณฑ์พิจารณาใกล้เคียงกับมาตรฐานองค์การสปาระหว่างประเทศ (International Spa Association: ISPA) แต่ขณะเดียวกันจะเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ทั้งนี้เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2547 ได้มีการใช้สัญลักษณ์ “ไทยสปา” ภายใต้การสนับสนุนของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข เพื่อผลักดันการก้าวเข้าสู่ระดับโลกของสปาไทยและแสดงถึงสัญลักษณ์ของมาตรฐานความเป็นสปาไทย

ทิพวรรณ พุ่มมณี (2552) กล่าวว่า สปาแต่ละแห่งจะมีการบริการที่หลากหลาย ทั้งการนวด การอบการประคบสมุนไพร วารีบำบัด สุนทรบำบัด บำบัดด้วยโคลน การให้บริการอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ แต่มีเป้าหมายเดียวกันคือการส่งเสริมสุขภาพทั้งทางร่างกายและทางจิตใจโดยเน้นการสัมผัสจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 ด้าน ได้แก่

1. **รูป** เป็นสัมผัสแรกที่จะได้รับโดยผู้ที่เข้ารับบริการได้พบเห็นสภาพแวดล้อม สถานที่สถาปัตยกรรมและการตกแต่งสถานที่ นิยมให้ความเป็นธรรมชาติช่วยสร้างบรรยากาศ สปาบางแห่งอยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ หรือใช้วัสดุผลิตภัณฑ์ทางธรรมชาติมาเสริมเติมแต่งบรรยากาศ เช่น การนำดอกไม้มาลอยในอ่างน้ำ การจุดเทียนใช้แสงเทียนตามมุมต่าง ๆ

2. **รส** ได้จากอาหารและเครื่องดื่มที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ เครื่องดื่มที่มีความหอมสดชื่นปราศจากการปรุงแต่งสีเลียนแบบกลิ่นธรรมชาติ เช่น น้ำตะไคร้สด น้ำเก๊กฮวย น้ำใบบัวบก น้ำมะนาวและน้ำส้มสดที่ให้วิตามิน น้ำผักผลไม้คั้นสด ที่ผ่านกรรมวิธีการคั้นสดด้วยมือ

3. **กลิ่น** การสูดดมกลิ่นจาน้ำมันหอมระเหยที่สกัดจากธรรมชาติ เป็นวิธีการบำบัดด้วยกลิ่นเครื่องหอม เรียกว่า สุนทรบำบัด (Aroma Therapy) การสูดดมกลิ่นหอมต่าง ๆ จะช่วยให้ผ่อนคลายอารมณ์ ความรู้สึก และมีผลต่อระบบประสาทและสมอง ระบบต่าง ๆ ของร่างกายทำงานอย่างสมดุลกัน ตามคุณสมบัติของน้ำมันหอมระเหยที่มีผลต่ออารมณ์ความรู้สึกที่แตกต่างกัน เช่น กลิ่นคาโมไมล์ช่วยลดอาการอักเสบ และแก้แพ้ กลิ่นยูคาลิปตัสแก้อาการหวัด ฆ่าเชื้อ ลดอาการบวมของท่อในทางเดินหายใจ น้ำมันมะกรูดลดอาการอักเสบ นอกจากการสูดดมแล้วยังใช้ในการนวดตัวเพื่อให้ซึมเข้าไปในผิวหนัง ช่วยบรรเทาอาการปวดเมื่อย

4. **เสียง** จากดนตรีบรรเลงเบา ๆ หรือเสียงดนตรีของธรรมชาติ เช่น เสียงลมพัดใบไม้ไหว เสียงธารน้ำไหล เสียงนกร้อง รู้สึกผ่อนคลายช่วยให้จินตนาการเหมือนอยู่ท่ามกลางแวดล้อมได้ด้วยธรรมชาติ

5. สัมผัส การสัมผัสจากการนวดหรือลูบไล้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย โดยใช้วิธีทั้งแบบผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับแบบตะวันตก เช่นการนวดแผนไทย การนวดแบบสวีดิช การนวดโดยใช้น้ำมันหอมระเหย นวดกดสะท้อนจุดต่าง ๆ เพื่อผ่อนคลายและบำบัดรักษา รวมไปถึงการใช้วิธีประคบร้อนประคบเย็น การใช้น้ำนวดตัวด้วยอุณหภูมิที่แตกต่าง เช่น การแช่น้ำอุ่น แช่น้ำแร่ธรรมชาติ และสลับด้วยน้ำเย็นเพื่อกระตุ้นระบบการทำงานของประสาทและระบบไหลเวียนโลหิตเข้าสู่ภาวะสมดุล

การใช้ประสาธสัมผัสทั้ง 5 ช่วยในการผ่อนคลายและบำบัดรักษาโรค ถือเป็นหลักสำคัญของสปา ซึ่งประเทศไทยมีความสมบูรณ์และความพร้อมที่จะพัฒนาเป็นศูนย์กลางของสปาที่สำคัญและศูนย์กลางสุขภาพอาเซียน และประชาคมโลก เนื่องจากมีความงดงามและความหลากหลายทางชีวภาพ สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และมีวัฒนธรรมประเพณีวิถีชีวิต และมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งเป็นจุดเด่นและหัวใจหลักของการบริการ

ธุรกิจสปาไทยได้เริ่มเปิดตัวในโรงแรมชั้นนำ เพื่อรองรับกับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีจุดมุ่งหมายในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยนำศาสตร์ของวาริบำบัดมาผสมผสานกับภูมิปัญญาไทยควบคู่กับการบริการที่พัก และได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ทำให้โรงแรมส่วนใหญ่หันมาพัฒนาธุรกิจสปาในโรงแรมเป็นจุดขายเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ต่อมามีการเปิดสถานให้บริการสปาในย่านธุรกิจใจกลางเมืองเพื่อรองรับลูกค้านอกโรงแรมซึ่งมีทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ารับบริการ และมีการขยายตัวของธุรกิจ สปาขนาดเล็กตามย่านชุมชน โดยมีกลุ่มลูกค้าเป้าหมายคือ คนทำงาน ผู้พักอาศัย รวมทั้งนักท่องเที่ยวระดับกลาง นอกจากนี้ยังมีการให้บริการสปาตามแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งรัฐบาลได้กำหนดแนวทางเพื่อธุรกิจสปาได้มาตรฐาน โดยกระทรวงสาธารณสุขได้เข้ามามีบทบาทในการกำหนดมาตรฐานการบริการสุขภาพ

ธุรกิจสปา

พรพธู รูปจำลอง (2552) กล่าวว่า สปา เป็นทั้งสถานที่พักผ่อนเพื่อให้คลายความเครียด และเพื่อเสริมสุขภาพกายและใจโดยใช้ประสาธสัมผัสทั้งห้าและน้ำในการบำบัดรักษาสุขภาพ ในประเทศไทยมีสปาหลากหลายประเภท ได้จำแนกประเภทธุรกิจสปาไว้ดังนี้

1. Hotel & Resort Spa ซึ่งเป็นสปาที่จัดขึ้นในโรงแรมและรีสอร์ท ซึ่งการจัดจำหน่ายน้ำมันนวดตัว น้ำมันหอมระเหย เทียนหอม และอุปกรณ์สิ่งของเครื่องใช้ในสปา เพื่อให้ผู้เข้ารับบริการสามารถนำกลับไปใช้ที่บ้าน สปาประเภทนี้มีอยู่มากที่สุด เพราะการมีธุรกิจสปาอยู่ในโรงแรมมีส่วนช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาพักในโรงแรมมากขึ้น ดังนั้นโรงแรมที่มีระดับหรูหราในแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่จึงมีนโยบายปรับปรุงโรงแรมบางส่วนให้มีธุรกิจสปา เพื่อเสริมสร้างรายได้และผลกำไรให้แก่โรงแรมเป็นอย่างมาก สปาในโรงแรมและรีสอร์ทจึงเป็นจุดเริ่มต้นของธุรกิจสปาในประเทศไทย

2. Day Spa สถานที่ให้บริการสปาแบบไม่มีห้องพักค้างคืนให้กับลูกค้า ให้บริการในช่วเวลา กลางวัน สปาประเภทนี้มักตั้งขึ้นเป็นอิสระภายนอกโรงแรมและรีสอร์ท เน้นบริการด้านการส่งเสริม สุขภาพและความงาม จะตั้งอยู่ในใจกลางเมืองใหญ่ ๆ หรืออย่างธุรกิจการค้าและแหล่งท่องเที่ยว รองรับ ลูกค้านอกโรงแรม ต่อมามีการพัฒนาเป็นธุรกิจสปาขนาดเล็กในชุมชน ซึ่งอาศัยความได้เปรียบในด้าน ต้นทุนต่ำ และอัตราการบริการที่ราคาถูกรอรับตลาดลูกค้าระดับรองลงมา ทำให้ธุรกิจประเภท Day Spa ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพราะคนไทยหันมาใส่ใจในสุขภาพมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยในการผ่อนคลายความเครียด Day Spa จึงจัดเป็น City Spa เนื่องจากสถานที่ตั้งมักอยู่ในเมืองใหญ่หรืออย่างธุรกิจ การค้าที่ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวกกับกลุ่มคนทำงานที่มีเวลาว่างค่อนข้างน้อย

3. Destination Spa สถานที่ให้บริการสปาแบบครบวงจร โดยมีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ หลายอย่าง มีสถานที่รองรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักค้างคืน มีโปรแกรมที่จะต้องเข้าร่วมทำกิจกรรม ตามที่กำหนดไว้ ภายใต้การควบคุมแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ มีบรรยากาศที่ผ่อนคลายเอื้อต่อการ พักผ่อนสร้างเสริมสุขภาพ ซึ่งต้องใช้เวลาในการเข้ารับบริการหรือบำบัดหลายวัน และมีอัตรา ค่าบริการค่อนข้างสูง Destination Spa ในประเทศไทยที่มีมาตรฐานสปาระดับ World Class ได้แก่ ชิวาธรรม หัวหิน เป็นต้นแบบสปาชั้นนำของเมืองไทย

4. Club Spa สปาที่เปิดให้บริการแก่ผู้ที่เป็นสมาชิกเท่านั้น เป็นสถานที่ให้บริการสปาที่มี ความเป็นส่วนตัวสูง มีบริการที่พิเศษกว่าสปาอื่น ๆ เช่นการอาบไวน์แดง และการอาบน้ำมันแพะเพื่อ บำรุงผิวพรรณ แนวความคิดของคลับสปาก็คือ สถานที่พักผ่อนและผ่อนคลายอย่างแท้จริง ตัวอย่าง คลับสปา เช่น ประดู่สปาคัลป์ ซอยเอกมัย สุขุมวิท

5. Medical Spa เป็นสปาในสถานพยาบาล ที่มีการบำรุงรักษาควบคู่กับศาสตร์ทาง การแพทย์ เป็นแนวแพทย์ทางเลือกที่ได้รับความนิยม สามารถใช้เป็นจุดแข็งเพื่อความได้เปรียบของคู่ แข่งขันทางการตลาด โดยเฉพาะในโรงพยาบาลเอกชนที่อยู่ในภาวะการแข่งขันใช้กลยุทธ์ในการขยาย ตลาดให้กว้างขึ้นโดยการเสนอการให้บริการที่หลากหลาย โรงพยาบาลที่มีบริการสปา ได้แก่ โรงพยาบาลเซนต์คาลอส เมดิเคิล สปา

6. Mineral Spring Spa เป็นการให้บริการสปาให้แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติน้ำพุร้อน ธรรมชาติ ในน้ำมีแร่ธาตุที่สำคัญมากมาย มีสรรพคุณในการบรรเทาอาการของโรคบางอย่างได้ มีการ ให้บริการกิจกรรมที่หลากหลาย เป็นสถานที่พักผ่อนท่ามกลางธรรมชาติ บางแห่งตั้งอยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ อุทยานแห่งชาติ และมีสถานบริการที่เอกชนดูแลเปิดให้บริการส่งเสริมด้านสุขภาพในพื้นที่บ่อน้ำพุ ร้อนธรรมชาติด้วย

สปาเป็นจุดขายสำคัญของโรงแรมและรีสอร์ทนักท่องเที่ยวที่มีกำลังซื้อสูงกลุ่มใหญ่นิยม เดินทางพักผ่อนหย่อนใจและทำกิจกรรมกลุ่มนักท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพขยายตัวเพิ่มขึ้นทุกปีทำให้นัก ธุรกิจลงทุนในธุรกิจสปาเพิ่มมากขึ้นตามแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ

4. องค์ความรู้เกี่ยวกับน้ำพุร้อนธรรมชาติ

น้ำพุร้อนธรรมชาติ

วรรณา วงษ์วานิช (2546) ได้ให้ความหมายของน้ำพุไว้ว่า น้ำใต้ดินที่ไหลกลับขึ้นมาภายนอกพื้นโลก อันเป็นผลเนื่องมาจากการรวมตัวของน้ำใต้ดินในชั้นหินมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น จำทำให้เกิดแรงดันน้ำให้ไหลออกมาตามรอยแยกของหิน และความรุนแรงของน้ำที่พุ่งขึ้นมาจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปริมาณและแรงดันของน้ำที่เกิดขึ้น

น้ำพุร้อน หมายถึง น้ำที่พุ่งขึ้นมาที่บางแห่งร้อนจัด น้ำพุร้อนโดยมากจะพบในบริเวณใกล้กับภูเขาไฟ น้ำพุร้อนนี้ตามปกติจะมีอุณหภูมิของน้ำสูงกว่าอุณหภูมิของอากาศภายนอก หรือสูงกว่าอุณหภูมิของร่างกายมนุษย์ น้ำพุร้อนต้องมีอุณหภูมิสูงกว่า 36.7 องศาเซลเซียส

น้ำพุร้อนเกิดจากสาเหตุ 2 ประการคือ

1. น้ำใต้ดินไหลลงไปที่ดินลึกมากกว่า 15 เมตรซึ่งตามหลักอุณหภูมิจะเพิ่มขึ้น 1 องศาเซลเซียสทุก ๆ 100 เมตร ดังนั้นเมื่อไหลลึกลงไปมา ๆ อุณหภูมิของน้ำก็จะสูงขึ้น
2. เกิดจากน้ำใต้ดินไหลไปสัมผัสกับหินเปลือกโลกที่มีอุณหภูมิสูง จากการที่มีอุณหภูมิสูงขึ้นจะทำให้เกิดแรงดันขึ้นตามรอยแยกของหินเกิดเป็นน้ำพุร้อน น้ำพุร้อนมีลักษณะพิเศษคือสามารถละลายแร่ธาตุบางอย่างจึงทำให้น้ำพุร้อนอุดมไปด้วยแร่ธาตุต่าง ๆ

แหล่งน้ำพุร้อนในประเทศไทย

ประเทศไทยมีแหล่งน้ำพุร้อนทั้งสิ้นประมาณ 112 แห่ง โดยกระจายอยู่ทั่วภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ วัตถุประสงค์น้ำร้อนที่ผิวดินอยู่ในช่วง 40 -100 องศาเซลเซียส ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ทางภูมิภาคทางตอนเหนือของไทย ทั้งนี้เนื่องจากน้ำพุร้อนในไทยมีต้นกำเนิดที่สัมพันธ์กับหินอัคนี โดยเฉพาะหินแกรนิต จะเห็นได้ว่า หินแกรนิตแผ่กระจายจากภาคเหนือสู่ภาคใต้ ไม่ปรากฏหินแกรนิตในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเลย และลักษณะการส่งผ่านน้ำร้อนจากใต้ดินมายังผิวดินนั้นส่วนใหญ่จะขึ้นตามรอยเลื่อนหรือรอยแยกของหิน โดยทั่วไปเราจะรู้จักน้ำพุร้อนเนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวที่นำมาหัตถกรรม แต่น้ำพุร้อนยังสามารถนำมาพัฒนาใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ เช่น การผลิตกระแสไฟฟ้า ด้านอุตสาหกรรม และเกษตรกรรมอีกด้วย (กรมทรัพยากรธรณี, 2557 :ออนไลน์)

การเกิดน้ำพุร้อนในประเทศไทย

น้ำร้อนที่พบในแหล่งพลังงานความร้อนใต้พิภพแต่ละแหล่ง มักมีกำเนิดมาจากน้ำเย็นบนผิวดินหรือน้ำฝน (Meteoric Water) ที่ไหลซึมผ่านช่องว่าง หรือ รอยแตกของหินลึกลงไปใต้ดิน ได้รับความร้อนจากหินร้อน ทำให้มีอุณหภูมิและความดันสูง ไหลกลับสู่เบื้องบน และสะสมตัวในแหล่งกักเก็บ นอกจากนั้น อาจจะมาจกไอน้ำของหินหนืดที่เย็นตัว (Magmatic Water) และน้ำที่กักเก็บในช่องว่างระหว่างเม็ดแร่ประกอบหิน (Connate Water) หรือน้ำที่ได้จากการตกผลึกของหินบางชนิด

แหล่งพลังงานความร้อนใต้พิภพทางภาคเหนือของประเทศไทย มีต้นกำเนิดของน้ำร้อนแบบเดียวกับที่อื่น ๆ ในโลก คือ มีต้นกำเนิดจากน้ำเย็นบนผิวดิน จากการศึกษาของ Giggenbach ในปี ค.ศ.1977 ได้ศึกษาวิจัยไอโซโทปของธาตุดิวทีเรียม (D) และธาตุออกซิเจน-18 (18O) ของตัวอย่างน้ำร้อนและน้ำเย็น โดยเฉพาะแหล่ง น้ำพุร้อนป่าแป๋ และแหล่งน้ำพุร้อนฝาง พบว่า ส่วนประกอบของธาตุดิวทีเรียม และธาตุออกซิเจน-18 ของน้ำร้อนและน้ำเย็นมีปริมาณที่ใกล้เคียงกัน

ลักษณะธรณีวิทยา ของพลังงานความร้อนใต้พิภพโดยเฉพาะทางภาคเหนือของไทย คือ รอยเลื่อน (Fault) และรอยแยก (Joints) ส่วนโครงสร้างทางธรณีวิทยาอื่น ๆ เช่น ระบายของชั้นหิน (Bedding) รอยคดโค้ง (Folding) ริวขนาน (Foliation) ต่างก็มีความสัมพันธ์กับแหล่งพลังงานความร้อนใต้พิภพทางภาคเหนือเช่นกัน แต่ก็มีบทบาทน้อยกว่า เนื่องจากโครงสร้างทางธรณีวิทยาประเภทแรก มีช่องว่างที่ให้น้ำร้อนไหลซึมขึ้นมาสู่ผิวดินได้มากกว่า ดังจะเห็นได้จากแหล่งน้ำพุร้อนแทบทุกแห่งที่ปรากฏอยู่ มักจะมีความสัมพันธ์ หรืออยู่ภายใต้อิทธิพลของรอยเลื่อน (Fault Controlled) ทั้งที่เป็นรอยเลื่อนที่ยังมีพลัง (Active Fault) และรอยเลื่อนที่เชื่อว่ายังมีพลังคือ รอยเลื่อนแม่ทา ซึ่งมีลักษณะแบบครึ่งวงกลม (Semi-Circular Structure) อยู่ทางด้านทิศตะวันออกของจังหวัดเชียงใหม่ และแหล่งน้ำพุร้อนหลายแห่งก็มักจะปรากฏอยู่ในบริเวณรอยเลื่อนนี้ เช่น แหล่งน้ำพุร้อนโป่งฮ่อม อำเภอสันกำแพง แหล่งน้ำพุร้อนโป่งกุ่ม อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ และแหล่งน้ำพุร้อนในบริเวณอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

ส่วนรอยเลื่อนแม่สะเรียง - แม่ฮ่องสอน เป็นรอยเลื่อนธรรมดา (Normal Fault) วางตัวอยู่ในแนวเหนือ และภาคใต้ มีความยาวมากกว่า 100 กิโลเมตร และก็พบน้ำพุร้อน ที่เกิดอยู่ในแนวรอยเลื่อนนี้คือ แหล่งน้ำพุร้อนอุลองหลวง อำเภอแม่สะเรียง เป็นต้น

ส่วนรอยเลื่อนในแนวทิศตะวันออกเฉียงเหนือ-ตะวันตกเฉียงใต้ บริเวณจังหวัดแพร่ ซึ่งเป็นรอยเลื่อนสัมผัสระหว่างหินภูเขาไฟยุค Permo-Triassic กับหินตะกอนที่เกินในทะเล (Marine) ยุค Triassic สามารถพบแหล่งน้ำพุร้อนที่เกิดตามรอยเลื่อนนี้คือ แหล่งน้ำพุร้อนบ้านแม่จอกและแหล่งน้ำพุร้อนบ้านป็นเจน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

แหล่งน้ำพุร้อนที่เด่นในประเทศไทย และสามารถพัฒนามาใช้ประโยชน์ในการผลิตกระแสไฟฟ้า (มีอุณหภูมิของแหล่งกักเก็บใต้โลก 175 – 200 องศาเซลเซียส) มี 5 แหล่งด้วยกัน คือ

1. พุน้ำร้อนบ้านโป่งฮ่อม	อำเภอสันกำแพง	จังหวัดเชียงใหม่
2. พุน้ำร้อนฝาง	อำเภอฝาง	จังหวัดเชียงใหม่
3. พุน้ำร้อนป่าแป๋	อำเภอแม่แตง	จังหวัดเชียงใหม่
4. พุน้ำร้อนเทพนม	อำเภอแม่แจ่ม	จังหวัดเชียงใหม่
5. พุน้ำร้อนแม่จัน	อำเภอแม่จัน	จังหวัดเชียงใหม่

ประเภทของน้ำพุร้อนธรรมชาติ

สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (2542) กล่าวว่า แหล่งน้ำพุร้อนสามารถแบ่งได้หลายประเภทตามเกณฑ์ต่าง ๆ เช่น ลักษณะทางกายภาพ ปริมาณแร่ธาตุที่ละลายในน้ำ ดังนี้

1. แบ่งตามลักษณะกายภาพ ได้แก่

1.1 น้ำพุร้อนไกเซอร์ (Geyser) เป็นน้ำพุร้อนที่มีขนาดใหญ่ มีกำลังแรงมาก มีน้ำและไอน้ำที่ร้อนจัดพุ่งขึ้นมาได้สูงและมีแรงพุ่งออกมาเป็นระยะ ๆ ค่อนข้างสม่ำเสมอ บางแห่งน้ำอาจพุ่งสูงได้ถึง 60 เมตร ระยะเวลาการพุ่งน้ำออกมาจะเท่า ๆ กัน เช่น 5 นาที 7 นาที ปรากฏการณ์นี้เกิดจากการที่ใต้ผิวโลก มีโพรงกักเก็บน้ำติดต่อกัน เมื่อน้ำได้รับความร้อนในระดับลึก ๆ ถูกสกัดกั้นไม่ให้ถ่ายเทได้โดยง่ายเพราะรูที่ทำให้น้ำไหลออกมามีขนาดเล็ก และมีน้ำซึ่งเย็นกว่าซึ่งอยู่ในแอ่งที่อยู่ด้านบน น้ำที่อยู่ในระดับลึกมีอุณหภูมิสูงขึ้นและเมื่อสูงกว่า 100 องศาเซลเซียสก็จะเปลี่ยนสภาพเป็นไอน้ำดันน้ำที่ซึ่งอยู่ในรูไหลพุ่งขึ้นมา เมื่อไอน้ำได้ถ่ายเทพลังงานความร้อนจนหมดแรงดัน น้ำก็จะหยุดพุ่งจนสะสมความร้อนได้อีกก็จะพุ่งขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง น้ำพุร้อนไกเซอร์ที่มีชื่อเสียง เช่น น้ำพุร้อนโอลด์ เฟธฟูล (Old Faithful) ที่อุทยานแห่งชาติเยลโลว์สโตน (Yellow Stone National Park) ประเทศสหรัฐอเมริกา น้ำพุร้อนกีเซอร์ (Geysir) ประเทศไอซ์แลนด์ ซึ่งเป็นที่มาของคำว่า ไกเซอร์ (Geyser) และน้ำพุร้อนอีกหลายแห่งในประเทศนิวซีแลนด์

1.2 บ่อไอเดือดหรือพุก๊าซ (Fumarole) คือ หลุมหรือปล่องที่มีไอน้ำพุ่งขึ้นมา จะไม่มีน้ำเหมือน น้ำพุร้อน สาเหตุอาจเกิดจากบริเวณนั้นมีน้ำเพียงเล็กน้อย เมื่อได้รับความร้อนจึงกลายเป็นไอออกมา หรืออาจเกิดจากการที่ชั้นใต้ดินมีความร้อนสูงมากจนน้ำกลายเป็นไอจนหมด บ่อไอเดือดพบมากในประเทศที่มีภูเขาไฟ แต่ก็สามารถพบได้ในพื้นที่ที่ไม่มีภูเขาไฟได้เช่นกัน

1.3 บ่อโคลนเดือดหรือพุโคลน (Mud Pot) คือ โคลน (แอ่งตะกอนที่อึดตัวไปด้วยน้ำ) ซึ่งมีไอน้ำร้อนจัดอยู่เบื้องล่าง เมื่อไอน้ำนั้นเคลื่อนที่จะทำให้โคลนที่อยู่ด้านบนพุ่งกระจายขึ้นมาคล้ายการระเบิดย่อย ๆ ในบริเวณภูเขาไฟ ปกติบ่อโคลนเดือดมักมีกำมะถันอยู่มากและมีหลาย

2. แบ่งตามปริมาณแร่ธาตุที่ละลายในน้ำ

การแบ่งประเภทของน้ำพุร้อนในต่างประเทศสามารถแบ่งน้ำพุร้อนตามปริมาณแร่ธาตุที่ละลายในน้ำได้หลายประเภท แต่ในประเทศไทย พบน้ำพุร้อนที่แบ่งตามส่วนประกอบเคมี เพียง 4 ประเภท ดังนี้

2.1. น้ำพุร้อนทั่วไป (Simple Springs) เป็นน้ำพุร้อนที่มีอุณหภูมิสูงกว่า 25 องศาเซลเซียส ประกอบด้วยธาตุคาร์บอน เกลือและแร่ธาตุอื่น ๆ น้อยกว่า 1 กรัม/ลิตร พบส่วนใหญ่ในประเทศไทย

2.2. น้ำพุร้อนคาร์บอเนต (Carbonate Springs) เป็นน้ำพุร้อนที่มีอุณหภูมิค่อนข้างต่ำหรือเป็น น้ำพุเย็น ประกอบด้วยธาตุคาร์บอนและแร่ธาตุอื่น ๆ น้อยกว่า 1 กรัม/ลิตร ลักษณะคล้ายน้ำพุร้อนทั่วไป แต่มีปริมาณคาร์บอเนตสูงกว่า

2.3. น้ำพุร้อนเกลือหรือน้ำพุร้อนน้ำเค็ม (Salt Springs) เป็นน้ำพุร้อนที่ประกอบด้วยสารเคมีมากกว่าน้ำพุร้อนทั่วไป มีแร่ธาตุต่าง ๆ มากกว่า 1 กรัม/ลิตร กรณีที่น้ำประกอบด้วยเกลือระหว่าง 1-5 กรัม/ลิตร เรียกว่าน้ำพุเกลืออ่อน (Weak Saline) ประกอบด้วยเกลือระหว่าง 5-10 กรัม/ลิตร เรียกว่าน้ำพุเกลือ และประกอบด้วยเกลือมากกว่า 10 กรัม/ลิตร เรียกว่าน้ำพุเกลือเข้มข้น (Strong Saline) มีคุณสมบัติในการเก็บรักษาความร้อนได้ดี

2.4. น้ำพุร้อนแอลคาไล (Alkaline Springs) เป็นการแบ่งประเภทน้ำพุร้อน โดยใช้ค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) ของน้ำพุร้อนเป็นหลัก น้ำพุร้อนที่มีค่า pH 7.5-8.5 เรียกว่า Weak Alkaline Springs และน้ำพุร้อนที่มีค่า pH สูงกว่า 8.5 เรียกว่า Alkaline Spring

การใช้ประโยชน์น้ำพุร้อนรูปแบบต่าง ๆ

การใช้ประโยชน์น้ำพุร้อนมีทั้งการใช้ประโยชน์โดยตรง (Direct Use) และการใช้ประโยชน์ในการผลิตไฟฟ้า (Electricity Generation) ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น ลักษณะของแหล่งน้ำพุร้อนว่าประกอบไปด้วยน้ำร้อน หรือน้ำเป็นส่วนใหญ่ อุณหภูมิของน้ำพุร้อน อัตราการไหลของน้ำพุร้อน ขนาดของแหล่งเก็บกัก ลักษณะโครงสร้างของชั้นหินที่กักเก็บและเป็นช่องทางการนำน้ำพุร้อนขึ้นมาสู่ ผิวดิน ซึ่งจะต้องมีการสำรวจทั้งใต้ดินและผิวดิน ในปัจจุบันมีการใช้ประโยชน์น้ำพุร้อนในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงการใช้ประโยชน์ของน้ำพุร้อนในรูปแบบต่างตามอุณหภูมิของน้ำ

อุณหภูมิ (วงศาเซลเซียส)	การใช้ประโยชน์โดยตรง	การผลิตกระแสไฟฟ้า
180	อุตสาหกรรมห้องเย็นจากแอมโมเนีย การกลั่น โรงงานกระดาษ	↑ โรงผลิตกระแสไฟฟ้า จากแรงดันไอน้ำ
170	โรงงานทำเยื่อกระดาษ เครื่องอบสารละลายเปลือกแข็ง	
160	เครื่องอบแห้งปลาและไม้	
150	โรงงานอุตสาหกรรมอลูมินา เครื่องทำความเย็น	
140	โรงบรรจุอาหารกระป๋อง เครื่องบ่มแห้งผลิตผลทางการเกษตร	
130	โรงงานผลิตน้ำตาล	↑ โรงผลิตกระแสไฟฟ้า จากการถ่ายเท ความร้อน
120	การผลิตน้ำดื่ม	
110	โรงบ่มซีเมนต์	
100	เครื่องบ่มผลิตผลทางการเกษตร ทำหมักแห้ง ทำความร้อนให้ คริวเรื้อน อุตสาหกรรมเกลือ	
90	อุตสาหกรรมปลาแห้ง ใช้ละลายน้ำแข็งและหิมะ	
80	ให้ความอบอุ่นและความเย็นแก่บ้านเรือน ห้องควบคุมอุณหภูมิ สำหรับปลูกต้นไม้ ห้องเย็น	
70	เครื่องปรับอากาศ ห้องควบคุมอุณหภูมิสำหรับสัตว์เลี้ยง	
60	ห้องควบคุมอุณหภูมิเพาะพันธุ์ไม้ เทอร์โมสตาร์ท	
50	โรงเพาะเห็ด ห้องอบน้ำแร่	
40	โรงบ่มดิน	
30	ควบคุมอุณหภูมิสระว่ายน้ำ การเลี้ยงปลา การกำจัดของเสีย	
20	ใช้ละลายหิมะบนถนน	

ที่มา :สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (2542) :ออนไลน์

1. การผลิตกระแสไฟฟ้า

เนื่องจากพลังงานความร้อนใต้พิภพเป็นพลังงานทดแทน (Alternative Energy) ก่อให้เกิดมลภาวะน้อยกว่าพลังงานที่มาจากแหล่งพลังงานฟอสซิล จำพวกปิโตรเลียม และ ถ่านหิน ในหลายประเทศจึงมีการพัฒนาแหล่งพลังงานความร้อนใต้พิภพเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า โรงงานผลิตไฟฟ้าจากพลังงานความร้อนใต้พิภพแห่งแรกสร้างขึ้นในปี ค.ศ.1904 ที่เมือง Larderello ประเทศอิตาลี ปัจจุบันมีการสำรวจและนำพลังงานความร้อนใต้พิภพขึ้นมาผลิตกระแสไฟฟ้าใน ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกแล้ว

ประมาณ 9,500 เมกะวัตต์ โดยอัตราการขยายตัวในการนำพลังงานความร้อนใต้พิภพขึ้นมาใช้เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าในภาพรวมของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ประมาณ 16.5 เปอร์เซ็นต์ต่อปี ในปี ค.ศ. 1990 ประเทศที่สามารถผลิตไฟฟ้าจากพลังงานความร้อนใต้พิภพได้มากที่สุด คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา รองลงมา คือ ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศอิตาลีตามลำดับ และมีอีกหลาย ๆ ประเทศที่กำลังมีโครงการเพิ่มกำลังผลิตและเริ่มมีการผลิต เช่น ประเทศอินโดนีเซีย ไอซ์แลนด์ อิตาลี เม็กซิโก ญี่ปุ่น และนิวซีแลนด์ เป็นต้น ในกรณีที่แหล่งกักเก็บมีอุณหภูมิสูงกว่า 180 องศาเซลเซียส และมีความดันมากกว่า 10 บรรยากาศ จะสามารถแยกไอน้ำร้อนมาหมุนกังหันผลิตไฟฟ้าได้โดยตรง เช่นเดียวกับโรงไฟฟ้าพลังความร้อนทั่วไป เนื่องจากแหล่งกักเก็บที่มีอุณหภูมิสูงมาก ๆ ของไหลจะอยู่ในสภาพของไอน้ำร้อนปนกับน้ำร้อน ในกรณีที่แหล่งกักเก็บมีอุณหภูมิสูงปานกลาง (อุณหภูมิต่ำกว่า 180 องศาเซลเซียส) และมีปริมาณน้ำร้อนมากจะต้องอาศัยของเหลวบางชนิดที่มีจุดเดือดต่ำ (working fluid) เช่น ฟรีออน (freon) แอมโมเนีย (ammonia) หรือ ไอโซบิวเทน (isobutane) เป็นตัวกลางรับความร้อนจากน้ำร้อนแล้วกลายเป็นไอ และมีความดันสูงขึ้นจนสามารถหมุนกังหันผลิตกระแสไฟฟ้าได้ ซึ่งโรงไฟฟ้าชนิดนี้ เรียกว่า โรงไฟฟ้าระบบ 2 วงจร ซึ่งมีการพัฒนาขึ้นมาใช้ประโยชน์กันมากขึ้นในปัจจุบัน สามารถแบ่งโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนใต้พิภพออกเป็น 3 แบบ ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของน้ำร้อน หรือไอน้ำร้อนของแหล่งกักเก็บพลังงาน ได้แก่

โรงไฟฟ้าใช้ไอน้ำร้อนแห้ง (Dry Steam) กรณีแหล่งกักเก็บมีอุณหภูมิสูงมาก มีแต่ไอน้ำแห้ง (Dry Steam) ไอน้ำร้อนนี้จะถูกนำไปหมุนกังหันไอน้ำเครื่องกำเนิดไฟฟ้าโดยตรงเพื่อผลิตไฟฟ้า ส่วนไอที่เหลือจะถูกควบแน่นเป็นน้ำแล้วอัดคืนลงไปแหล่งใต้ดิน

โรงไฟฟ้าใช้ไอน้ำร้อนที่แยกมาจากน้ำร้อน (Flash Steam) ใช้ไอน้ำร้อนจากแหล่งกักเก็บที่เป็นน้ำร้อนส่วนใหญ่ ส่งเข้า Flash Tank น้ำร้อนนี้จะแปรสภาพเป็นไอน้ำร้อนหมุนกังหันไอน้ำ และผลิตไฟฟ้าต่อไป

โรงไฟฟ้าระบบสองวงจร (Binary Cycle) ใช้ความร้อนจากแหล่งพลังงานความร้อนใต้พิภพมาทำให้ของเหลวพิเศษ (Working Fluid) กลายเป็นไอ และส่งไอนี้ไปหมุนกังหันไอน้ำและเครื่องกำเนิดไฟฟ้า

2. ด้านอุตสาหกรรม

ในหลาย ๆ ประเทศได้นำเอาพลังงานจากน้ำพุร้อนมาใช้กับอุตสาหกรรมหลายประเภท โดยเฉพาะการอบแห้ง บ่มผลผลิตทางการเกษตร ทำห้องเย็น อุตสาหกรรมทำกระดาษ โรงงานน้ำตาล เป็นต้น ในประเทศอิตาลีมีการผลิตพลังงานทั้งระบบโดยอาศัยไอน้ำร้อนจากใต้พื้นพิภพ และระบบนี้ยังให้วัตถุดิบที่สำคัญมาใช้ในงานอุตสาหกรรมเคมีอีกด้วย

3. ด้านเกษตรกรรม

ประเทศที่อยู่ในเมืองหนาวมีการนำพลังงานความร้อน มาใช้เพื่อเกษตรกรรมอย่างแพร่หลาย โดยการต่อท่อรับไอน้ำหรือน้ำร้อนที่ผ่านการใช้งานจากโรงไฟฟ้า หรือจากหลุมผลิตที่เจาะเพื่อเกษตรกรรมโดยเฉพาะ เช่น การปลูกพืชในเรือนกระจก (Green House) การเลี้ยงสัตว์น้ำ (Aquaculture) การผสมพันธุ์ปลา การทำฟาร์มจระเข้ เป็นต้น ซึ่งทำให้เกษตรกรในเมืองหนาวสามารถประกอบอาชีพได้ตลอดทั้งปี

4. ให้ความอบอุ่นแก่อาคาร

เป็นที่นิยมในประเทศที่อยู่ในภูมิภาคที่มีอากาศหนาว เช่น ประเทศไอซ์แลนด์ อิตาลี ฝรั่งเศส โปแลนด์ ฮังการี ตุรกี สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ เป็นต้น มีการใช้ประโยชน์ตั้งแต่ในพื้นที่ขนาดเล็กโดยการเจาะหลุมในบริเวณเขตบ้านพักอาศัย ใช้ในโรงพยาบาล โรงเรียน ใช้ในสระว่ายน้ำไปจนถึงพื้นที่ขนาดใหญ่ เช่น ทั้งชุมชนหรือทั้งเมือง ในประเทศไอซ์แลนด์ กรุงเรกยะวิก (Reykjavik) มีน้ำพุร้อนอยู่มากมายหลายแห่ง จัดอยู่ในบรรดาบ่อน้ำร้อนที่ร้อนที่สุดในโลก น้ำร้อนจะถูกส่งไปตามท่อเพื่อใช้ทำความอบอุ่นให้กับบ้านเรือน โรงพยาบาล โรงเรียน และอาคารสาธารณะต่าง ๆ ที่เมือง Beppu เป็นต้นแบบหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลของประเทศญี่ปุ่นก็เช่นเดียวกัน เป็นเมืองที่มีน้ำพุร้อนในบริเวณมากกว่า 4,000 แห่ง มีการใช้น้ำพุร้อนเพื่อให้ความอบอุ่นในอาคารและโรงงาน และมีสถานอาบน้ำแร่มากมายเพื่อบริการนักท่องเที่ยว ในขณะที่ Klamath Falls มลรัฐโอเรกอน ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการต่อท่อน้ำร้อนใต้ทางเดินเท้าเพื่อไม่ให้เท้าจับตัวเป็นน้ำแข็ง ซึ่งเป็นต้นเหตุให้ทางเท้าลื่น นอกจากนี้ในต่างประเทศมีการใช้ความร้อนใต้พิภพที่ระดับตื้น และมีอุณหภูมิเฉลี่ยสม่ำเสมอเกือบเท่ากันตลอดทั้งปี (Geothermal Heat Pump) ซึ่งเป็นคุณสมบัติทั่วไปที่เหมือนกันเกือบทุกแห่งบนโลก โดยไม่ต้องมีแหล่งกักเก็บพลังงานความร้อนใต้พิภพอยู่ ในหน้าหนาวสามารถปั๊มเอาความร้อนที่มีกักเก็บอยู่ใต้ดินมาทำความอบอุ่นภายใน อาคาร ขณะที่ในหน้าร้อนสามารถปั๊มเอาความเย็นที่ถูกกักเก็บไว้ใต้ดินเข้ามาในอาคาร ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนถ่ายเทความร้อนที่มีอยู่ในอาคารออกไป อาคารจึงเย็นลง

5. การท่องเที่ยวและนันทนาการ

แหล่งน้ำพุร้อนหลายแห่งได้ถูกพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวและนันทนาการ โดยเฉพาะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เนื่องจากความเชื่อที่ว่า การอาบหรือแช่น้ำพุร้อนจะทำให้สุขภาพดีขึ้น สามารถบรรเทาอาการบางอย่างที่เป็นสาเหตุของโรคร้ายต่าง ๆ ได้ เช่น โรคความดันโลหิต อาการปวดกระดูก ไขข้อเสื่อมหรืออักเสบ โรคระบบทางเดินหายใจ โรคผิวหนัง ริดสีดวงทวาร เป็นต้น และถือเป็นการรักษาทางการแพทย์รูปแบบหนึ่งที่เรียกว่าวารีบำบัด (Water Therapy) โดยน้ำที่มีอุณหภูมิสูงพอเหมาะจะช่วยเพิ่มการไหลเวียนของโลหิต มีผลต่อการผ่อนคลายความตึงเครียดของกล้ามเนื้อ ขยายรูขุมขนทำให้แร่ธาตุไหลเข้าไปตาม รูขุมขน จึงชะล้างสิ่งสกปรกในผิวหนังออกได้ดี ใน

ประเทศจีนมีการใช้ประโยชน์น้ำพุร้อนเพื่อการอาบน้ำและซักรีดอย่างแพร่หลาย มากกว่า 2,000 ปีแล้ว ในหลายประเทศมีการพัฒนาแหล่งน้ำพุร้อนในเมืองเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

6. การแช่หรืออาบน้ำพุร้อนเพื่อสุขภาพ

การใช้ประโยชน์จากน้ำพุร้อนเช่นนี้มีมาตั้งแต่สมัยโรมันแล้ว ในหลายประเทศนิยมการแช่หรืออาบน้ำพุร้อนเนื่องจากบริเวณที่เกิดน้ำพุร้อน ส่วนใหญ่จะใกล้กับภูเขาไฟ หรือหินภูเขาไฟเก่า จึงมีซัลเฟอร์หรือกำมะถันติดขึ้นมาซึ่งมีคุณสมบัติในการรักษาโรคผิวหนังได้ และยังมีแร่ธาตุที่มีคุณสมบัติในการรักษาโรคที่แตกต่างกันไป เช่น น้ำพุร้อนคาร์บอเนต (Carbonate Springs) น้ำพุร้อนเกลือ (Salt Springs) น้ำพุร้อนโซเดียมไฮโดรเจนคาร์บอเนต (Saltine Sodium Hydrogen Carbonate Springs) อุณหภูมิน้ำพุร้อนที่เหมาะสมแก่การแช่หรืออาบน้ำจะอยู่ที่ 40 องศาเซลเซียส ทั้งนี้ควรแช่น้ำพุร้อนวันละ 2-3 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที โดยการชำระล้างร่างกาย 20 นาที และทำกายภาพบำบัดในน้ำพุร้อนอีก 10 นาที และแร่ธาตุต้องใช้เวลาซึมผ่านรูขุมขนประมาณ 6-7 ชั่วโมง ดังนั้นควรชำระล้างร่างกายด้วยน้ำสะอาดหรืออาบน้ำหลังจากอาบน้ำพุร้อนไปแล้ว 7 ชั่วโมง สระแช่น้ำแร่ทั้งที่เป็นสระแช่ธรรมชาติ สระแช่เลียนแบบธรรมชาติ หรือในลักษณะของสระว่ายน้ำทั้งที่เป็นสาธารณะและห้องแช่ส่วนตัว ทั้งที่ตั้งอยู่กลางแจ้ง (Outdoor) และในร่ม (Indoor)

7. การดื่มน้ำแร่

น้ำแร่เป็นน้ำบริสุทธิ์ที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ มีแร่ธาตุประกอบมากกว่าน้ำธรรมดาซึ่งเป็นคุณสมบัติตามสภาพทางธรณีวิทยาของ แหล่งน้ำนั้น ๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปทั้งยุโรป สหรัฐอเมริกา และเอเชียว่าน้ำแร่จากน้ำพุร้อนมีแร่ธาตุที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพมากมาย ในวงการเครื่องสำอางก็พยายามนำแร่ธาตุเหล่านี้ออกมาช่วยประติมผิว ให้ความชุ่มชื้นและปรับสภาพผิวส่วนชั้นนอกสุดที่เสื่อมสภาพ น้ำแร่สำหรับจำหน่ายต้องเป็นน้ำแร่ธรรมชาติ ไม่ผ่านกรรมวิธีที่จะทำให้คุณสมบัติทางเคมีของน้ำแร่เปลี่ยนไปจากเดิม ทั้งนี้อนุญาตให้เติมก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ หรือก๊าซไอโซนได้ แต่ต้องเติมเพียงชนิดใดชนิดหนึ่งเท่านั้น ต้องมีความสะอาดปราศจากแบคทีเรียที่ทำให้โทษต่อร่างกาย หรือสิ่งที่เป็นพิษ น้ำแร่โดยปกติจะมีปริมาณสารพวกโลหะหนักอยู่น้อยมาก หากมีมากแสดงว่ามีการปนเปื้อน อันอาจติดตามตามเครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิตแร่ธาตุใต้ดินมีทั้งที่ไม่ส่ง ผล และส่งผลเสียต่อร่างกาย จึงต้องมีการตรวจสอบก่อนว่าแร่ที่ปนมานั้นเป็นพิษต่อร่างกายหรือไม่ โดยจะมีมาตรฐานกำหนด คือ Codex (มาตรฐานอาหารระหว่างประเทศ) เป็นมาตรฐานในการกำหนดการตรวจสอบ เนื่องจากแร่ธาตุในน้ำแร่นั้นมีมากมายหลายชนิดทั้งที่มีประโยชน์และมีโทษ เช่น โซเดียม ไนเตรท ไนไตรต์ สารหนู ฟลูออรีน โบรอน ไอโอดีน โมลิบดีนัม แวนาเดียม ซีลีเนียม โครเมียม แร่ธาตุเหล่านี้อาจติดมากับน้ำแร่เองตามธรรมชาติ ซึ่งหากมีปริมาณมากอาจเป็นพิษต่อร่างกายได้ ควรดื่มในเวลาที่ยังว่าง ดื่มทีละน้อยใช้เวลาดื่มน้ำ 30-50 นาที ในแต่ละครั้ง ไม่ควรดื่มก่อนเวลานอนหลับ หากดื่มน้ำแร่ในปริมาณมากเกินไปจะไม่เป็นผลดีต่อสุขภาพ เด็ก สตรีมีครรภ์และผู้เป็นโรคหัวใจไม่ควรดื่มน้ำแร่

คุณประโยชน์ของแร่ธาตุชนิดต่าง ๆ ในน้ำพุร้อน

ตารางที่ 2 ตารางแสดงคุณประโยชน์ของแร่ธาตุชนิดต่าง ๆ

ลำดับที่	ชนิดแร่ธาตุ	คุณสมบัติในธรรมชาติ
1	แคลเซียม	<ul style="list-style-type: none"> • ช่วยเสริมสร้างกระดูกและฟัน • ช่วยการเจริญเติบโตของเด็ก • ช่วยปรับสภาพความสมดุลของผิวไม่ให้เกิดความแห้งกร้าน
2	แมกนีเซียม	<ul style="list-style-type: none"> • ช่วยระบบขับถ่าย เป็นยาระบาย • สร้างและซ่อมแซมเซลล์ผิวที่เสื่อมสภาพไป
3	โพแทสเซียม	<ul style="list-style-type: none"> • ช่วยรักษาสมดุลของความเป็นกรด – ด่าง ของร่างกาย • ช่วยในปฏิกิริยาการเผาผลาญอาหาร • ช่วยบำรุงและควบคุมความชุ่มชื้นของเซลล์ผิว
4	โซเดียม	<ul style="list-style-type: none"> • รักษาสมดุลของน้ำในร่างกาย • ช่วยในการรับส่ง ประสาทความรู้สึก • ช่วยระบบขับถ่าย เป็นยาระบาย • กระตุ้นการเปลี่ยนแปลงของเซลล์ผิวให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น
5	ฟลูออไรด์	ช่วยให้ฟันแข็งแรงไม่ผุง่าย แต่ถ้ามีปริมาณมากเกินไปเกินกว่าค่ามาตรฐานมากๆ และดื่มเป็นเวลานาน (ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ที่ไม่เกิน 1.5 มิลลิกรัม/ลิตร) อาจทำให้ฟันเป็นจุดดำ (fluorosis)
6	โบคาร์บอนเนต	ช่วยลดกรดในกระเพาะอาหาร
7	ซัลเฟต	<ul style="list-style-type: none"> • ช่วยให้เลือดแข็งตัว ป้องกันเลือดไหลไม่หยุด • ช่วยในการเจริญเติบโตของกระดูก • ช่วยระบบขับถ่าย เป็นยาระบาย
8	โบรไมน์	ฆ่าเชื้อโรคได้อย่างปลอดภัยไม่ระคายเคืองผิว
9	คลอรีน	ทำความสะอาดผิวได้ถึงถึงรูขุมขน
10	ทองแดง	ช่วยบำรุงเส้นใยคอลลาเจน
11	ไอโอดีน	ป้องกันโรคคอพอก
12	น้ำแร่ที่มีก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ เป็นองค์ประกอบ	ช่วยขับปัสสาวะ และทำให้น้ำแร่มีรสขมนุ่ม
13	อีลาสติน	ช่วยพยุงผิวให้กระชับ
14	แมงกานีส	ช่วยสร้างคอลลาเจนให้ผิว
15	สังกะสี	ช่วยผลิตเซลล์ผิวใหม่

นอกจากการใช้ประโยชน์น้ำพุร้อนเพื่อการชม แช่ อาบและดื่มแล้ว ในหลายประเทศยังมีการพัฒนากิจกรรม บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวน่าสนใจยิ่งขึ้น โดยส่วนใหญ่จะผนวกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเข้าไป เช่น ที่พักในรูปแบบของโรงแรม รีสอร์ท หรือแคมป์ปิ้ง ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ร้านขายสินค้าเพื่อสุขภาพ ร้านอาหารเพื่อสุขภาพ ศูนย์สุขภาพ บริการสปา เช่น นวดตัว นวดฝ่าเท้า อบสมุนไพร ห้องอบเซาว์น่า พิพิธภัณฑหรือนิทรรศการ ห้องประชุมสัมมนา สนามกอล์ฟ โดยมีบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญด้านสุขภาพเป็นผู้แนะนำ เป็นต้น (สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว, 2542 :ออนไลน์)

น้ำพุร้อนกับสิ่งแวดล้อม

สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (2542) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับน้ำพุร้อนกับสิ่งแวดล้อมไว้ว่า การนำน้ำพุร้อนมาใช้ประโยชน์ทำได้หลายด้านดังกล่าวมาแล้ว อย่างไรก็ตามอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้ ดังนั้นจึงต้องเตรียมศึกษาและป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมไว้ด้วย ซึ่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมนั้นไม่ร้ายแรงและเป็นเรื่องที่ป้องกันได้ดังที่ ทำกันได้ผลแล้วในประเทศต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ถ้าน้ำพุร้อนมีปริมาณแร่ธาตุอยู่ในระดับสูง เมื่อนำน้ำมาใช้แล้วระบายลงในแหล่งน้ำธรรมชาติตามผิวดิน อาจเกิดผลกระทบต่อน้ำผิวดินที่ใช้ประโยชน์ในด้านอุปโภค บริโภค และน้ำในระบบบาดาลได้ สามารถป้องกันได้โดยการทำให้ปริมาณแร่ธาตุเหล่านั้นลดลงโดยการตกตะกอน (Sedimentation, Ponding and Evaporation) ก่อนที่จะระบายน้ำสู่แหล่งธรรมชาติ หรืออัดน้ำที่ผ่านการใช้แล้วกลับคืนสู่ผิวดิน (Re-injection) ลงไปอยู่ในชั้นหินที่ปลอดภัย

หากมีก๊าซบางชนิดที่เป็นพิษอยู่ที่แหล่งน้ำพุร้อนและเป็นก๊าซที่ไม่รวมตัว (Non-condensable Gases) เช่น ไฮโดรเจนซัลไฟด์ ซึ่งหากหายใจเข้าไปจะทำให้ระบบทางเดินหายใจขัดข้องได้ มีวิธีการป้องกันคือ จะต้องเปลี่ยนก๊าซนี้ให้อยู่ในรูปอื่น เช่น ผ่านก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์ ลงในน้ำเกิดเป็นกรด ซัลฟูริก และนำกรดที่เกิดขึ้นนี้ไปใช้ประโยชน์ได้

น้ำพุร้อนที่ผ่านการใช้ประโยชน์แล้วจะมีอุณหภูมิลดลง แต่อาจสูงกว่าอุณหภูมิน้ำในแหล่งธรรมชาติ เพราะมีความร้อนตกค้าง (Waste Heat) หากปล่อยออกมาทันทีอาจเกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมได้ จึงต้องนำน้ำเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ก่อนเพื่อให้มีอุณหภูมิลดลง เช่น ให้ความอบอุ่นในบ้านพัก ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร จนกระทั่ง น้ำนั้นมีอุณหภูมิใกล้เคียงกับแหล่งน้ำในธรรมชาติจึงปล่อยลงสู่แหล่งน้ำได้

หากมีการสูบน้ำร้อนขึ้นมาใช้เร็วกว่าการอัดน้ำกลับลงไป อาจเกิดปัญหาเรื่องการยุบตัวของแผ่นดิน (Subsidence) วิธีการป้องกันคือ ต้องมีการอัดน้ำกลับลงไปปริมาณที่เท่ากับ หรือใกล้เคียงกับปริมาณน้ำที่สูบน้ำขึ้นมาใช้

น้ำพุร้อนที่นำมาใช้อาจมีสารพิษละลายปนอยู่ เช่น สารหนู ปะปน ซึ่งอันตรายต่อสุขภาพ การป้องกันทำได้โดยก่อนนำน้ำมาใช้จะต้องมีการวิเคราะห์คุณภาพน้ำนั้นเสียก่อน

เกณฑ์การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ

กรมการท่องเที่ยว (2556) ได้จัดทำเกณฑ์มาตรฐานการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ได้ยึดกรอบแนวคิดพื้นฐานเพื่อประเมินสภาพทั่วไป ทางด้านกายภาพ ด้านพื้นที่และสภาพแวดล้อม ด้านการบริการการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ด้าน ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ตามมาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน

มาตรฐานในการให้บริการที่จำเป็นสำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่มีการให้บริการน้ำพุร้อน ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยต่อสุขภาพนักท่องเที่ยวเป็นหลักสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากองค์ประกอบทางกายภาพและชีวภาพของน้ำพุร้อนอาจส่งผลกระทบต่อนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการได้ การใช้น้ำพุร้อนเพื่อการอาบหรือการดื่มจึงต้องมีความระมัดระวังอย่างมากเนื่องจากคุณสมบัติเหล่านี้ต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับการรักษาทางการแพทย์ นอกจากนี้จะต้องคำนึงถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยศึกษาสภาพทั่วไปตามเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาตามมาตรฐานได้แก่

เกณฑ์ที่ 1 คุณภาพน้ำที่เหมาะสมในการให้บริการ

น้ำพุร้อนธรรมชาติที่จะนำมาให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเพื่อการอาบ หรือดื่มหรือเพื่อการรักษาโรคต้องมีคุณสมบัติทางเคมีและคุณสมบัติทางกายภาพและชีวภาพ ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการรักษาทางการแพทย์

เกณฑ์ที่ 2 ห้องแช่น้ำพุร้อน/บ่อแช่น้ำพุร้อน/สระว่ายน้ำ

ห้องน้ำ/บ่อน้ำ/สระว่ายน้ำ ต้องมีการจัดการด้านความสะอาดอย่างถูกสุขลักษณะและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นเพื่อป้องกันอันตรายกับผู้ให้บริการอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุที่เกิดจากการแช่น้ำพุร้อน และไม่ก่อให้เกิดการแพร่เชื้อโรคต่อผู้ให้บริการ

เกณฑ์ที่ 3 ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา/ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า

ต้องมีการจัดการด้านความสะอาดอย่างถูกสุขลักษณะและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นเพื่อป้องกันอันตรายกับผู้ให้บริการอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุที่เกิดจากการแช่น้ำพุร้อน

เกณฑ์ที่ 4 การจัดการด้านความปลอดภัย

แหล่งท่องเที่ยวต้องมีความพร้อมในการป้องกันและรักษาความปลอดภัยตลอดระยะเวลาที่ให้บริการ รวมไปถึงความสามารถในการปฐมพยาบาลให้กับนักท่องเที่ยวอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวได้

เกณฑ์ที่ 5 การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

มีการจัดการด้านการกำจัดของเสียต่าง ๆ อย่างถูกต้อง ไม่ก่อให้เกิดมลพิษด้านต่าง ๆ ต่อแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนและพื้นที่โดยรอบ และไม่รบกวนกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงการจัดการด้านสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อทัศนียภาพของลักษณะภูมิประเทศ

องค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน

การที่แหล่งท่องเที่ยวมีจุดดึงดูดความสนใจ เช่น มีเอกลักษณ์ในด้านต่าง ๆ มีศักยภาพในการรองรับการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และความสามารถในการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ให้เกิดความยั่งยืน ความแตกต่างของน้ำพุร้อนแต่ละพื้นที่ทั้งในด้านลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ และด้านการจัดการพื้นที่ จะมีลักษณะเฉพาะแหล่งหรือมีจุดดึงดูดใจแตกต่างกันออกไป เช่น ขนาดของแหล่งท่องเที่ยวจำนวนบ่อ การเข้าถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งบริเวณพื้นที่น้ำพุร้อนและบริเวณข้างเคียง ฯลฯ โดยเป็นตัวกำหนดว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนั้นรองรับการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตที่มีมาตรฐานทั้งในระดับประเทศและในระดับนานาชาติได้หรือไม่ โดยศึกษาสภาพทั่วไปตามเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาตามมาตรฐานได้แก่

เกณฑ์ที่ 1 แหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติมีจุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวมีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ไม่มีการดัดแปลงจนทำให้สภาพธรรมชาติที่มีอยู่เดิมเปลี่ยนไป และสามารถเป็นจุดดึงดูดความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวได้

เกณฑ์ที่ 2 ศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว

บริเวณน้ำพุร้อนธรรมชาติและบริเวณโดยรอบมีศักยภาพที่จะสามารถรองรับนักท่องเที่ยวรวมถึงการพัฒนาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น

เกณฑ์ที่ 3 การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

การใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อการใด ๆ ต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อน้ำพุร้อนธรรมชาติ ซึ่งอาจทำให้เกิดความเสื่อมโทรมหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติเดิม รวมไปถึงการขัดต่อลักษณะภูมิประเทศหรือความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และให้ชุมชนได้เป็นส่วนหนึ่งในการท่องเที่ยวโดยตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวของตน ส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์ของพื้นที่อย่างยั่งยืน

5. รายชื่อแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย

ตารางที่ 3 ตารางแสดงรายชื่อแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติในภูมิภาคทางตอนเหนือประเทศไทย ที่ได้ขึ้นทะเบียนกับกรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งหมดจำนวน 51 แห่ง

ลำดับ-รหัส	ชื่อแหล่งน้ำพุร้อน	อำเภอ	สถานที่ ท่องเที่ยว	จังหวัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	หมายเหตุ
1-CR1	โป่งนาคำ	เมือง	✗	เชียงราย	เอกชน	
2-CR2	ยางผาเคียง	เมือง	✓		อุทยานแห่งชาติลำน้ำกก	
3-CR3	โป่งน้ำร้อนผาเสริฐ	เมือง	✓		เทศบาลตำบลดอยฮาง	
4-CR4	แม่จัน/ห้วยหินฝน/ป่าตึง	แม่จัน	✓		อบต.ป่าตึง	
5-CR5	โป่งปู่เฟื่อง	แม่สรวย	✓		เทศบาลตำบลแม่สรวย	
6-CR6	สบโป่ง	เวียงป่าเป้า	✓		กรมเจ้าท่า และเอกชน	
7-CR7	ห้วยทรายขาว	พาน	✓		อบต.ทรายขาว	
8-CR8	โป่งพระบาท	เมือง	✓		เทศบาลตำบลบ้านดู่	
9-CR9	นาโป่ง	แม่จัน	✗		-	ไม่พบข้อมูล
10-CM1	สันกำแพง	แม่ออน	✓	เชียงใหม่	หมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง	
11-CM2	ดอยสะเก็ด	ดอยสะเก็ด	✓		เทศบาลตำบลป่าเมี่ยง	
12-CM3	ฝาง	ฝาง	✓		อุทยานแห่งชาติแม่ฝาง	
13-CM4	ป่าแป๋	แม่แตง	✓		อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง	
14-CM5	เทพนม	แม่แจ่ม	✓		อุทยานแห่งชาติออบหลวง	
15-CM6	โป่งเหม็น	แม่แจ่ม	✗		กรมเจ้าท่าและเอกชน	
16-CM7	ปิงโค้ง	เชียงดาว	✗		อบต.ปิงโค้ง	
17-CM8	บ้านโป่งอ่าง	เชียงดาว	✓		หน่วยพิทักษ์อุทยานฯโป่งอ่าง	
18-CM9	บ้านโป่งโรงวัว	เชียงดาว	✗		สถานีวิจัยสัตว์ป่าดอยเชียงดาว	
19-CM10	บ้านยางทุ่งโป่ง	เชียงดาว	✗		หน่วยพิทักษ์ป่าบ้านยางทุ่งโป่ง	
20-CM11	บ่างโป่ง	พร้าว	✗		เอกชน	
21-CM12	หนองครก	พร้าว	✓		อบต.สันทราย	
22-CM13	บ้านห้วยสูง	พร้าว	✗		เอกชน	
23-CM14	โป่งเย็น	พร้าว	✗		-	ไม่พบข้อมูล
24-CM15	บ้านประตู	พร้าว	✗		อบต.แม่ปิ้ง	
25-CM16	มะลิกา	แม่ฮาด	✗		อบต.ท่าตอน	

ลำดับ-รหัส	ชื่อแหล่งน้ำพุร้อน	อำเภอ	สถานที่ ท่องเที่ยว	จังหวัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	หมายเหตุ
26-MH1	ผาป่อง	เมือง	✓	แม่ฮ่องสอน	อบต.ผาป่อง	
27-MH2	โป่งลึก	ปาย	✗		อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง	
28-MH3	โป่งไหม้	ปาย	✓		อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง	
29-MH4	โป่งปีะ	ปาย	✗		อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง	
30-MH5	เหมืองแร่	ปาย	✗		ไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบ	
31-MH6	แม่่นะ	ปาย	✗		อบต.แม่่นางเติง	
32-MH7	เมืองแปง	ปาย	✗		อบต.เมืองแปง	
33-MH8	แม่ฮี้	ปาย	✗		-	ไม่พบข้อมูล
34-MH9	แม่ฮู	แม่ลาน้อย	✗		อบต.แม่ลาน้อย	
35-MH10	แม่ฮ่อมล่องหลวง	แม่เสี้ยว	✓		องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้	
36-MH11	หนองแห้ง	ขุนยวม	✗		อบต.เมืองปอน	
37-MH12	โป่งจ๊ะจ๋า	ปาย	✗		ไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบ	
38-LN1	เหมืองเทพนิธิ	แม่ทา	✗	ลำพูน	-	ไม่พบข้อมูล
39-LN2	หนองหล่ม	เมือง	✗		-	ไม่พบข้อมูล
40-LP1	แจ้ซ้อน	กิ่งเมืองปาน	✓	ลำปาง	อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน	
41-LP2	เวียงเหนือ	ห้างฉัตร	✗		เอกชน	
42-LP3	บ้านโป่งน้ำร้อน	เกาะคา	✓		อบต.ใหม่พัฒนา	
43-LP4	โป่งน้ำร้อน	เสริมงาม	✗		อบต.เสริมกลาง	
44-LP5	โป่งเหม็น	ห้างฉัตร	✗		-	ไม่พบข้อมูล
45-LP6	ห้วยน้ำร้อน	งาว	✗		อุทยานแห่งชาติแม่ยม	
46-LP7	โป่งน้ำร้อน	ห้างฉัตร	✗		ไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบ	
47-PR1	ป็นเจน	วังชิ้น	✗	แพร่	อบต.แม่เก็ง	
48-PR2	แม่จอก	วังชิ้น	✓		อบต.แม่เป็ก	
49-PR3	โป่งน้ำร้อน	ลอง	✗		อบต.บ้านปิน	
50-PR4	วัดสะแล่ง	ลอง	✓		อบต.ห้วยอ้อ	
51-NN1	ห้วยน้ำอุ่น	เวียงสา	✗	น่าน	-	ไม่พบข้อมูล

✗ = ยังไม่พัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยว, ✓ = พัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแล้ว

แหล่งที่มา กรมทรัพยากรธรณี (2557) และสำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (2542)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย

จามร วังศรีแก้ว (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีที่ได้จากการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม คือ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต้องให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนา มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้ประชาชนท้องถิ่นอนุรักษ์และเห็นคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น มีการกำหนดมาตรการเพื่อใช้รองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว มีการพัฒนาและอนุรักษ์ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่และประเภทของแหล่งท่องเที่ยว และควรมีการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นการกระตุ้นการท่องเที่ยวของจังหวัดให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

จุรีรัตน์ หนองหว่า (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมตลาดน้ำสี่ภาคพัทยา ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยด้านการจัดการการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความพึงพอใจต่อตลาดน้ำสี่ภาคพัทยา จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.786 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่าส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจต่อตลาดน้ำสี่ภาคพัทยา จังหวัดชลบุรีในด้านการคมนาคม โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.786 ลำดับต่อมาคือ ด้านกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.041 ด้านสถานที่ 3.782 ด้านราคา 3.660 ด้านอาหาร 3.822 และด้านสินค้าที่ระลึก 3.543 ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพด้านการให้บริการของพนักงาน ตลาดน้ำสี่ภาคพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า พนักงานส่วนใหญ่มีศักยภาพด้านการให้บริการโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.808 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่าพนักงานส่วนใหญ่มีศักยภาพด้านความปลอดภัย 3.843 โดยมีระดับการให้บริการอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.848 ลำดับต่อมาคือ ศักยภาพด้านการต้อนรับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.899 และมีศักยภาพด้านข้อมูลข่าวสาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.736 ตามลำดับ

ฉันทชนก ไชยสมบูรณ์ (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกรณีศึกษา บ่อน้ำร้อน-สวนสาธารณะรักษะวาริน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ผลการวิจัยพบว่า 1. นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 21-30 ปี มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส และมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,000 – 20,000 บาท 2. ผลการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยมาแล้ว เหตุผลในการเดินทางท่องเที่ยวคือ เพื่อสุขภาพ มาท่องเที่ยวในวันหยุดสุดสัปดาห์ มีความคาดหวังในการมาท่องเที่ยวคือ ทำให้สุขภาพดีขึ้น ภูมิลำเนาเดิม คือ ภาคใต้ ได้รับข้อมูลจากการบอกต่อจากบุคคลอื่น/เพื่อน ซึ่งตนเองเป็นผู้มีอิทธิพลในการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยว ที่ผู้ร่วมเดินทางประมาณ

2-5 คน โดยพาหนะส่วนตัว และจะกลับมาท่องเที่ยวที่นี้อีกในครั้งต่อไป 3. ผลจากการศึกษาแรงจูงใจที่มีต่อการตัดสินใจการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับแรงจูงใจในระดับมากที่สุด คือ ด้านกายภาพ/จิตวิทยา ด้านวัฒนธรรม ความเข้าใจถึงขนบธรรมเนียมประเพณีกับการเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันมากที่สุดที่ระดับ 71.40% และความสัมพันธ์กับความต้องการไปประกอบพิธีกรรมทางศาสนา กับความต้องการได้รับความบันเทิง สนุกสนานระหว่างการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กับทิศทางเดียวกันน้อยที่สุดที่ระดับ -6.40%

ชฎานันต์ คุปตะวินทุ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการจัดการโฮมสเตย์บ้านหม้อ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการโฮมสเตย์ บ้านหม้อ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 10 ด้าน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด ในด้าน ที่พัก ด้านความปลอดภัย ด้านอสังหาริมทรัพย์ของ เจ้าของบ้านและสมาชิกในครัวเรือน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ ด้านประชาสัมพันธ์ ยกเว้นด้านอาหารและโภชนาการ และ ด้านรายการนำเที่ยวอยู่ในระดับมาก และ นักท่องเที่ยวที่เข้าพักในโฮมสเตย์ เจ้าหน้าที่ อบต.บ้านหม้อ และเจ้าของบ้านพักโฮมสเตย์ มีความ คิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการนำแนวทางการจัดการโฮมสเตย์บ้านหม้อไปใช้ให้ประสบความสำเร็จ ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

ชลตรงค์ ทองแสง และอำนาจ รักษาผล (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ บ่อน้ำร้อนถ้ำเขาพลู ผลการวิจัยพบว่า บ่อน้ำร้อนถ้ำเขาพลู ควรที่จะมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ คือ 1. การพัฒนาพื้นที่ ที่ยังคงความดั้งเดิมของพื้นที่เป็นหลัก 2. การจัดการการท่องเที่ยวที่ควร มีมาตรฐานเพิ่มสูงขึ้น 3. การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว ที่มุ่งสร้างความหลากหลายและเพิ่มคุณภาพของกิจกรรม 4. การจัดการด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ควรระมัดระวังผลกระทบจากการพัฒนาที่เกิดขึ้น 5. การสร้างการมีส่วนร่วม เพิ่มสร้างรูปแบบการจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย 6. การเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับพื้นที่ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต 7. การพัฒนามาตรฐานในการให้บริการ เพื่อสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว 8. การพัฒนาการประชาสัมพันธ์และการตลาด ที่ควรจะมีการพัฒนาในเชิงรุกเพิ่มมากขึ้น 9. การสร้างมูลค่าเพิ่ม จากกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น 10. การพัฒนา ด้านความรู้และสื่อความหมาย เพื่อการสร้างประสบการณ์นันทนาการที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว

ณัฐกฤตา ชีปะ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน: กรณีศึกษา บ่อน้ำพุร้อนตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนในตำบลเขาแดง ภาพ โดยรวมต้องปรับปรุงทุกด้าน ด้านการจัดการการใช้ประโยชน์พื้นที่ต้องปรับปรุง เนื่องจากขาดการเอาใจใส่ในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนเอง ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี ด้านสาธารณูปโภคที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวปัจจุบันโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน

เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า รวมถึงเส้นทางคมนาคมที่ยังไม่ทั่วถึง ถนนเป็นหลุมเป็นบ่อ สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ร้านอาหาร ที่พัก ห้องสุขา ขาดการดูแลรักษาให้สะอาด เพียงพอ ปลอดภัย ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ไม่มีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานใดเข้ามาประจำการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่บ่อน้ำพุร้อน และด้านการมีส่วนร่วม ชุมชนไม่ค่อยได้รับทราบข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุก ๆ ด้านน้อยมาก ขาดการประสานความร่วมมือกันระหว่างชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาแดง สถานีตำรวจ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวทุกด้านทุกขั้นตอน โดยเริ่มตั้งแต่ส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเพื่อใช้ในการวางแผนร่วมแสดงความคิดเห็นเป็นคณะกรรมการหรือเข้าร่วมประชุมร่วมดำเนินการจัดการ มีอำนาจในการตัดสินใจไปสู่การปฏิบัติร่วมกันประเมินทุกด้าน เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายและเพื่อประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่นและสังคมโดยรวม

พิมลดา ศรีวิภาพัฒนา (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนในประเทศไทยให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวใหม่สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาภาพรวมและความสามารถในการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนในประเทศไทย เพื่อที่จะส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพในการพัฒนาแหล่งน้ำพุร้อนในประเทศไทย จากข้อมูลที่ได้จากการลงสำรวจภาคสนาม การเก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถามจำนวน 129 ชุด จากนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ท่องเที่ยวในประเทศไทยระหว่างเดือนตุลาคม ถึง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2553 รวมไปถึงการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น กรรมการท่องเที่ยว กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช บริษัทนำเที่ยว และนักท่องเที่ยว

พรพธู รูปจำลอง (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กรอบนโยบายเชิงยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า รัฐบาลกำหนดนโยบายการผลักดันของเอกชนผู้ประกอบการกิจการโรงพยาบาล ซึ่งมุ่งดึงดูดลูกค้าชาวต่างชาติให้เดินทางมาใช้บริการทางการแพทย์ของโรงพยาบาลในประเทศไทย ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการบริการส่งเสริมสุขภาพ โดยเน้นสปาซึ่งเป็นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ นโยบายการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีส่วนส่งเสริมพัฒนาสปาไทยให้มีเอกลักษณ์โดดเด่นด้วย การรณรงค์ไทยและการนำสมุนไพรไทยมาใช้ เอกชนรายใหญ่มักมีศักยภาพในการริเริ่มและแข่งขันในธุรกิจ แต่ผู้ประกอบการรายย่อยยังขาดเครือข่ายการตลาด ขาดการพัฒนาองค์กรเพื่อเรียนรู้และขาดบุคลากรที่มีทักษะ ภาครัฐเป็นผู้กำหนดนโยบายและมีบทบาทสนับสนุน ผู้อำนวยการความสะดวกและผู้กำกับดูแล แต่ภาครัฐขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องอย่างจริงจัง เพราะเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยและรัฐไม่ได้ตั้งหน่วยงานหลักเพื่อให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และนโยบายขาดแผนเชิงกลยุทธ์ การดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจึงไม่ประสบผลสำเร็จ ข้อเสนอและนโยบายแก้ไข 1. ทบทวนนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในมิติที่หลากหลายในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่ออาจพัฒนาได้ในชุมชนชนบท 2. พัฒนาแผนเชิงกล

ยุทธ์และส่งเสริมนวัตกรรมผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยให้ภาครัฐทำงานร่วมกับภาคเอกชน ในฐานะหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์ 3. แต่งตั้งหน่วยงานหลักที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวให้พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อกระจายโอกาสไปสู่ชนบท โดยดำเนินงานตามหลักจริยธรรมและธรรมาภิบาล โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 4. ให้เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ภาวนา โภมลานาค (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนโป่งกวาง ตำบลสะเมิงเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า บริเวณโดยรอบบ่อน้ำพุร้อนโป่งกวางมีสภาพภูมิทัศน์สวยงาม มีความโดดเด่นทางกายภาพ และมีที่พักซึ่งสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้จำนวนมาก เป็นพื้นที่ปลอดภัยเหมาะสม ชุมชนมีบทบาทในการอนุรักษ์ธรรมชาติและจัดการขยะ แต่กิจกรรมการท่องเที่ยวมักถูกจำกัดอยู่เพียงที่รีสอร์ทโป่งกวาง ซึ่งในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวพบปัญหาและอุปสรรคหลายประการ เช่น การขาดสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งระบบไฟฟ้าและระบบการสื่อสาร ขาดการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ชุมชนไม่มีความรู้เรื่องการท่องเที่ยวและความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ ชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ไม่มีแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ทำให้ขาดประสิทธิภาพการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว สำหรับแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวควรมีการจัดการแบ่งพื้นที่การท่องเที่ยวแยกจากเขตปศุสัตว์ จัดตั้งศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวและแต่งตั้งคณะกรรมการชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว และจากการสนทนากลุ่มได้แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยใช้กลยุทธ์ 5 ด้าน ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรมและโครงการสำคัญ ดังนี้ 1. กลยุทธ์ด้านการจัดการท่องเที่ยว ประกอบด้วย โครงการจัดทำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว โครงการส่งเสริมธุรกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และโครงการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว 2. กลยุทธ์ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วย โครงการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว โครงการพัฒนาระบบไฟฟ้าและการสื่อสาร 3. กลยุทธ์ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย โครงการพัฒนาปรับปรุงจุดชมวิว โครงการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติ และโครงการฟื้นฟูวิถีชีวิตและเอกลักษณ์ท้องถิ่น 4. กลยุทธ์ด้านการพัฒนาบริการและกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย โครงการพัฒนาทักษะการให้บริการด้านการท่องเที่ยว และโครงการส่งเสริมการจัดตั้งธุรกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว 5. กลยุทธ์ด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาด ประกอบด้วย โครงการประชาสัมพันธ์และจัดทำสื่อเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว โครงการพัฒนาความรู้การตลาดด้านธุรกิจท่องเที่ยว และโครงการส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

ลัคน์สุมน มั่งมีทรัพย์ (2552) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สื่อประชาสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการท่องเที่ยวของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมชอบเดินทางท่องเที่ยว มีการตัดสินใจร่วมกันเป็นกลุ่ม ความถี่ในการเดินทาง 3-4 ครั้งต่อปี เดินทางท่องเที่ยวต่อครั้งจะมีระยะเวลาเฉลี่ย 1-3 วัน ส่วนใหญ่เดินทางท่องเที่ยวร่วมกับเพื่อน จำนวนผู้ร่วมเดินทาง 1-5 คน ใช้เงินเฉลี่ยในการเดินทางต่อครั้ง 2,001-4,000 บาท นิสิต

นักศึกษามีความคิดเห็นว่าสื่อประชาสัมพันธ์ส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean=2.97) และสื่อประชาสัมพันธ์ส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวด้านสื่อกระจายภาพและเสียงอยู่ในระดับมาก (Mean=3.07) ด้านสื่ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก (Mean=2.95) และด้านสื่อสิ่งพิมพ์อยู่ในระดับมาก (Mean=2.91) ตามลำดับ การเปรียบเทียบ “ค่าที” (t-test) พบว่านิสิตนักศึกษาเพศชาย และเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อประชาสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวแตกต่างกัน ในด้านสื่อกระจายภาพและเสียง และด้านสื่ออื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

วิชชุดา ไชยยศ (2552) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์และการรับรู้ข่าวสาร การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในภาคอีสาน ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยวจากป้ายบอกทางมากที่สุด และมีแหล่งข้อมูลที่ใช้ตัดสินใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคือ เพื่อนหรือญาติ มากที่สุด ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการจัดทำแผ่นป้ายบอกทางให้มากขึ้น และให้ความสนใจกับสื่อบุคคลให้มากขึ้น และควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ และการรับรู้ข่าวสารการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในภาคอื่น ๆ เพื่อให้เห็นความแตกต่างที่จะเป็นประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์ต่อไป

ศศิธร รุ่งกิจเลิศสกุล และคนอื่นๆ (2550) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสปาจากน้ำแร่ธรรมชาติในจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำแร่ธรรมชาติต้องการพัฒนาในด้านการบริการ ด้านการโฆษณา ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านบุคลากร และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก องค์การบริหารส่วนตำบล หรือเทศบาลตำบลต้องการพัฒนาแหล่งน้ำแร่ธรรมชาติให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยต้องการความร่วมมือจากภาครัฐ สถาบันการศึกษา และชุมชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาใช้บริการแหล่งน้ำแร่ธรรมชาติในจังหวัดเชียงรายต้องการการพัฒนาในด้านการบริการ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ต้องการการพัฒนาในระดับมากที่สุดในด้านคุณสมบัติบุคลากร ด้านบริหารจัดการ ด้านการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ด้านความปลอดภัย และด้านตกแต่งสภาพแวดล้อม ข้อเสนอแนะชุมชนท้องถิ่นควรได้รับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำแร่ธรรมชาติ ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลตำบลต้องร่วมมือกับภาครัฐ สถาบันการศึกษา และชุมชนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และในการวางแผนการท่องเที่ยวควรต้องทราบความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อจะได้นำมาวางแผนให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวมากที่สุด

สำพันธ์ ขุนราช (2553) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติให้สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพส่วนใหญ่นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในวันเสาร์อาทิตย์ วันหยุดนักขัตฤกษ์/เทศกาลใช้เวลาท่องเที่ยวครึ่งวัน วางแผนล่วงหน้า 1 สัปดาห์ ใช้เวลาในขณะที่มาท่องเที่ยว 1 วัน มาเที่ยวแล้ว 4 ครั้งขึ้นไป ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อครั้งไม่เกิน 1,000 บาทปัจจัยจูงใจในการมาท่องเที่ยว คือ ความ

เป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว ทราบข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวมากจากการบอกเล่าของเพื่อน ญาติ หรือคนรู้จัก เดินทางมาท่องเที่ยวโดยรถส่วนตัว ขณะที่ท่องเที่ยวพักที่บ้านญาติ/เพื่อน และรีสอร์ท รับประทานอาหารในร้านอาหารในท้องถิ่น กิจกรรมหลักระหว่างการท่องเที่ยว คือ การอาบ/แช่น้ำแร่ จัดการการท่องเที่ยวด้วยตนเอง มาท่องเที่ยวกับครอบครัวมีผู้ร่วมเดินทางมากกว่า 3 คน มาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ จะกลับมาท่องเที่ยวอีกแน่นอน และสิ่งที่ประทับใจในการท่องเที่ยว คือ ความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว และผลการศึกษาค้นคว้าอีกส่วนหนึ่งพบว่าผู้ประกอบการทางด้านการท่องเที่ยว ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการท่องเที่ยว ผู้บริหารที่ดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว และคนในชุมชนแหล่งท่องเที่ยว ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวทุกด้าน ดังนั้นควรจะกำหนดแนวทางการพัฒนาโดยให้ความสำคัญกับองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ผลการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวพบว่า พฤติกรรมนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ดังนั้นก่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว รวมทั้งต้องสอบถามความคิดเห็นของผู้ประกอบการทางด้านการท่องเที่ยวเพื่อจะได้พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติให้สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

สุวรรณทร์ อัสวโรจน์กุล (2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะคนดี แรงจูงใจ พฤติกรรม ความต้องการ และความตั้งใจของนักท่องเที่ยวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 31-40 ปี มีสถานภาพสมรส มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีรายได้ 20,001 - 40,000 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีอายุ 31-40 ปี สมรสแล้ว มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีรายได้ \$3,000-5,000 ต่อเดือน ส่วนใหญ่ เป็นพนักงานบริษัทเอกชน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดทัศนคติและแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพรวมไปถึงปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพคือราคาที่คุ้มค่าและการบริการที่ดี

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

Buhalis (2000) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การแข่งขันทางการตลาดของสถานที่ท่องเที่ยวในอนาคต (Marketing The Competitive Destination of The Future) กล่าวว่า การตลาดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการให้สถานที่หนึ่งกลายเป็นเป้าหมายของการเดินทางท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้นในการแข่งขันทั่วโลก บทความนี้อธิบายถึงแนวคิดของสถานที่ท่องเที่ยวและรูปแบบที่หลากหลายของกลยุทธ์การตลาดและการบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยว แสดงให้เห็นถึงเทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย จากตัวอย่างทั่วโลก บทความนี้ยังอธิบายว่าการตลาดของสถานที่ท่องเที่ยวควรจะรักษาความสมดุลของวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดรวมถึงความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่นเพื่อประสานงานร่วมกัน การได้ผลประโยชน์ร่วมกัน เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตยังช่วยประชาสัมพันธ์ให้สถานที่ท่องเที่ยวเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางการตลาดได้ โดยการเพิ่มการประชาสัมพันธ์ ลดค่าใช้จ่ายและเสริมสร้างความร่วมมือของชุมชนท้องถิ่น ตลาดสถานที่ท่องเที่ยวจะกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวและความสำเร็จของวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด

Chen (2007) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของคุณภาพบริการ ความพึงพอใจของลูกค้า ความจงรักภักดีของลูกค้า และรูปแบบการดำเนินชีวิต ที่โรงแรมน้ำพุร้อน (Correlation of Service Quality, Customer Satisfaction, Customer Loyalty and Life Style at Hot Springs Hotels) กรณีศึกษาพื้นที่แหล่งพักผ่อนน้ำพุร้อนลู่หาน การวิจัยนี้สำรวจความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการบริการของโรงแรมที่มีน้ำพุร้อน และความพึงพอใจของลูกค้า ความภักดีของลูกค้า และวิถีชีวิตส่วนบุคคล ผลการศึกษาพบว่า โรงแรมที่มีน้ำพุร้อนมีความต้องการที่จะปรับปรุงเพิ่มความพึงพอใจของลูกค้ากับความภักดีของลูกค้าโดยตรง หรือ เพิ่มคุณภาพการบริการกับการปรับปรุงความภักดีของลูกค้าโดยตรงเพื่อเพิ่มการทำกำไร และ รักษาการดำเนินงาน เพราะ ลูกค้ามีความแตกต่างกันของวิถีการใช้ชีวิตประจำวัน แตกต่างกันในทุกมิติ การดำเนินงานของโรงแรมที่น้ำพุร้อน ความสามารถของตัวแปรในสาขาการตลาดโดยตรงของวิถีชีวิต และกลยุทธ์การดำเนินการที่แตกต่างในการตอบสนองกับการบรรลุเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความภักดีของลูกค้า และ การทำกำไรของบริษัท

Chi and Qu (2008). ได้ทำการศึกษาวินิจฉัยเรื่อง กรณีศึกษาองค์ประกอบความสัมพันธ์ของภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว, ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และความจงรักภักดีในสถานที่ท่องเที่ยว: วิธีการเชิงบูรณาการ (Examining the structural relationships of destination image, tourist satisfaction and destination loyalty: an integrated approach) การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะนำเสนอวิธีการแบบบูรณาการ ในเรื่องของความเข้าใจและความจงรักภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะไปเยือน โดยการศึกษาทางทฤษฎีและการใช้หลักฐานเพื่อแสดงถึง

ความสัมพันธ์ของสาเหตุต่างๆของคุณลักษณะของนักท่องเที่ยว ความพึงพอใจโดยรวมและความจงรักภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งรูปแบบของงานวิจัยนี้ จะถูกนำเสนอโดย เจ็ดสมมติฐานด้วยกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งการรวบรวมข้อมูลที่สำคัญและถูกต้องในด้านการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวนี้คือรัฐอาร์คันซอ Eureka Springs จะมีการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม 345 ฉบับด้วยกัน และจากนั้นแบบสอบถามจะถูกส่งกลับมาเพื่อวิเคราะห์ การสร้างแบบจำลองสมการโครงสร้าง (SEM) ผลลัพธ์ที่ได้จากโมเดลความจงรักภักดีต่อสถานที่ท่องเที่ยว (1)ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวมีอิทธิพลอย่างมากต่อลักษณะด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว (2) ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวและลักษณะของความพึงพอใจทั้งสองนี้จะถูกส่งต่อความพึงพอใจโดยรวม และ (3) ความพึงพอใจโดยรวมและลักษณะของนักท่องเที่ยวจะเป็นตัวชี้ไปถึงผลกระทบด้านบวกต่อภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว

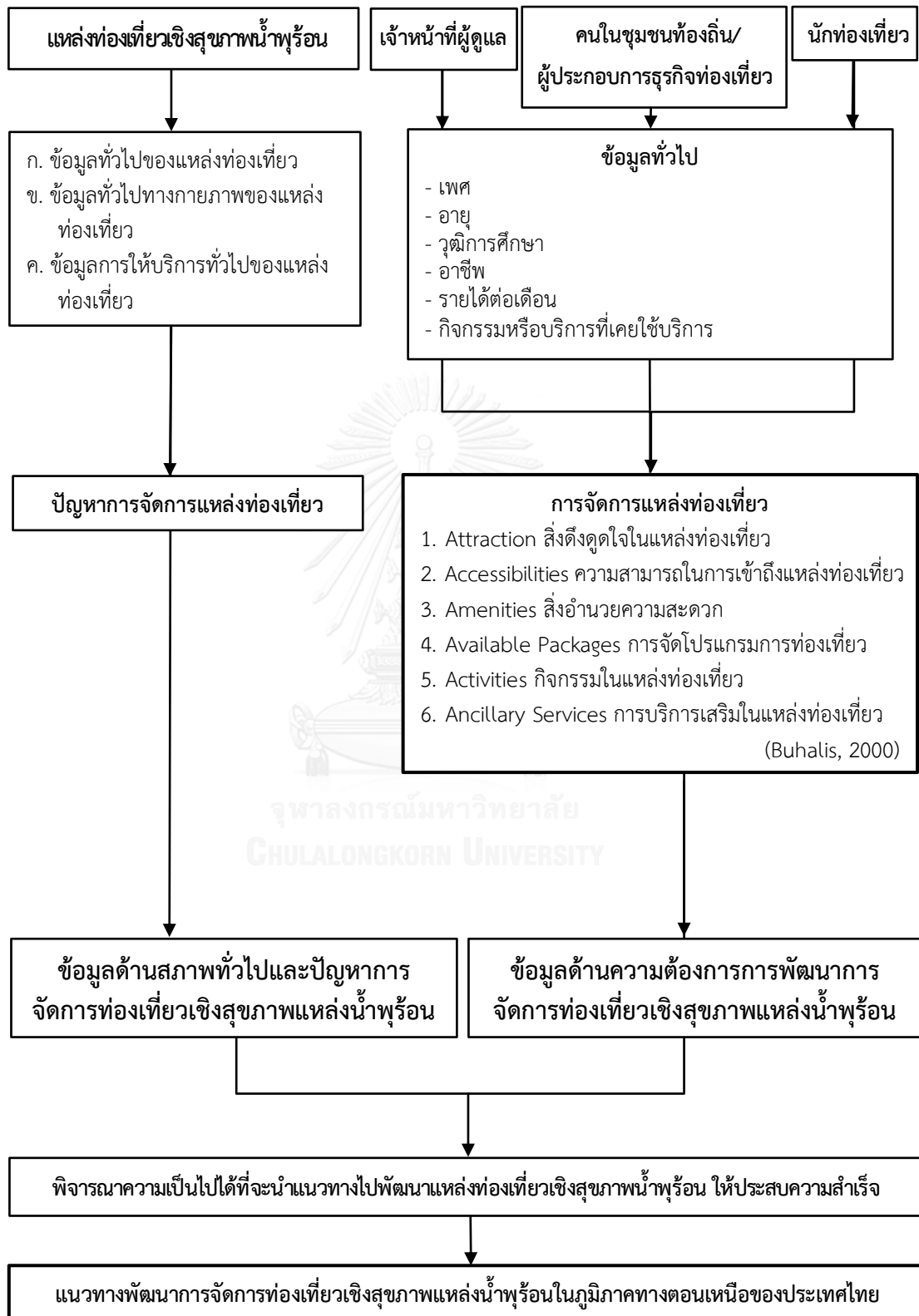
Govers et al. (2007) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว (Promoting Tourism Destination Image)การศึกษาเรื่อง บทบาทของการส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นองค์ประกอบในการสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว รายงานการศึกษาจากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 1,100 คน จากคนทั่วโลกก่อนที่พวกเขาจะไปเยี่ยมชมและก่อนการรับรู้ภาพลักษณ์จากสถานที่ท่องเที่ยวตัวอย่างทั้ง 7 แห่ง ตลอดจนแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ด้วย ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวไม่ได้มีผลกระทบเมื่อมีการรับรู้เบื้องต้นของนักท่องเที่ยวและแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่มีผลกับการสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว เป็นผลให้เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวต้องเข้าใจว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จจะขึ้นอยู่กับความหลากหลายของอิทธิพลภายนอก ในเวลาเดียวกันจากการวิเคราะห์สื่อทางการตลาดมีผลกระทบต่อการตัดสินใจ เช่น รายได้,ส่วนแบ่งทางการตลาด,การประเมินรายจ่ายอย่างระมัดระวัง

Hunter-Jones and Blackburn (2007) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างการพักผ่อนในวันหยุดและการประเมินสุขภาพของตนเอง กรณีศึกษาการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุ (Understanding The Relationship Between Holiday Taking and Self-Assessed Health: An Exploratory Study of Senior Tourism) ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ตลาดอาวุโสโดยเฉพาะ โดยเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ควบคู่ไปกับพื้นฐานของนิสัยชอบการเดินทาง และการใช้จ่ายการเพื่อบริโภคมักจะเดินทางในช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยวสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวสุขภาพเป็นหนึ่งในตัวแปรหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริการให้กับนักท่องเที่ยวสูงอายุนี้ สุขภาพส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบของการท่องเที่ยว กิจกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ต้องคำนึงถึงอายุ กิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความชัดเจน การศึกษาเชิงคุณภาพได้ดำเนินการในฤดูใบไม้ผลิของปี 2005 กับนักท่องเที่ยวสูงอายุ 22 คน (อายุไม่เกิน 55 ปี) โดยการสัมภาษณ์ การทำงานโดย Zimmer และคณะ โดยประเมินสุขภาพด้วยตนเองว่า มีนิสัยชอบเดินทาง ผลกระทบการรับรู้ของการเดินทางและปัจจัยยับยั้ง โดยความร่วมมืออย่างเต็มที่ สรุปผลการวิจัย จำแนกประเภทการท่องเที่ยว

ในผู้สูงอายุและพื้นที่สำหรับการวิจัยในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ระหว่างการดูแลสุขภาพและการท่องเที่ยวที่ถูกแยกออกมาเพื่อศึกษาต่อไป

Lee and King (2006) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินความสามารถในการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยว การประยุกต์ใช้ที่ภาคการท่องเที่ยวน้ำพุร้อน (Assessing Destination Competitiveness. An Application to The Hot Springs Tourism Sector) วัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อระบุปัจจัยที่กำหนดความสามารถของการแข่งขันของโรงแรมที่มีน้ำแร่ร้อนให้บริการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการประยุกต์ใช้เพื่อชาวต่างชาติ เสนอกรอบแนวคิดการนำวิธีการมาใช้ร่วมกัน กล่าวคือ ทฤษฎีองค์การอุตสาหกรรม และ แนวคิดเกี่ยวกับฐานทรัพยากรขององค์กรและการนำเสนอพื้นฐานของรูปแบบความสามารถในการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การนำนโยบาย และกลยุทธ์ไปใช้ การมีจุดดึงดูดเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว และได้เสนอ 3 สาขาที่มีอิทธิพลชัดเจนในกรณี การท่องเที่ยว น้ำพุร้อน กล่าวคือ ทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความดึงดูด กลยุทธ์แหล่งท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การกำหนดการประเมินโดยวิธีการ Delphi ผลการศึกษารอบที่สาม เพื่อตรวจสอบปัจจัยที่ส่งผลกับความสามารถในการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับมาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง วาดแผนการศึกษากรณีศึกษา สรุปการพัฒนาโครงสร้างความสามารถในการแข่งขันของสาขาเฉพาะด้าน ความสามารถในการผสมผสานกับธรรมชาติและลักษณะเฉพาะของสาขาด้านการท่องเที่ยวน้ำพุร้อนธรรมชาติ

กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยเรื่อง “แนวทางพัฒนาการจัดการของท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย” ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพทั่วไป ปัญหาและความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย

เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาแนวทางการจัดการในขั้นตอนที่ 2 ต่อไป

รายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ในหัวข้อต่างๆ มีดังนี้

1. พื้นที่ที่ทำการศึกษา
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

พื้นที่ที่ทำการศึกษา

แหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย โดยพบแหล่งน้ำพุร้อนอยู่ในพื้นที่ทั้งหมด 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย 9 แห่ง จังหวัดเชียงใหม่ 16 แห่ง จังหวัดแม่ฮ่องสอน 12 แห่ง จังหวัดลำพูน 2 แห่ง จังหวัดลำปาง 7 แห่ง จังหวัดแพร่ 4 แห่ง และจังหวัดน่าน 1 แห่ง รวมทั้งสิ้น 51 แห่ง (กรมทรัพยากรธรณี, 2557 :ออนไลน์)

พื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกพื้นที่ โดยมีคุณสมบัติ 2 ประการ ได้แก่

1. แหล่งน้ำพุร้อนที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดูแลรับผิดชอบ
2. แหล่งน้ำพุร้อนที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแล้ว

เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดูแลรับผิดชอบนั้นมีแนวทางการดำเนินงานที่เหมือนกัน ทั้งนี้มีจำนวนพื้นที่ที่ทำการศึกษาโดยอยู่ในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทยทั้งหมด 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย 5 แห่ง จังหวัดเชียงใหม่ 2 แห่ง จังหวัดแม่ฮ่องสอน 1 แห่ง จังหวัดลำปาง 1 แห่ง จังหวัดแพร่ 1 แห่ง ดังนั้นพื้นที่ที่ทำการศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 10 แห่ง จากทั้งหมด 51 แห่ง (สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว, 2542 :ออนไลน์) แสดงรายละเอียดในตารางที่ 4 รายชื่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนที่จะทำการศึกษาวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 4 ตารางรายชื่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนที่จะทำการศึกษาวิจัย

ลำดับ-รหัส	ชื่อแหล่งน้ำพุร้อน	อำเภอ	จังหวัด	หน่วยงานผู้ดูแลรับผิดชอบ
1-CR3	โป่งน้ำร้อนผาเสริรัฐ	อำเภอเมือง	เชียงราย	เทศบาลตำบลดอยฮาง
2-CR8	โป่งพระบาท	อำเภอเมือง		เทศบาลตำบลบ้านดู่
3-CR4	ป่าดิ่ง	อำเภอแม่จัน		อบต. ป่าดิ่ง
4-CR5	โป่งปู่เฟื่อง	อำเภอแม่สรวย		เทศบาลตำบลเวียงสรวย
5-CR7	ห้วยทรายขาว	อำเภอพาน		อบต. ทรายขาว
6-CM2	ดอยสะเก็ด	อำเภอดอยสะเก็ด	เชียงใหม่	เทศบาลตำบลป่าเมี่ยง
7-CM12	หนองครก	อำเภอพร้าว		อบต. สันทราย
8-MH1	ผาบ่อง	อำเภอเมือง	แม่ฮ่องสอน	อบต. ผาบ่อง
9-LP3	บ้านโป่งน้ำร้อน	อำเภอเกาะคา	ลำปาง	อบต. ใหม่พัฒนา
10-PR2	แม่จอก	อำเภอวังชิ้น	แพร่	อบต. แม่ป้าก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ

บุคคลผู้เกี่ยวข้องในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน และนักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย มีขนาดกลุ่มประชากรจำนวนมาก ไม่สามารถกำหนดจำนวนกลุ่มประชากรทั้งหมดได้

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

กลุ่มบุคคลผู้เกี่ยวข้องในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน และนักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย เนื่องจากมีขนาดกลุ่มประชากรจำนวนมากไม่สิ้นสุด ไม่สามารถกำหนดจำนวนกลุ่ม

ประชากรทั้งหมดได้ จากตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างสำเร็จรูปของ ยามาเน่(Yamane, 1972) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % และความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้รวมทั้งสิ้น 400 คน

ตารางที่ 5 ตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างสำเร็จรูป ทาโร่ ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %

ขนาดประชากร	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ขนาดความคลาดเคลื่อน (e)					
	$\pm 1\%$	$\pm 2\%$	$\pm 3\%$	$\pm 4\%$	$\pm 5\%$	$\pm 10\%$
500	*	*	*	*	222	83
1,000	*	*	*	385	286	91
1,500	*	*	638	441	316	94
2,000	*	*	714	476	333	95
2,500	*	1250	769	500	345	96
3,000	*	1364	811	517	353	97
3,500	*	1458	843	530	359	97
4,000	*	1538	870	541	364	98
4,500	*	1607	891	549	367	98
5,000	*	1667	909	556	370	98
6,000	*	1765	938	566	375	98
7,000	*	1842	959	574	378	99
8,000	*	1905	976	580	381	99
9,000	*	1957	989	584	383	99
10,000	5000	2000	1000	588	385	99
15,000	6000	2143	1034	600	390	99
20,000	6667	2222	1053	606	392	100
25,000	7143	2273	1064	610	394	100
50,000	8333	2381	1087	617	397	100
100,000	9091	2439	1099	621	398	100
∞	10000	2500	1111	625	400	100

* หมายถึง ขนาดตัวอย่างไม่เหมาะสมที่จะ assume ให้เป็นการกระจายแบบปกติจึงไม่สามารถใช้สูตรคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้

ที่มา: ตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างสำเร็จรูป ทาโร่ ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % (Yamane, 1972)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนการวิจัยที่ 1 ศึกษาสภาพทั่วไป ปัญหาและความต้องการ พัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ชนิด โดยเป็นแบบสำรวจ และแบบสอบถาม

แบบสำรวจ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป และปัญหาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทยทางด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ด้าน

กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว และด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งหมด 6 ด้าน โดยแบบสำรวจ ใช้สำหรับการสำรวจกับพื้นที่ที่ทำการศึกษา ได้กำหนดการสำรวจสภาพทั่วไปและปัญหาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติแบ่งออกเป็น 2 ตอน ซึ่งผู้วิจัยจะทำการสำรวจด้วยตนเอง โดยทำการเดินสำรวจพื้นที่ และสอบถามข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

สำรวจข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ โดยมีหลักเกณฑ์ในการสำรวจในส่วนนี้ โดยให้ผู้วิจัยที่ทำการสำรวจ เขียนเครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าข้อความ และกรอกข้อมูลลงในช่องว่าง ตามความเป็นจริง

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปและปัญหาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ

สำรวจสภาพทั่วไปและปัญหาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทาง ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว และด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว กรณีที่มีดัชนีตามที่ได้กำหนดในรายการสำรวจ

โดยมีหลักเกณฑ์ในการสำรวจ โดยให้ผู้วิจัยที่ทำการสำรวจ เขียนเครื่องหมาย ลงในช่องผลการสำรวจ กรณีที่แหล่งท่องเที่ยวมีดัชนีตามที่ได้กำหนด ให้ทำเครื่องหมาย ในช่องใช่ กรณีที่แหล่งเที่ยวนั้นไม่มีดัชนีตามที่ได้กำหนด ให้ทำเครื่องหมาย ในช่องไม่ใช่ และข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับปัญหาการจัดการ รวมทั้งหมด 6 ด้าน ตามความเป็นจริง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ทำแบบสำรวจและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้วยตนเองทั้งหมดทุกข้อ จากข้อมูลการสอบถามเจ้าหน้าที่และการเดินสำรวจพื้นที่ด้วยตนเอง โดยแหล่งท่องเที่ยว 1 แห่งจะมีแบบสำรวจฯ ฉบับเดียวเท่านั้น

แบบสอบถาม เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ในเขตพื้นที่ที่มีหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบแหล่งเที่ยวน้ำพุร้อนนั้นๆ โดยแบบสอบถามใช้สำหรับสอบถามความต้องการการพัฒนา กับกลุ่มบุคคลผู้เกี่ยวข้องในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน กิจกรรมหรือการบริการที่เคยใช้บริการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ประกอบด้วย ด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดรายการการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และ

ด้านบริการเสริมนอกเหนือจากการท่องเที่ยว รวมทั้งหมด 6 ด้าน มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 4 ระดับ โดยมีหลักเกณฑ์ในการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการว่าข้อความนั้นๆ	
เป็นความต้องการการพัฒนาระดับมากที่สุด	ให้เขียนเครื่องหมาย ✕ ลงในช่องหมายเลข 4
เป็นความต้องการการพัฒนาระดับมาก	ให้เขียนเครื่องหมาย ✕ ลงในช่องหมายเลข 3
เป็นความต้องการการพัฒนาระดับน้อย	ให้เขียนเครื่องหมาย ✕ ลงในช่องหมายเลข 2
เป็นความต้องการการพัฒนาระดับน้อยที่สุด	ให้เขียนเครื่องหมาย ✕ ลงในช่องหมายเลข 1

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ เป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นโดยอิสระ

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีวิธีสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน จากคู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ และแบบประเมินตนเองเพื่อขอการรับรองมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว (กรมการท่องเที่ยว, 2556) รวมถึงบทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. สร้างกรอบแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนการวิจัยที่ 1 ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม

4. ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนการวิจัยที่ 1 ที่ได้รับการตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุงแล้ว และทำการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยวจำนวน 5 ท่าน ทำแบบสอบถามเพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างรายการคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item-Objective Congruence: IIOC) โดยผู้วิจัยได้กำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องไว้ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ซึ่งแบบสำรวจ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.90 และแบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปแก้ไขปรับปรุงจนเกิดความสมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้

$$\text{สูตรการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม } IIOC = \frac{\sum R}{N}$$

แนวทางการพิจารณาเครื่องมือสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวมีรายละเอียดดังนี้

ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข +1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญมั่นใจว่าคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่มั่นใจว่าคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข -1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญมั่นใจว่าคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

5. ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนการวิจัยที่ 1 ไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถามสำหรับ เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรับผิดชอบ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาใช้บริการ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) โดยใช้การคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient) ผู้วิจัยคำนวณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องไว้ตั้งแต่ .70 ขึ้นไป ซึ่งได้ค่าความเที่ยงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.851 สามารถนำไปใช้ในการดำเนินการต่อไป

6. ผู้วิจัยเสนอขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย และได้ผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้พิจารณาโดยใช้หลักของ The International Conference on Harmonization – Good Clinical Practice (ICH-GCP) อนุมัติให้ดำเนินการวิจัย รับรองโครงการวิจัยเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2558 โครงการวิจัยที่ 202.1/57

7. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือแนะนำตัวจากคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่ออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. จัดเตรียมแบบสำรวจและแบบสอบถาม ให้พร้อมที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล
3. นำแบบสำรวจและแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละพื้นที่ด้วยตนเองและมีผู้ช่วยเก็บข้อมูลวิจัยเดินทางไปพร้อมกัน 1 คน
4. ผู้วิจัยทำการแบ่งเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสำรวจ ในพื้นที่ที่ทำการศึกษแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนทั้งสิ้น 10 แห่ง ทำการเก็บข้อมูลแบบสอบถามจาก กลุ่มบุคคลผู้เกี่ยวข้องในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน และนักท่องเที่ยวชาวไทย

ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย จำนวนทั้งสิ้น 40 คน ต่อ 1 แห่ง เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ดังนี้

1. นำนำข้อมูลจากแบบสำรวจสภาพทั่วไปและปัญหาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางความเรียง

2. นำข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย “ANOVA” ผู้วิจัยคำนวณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยกำหนดคะแนนแต่ละลำดับดังนี้

มีความต้องการการพัฒนาในระดับมากที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ 4 คะแนน
มีความต้องการการพัฒนาในระดับมาก	ให้คะแนนเท่ากับ 3 คะแนน
มีความต้องการการพัฒนาในระดับน้อย	ให้คะแนนเท่ากับ 2 คะแนน
มีความต้องการการพัฒนาในระดับน้อยที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของความต้องการการพัฒนา

3.25 – 4.00	หมายถึง มีความความต้องการการพัฒนาในระดับมากที่สุด
2.50 – 3.24	หมายถึง มีความความต้องการการพัฒนาในระดับมาก
1.75 – 2.49	หมายถึง มีความความต้องการการพัฒนาในระดับน้อย
1.00 – 1.74	หมายถึง มีความความต้องการการพัฒนาในระดับน้อยที่สุด

การทดสอบความมีนัยสำคัญความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถามระหว่าง 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทยโดยการทดสอบ “ANOVA” เพื่อพิจารณาความต้องการของทั้ง 3 กลุ่มตัวอย่าง ว่าแตกต่างกันหรือไม่ หากความต้องการไม่แตกต่าง ผู้วิจัยจะถือว่าทั้ง 3 กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับความต้องการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวพุร้อนเหมือนกัน โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

3. นำข้อมูลจากข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อน แบบปลายเปิดมาสรุปโดยการวิเคราะห์แล้วนำเสนอเป็นรายข้อ

ขั้นตอนที่ 2 พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ให้ประสบความสำเร็จ

รายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ในหัวข้อต่างๆ มีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยว ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย และเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยว ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน จำนวน 30 คน ดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยว	จำนวน 10 คน
ได้แก่ ผู้อำนวยการกองส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	จำนวน 1 คน
ผู้อำนวยการภูมิภาค ภูมิภาคเหนือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	จำนวน 1 คน
ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว	จำนวน 1 คน
นักพัฒนาการท่องเที่ยวชำนาญการ กรมการท่องเที่ยว	จำนวน 1 คน
ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว	จำนวน 1 คน
นักวิชาการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ศูนย์ธรรมชาติบำบัด	จำนวน 1 คน
นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	จำนวน 1 คน
นักวิชาการด้านการจัดการการท่องเที่ยว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	จำนวน 1 คน
นักวิชาการด้านการส่งเสริมสุขภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	จำนวน 1 คน
นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	จำนวน 1 คน
ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด	10 แห่ง จำนวน 10 คน
เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนทั้งหมด	10 แห่ง จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ให้ประสบผลสำเร็จ ประกอบไปด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาสูงสุด และตำแหน่งหน้าที่

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ให้ประสบความสำเร็จ ประกอบไปด้วย ด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดรายการการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านบริการเสริม นอกเหนือจากการท่องเที่ยว และด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 4 ระดับ โดยมีหลักเกณฑ์ในการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

หากผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าแนวทางนั้นๆ

มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มากที่สุด ให้เขียนเครื่องหมาย ✕ ลงในช่องระดับความคิดเห็น มากที่สุด

มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มาก ให้เขียนเครื่องหมาย ✕ ลงในช่องระดับความคิดเห็น มาก

มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับ น้อย ให้เขียนเครื่องหมาย ✕ ลงในช่องระดับความคิดเห็น น้อย

มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับ น้อยที่สุด ให้เขียนเครื่องหมาย ✕ ลงในช่องระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อน เป็นคำถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นได้โดยอิสระ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. สรุปลักษณะข้อมูลจากการดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 1 แล้วนำมาร่างเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ สร้างให้เป็นแบบสอบถามความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ

2. นำแบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม

3. ผู้วิจัยเสนอขอรับการพิจารณารายงานความก้าวหน้าโครงการวิจัย และได้ผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้พิจารณาโดยใช้หลักของ The International Conference on Harmonization – Good Clinical Practice (ICH-GCP) อนุมัติให้ดำเนินการโครงการวิจัยต่อ ได้เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2558 โครงการวิจัยที่ 202.1/57

4. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือแนะนำตัวจากคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถึงผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม โดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้ซึ่งทำการตอบแบบสอบถามในขั้นตอนที่ 2 ไม่ใช่ผู้ที่เคยตอบแบบสอบถามในขั้นตอนที่ 1

2. นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยเดินทางไปส่งและรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเองจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว และจัดส่งหนังสือพร้อมแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 10 แห่ง และขอความกรุณาส่งกลับคืนมาทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางความเรียง

2. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ มาวิเคราะห์เพื่อหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยกำหนดคะแนนแต่ละลำดับดังนี้

มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทางในระดับมากที่สุด ให้คะแนนเท่ากับ 4 คะแนน

มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทางในระดับมาก ให้คะแนนเท่ากับ 3 คะแนน

มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทางในระดับน้อย ให้คะแนนเท่ากับ 2 คะแนน

มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทางในระดับน้อยที่สุด ให้คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย

3.25 – 4.00 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทางในระดับมากที่สุด

2.50 – 3.24 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทางในระดับมาก

1.75 – 2.49 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทางในระดับน้อย

1.00 – 1.74 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทางในระดับน้อยที่สุด

3. นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข เรียบเรียงเป็นแนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย นำเสนอในแต่ละด้าน และรายละเอียดเป็นข้อย่อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปขั้นตอนกระบวนการวิจัย

จากรายละเอียดกระบวนการวิจัยข้างต้น เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ผู้วิจัยได้สรุปเป็นกระบวนการวิจัยนำเสนอในรูปแบบแผนภูมิ ได้ดังต่อไปนี้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง “แนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย” หลังจากได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินงานวิจัยขั้นตอนที่ 1 ที่ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบสำรวจสภาพทั่วไปจำนวน 10 ฉบับ และแบบสอบถามความต้องการการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติจำนวน 400 ฉบับ และขั้นตอนที่ 2 นำแบบสอบถามพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนจำนวน 30 ฉบับ มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ผลการสำรวจข้อมูลจากแบบสำรวจสภาพทั่วไปและปัญหาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย

ส่วนที่ 1 ผลการสำรวจข้อมูลจากแบบสำรวจสภาพทั่วไปและปัญหาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ จากแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ทั้งหมด 10 แห่ง โดยผู้วิจัยทำการสำรวจและลงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเพื่อสำรวจด้วยตนเองทั้งหมด เพื่อนำผลการสำรวจมาประกอบการสร้างเป็นแนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ได้แก่

- ก. ข้อมูลด้านการจัดการทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ
- ข. ข้อมูลทั่วไปทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ
- ค. ข้อมูลการให้บริการทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

ผลการสำรวจข้อมูลแสดงในหน้าที่ 73 – 74

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปและปัญหาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ประกอบด้วย ด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดรายการการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านบริการเสริม นอกเหนือจากการท่องเที่ยว รวมทั้งหมด 6 ด้าน

ผลการสำรวจข้อมูลแสดงในตารางที่ 6 ในหน้าที่ 74

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ จากกลุ่มบุคคลผู้เกี่ยวข้องในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน เพื่อนำผลการวิเคราะห์แบบสอบถามมาประกอบการสร้างเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย แบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในตารางที่ 7 ในหน้าที่ 78

2. กิจกรรมหรือการบริการในแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนธรรมชาติที่ใช้บริการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในตารางที่ 8 ในหน้าที่ 79

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ประกอบด้วย ด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดรายการการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านบริการเสริมนอกเหนือจากการท่องเที่ยว รวมทั้งหมด 6 ด้าน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในตารางที่ 9 – 22 ในหน้าที่ 80 - 93

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ

ผลการสรุปประเด็นแสดงในหน้าที่ 94

สัญลักษณ์และคำย่อที่ใช้แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

\bar{X}	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
N	หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
F	หมายถึง	ค่าความแปรปรวน F - Test
P	หมายถึง	ค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Significant)

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย จากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในตารางที่ 23 ในหน้าที่ 95

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ประกอบด้วย ด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดรายการการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านบริการเสริมนอกเหนือจากการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งหมด 7 ด้าน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในตารางที่ 24 – 31 หน้าที่ 96 - 105

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาปรับปรุงแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ

ผลการสรุปประเด็นแสดงในหน้าที่ 106

สัญลักษณ์และคำย่อที่ใช้แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

\bar{X}	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
N	หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

**ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจสภาพทั่วไปและปัญหาการจัดการ
ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ**

จากแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย
ทั้งหมด 10 แห่ง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

ก. ข้อมูลด้านการจัดการทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ
ผลการสำรวจข้อมูลด้านการจัดการทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ โดยสรุป
และประมาณการค่าตัวเลข ดังนี้

- ก.1. จำนวนบุคลากร/เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในแหล่งท่องเที่ยว ไม่เกิน 5 คน
ลูกจ้างชั่วคราว	ไม่เกิน 3 คน
1.1. จำนวนร้านจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก	1 – 7 ราย
1.2. จำนวนสถานบริการด้านส่งเสริมสุขภาพ	1 ราย
- จำนวนการรองรับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ	ไม่เกิน 10 คน
1.3. จำนวนผู้ให้บริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยว	6 แห่งมีบริการที่พัก
- จำนวนห้องพักทั้งหมด	2 – 10 ห้อง
- จำนวนการรองรับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ	10 - 20 คน
	(100 คน ในกรณีกางเต็นท์)
1.4. จำนวนผู้ให้บริการด้านการขนส่ง/เดินทาง	3 แห่งมีบริการ
- ก.2. การเก็บค่าบริการ ไม่มีการเก็บค่าเข้าชม
- ก.3. จำนวนนักท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 3,000 คนต่อเดือน
(รวม 10 แห่ง)
- ก.4. ฤดูกาลท่องเที่ยว เที่ยวได้ตลอดทั้งปี
- ก.5. เวลาเปิด/ปิดบริการ เปิดบริการทุกวัน

ข. ข้อมูลทั่วไปทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

ผลการสำรวจข้อมูลทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ โดยสรุป ดังนี้

- ข.1. ประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติตามลักษณะทางกายภาพ น้ำพุร้อนไกเซอร์
- ข.2. ลักษณะของน้ำพุร้อนหรือโคลนเดือดตามธรรมชาติ น้ำพุร้อนมีลักษณะเป็นแอ่งน้ำ
ร้อนและผุดขึ้นมาเล็กน้อย
ตลอดเวลา บางแห่งมีเครื่อง
ผลิตแรงดันลมพ่นน้ำจากพื้น
เป็นน้ำพุ มีความน่าสนใจ

- ข.3. ปริมาณน้ำที่ไหลออกมาจากจุดต้นกำเนิด ปริมาณน้ำมีมาก และเหลือ
พอสามารถต่อท่อไปใช้ได้บ้าง
แต่ไม่มากนัก
- ข.4. ขนาดพื้นที่บริเวณแหล่งท่องเที่ยว เฉลี่ยประมาณ 5 – 10 ไร่

ค. ข้อมูลการให้บริการทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

ผลการสำรวจข้อมูลข้อมูลการให้บริการทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน
ธรรมชาติ โดยสรุป ดังนี้

ค.1. จำนวนสถานที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

จำนวนบ่อน้ำพุร้อนที่ไม่ให้บริการแช่น้ำพุร้อน	1 – 2 แห่ง
จำนวนบ่อน้ำพุร้อนที่ให้บริการแช่น้ำพุร้อน	1 – 2 แห่ง
- จำนวนการรองรับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ	20 – 500 คน
จำนวนห้องแช่น้ำพุร้อน	10 - 20 ห้อง
- จำนวนการรองรับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ	ไม่เกิน 50 คน
- อัตราค่าบริการ	50-300 บาท
จำนวนสระว่ายน้ำน้ำพุร้อน	6 แห่ง
- จำนวนการรองรับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ	ไม่เกิน 50 คน
- อัตราค่าบริการ	20 บาท

ค.2. รูปแบบการบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนธรรมชาติ

ส่วนใหญ่จะมีการบริการส่งเสริมสุขภาพ ในสถานบริการส่งเสริมสุขภาพ โดยมีประชาชนรวมกลุ่มกัน
จัดตั้งชมรม เพื่อประกอบเป็นอาชีพด้านการบริการส่งเสริมสุขภาพโดยมีกิจกรรมดังนี้

1. วารีบำบัด
2. นวดร่างกาย
3. นวดฝ่าเท้า

โดยทั่วไปค่าบริการกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพเริ่มต้นที่ 250 บาทต่อชั่วโมง

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปและปัญหาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ

ผลการสำรวจข้อมูลสภาพทั่วไปและปัญหาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อน
ธรรมชาติ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการ
เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว
ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว และด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 6 จำนวน ผลการสำรวจสภาพทั่วไปและปัญหาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ในแต่ละด้าน

รายการสำรวจ	จำนวนผลการสำรวจ	
	ใช่	ไม่ใช่
1. ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว		
1.แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักและมีความนิยมในการมาเยี่ยมชมชมนักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างชาติ	8 แห่ง	2 แห่ง
2.อาคารและสิ่งก่อสร้างมีความสวยงามและกลมกลืนกับธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว	6 แห่ง	4 แห่ง
3.มีการตกแต่งสถานที่ให้สวยงาม และสอดคล้องกลมกลืนกับธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว	7 แห่ง	3 แห่ง
4.แหล่งท่องเที่ยวมีความสมบูรณ์แบบทางสภาพธรรมชาติ ไม่มีความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว	6 แห่ง	4 แห่ง
5.มีการดูแลรักษาความสะอาดสถานที่/วัสดุและอุปกรณ์ ที่ใช้ให้บริการนักท่องเที่ยว	7 แห่ง	3 แห่ง
สรุปประเด็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการในด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวยังคงไม่มาก เนื่องจากยังต้องปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจมากขึ้น มีพื้นที่แคบไม่เพียงพอจัดการแหล่งท่องเที่ยว ต้องปรับภูมิทัศน์ และสถานที่ท่องเที่ยวขาดความร่วมมือของเจาร่มไม้ ต้องมีต้นไม้ที่ให้เงาไม้ร่มรื่นและมีความเป็นธรรมชาติมากขึ้น		
2. ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว		
1.สภาพเส้นทางที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีความปลอดภัยในการเดินทาง สามารถเข้าถึงได้ทุกฤดูกาล	9 แห่ง	1 แห่ง
2.มีป้ายบอกทางหรือป้ายนำทางในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจน	7 แห่ง	3 แห่ง
3.มีข้อมูลในอินเทอร์เน็ตที่ช่วยในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก	9 แห่ง	1 แห่ง
4.มีการบริการรถโดยสารหรือรถรับจ้าง รับ/ส่ง เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	3 แห่ง	7 แห่ง
5.มีพื้นที่จอดรถที่กว้างขวางสะดวกสบาย เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	8 แห่ง	2 แห่ง
สรุปประเด็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการในด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สภาพเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวที่ห่างไกลจากชุมชนจะมีสภาพเส้นทางที่ไม่เอื้ออำนวยความสะดวก ป้ายบอกทางบ้านแนะนำแหล่งท่องเที่ยวมีน้อยเกินไป บางจุดบางทางแยกไม่มีป้าย การบริการรถโดยสารมีน้อยหากนักท่องเที่ยวไม่มีรถส่วนตัวหรือรถโดยสารประจำทางจะไม่สามารถเดินทางไปยังน้ำพุร้อนได้อย่างสะดวก		

รายการสำรวจ	จำนวนผลการสำรวจ	
	ใช่	ไม่ใช่
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว		
1.ห้องสุขา/ห้องอาบน้ำ มีสภาพที่ดี สะอาด และเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว	3 แห่ง	7 แห่ง
2.มีบริการที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งในแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณใกล้เคียง เพียงพอแก่นักท่องเที่ยว	3 แห่ง	7 แห่ง
3.มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ห้องสุขา/ห้องอาบน้ำ/บ่ออาบน้ำ บริการสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุโดยเฉพาะ เพื่อความสะดวกและความปลอดภัย	1 แห่ง	9 แห่ง
4.มีบ่อน้ำเย็น หรือ น้ำประปา เพื่อสลับหรือผสมกับการแช่/อาบน้ำพุร้อน ไว้ให้บริการ	5 แห่ง	5 แห่ง
5.มีร้านค้า สินค้า อาหาร และของที่ระลึก สำหรับนักท่องเที่ยวทั้งในแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณใกล้เคียง	8 แห่ง	2 แห่ง
สรุปประเด็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สภาพห้องสุขาต้องปรับปรุงเรื่องความสะดวกและสภาพการใช้งาน สืบเนื่องจากความแตกต่างของแต่ละแห่งระหว่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐดูแลกับคนในชุมชนดูแล และบางแห่งที่เก็บค่าบริการในราคาที่สูงกว่า จะมีการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ต่างกัน สิ่งหนึ่งที่ทุกแห่งไม่มีคือจุดล้างเท้าก่อนลงแช่เท้าหรือการทำความสะดวกบ่อแช่เท้ายังไม่สะอาดเท่าที่ควร		
4. ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว		
1.มีมัคคุเทศก์หรือนำชมแหล่งท่องเที่ยวสำหรับบริการนักท่องเที่ยว	-	10 แห่ง
2.มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว เช่น โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยว	4 แห่ง	6 แห่ง
3.แหล่งท่องเที่ยวถูกจัดขึ้นให้อยู่ในรายการที่น่าสนใจในโปรแกรมกิจกรรมการท่องเที่ยวหลักอื่น ๆ	5 แห่ง	5 แห่ง
4.อัตราค่าบริการ การเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว/ห้องอาบน้ำ/ห้องแช่น้ำ/บ่อแช่ส่วนตัวฯ มีอัตราค่าบริการที่เหมาะสม	10 แห่ง	-
5.มีป้ายนิเทศการแนะนำแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง สามารถสร้างวงจรรเส้นทางการท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่น่าสนใจ ทำให้เกิดเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยง	3 แห่ง	7 แห่ง
สรุปประเด็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการในด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว น้ำพุร้อนมีขนาดเล็ก จึงไม่จำเป็นต้องมีมัคคุเทศก์นำเที่ยว และนักท่องเที่ยวสามารถชมด้วยตนเองได้ และโปรแกรมการท่องเที่ยวจึงไม่จำเป็น อัตราค่าบริการในแต่ละแห่งมีราคาที่เหมาะสมแต่ราคาที่ถูก การดูแล การจัดการ และการบริการจะไม่ดีเท่าที่ควร ขาดป้ายแนะนำแหล่งท่องเที่ยว แนะนำสถานที่ต่าง ๆ ขาดป้ายนิเทศการให้ความรู้ และป้ายแนะนำการใช้ตลอดจนข้อห้ามข้อควรระวังในแหล่งท่องเที่ยว		

รายการสำรวจ	จำนวนผลการสำรวจ	
	ใช่	ไม่ใช่
5. ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว		
1. มีการจัดกิจกรรมด้านส่งเสริมสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยว เพียงพอต่อการให้บริการกับนักท่องเที่ยว เช่น สปา การนวดแผนไทย วารีบำบัด	8 แห่ง	2 แห่ง
2. มีเจ้าหน้าที่ให้บริการด้านส่งเสริมสุขภาพมีอัตรากำลังดี ให้บริการดี มีความรู้และความสามารถ และเพียงพอเพียงพอต่อการให้บริการกับนักท่องเที่ยว	6 แห่ง	4 แห่ง
3. มีกิจกรรมอื่น ๆ ที่น่าสนใจในแหล่งท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมดำขำในน้ำพุร้อนธรรมชาติ	5 แห่ง	5 แห่ง
4. อัตราค่าบริการ กิจกรรมบริการด้านส่งเสริมสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ มีความเหมาะสม	10 แห่ง	-
5. มีการจัดกิจกรรมเสริมตามเทศกาลพิเศษต่าง ๆ ที่น่าสนใจ ดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว	5 แห่ง	5 แห่ง
สรุปประเด็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการในด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว บางแห่งไม่มีกิจกรรมอื่นที่น่าสนใจ บางแห่งมีจักรยานน้ำ กิจกรรมดำขำหน่อไม้ แต่กิจกรรมเสริมไม่ได้จำเป็นมาก แต่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้		
6. ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว		
1. มีสาธารณูปโภคพื้นฐานทุกประเภทที่มีคุณภาพดีและมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในทุกช่วงเวลา ได้แก่ ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำสะอาด ระบบการสื่อสารโทรคมนาคม	5 แห่ง	5 แห่ง
2. สัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไร้สาย มีคุณภาพที่ดี	8 แห่ง	2 แห่ง
3. มีจุดบริการตู้กดเงินสด ให้บริการนักท่องเที่ยวที่ใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยว	-	10 แห่ง
4. มีการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่ดี	7 แห่ง	3 แห่ง
5. มีห้องพยาบาล/สถานพยาบาล ใกล้เคียงที่สามารถรองรับ/ให้บริการนักท่องเที่ยวได้	3 แห่ง	7 แห่ง
สรุปประเด็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการในด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว ไม่มีจุดปฐมพยาบาล หรือกล่องปฐมพยาบาลเบื้องต้นบริการนักท่องเที่ยว		

จากตารางที่ 6 จะเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนส่วนใหญ่ไม่มีบริการรถรับส่งโดยสาร 7 แห่ง ห้องสุขา/ห้องอาบน้ำพุร้อน ไม่อยู่ในสภาพที่ดี ต้องปรับปรุงเรื่องของความสะอาด 7 แห่ง ไม่มีบริการที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียง 7 แห่ง ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุ 9 แห่ง ไม่มีมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมแหล่งท่องเที่ยว 10 แห่ง ไม่มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยว 6 แห่ง ไม่มีป้ายนิทรรศการแนะนำแหล่งท่องเที่ยว 7 แห่ง ไม่มีจุดบริการตู้กดเงินสด ให้บริการ 10 แห่ง ไม่มีห้องพยาบาล/สถานพยาบาล หรือจุดปฐมพยาบาลเบื้องต้นรองรับนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว 7 แห่ง

**ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการพัฒนาการจัดการ
ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ**

จากกลุ่มบุคคลผู้เกี่ยวข้องในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว จำนวน 400 คน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จากเจ้าหน้าที่ ประชาชน และนักท่องเที่ยว ดังแสดงในตารางที่ 7 – 8

ตารางที่ 7 จำนวน และค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มตัวอย่าง							
	เจ้าหน้าที่		ประชาชน		นักท่องเที่ยว		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ								
ชาย	22	5.50	23	5.80	129	32.30	174	43.50
หญิง	8	2.00	27	6.80	191	47.80	226	56.50
2. อายุ								
20-35 ปี	7	1.80	17	4.30	178	44.50	202	50.50
36-60 ปี	20	5.00	30	7.50	133	33.30	183	45.80
60 ปีขึ้นไป	3	0.80	3	0.80	9	2.30	15	3.70
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด								
ระดับประถมศึกษา	2	0.50	10	2.50	30	7.50	42	10.50
ระดับมัธยมศึกษา	4	1.00	14	3.50	114	28.50	132	33.00
ระดับปริญญาตรี	17	4.30	22	5.50	141	35.30	180	45.00
สูงกว่าปริญญาตรี	7	1.80	4	1.00	35	8.80	46	11.50
4. อาชีพ								
ข้าราชการ/พนักงานรัฐฯ	30	7.50	11	2.80	77	19.30	118	29.50
นักศึกษา	0	0.00	5	1.30	39	9.80	44	11.00
เกษตรกร	0	0.00	0	0.00	10	2.50	10	2.50
แม่บ้าน/เกษียณ/ว่างงาน	0	0.00	4	1.00	23	5.80	27	6.70
พนักงานบริษัท/เอกชน	0	0.00	4	1.00	50	12.50	54	13.50
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	0	0.00	7	1.80	66	16.50	73	18.30
รับจ้างทั่วไป	0	0.00	17	4.30	49	12.30	66	16.50
อื่น ๆ	0	0.00	2	0.50	6	1.50	8	2.00

ตารางที่ 7 จำนวน และค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มตัวอย่าง							
	เจ้าหน้าที่		ประชาชนฯ		นักท่องเที่ยว		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน								
ต่ำกว่า 5,000 บาท	0	0.00	13	3.30	49	12.30	62	15.50
5,000-20,000 บาท	21	5.30	30	7.50	193	48.30	244	61.00
20,001-50,000 บาท	9	2.30	6	1.50	63	15.80	78	19.50
มากกว่า50,000บาทขึ้นไป	0	0.00	1	0.30	15	3.80	16	4.00
รวม	30	7.50	50	12.50	320	80.00	400	100

ตารางที่ 7 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.50 มีอายุ 20 – 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.50 มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 45.00 มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 29.50 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 61.00

ตารางที่ 8 จำนวน ค่าร้อยละ และอันดับความนิยมของกิจกรรมหรือการบริการที่เคยใช้บริการ

กิจกรรมหรือการบริการที่เคยใช้บริการ	ไม่ใช้บริการ	ร้อยละ	ใช้บริการ	ร้อยละ	อันดับความนิยม
แช่เท้าในบ่อน้ำพุร้อน	69	17.30	331	82.80	1
แช่ตัวในบ่อน้ำพุร้อน	261	65.30	139	34.80	4
แช่น้ำพุร้อนในห้อง/บ่อส่วนตัว	290	72.50	110	27.50	5
แช่น้ำพุร้อนในห้อง/บ่อรวม	315	78.80	85	21.30	6
ต้มไข่ในบ่อน้ำพุร้อน	193	48.30	207	51.80	2
ใช้บริการสระว่ายน้ำพุร้อน	348	87.00	52	13.00	8
ใช้บริการห้องพัก/ที่พักแรม	373	93.3	27	6.80	10
สถานบริการส่งเสริมสุขภาพ	322	80.50	78	19.50	7
โปรแกรมการท่องเที่ยว	369	92.30	31	7.80	9
ร้านจำหน่ายสินค้า/อาหาร	243	60.30	157	39.30	3
รถโดยสารรับ/ส่งประจำทาง	378	94.50	22	5.50	11
อื่น ๆ	397	99.30	3	0.80	12

ตารางที่ 8 กิจกรรมที่นิยมใช้บริการในแหล่งท่องเที่ยว 3 อันดับแรก ได้แก่ แช่เท้าในบ่อน้ำพุร้อน ต้มไข่ในบ่อน้ำพุร้อน และร้านจำหน่ายสินค้า/อาหาร ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อน ธรรมชาติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว และด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว ดังแสดงในตารางที่ 9 – 22

การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ

จากเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ รวม 6 ด้าน

องค์ประกอบด้านต่าง ๆ	N = 400		ระดับความต้องการ
	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว	3.20	0.699	มาก
2. ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	2.99	0.784	มาก
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว	3.12	0.767	มาก
4. ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว	2.77	0.777	มาก
5. ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว	2.96	0.758	มาก
6. ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว	2.99	0.827	มาก
รวม	3.00	0.768	มาก

จากตารางที่ 9 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ทุกด้าน

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว

ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว	N = 400		ระดับความต้องการ
	\bar{X}	S.D.	
1.มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น และเป็นที่ยอมรับในการมาเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างชาติมากขึ้น	3.14	0.687	มาก
2.ปรับปรุงอาคารและสิ่งก่อสร้างให้มีความสวยงามและกลมกลืนกับธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว	3.16	0.703	มาก
3.ปรับปรุงการตกแต่งสถานที่ให้มีสวยงามและสอดคล้องกลมกลืนกับธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว	3.20	0.682	มาก
4.ปรับปรุงแก้ไขความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ให้มีความสมบูรณ์แบบทางสภาพธรรมชาติ	3.25	0.734	มากที่สุด
5.ปรับปรุงการดูแลรักษาความสะอาดสถานที่/วัสดุและอุปกรณ์ ที่ใช้ให้บริการนักท่องเที่ยว	3.25	0.689	มากที่สุด
รวม	3.20	0.699	มาก

จากตารางที่ 10 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับ มาก ที่สุดมี 2 ข้อ ได้แก่ 1. ปรับปรุงแก้ไขความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ให้มีความสมบูรณ์แบบทางสภาพธรรมชาติ 2. ปรับปรุงการดูแลรักษาความสะอาดสถานที่/วัสดุและอุปกรณ์ ที่ใช้ให้บริการนักท่องเที่ยว และข้อที่มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับ มาก มี 3 ข้อ ได้แก่ 1. มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น และเป็นที่ยอมรับในการมาเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างชาติมากขึ้น 2. ปรับปรุงอาคารและสิ่งก่อสร้างให้มีความสวยงามและกลมกลืนกับธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว 3. ปรับปรุงการตกแต่งสถานที่ให้มีสวยงามและสอดคล้องกลมกลืนกับธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	N = 400		ระดับความต้องการ
	\bar{X}	S.D.	
1.ปรับปรุงสภาพเส้นทางให้เอื้ออำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ให้มีความปลอดภัยในการเดินทาง สามารถเข้าถึงได้ทุกฤดูกาล	3.20	0.691	มาก
2.ป้ายบอกทางหรือป้ายนำทางในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวให้ชัดเจน	3.20	0.750	มาก
3.มีการจัด/เพิ่มข้อมูลในอินเทอร์เน็ตที่ช่วยในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว	3.05	0.804	มาก
4.มีการจัด/เพิ่มการบริการรถโดยสารหรือรถรับจ้าง รับ/ส่ง เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	2.49	0.883	น้อย
5.ปรับปรุงแก้ไขพื้นที่จอดรถให้กว้างขวาง สะดวกสบาย เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	3.00	0.792	มาก
รวม	2.99	0.784	มาก

จากตารางที่ 11 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก มี 4 ข้อ ได้แก่ 1. ปรับปรุงสภาพเส้นทางให้เอื้ออำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ให้มีความปลอดภัยในการเดินทาง สามารถเข้าถึงได้ทุกฤดูกาล 2. ป้ายบอกทางหรือป้ายนำทางในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวให้ชัดเจน 3. มีการจัด/เพิ่มข้อมูลในอินเทอร์เน็ตที่ช่วยในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว 4. ปรับปรุงแก้ไขพื้นที่จอดรถให้กว้างขวางสะดวกสบาย เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว และข้อที่มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับ น้อย มี 1 ข้อ คือ 1. มีการจัด/เพิ่มการบริการรถโดยสารหรือรถรับจ้าง รับ/ส่ง เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการพัฒนาการจัดการ
ห้องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว	N = 400		ระดับความ ต้องการ
	\bar{X}	S.D.	
1.ปรับปรุงแก้ไขห้องสุขา/ห้องแช่น้ำ/บ่อแช่น้ำ ให้มีสภาพที่ดี สะอาด เพียงพอกับ นักท่องเที่ยว	3.22	0.733	มาก
2.มีการจัด/เพิ่มการบริการที่พักสำหรับ นักท่องเที่ยวทั้งในแหล่งท่องเที่ยวและ บริเวณใกล้เคียงแหล่งท่องเที่ยว เพียงพอกับ นักท่องเที่ยว	3.05	0.775	มาก
3.ปรับปรุงแก้ไขสิ่งอำนวยความสะดวก ห้อง สุขา/ห้องแช่น้ำ/บ่อแช่น้ำ บริการสำหรับผู้ พิการและผู้สูงอายุโดยเฉพาะ เพื่อความ สะดวกและความปลอดภัย	3.16	0.795	มาก
4.มีการจัด/เพิ่มบ่อน้ำเย็น หรือน้ำประปา เพื่อ สลับหรือผสมกับการแช่/อาบน้ำพุร้อน	3.09	0.742	มาก
5.มีการจัด/เพิ่มร้านค้า สินค้า อาหาร และของ ที่ระลึก สำหรับนักท่องเที่ยวทั้งในแหล่ง ท่องเที่ยวและบริเวณใกล้เคียงแหล่ง ท่องเที่ยว	3.05	0.788	มาก
รวม	3.12	0.767	มาก

จากตารางที่ 12 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการพัฒนาการจัดการห้องเที่ยวเชิงสุขภาพ
แหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการพัฒนาแหล่ง
ท่องเที่ยวอยู่ในระดับ มาก ทุกข้อ

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว

ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว	N = 400		ระดับความต้องการ
	\bar{X}	S.D.	
1.มีการจัด/เพิ่มมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมแหล่งท่องเที่ยวสำหรับบริการนักท่องเที่ยว	2.46	0.788	น้อย
2.มีการจัด/เพิ่ม โปรแกรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว เช่น โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยว	2.97	0.740	มาก
3.มีการจัด/เพิ่ม แหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในรายการที่น่าสนใจที่โปรแกรมกิจกรรมการท่องเที่ยวหลักอื่น ๆ	2.91	0.736	มาก
4.ปรับปรุงแก้ไขอัตราค่าบริการ การเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว/ห้องอาบน้ำ/ห้องแช่น้ำ/บ่อแช่ส่วนตัวฯ ให้มีอัตราค่าบริการที่เหมาะสม	2.49	0.871	น้อย
5.มีการจัด/เพิ่ม ป้ายนิทรรศการแนะนำแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง สามารถสร้างวงจรเส้นทางการท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่น่าสนใจ ทำให้เกิดเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยง	3.03	0.752	มาก
รวม	2.77	0.777	มาก

จากตารางที่ 13 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว มีความต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับ มาก มี 3 ข้อ ได้แก่ 1. มีการจัด/เพิ่ม โปรแกรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว เช่น โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยว 2. มีการจัด/เพิ่ม แหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในรายการที่น่าสนใจที่โปรแกรมกิจกรรมการท่องเที่ยวหลักอื่น ๆ 3. มีการจัด/เพิ่ม ป้ายนิทรรศการแนะนำแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง สามารถสร้างวงจรเส้นทางการท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่น่าสนใจ ทำให้เกิดเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยง และข้อที่มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับ น้อย มี 2 ข้อ ได้แก่ 1. มีการจัด/เพิ่มมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมแหล่งท่องเที่ยวสำหรับบริการนักท่องเที่ยว 2. ปรับปรุงแก้ไขอัตราค่าบริการ การเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว/ห้องอาบน้ำ/ห้องแช่น้ำ/บ่อแช่ส่วนตัวฯ ให้มีอัตราค่าบริการที่เหมาะสม

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว

ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว	N = 400		ระดับความต้องการ
	\bar{X}	S.D.	
1.มีการจัด/เพิ่ม กิจกรรมด้านส่งเสริมสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยว ให้เพียงพอต่อการให้บริการกับนักท่องเที่ยว เช่น สปา การนวดแผนไทย วารีบำบัด	3.09	0.742	มาก
2.มีการจัด/เพิ่ม เจ้าหน้าที่ให้บริการด้านส่งเสริมสุขภาพมีอรรถยาศัยดี ให้บริการดี มีความรู้และความสามารถ ให้เพียงพอเพียงพอต่อการให้บริการกับนักท่องเที่ยว	3.10	0.721	มาก
3.มีการจัด/เพิ่ม กิจกรรมอื่น ๆ ที่น่าสนใจในแหล่งท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมต้มไข่ในน้ำพุร้อนธรรมชาติ	3.05	0.739	มาก
4.ปรับปรุงแก้ไขอัตราค่าบริการ กิจกรรมบริการด้านส่งเสริมสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสม	2.49	0.837	น้อย
5.มีการจัด/เพิ่มกิจกรรมเสริมตามเทศกาลพิเศษต่าง ๆ ที่น่าสนใจ ดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว	3.09	0.749	มาก
รวม	2.96	0.758	มาก

จากตารางที่ 14 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับ มาก มี 4 ข้อ ได้แก่ 1. มีการจัด/เพิ่ม กิจกรรมด้านส่งเสริมสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยว ให้เพียงพอต่อการให้บริการกับนักท่องเที่ยว 2. มีการจัด/เพิ่ม เจ้าหน้าที่ให้บริการด้านส่งเสริมสุขภาพมีอรรถยาศัยดี ให้บริการดี มีความรู้และความสามารถ ให้เพียงพอเพียงพอต่อการให้บริการกับนักท่องเที่ยว 3. มีการจัด/เพิ่ม กิจกรรมอื่น ๆ ที่น่าสนใจในแหล่งท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมต้มไข่ในน้ำพุร้อนธรรมชาติ 4. มีการจัด/เพิ่มกิจกรรมเสริมตามเทศกาลพิเศษต่าง ๆ ที่น่าสนใจ ดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว และข้อที่มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับ น้อย มี 1 ข้อ ได้แก่ 1. ปรับปรุงแก้ไขอัตราค่าบริการ กิจกรรมบริการด้านส่งเสริมสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสม

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว

ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว	N = 400		ระดับความต้องการ
	\bar{X}	S.D.	
1. ปรับปรุงแก้ไขสาธารณูปโภคพื้นฐานทุกประเภทให้มีคุณภาพดีและมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในทุกช่วงเวลา ได้แก่ ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำสะอาด ระบบการสื่อสาร	3.19	0.742	มาก
2. ปรับปรุงแก้ไขสัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไร้สาย ให้มีคุณภาพที่ดี	3.06	0.830	มาก
3. มีการจัด/เพิ่มจุดบริการตู้กดเงินสด ให้บริการนักท่องเที่ยวที่ใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยว	2.49	0.967	น้อย
4. ปรับปรุงแก้ไขการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว	3.15	0.761	มาก
5. มีการจัด/เพิ่มห้องพยาบาล/สถานพยาบาล ใกล้เคียงที่สามารถรองรับให้บริการนักท่องเที่ยวได้	3.03	0.833	มาก
รวม	2.99	0.827	มาก

จากตารางที่ 15 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับ มาก มี 4 ข้อ ได้แก่ 1. ปรับปรุงแก้ไขสาธารณูปโภคพื้นฐานทุกประเภทให้มีคุณภาพดีและมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในทุกช่วงเวลา ได้แก่ ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำสะอาด ระบบการสื่อสาร 2. ปรับปรุงแก้ไขสัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไร้สาย ให้มีคุณภาพที่ดี 3. ปรับปรุงแก้ไขการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว 4. มีการจัด/เพิ่มห้องพยาบาล/สถานพยาบาล ใกล้เคียงที่สามารถรองรับให้บริการนักท่องเที่ยวได้ และข้อที่มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับ น้อย มี 1 ข้อ ได้แก่ 1. มีการจัด/เพิ่มจุดบริการตู้กดเงินสด ให้บริการนักท่องเที่ยวที่ใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ความแปรปรวน โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความต้องการ
พัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ “Analysis of Variance (ANOVA)”

ระหว่างเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนในชุมชน
ท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทาง
มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน

ตารางที่ 16 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความต้องการพัฒนาการจัดการ
ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ระหว่าง เจ้าหน้าที่ ประชาชนฯ และนักท่องเที่ยว รวม 6 ด้าน

องค์ประกอบด้านต่าง ๆ	เจ้าหน้าที่		ประชาชนฯ		นักท่องเที่ยว		รวม		F	P
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1.ด้านสิ่งดึงดูดใจใน แหล่งท่องเที่ยว	3.31	0.693	3.25	0.683	3.18	0.703	3.20	0.699	0.978	0.440
2.ด้านความสามารถใน การเข้าถึงแหล่ง ท่องเที่ยว	3.01	0.796	3.01	0.801	2.99	0.780	2.99	0.784	0.657	0.602
3.ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ในแหล่ง ท่องเที่ยว	3.24	0.739	3.12	0.848	3.10	0.755	3.12	0.767	1.208	0.437
4.ด้านการจัดโปรแกรม การท่องเที่ยว	2.92	0.798	2.85	0.822	2.75	0.767	2.77	0.777	1.300	0.316
5.ด้านกิจกรรมในแหล่ง ท่องเที่ยว	3.01	0.866	3.08	0.710	2.94	0.753	2.96	0.758	0.832	0.592
6.ด้านการบริการเสริม ในแหล่งท่องเที่ยว	2.98	0.865	3.00	0.832	3.00	0.823	2.99	0.827	0.538	0.629
รวม	3.08	0.793	3.05	0.783	2.99	0.763	3.00	0.768	0.919	0.503

$P > 0.05$

จากตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาการจัดการ
ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ของผู้ตอบแบบสอบถามระหว่าง เจ้าหน้าที่ ประชาชน
ฯ และนักท่องเที่ยว โดยภาพรวมของแต่ละด้าน พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05

ตารางที่ 17 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ระหว่าง เจ้าหน้าที่ ประชาชน และนักท่องเที่ยว ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว

ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่ง ท่องเที่ยว	เจ้าหน้าที่		ประชาชน		นักท่องเที่ยว		รวม		F	P
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1.มีการประชาสัมพันธ์แหล่ง ท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักมาก ขึ้น และเป็นที่ยอมรับในการม เยี่ยมชมของนักท่องเที่ยว ชาวไทยหรือชาวต่างชาติ มากขึ้น	3.33	0.758	3.22	0.616	3.11	0.688	3.14	0.687	1.854	0.158
2.ปรับปรุงอาคารและ สิ่งก่อสร้างให้มีความ สวยงามและกลมกลืนกับ ธรรมชาติของแหล่ง ท่องเที่ยว	3.23	0.679	3.30	0.678	3.13	0.708	3.16	0.703	1.486	0.228
3.ปรับปรุงการตกแต่งสถานที่ ให้มีสวยงามและสอดคล้อง กลมกลืนกับธรรมชาติของ แหล่งท่องเที่ยว	3.30	0.700	3.16	0.680	3.19	0.681	3.20	0.682	0.418	0.658
4.ปรับปรุงแก้ไขความเสื่อม โทรมของแหล่งท่องเที่ยว ให้มีความสมบูรณ์แบบ ทางสภาพธรรมชาติ	3.30	0.651	3.32	0.768	3.23	0.737	3.25	0.734	0.368	0.692
5.ปรับปรุงการดูแลรักษา ความสะอาดสถานที่/วัสดุ และอุปกรณ์ ที่ใช้ให้บริการ นักท่องเที่ยว	3.40	0.675	3.26	0.675	3.24	0.699	3.25	0.689	0.765	0.466
รวม	3.31	0.693	3.25	0.683	3.18	0.703	3.20	0.699	0.978	0.440

$P > 0.05$

จากตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ของผู้ตอบแบบสอบถามระหว่าง เจ้าหน้าที่ ประชาชน และนักท่องเที่ยว ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 18 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ระหว่าง เจ้าหน้าที่ ประชาชน และนักท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	เจ้าหน้าที่		ประชาชน		นักท่องเที่ยว		รวม		F	P
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1.ปรับปรุงสภาพเส้นทางให้เอื้ออำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ให้มีความปลอดภัยในการเดินทางสามารถเข้าถึงได้ทุกฤดูกาล	3.20	0.761	3.20	0.782	3.20	0.671	3.20	0.691	0.001	0.999
2.ป้ายบอกทางหรือป้ายนำทางในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวให้ชัดเจน	3.07	0.785	3.24	0.716	3.21	0.752	3.20	0.749	0.556	0.574
3.มีการจัด/เพิ่มข้อมูลอินเทอร์เน็ตที่ช่วยในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว	3.13	0.776	3.06	0.818	3.037	0.807	3.05	0.804	0.201	0.818
4.มีการจัด/เพิ่มการบริการรถโดยสารหรือรถรับจ้างรับ/ส่ง เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	2.57	0.900	2.42	0.900	2.56	0.880	2.49	0.883	0.846	0.430
5.ปรับปรุงแก้ไขพื้นที่จอดรถให้กว้างขวาง สะดวกสบาย เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	3.10	0.759	3.16	0.792	2.96	0.793	3.00	0.791	1.680	0.188
รวม	3.01	0.796	3.01	0.801	2.99	0.780	2.98	0.783	0.657	0.602

$P > 0.05$

จากตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ของผู้ตอบแบบสอบถามระหว่าง เจ้าหน้าที่ ประชาชน และนักท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 19 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ระหว่าง เจ้าหน้าที่ ประชาชน และนักท่องเที่ยว ด้าน สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ในแหล่งท่องเที่ยว	เจ้าหน้าที่		ประชาชน		นักท่องเที่ยว		รวม		F	P
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ปรับปรุงแก้ไขห้องสุขา/ห้องแช่น้ำ/บ่อแช่น้ำ ให้มีสภาพที่ดี สะอาด เพียงพอกับนักท่องเที่ยว	3.43	0.679	3.34	0.772	3.18	0.727	3.22	0.732	2.482	0.085
2. มีการจัดเพิ่มบริการที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งในแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณใกล้เคียง แหล่งท่องเที่ยว เพียงพอกับนักท่องเที่ยว	2.98	0.765	3.08	0.877	3.06	0.761	3.05	0.775	0.218	0.804
3. ปรับปรุงแก้ไขสิ่งอำนวยความสะดวก ห้องสุขา/ห้องแช่น้ำ/บ่อแช่น้ำ บริการสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุ โดยเฉพาะ เพื่อความสะดวกและความปลอดภัย	3.20	0.847	3.20	0.880	3.15	0.779	3.16	0.795	0.111	0.895
4. มีการจัดเพิ่มบ่อน้ำเย็น หรือน้ำประปา เพื่อสลับหรือผสมกับการแช่/อาบน้ำพุร้อน	3.30	0.702	3.00	0.833	3.09	0.729	3.09	0.741	1.574	0.208
5. มีการจัดเพิ่มร้านค้า สินค้าอาหาร และของที่ระลึก สำหรับนักท่องเที่ยวทั้งในแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณใกล้เคียง แหล่งท่องเที่ยว	3.30	0.702	3.00	0.880	3.04	0.779	3.05	0.788	1.653	0.193
รวม	3.24	0.739	3.12	0.848	3.10	0.755	3.11	0.766	1.208	0.437

$P > 0.05$

จากตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความ ต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ของผู้ตอบแบบสอบถามระหว่าง เจ้าหน้าที่ ประชาชน และนักท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ระหว่าง เจ้าหน้าที่ ประชาชนฯ และนักท่องเที่ยว ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว

ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว	เจ้าหน้าที่		ประชาชนฯ		นักท่องเที่ยว		รวม		F	P
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1.มีการจัดเพิ่มมีคฤหาสน์หรือ ผู้นำชมแหล่งท่องเที่ยว สำหรับบริการนักท่องเที่ยว	2.58	0.819	2.64	0.818	2.43	0.778	2.46	0.788	1.840	0.160
2.มีการจัดเพิ่ม โปรแกรมการ ท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว เช่น โปรแกรมการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยว	3.13	0.776	2.98	0.845	2.95	0.720	2.97	0.740	0.849	0.429
3.มีการจัดเพิ่ม แหล่งท่องเที่ยว ให้อยู่ในรายการที่น่าสนใจที่ ในโปรแกรมกิจกรรมการ ท่องเที่ยวหลักอื่น ๆ	3.10	0.662	2.80	0.808	2.91	0.729	2.91	0.736	1.563	0.211
4.ปรับปรุงแก้ไขอัตราค่าบริการ การเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว/ ห้องอาบน้ำห้องแช่น้ำบ่อ แช่ส่วนตัวฯ ให้มีอัตรา ค่าบริการที่เหมาะสม	2.67	0.900	2.68	0.895	2.47	0.866	2.49	0.871	0.505	0.604
5.มีการจัดเพิ่ม ป้ายนิทรรศการ แนะนำแหล่งท่องเที่ยว ใกล้เคียง สามารถสร้างวงจร เส้นทางการท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่น่าสนใจ ทำให้เกิดเส้นทาง การท่องเที่ยวเชื่อมโยง	3.17	0.834	3.18	0.747	3.00	0.743	3.03	0.752	1.743	0.176
รวม	2.92	0.798	2.85	0.822	2.75	0.767	2.77	0.777	1.300	0.316

P > 0.05

จากตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ของผู้ตอบแบบสอบถามระหว่าง เจ้าหน้าที่ ประชาชนฯ และนักท่องเที่ยว ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 21 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ระหว่าง เจ้าหน้าที่ ประชาชนฯ และนักท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว

ด้านกิจกรรมในแหล่ง ท่องเที่ยว	เจ้าหน้าที่		ประชาชนฯ		นักท่องเที่ยว		รวม		F	P
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1.มีการจัดเพิ่ม กิจกรรมด้าน ส่งเสริมสุขภาพในแหล่ง ท่องเที่ยว ให้เพียงพอต่อ การให้บริการกับ นักท่องเที่ยว	3.07	0.907	3.30	0.580	3.06	0.745	3.09	0.742	2.359	0.096
2.มีการจัดเพิ่ม เจ้าหน้าที่ ให้บริการด้านส่งเสริม สุขภาพมีอัตราค้ำยดี ให้บริการดี มีความรู้และ ความสามารถ ให้เพียงพอ เพียงพอต่อการให้บริการกับ นักท่องเที่ยว	3.13	0.819	3.12	0.718	3.10	0.714	3.10	0.721	0.041	0.959
3.มีการจัดเพิ่ม กิจกรรมอื่น ๆ ที่น่าสนใจในแหล่งท่องเที่ยว	3.03	0.890	3.04	0.832	3.05	0.711	3.05	0.739	0.010	0.990
4.ปรับปรุงแก้ไขอัตรา ค่าบริการ กิจกรรมบริการ ด้านส่งเสริมสุขภาพในแหล่ง ท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้มีความ เหมาะสม	2.77	0.890	2.80	0.763	2.46	0.843	2.49	0.837	1.313	0.270
5.มีการจัดเพิ่มกิจกรรมเสริม ตามเทศกาลพิเศษต่าง ๆ ที่น่าสนใจ ดึงดูดความสนใจ นักท่องเที่ยว	3.07	0.828	3.18	0.661	3.07	0.756	3.09	0.749	0.436	0.647
รวม	3.01	0.866	3.08	0.710	2.94	0.753	2.96	0.757	0.832	0.592

$P > 0.05$

จากตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ของผู้ตอบแบบสอบถามระหว่าง เจ้าหน้าที่ ประชาชนฯ และนักท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 22 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ระหว่าง เจ้าหน้าที่ ประชาชน และนักท่องเที่ยว ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว

ด้านการบริการเสริมในแหล่ง ท่องเที่ยว	เจ้าหน้าที่		ประชาชน		นักท่องเที่ยว		รวม		F	P
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1.ปรับปรุงแก้ไขสาธารณูปโภค พื้นฐานทุกประเภทให้มี คุณภาพดีและมีปริมาณ เพียงพอต่อความต้องการ ของนักท่องเที่ยวในทุก ช่วงเวลา	3.20	0.805	3.20	0.808	3.19	0.727	3.19	0.742	0.009	0.991
2.ปรับปรุงแก้ไขสัญญาณ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตไว้ สารให้มีคุณภาพที่ดี	3.27	0.868	3.06	0.843	3.04	0.825	3.06	0.831	0.987	0.373
3.มีการจัด/เพิ่มจุดบริการตู้ กดเงินสด ให้บริการ นักท่องเที่ยวที่ใกล้เคียง กับแหล่งท่องเที่ยว	2.40	0.995	2.58	0.910	2.59	0.975	2.49	0.967	0.192	0.826
4.ปรับปรุงแก้ไขการรักษา ความปลอดภัยในพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยว	3.20	0.761	3.04	0.727	3.16	0.767	3.15	0.761	0.629	0.534
5.มีการจัด/เพิ่มห้อง พยาบาล/สถานพยาบาล ใกล้เคียงที่สามารถรองรับ ให้บริการนักท่องเที่ยวได้	2.87	0.900	3.12	0.872	3.03	0.820	3.03	0.833	0.871	0.419
รวม	2.98	0.865	3.00	0.832	3.00	0.823	2.98	0.826	0.538	0.629

$P > 0.05$

จากตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ของผู้ตอบแบบสอบถามระหว่าง เจ้าหน้าที่ ประชาชน และนักท่องเที่ยว ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับแนวทางไปพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติจาก เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน สามารถสรุปเป็นประเด็นดังนี้

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบเข้ามาส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ
2. ต้องการงบประมาณจากภาครัฐนำมาช่วยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
3. แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นการดูแลของชุมชนไม่มีการพัฒนาเท่ากับแหล่งท่องเที่ยวที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาดูแลและพัฒนา
4. ควรมีจุดล้างเท้าก่อนลงแช่เท้าในบ่อน้ำพุร้อนแช่เท้า
5. บริเวณแช่เท้าควรมีร่มไม้มากกว่านี้ และบริเวณรอบ ๆ ควรมีร่มไม้ใหญ่มากกว่านี้
6. ควรปรับปรุงทัศนียภาพและดูแลเป็นธรรมชาติมากกว่านี้ และตกแต่งให้สวยงาม มีไม้ดอกไม้ประดับ
7. ควรจัดทำป้ายแนะนำแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงเป็นจุด ๆ อีกสักประมาณ 2 แห่ง
8. ปรับปรุงพื้นที่ป้ายรอกออก และกำจัดน้ำเสีย หรือกรองน้ำก่อนลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ
9. ราคาสินค้าเพื่อบริโภคไม่เหมาะสม เช่น ราคาไข่สำหรับต้มที่จำหน่ายในบริเวณน้ำพุร้อน
10. ควรมีป้ายห้ามสูบบุหรี่อย่างชัดเจน หรือจัดสถานที่สำหรับสูบบุหรี่โดยเฉพาะ
11. ควรมีถังขยะตามจุดต่างมากกว่านี้
12. งดจำหน่ายสุรา และห้ามนำสุราเข้ามาดื่มในแหล่งท่องเที่ยว
13. ไม่เห็นด้วยที่แหล่งท่องเที่ยวดูแลโดยคนในชุมชน ไม่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาดูแล
14. บ่อน้ำพุร้อนแช่เท้าควรมีความสะอาดมากกว่านี้ ทำความสะอาดพื้นบ่อ ควรกรองน้ำและตะกอนออก ให้น้ำมีความใสและสะอาด
15. ปริมาณน้ำไม่เพียงพอ มีน้ำไหลออกจากบ่อกำเนิดน้อย อยากให้มีการขุดเจาะเพื่อขยายช่องทางไหลของน้ำให้มากขึ้น
16. ประชาชนในชุมชนควรมีสติหวั่นไหว มีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว คำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับและผลกระทบจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
17. ภาครัฐดำเนินการพัฒนาซ้ำเกินไป ใช้เวลาพัฒนานาน
18. ควรมีการปรับปรุงอัตราค่าบริการที่เหมาะสมไม่แพงจนเกินไป เมื่อเทียบกับแหล่งท่องเที่ยว น้ำพุร้อนที่มีการเก็บอัตราค่าบริการที่สูง การบริการและการดูแลจัดการแหล่งท่องเที่ยวจะมีประสิทธิภาพดีกว่า แหล่งท่องเที่ยวที่เก็บอัตราค่าบริการที่ถูกหรือไม่เก็บอัตราค่าบริการ

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย

จากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ จำนวน 30 คน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด

ตารางที่ 23 จำนวน และค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	ผู้ตอบแบบสอบถาม	
	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	14	46.7
หญิง	16	53.3
2. อายุ		
20 – 35 ปี	4	13.3
36 – 60 ปี	24	80.0
มากกว่า 60 ปีขึ้นไป	2	6.7
3. ระดับการศึกษาสูงสุด		
ระดับปริญญาตรี	14	46.7
ระดับปริญญาโท	11	36.6
ระดับปริญญาเอก	5	16.7
รวม	30	100.0

จากตารางที่ 23 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.3 อายุ 36 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 80.0 ระดับการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 46.7

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว และด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ดังแสดงในตารางที่ 23 – 30 หน้าที่ 84 – 92

การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทาง พัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ

จากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

ตารางที่ 24 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ รวม 7 ด้าน

องค์ประกอบด้านต่าง ๆ	N = 30		ระดับความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว	3.57	0.514	มากที่สุด
2. ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	3.21	0.580	มาก
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว	3.50	0.486	มากที่สุด
4. ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว	3.39	0.436	มากที่สุด
5. ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว	3.22	0.471	มาก
6. ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว	3.27	0.536	มากที่สุด
7. ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	3.33	0.365	มากที่สุด
รวม	3.36	0.396	มากที่สุด

จากตารางที่ 24 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวพุร้อนธรรมชาติ อยู่ในระดับมาก มี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว ส่วน 5 ด้านที่เหลือมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว

ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว	N = 30		ระดับความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
1.ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น การใช้สื่อออนไลน์ต่าง ๆ ป้ายแนะนำแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนในสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ	3.70	0.535	มากที่สุด
2.ควรปรับปรุงอาคารและสิ่งก่อสร้างให้มีความสวยงาม รูปแบบอาคารมีความเป็นธรรมชาติ ใช้วัสดุจากธรรมชาติหรือคล้ายคลึงกับธรรมชาติ เช่น ผนัง, กำแพงลายหิน	3.37	0.718	มากที่สุด
3.ควรปรับปรุงการตกแต่งสถานที่ให้สวยงาม มีจุดถ่ายภาพ ปลูกไม้ดอกไม้ประดับให้ดูร่มรื่น ตกแต่งให้มีความเป็นธรรมชาติและน่าสนใจ ดึงดูดนักท่องเที่ยว	3.60	0.498	มากที่สุด
4.ควรแก้ไขความเสื่อมโทรมทางธรรมชาติ มีระบบการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ ปลูกต้นไม้ใหญ่ให้มีความร่มรื่นของเงาไม้ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว	3.60	0.621	มากที่สุด
5.ควรปรับปรุงเรื่องความสะอาดโดยรวมของแหล่งท่องเที่ยว กำจัดกองขยะเศษขยะและพื้นที่ที่หญ้ารก จัดการกับความเสื่อมโทรมของสิ่งรกร้างต่าง ๆ ให้มีระเบียบ	3.60	0.621	มากที่สุด
รวม	3.57	0.514	มากที่สุด

จากตารางที่ 25 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ทุกข้อ

ตารางที่ 26 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนา การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	N = 30		ระดับความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
1.ควรปรับปรุงเส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวจากเส้นหลักจนถึงแหล่งท่องเที่ยวให้มีความปลอดภัย ปรับปรุงพื้นผิวถนนให้สามารถเข้าถึงได้ตลอดทุกฤดู ไม่แคบเกินไป	3.30	0.596	มากที่สุด
2.ควรมีป้ายบอกทางที่โดดเด่นและชัดเจน มีป้ายทุกจุดที่เป็นทางแยก มีป้ายนำทางและแนะนำแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนธรรมชาติ จากแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง	3.47	0.571	มากที่สุด
3.ควรมีข้อมูลการเดินทางในอินเทอร์เน็ต แนะนำการเดินทาง หรือการสร้างข้อมูลในระบบกำหนดตำแหน่งบนแผนที่(GPS)	3.30	0.702	มากที่สุด
4.ความเห็นส่วนใหญ่มีความต้องการรถโดยสารรับส่งในระดับ น้อย รถโดยสารรับส่งเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีจำกัด นักท่องเที่ยวมักเดินทางโดยรถส่วนตัว	2.87	0.819	มาก
5.ควรมีการปรับปรุงพื้นที่จอดรถให้เป็นระเบียบ กว้างขวาง เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเดินทางโดยรถส่วนตัว	3.13	0.730	มาก
รวม	3.21	0.580	มาก

จากตารางที่ 26 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนธรรมชาติ อยู่ในระดับ มากที่สุด มี 3 ข้อ ได้แก่ 1.ควรปรับปรุงเส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวจากเส้นหลักจนถึงแหล่งท่องเที่ยวให้มีความปลอดภัย ปรับปรุงพื้นผิวถนนให้สามารถเข้าถึงได้ตลอดทุกฤดู ไม่แคบเกินไป 2.ควรมีป้ายบอกทางที่โดดเด่นและชัดเจน มีป้ายทุกจุดที่เป็นทางแยก มีป้ายนำทางและแนะนำแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนธรรมชาติ จากแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง 3.ควรมีข้อมูลการเดินทางในอินเทอร์เน็ต แนะนำการเดินทาง หรือการสร้างข้อมูลในระบบกำหนดตำแหน่งบนแผนที่(GPS)

ตารางที่ 27 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	N = 30		ระดับความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
1. ควรซ่อมแซมปรับปรุงห้องสุขาให้มีสภาพที่ดี และดูแลรักษาความสะอาด ควรปรับปรุงห้องแช่ให้มีความเป็นธรรมชาติ ใช้วัสดุจากธรรมชาติ เช่น ฝืน บ่อปูด้วยหิน	3.63	0.615	มากที่สุด
2. ควรมีการจัดเพิ่มที่พักหรือมีโรงแรมน้ำพุร้อนเปิดให้บริการดึงดูดนักท่องเที่ยว หรือมีพื้นที่อำนวยความสะดวกและการบริการสำหรับกางเต็นท์ในพื้นที่น้ำพุร้อน	3.17	0.699	มาก
3. ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวก ห้องสุขา/ห้องแช่น้ำ/ห้องอาบน้ำ บริการสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน	3.67	0.547	มากที่สุด
4. ควรมีน้ำเย็นบริการ เพื่อใช้สำหรับการอาบน้ำหรือแช่สลับร้อนเย็น เป็นการอาบ/แช่เพื่อสุขภาพ กระตุ้นระบบไหลเวียนโลหิต หรือมีการบริการน้ำแข็งใส่ถังน้ำเพื่อใช้อาบ	3.40	0.675	มากที่สุด
5. ควรมีการเพิ่มถังขยะตามจุดต่าง ๆ และมีจุดล้างเท้าก่อนลงแช่ ทำความสะอาดบ่อแช่เท้า กำจัดตะกอนในบ่อแช่เท้า ปรับปรุงพื้นที่รอบ ๆ บ่อแช่เท้าไม่ให้มีเศษดินและทรายตกลงไป	3.63	0.556	มากที่สุด
รวม	3.50	0.486	มากที่สุด

จากตารางที่ 27 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวพุร้อนธรรมชาติ อยู่ในระดับมาก มี 1 ข้อ ได้แก่ 1.ควรมีการจัดเพิ่มที่พักหรือมีโรงแรมน้ำพุร้อนเปิดให้บริการดึงดูดนักท่องเที่ยว หรือมีพื้นที่อำนวยความสะดวกและการบริการสำหรับกางเต็นท์ในพื้นที่น้ำพุร้อน และข้อที่เหลืออยู่ในระดับ มากที่สุด

ตารางที่ 28 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว

ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว	N = 30		ระดับความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
1.โดยส่วนใหญ่ผู้นักท่องเที่ยวจะเดินชมแหล่งท่องเที่ยวด้วยตนเอง เพราะมีพื้นที่ขนาดเล็ก ความต้องการมีคฤหาสน์มีจำกัด	3.23	0.626	มาก
2.ควรมีการจัดโปรแกรมกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวให้น่าสนใจ เช่น มีโปรแกรมนวดผ่อนคลายและอาบน้ำพุร้อนพร้อมอาหารเพื่อสุขภาพบริการ	3.07	0.556	มาก
3.ควรส่งเสริมให้มีการจัดแหล่งท่องเที่ยวพุร้อนให้อยู่ในโปรแกรมการท่องเที่ยวหลักอื่น ๆ ให้นักท่องเที่ยวที่ซื้อโปรแกรมการท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมมากขึ้น	3.23	0.547	มาก
4.อัตราค่าบริการการเข้าชมทุกแห่งเข้าชมฟรี และมีอัตราค่าบริการ อาบ/แช่ ในราคาถูก แต่เมื่อเปรียบเทียบการบริการจากแหล่งท่องเที่ยวที่เก็บค่าบริการมากขึ้น การจัดการเรื่องบริการต่าง ๆ ดีกว่า ควรปรับให้เหมาะสมกับการบริการและการพัฒนา	3.40	0.498	มากที่สุด
5.ควรมีป้ายแนะนำจุดต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว ป้ายกฎระเบียบคำชี้แนะ ป้ายให้ความรู้เกี่ยวกับน้ำพุร้อน และป้ายแนะนำแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ใกล้เคียง	3.60	0.498	มากที่สุด
รวม	3.31	0.436	มากที่สุด

จากตารางที่ 28 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวพุร้อนธรรมชาติ อยู่ในระดับมากที่สุด มี 2 ข้อ ได้แก่ 1. อัตราค่าบริการการเข้าชมทุกแห่งเข้าชมฟรี และมีอัตราค่าบริการ อาบ/แช่ ในราคาถูก แต่เมื่อเปรียบเทียบการบริการจากแหล่งท่องเที่ยวที่เก็บค่าบริการมากขึ้น การจัดการเรื่องบริการต่าง ๆ ดีกว่า ควรปรับให้เหมาะสมกับการบริการและการพัฒนา 2.ควรมีป้ายแนะนำจุดต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว ป้ายกฎระเบียบคำชี้แนะ ป้ายให้ความรู้เกี่ยวกับน้ำพุร้อน และป้ายแนะนำแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ใกล้เคียง และข้อที่เหลือผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก

ตารางที่ 29 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว

ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว	N = 30		ระดับความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
1. ควรเพิ่มการบริการส่งเสริมสุขภาพที่หลากหลาย เช่น การอบประคบสมุนไพร สปา วารีบำบัด การฝึกกายบริหาร บริการอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ	3.20	0.610	มาก
2. ควรมีเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอกิจกรรมที่ให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว เช่น จัดเพิ่มผู้ให้บริการกิจกรรมนวดเพื่อสุขภาพในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว	3.37	0.556	มากที่สุด
3. ควรจัดให้มีกิจกรรมเสริมอื่น ๆ ที่น่าสนใจ เช่น มีจักรยานน้ำในแหล่งที่มีบ่อน้ำใหญ่ มีกิจกรรมต้มหม้อไม้ในบ่อน้ำพุร้อน หรือมีเครื่องออกกำลังกายกลางแจ้ง ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อน	3.00	0.830	มาก
4. อัตราค่าบริการกิจกรรมนวดเพื่อสุขภาพมีอัตราที่เหมาะสม ความต้องการปรับอัตราค่าบริการส่วนใหญ่อยู่ในระดับ น้อย	3.13	0.629	มาก
5. ควรมีการจัดกิจกรรมตามเทศกาลพิเศษเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มายังแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น เป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวควบคู่กัน	3.40	0.498	มากที่สุด
รวม	3.22	0.471	มาก

จากตารางที่ 29 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนธรรมชาติ อยู่ในระดับมากที่สุด มี 2 ข้อ ได้แก่ 1. ควรมีเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอกิจกรรมที่ให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว เช่น จัดเพิ่มผู้ให้บริการกิจกรรมนวดเพื่อสุขภาพในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว 2. ควรมีการจัดกิจกรรมตามเทศกาลพิเศษเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มายังแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น เป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวควบคู่กัน และข้อที่เหลือผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก

ตารางที่ 30 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว

ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว	N = 30		ระดับความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
1. ควรปรับปรุงแก้ไขสาธารณูปโภคพื้นฐานทุกประเภทให้มีคุณภาพดีและเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในทุกช่วงเวลา ได้แก่ ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำสะอาด	3.60	0.563	มากที่สุด
2. ควรปรับปรุงแก้ไขสัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไร้สาย ให้มีคุณภาพที่ดี และเพิ่มเสาสัญญาณในจุดที่ไม่มีสัญญาณ ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว	3.10	0.759	มาก
3. ความคิดเห็นส่วนใหญ่มีความต้องการตู้กดเงินสดในแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนในระดับน้อย และมีความคิดเห็นว่าการดูแลความปลอดภัยตู้กดเงินสดเป็นไปได้ยาก	3.10	0.712	มาก
4. ควรปรับปรุงแก้ไขการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว	3.27	0.785	มากที่สุด
5. ควรจัดให้มีจุดปฐมพยาบาล หรือชุดปฐมพยาบาลเบื้องต้น รองรับนักท่องเที่ยวที่อาจเกิดอุบัติเหตุในแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อน	3.27	0.785	มากที่สุด
รวม	3.27	0.536	มากที่สุด

จากตารางที่ 30 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนธรรมชาติ อยู่ในระดับมาก มี 2 ข้อ ได้แก่ 1. ควรปรับปรุงแก้ไขสัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไร้สาย ให้มีคุณภาพที่ดี และเพิ่มเสาสัญญาณในจุดที่ไม่มีสัญญาณตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว 2. ความคิดเห็นส่วนใหญ่มีความต้องการตู้กดเงินสดในแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนในระดับ น้อย และมีความคิดเห็นว่าการดูแลความปลอดภัยตู้กดเงินสดเป็นไปได้ยาก และข้อที่เหลืออยู่ในระดับ มากที่สุด

ตารางที่ 31 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	N = 30		ระดับความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
1.ควรจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐ และมีนโยบายพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างชัดเจน เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญมากขึ้น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างงานสร้างรายได้ให้ชุมชนมากขึ้น	3.40	0.468	มากที่สุด
2.ควรพัฒนา และปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นไปตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ และขึ้นทะเบียนแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับมาตรฐานจากกรมการท่องเที่ยว	3.47	0.507	มากที่สุด
3.ควรมีการขุดเจาะขยายบ่อน้ำพุร้อนให้มีปริมาณน้ำให้เพียงพอต่อความต้องการอุปโภคในกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยว และสามารถส่งน้ำร้อนไปใช้ในบ้านเรือน ชุมชนใกล้เคียง และสามารถพัฒนาไปใช้ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ได้	2.17	0.747	น้อย
4.ควรมีการรณรงค์การงดสูบบุหรี่ และงดดื่มสุราอย่างชัดเจน ในแหล่งท่องเที่ยวพุร้อนธรรมชาติ	3.70	0.466	มากที่สุด
5.ควรมีการจัดอบรมเจ้าหน้าที่ให้บริการ ผู้ให้บริการนวด และผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยว ให้มีอัธยาศัยที่ดี มีความรู้ความสามารถ มีการบริการที่ดี มีมาตรฐานการทำงาน มีกฎระเบียบ และมีใบรับรองการประกอบวิชาชีพ	3.43	0.679	มากที่สุด
6.ควรมีการจัดระเบียบร้านค้า เป็นสัดส่วน จำหน่ายสินค้าและอาหารที่เหมาะสม งดจำหน่ายบุหรี่และสุราในแหล่งท่องเที่ยว ควบคุมราคาสินค้าให้เหมาะสม	3.43	0.679	มากที่สุด
7.ควรมีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวระหว่างชุมชนและภาครัฐทำงานร่วมกัน ให้ประชาชนมีส่วนร่วม และเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว คำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับและผลกระทบจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	3.57	0.504	มากที่สุด

ตารางที่ 31 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว (ต่อ)

ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	N = 30		ระดับความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
8.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการแบ่งส่วนงานฝ่ายส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว อย่างชัดเจน เพื่อดูแลแหล่งท่องเที่ยวโดยตรง	3.47	0.507	มากที่สุด
รวม	3.33	0.396	มากที่สุด

จากตารางที่ 31 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีความเป็นไปได้ที่จะนำไปพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวพุร้อนธรรมชาติ อยู่ในระดับน้อย มี 1 ข้อ ได้แก่ 1.ควรมีการขุดเจาะขยายบ่อน้ำพุร้อนให้มีปริมาณน้ำให้เพียงพอต่อความต้องการอุปโภคในกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยว และสามารถส่งน้ำร้อนไปใช้ในบ้านเรือน ชุมชนใกล้เคียง และสามารถพัฒนาไปใช้ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ได้ และข้อที่เหลืออยู่ในระดับ มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ ในแต่ละด้าน โดยสรุปเป็นประเด็นดังนี้

1. ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว

- การดูแลรักษา และซ่อมแซมบำรุง อุปกรณ์ และสิ่งก่อสร้างเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในประเด็นนี้
- การดูแลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวนั้นมีสิ่งดึงดูดน่าสนใจ

2. ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

- การมีรถรับ-ส่งไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้จะดีมาก แต่ในทางปฏิบัติทำได้ยาก เนื่องจากอาจจะไม่คุ้มทุน หากนักท่องเที่ยวมีจำนวนน้อย
- ป้ายบอกทางเป็นสิ่งจำเป็นที่สำคัญมาก ทั้งนี้ควรทำเป็น 2 ภาษาด้วย เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ
- เรื่องความปลอดภัยของเส้นทางก็เป็นสิ่งสำคัญหากมีงบประมาณควรทำการปรับปรุงอย่างเร่งด่วน

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

- สิ่งอำนวยความสะดวกสามารถปรับไปตามสภาพพื้นที่ และกิจกรรมที่เหมาะสม อาจจะไม่ต้องอาศัยเงินลงทุนจำนวนมากได้
- สิ่งอำนวยความสะดวกควรมีการบริหารจัดการที่ดี มีการใช้และดูแลรักษาควบคู่กันไป

- ประเด็นหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ คือการแช่/อาบน้ำพุร้อนเพื่อการบำบัด เป็นวัตถุประสงค์ทางสุขภาพที่สำคัญ ดังนั้น แนวทางการพัฒนาจึงควรมุ่งเน้นความปลอดภัย/ความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นประเด็นหลัก

4. ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว

- ควรเก็บค่าเข้าชม เพื่อนำรายได้มาบริหารจัดการบำรุงรักษาสถานที่ไม่ให้เสื่อมโทรม
- ป้ายแนะนำควรจัดทำ2ภาษาเพื่อให้นักท่องเที่ยว เข้าใจมากขึ้น โดยเฉพาะป้าย ข้อควรปฏิบัติ และข้อห้ามปฏิบัติ อย่างชัดเจน

5. ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว

- กิจกรรมเสริมในแหล่งน้ำพุร้อนสามารถดำเนินการได้หลากหลาย โดยอาศัยภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่น และควรมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ไม่ควรเหมือนกัน
- กิจกรรมในการส่งเสริมในแหล่งท่องเที่ยว ควรเป็นกิจกรรมที่ไม่ทำลายธรรมชาติ ไม่มีมลพิษ หรือก่อให้เกิดขยะน้อยที่สุด

6. ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว

- ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวสำคัญที่สุด
- ควรมีกิจกรรมดึงดูดนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว และต้องสอบถามความพร้อม และความต้องการของคนในชุมชน ต่อการมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น

7. ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

- ควรพิจารณาถึงความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว เพื่อไม่ก่อให้เกิดปัญหามลภาวะต่อสภาพแวดล้อม และเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
- หลายข้อเป็นสิ่งที่ควรดำเนินการ แต่ในทางปฏิบัติไม่มีผู้รับผิดชอบให้บังเกิดผลได้โดยตรง จึงต้องสร้างความเข้าใจ และกำหนดข้อตกลงในท้องถิ่นร่วมกันอย่างชัดเจน
- การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอย่างมาก ไม่ทำให้ชุมชนเดือดร้อน ไม่เกิดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว เรื่องของงบประมาณในการบริหารจัดการ ดูแลรักษา ซ่อมแซมก็เป็นสิ่งสำคัญ
- การขุดเจาะขยายบ่อน้ำพุร้อน ควรพิจารณาเป็นแห่ง ๆ ไป เนื่องจากบางแห่งมีปริมาณน้ำร้อนไม่มาก หากขุดเจาะขยายจะทำให้เกิดผลกระทบทำให้แหล่งน้ำพุร้อนเดิมมีปริมาณน้ำน้อยลง จนอาจถึงขั้นน้ำแห้งได้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวจนถึงขั้นต้องปิดทำการได้

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการพัฒนาปรับปรุงแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับแนวทางไปพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติจาก ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ โดยสรุปเป็นประเด็นดังนี้

1. การท่องเที่ยวในแหล่งน้ำพุร้อน เป็นการท่องเที่ยวที่มีลักษณะเฉพาะต้องเคารพต่อกติกา มารยาทของแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นเจ้าหน้าที่หรือผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อน ต้องศึกษาข้อมูลอย่างลึกซึ้ง และกำหนดเกณฑ์การปฏิบัติอย่างชัดเจน เพื่อความสะดวกของผู้ใช้บริการ และความยั่งยืนของทรัพยากรน้ำพุร้อนนั้น ๆ

2. การสนับสนุนจากภาครัฐดำเนินการแล้วในหลายรูปแบบแต่การตอบสนองและการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐในท้องถิ่น ภาคเอกชน และชุมชน รวมถึงประชาชนยังไม่สอดคล้องกันเท่าที่ควรการพัฒนาการท่องเที่ยวน้ำพุร้อนจึงไม่สำเร็จผลตามคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มี

3. การพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อม ระบบนิเวศน์ และอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว

4. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หัวใจสำคัญคือ การให้บริการและความปลอดภัย การบริหารจัดการอย่างเหมาะสม จึงสำคัญที่สุด

5. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทย กับประเทศที่มีแนวทางปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practice) ในการจัดการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ และอาจนำแนวทางบางส่วนมาปรับใช้ในการบริหารจัดการได้

6. แหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนยังขาดการจัดการระบบน้ำพุร้อน จึงทำให้ขาดแคลนน้ำที่จะนำมาใช้ไม่เพียงพอ จึงต้องการผู้มีความรู้ความสามารถมาดูแล แต่มีปัญหาเรื่องงบประมาณที่จํานำไปพัฒนา เนื่องจากต้องนำงบประมาณไปช่วยเหลือหมู่บ้านที่ดูแลสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคให้ครบเพื่อความเป็นอยู่และสภาพสังคมที่ดีขึ้นจึงทำให้งบประมาณที่จะนำไปพัฒนามีน้อย

7. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ควรพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยเน้นสภาพเดิมที่เป็นธรรมชาติอยู่แล้ว การพัฒนาต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมกับสถานที่ในแต่ละแห่ง ที่มีสภาพแตกต่างกัน

8. ควรให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา เพื่อให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของทรัพยากรในท้องถิ่น และมีจิตสำนึกต่อแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นทรัพยากรของชุมชน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป ปัญหาและความต้องการการพัฒนาและค้นหาแนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย โดยการวิจัยนี้มีกระบวนการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพทั่วไป ปัญหาและความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย โดยใช้แบบสำรวจและแบบสอบถามพื้นที่ที่ทำการศึกษามีทั้งหมด 10 แห่ง ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน รวมทั้งสิ้น 400 คน โดยเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสำรวจสภาพทั่วไปและปัญหาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ และแบบสอบถามความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว และด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ให้ประสบความสำเร็จ โดยใช้แบบสอบถามแก่ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ จำนวน 30 คน โดยเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว และด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

**ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพทั่วไป ปัญหาและความต้องการการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว
เชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย**

ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปและปัญหาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ
แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน

ด้านที่ 1 ด้านการจัดการทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติโดยภาพรวม

1. จำนวนบุคลากร/เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในแหล่งท่องเที่ยว	ไม่เกิน 5 คน
ลูกจ้างชั่วคราว	ไม่เกิน 3 คน
1.1. จำนวนร้านจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก	1 – 7 ราย
1.2. จำนวนสถานบริการด้านส่งเสริมสุขภาพ	1 ราย
- จำนวนการรองรับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ	ไม่เกิน 10 คน
1.3. จำนวนผู้ให้บริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยว	7 แห่งมีบริการที่พัก
- จำนวนห้องพักทั้งหมด	2 – 10 ห้อง
- จำนวนการรองรับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ	10 - 20 คน
1.4. จำนวนผู้ให้บริการด้านการขนส่ง/เดินทาง	3 แห่งมีบริการรถโดยสาร
2. การเก็บค่าบริการ	ไม่มีการเก็บค่าเข้าชม
3. จำนวนนักท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อเดือน	ไม่เกิน 3,000 คน/เดือน
4. ฤดูกาลท่องเที่ยว	เที่ยวได้ตลอดทั้งปี
5. เวลาเปิด/ปิดบริการ	เปิดบริการทุกวัน

ด้านที่ 2 ด้านกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติโดยภาพรวม

1. ประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติตามลักษณะทางกายภาพ	น้ำพุร้อนไกอเซอร์
2. ลักษณะของน้ำพุร้อนหรือโคลนเดือดตามธรรมชาติ	น้ำพุร้อนมีลักษณะเป็นแอ่งน้ำร้อนและผุดขึ้นมาเล็กน้อยตลอดเวลา บางแห่งมีเครื่องผลิตแรงดันลมพ่นน้ำจากพื้นเป็นน้ำพุ มีความน่าสนใจ
3. ปริมาณน้ำที่ไหลออกมาจากจุดต้นกำเนิด	ปริมาณน้ำมีมาก และเหลือพอสามารถต่อท่อไปใช้ได้บ้างแต่ไม่มากนัก
4. ขนาดพื้นที่บริเวณแหล่งท่องเที่ยว	เฉลี่ยประมาณ 5 – 10 ไร่

ด้านที่ 3 ด้านการให้บริการทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติโดยภาพรวม

1. จำนวนสถานที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

จำนวนบ่อน้ำพุร้อนที่ไม่ให้บริการแช่น้ำพุร้อน	1 – 2 แห่ง
จำนวนบ่อน้ำพุร้อนที่ให้บริการแช่น้ำพุร้อน	1 – 2 แห่ง
- จำนวนการรองรับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ	20 – 500 คน
จำนวนห้องแช่น้ำพุร้อน	10 - 20 ห้อง
- จำนวนการรองรับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ	ไม่เกิน 50 คน
- อัตราค่าบริการ	50 - 300 บาท
จำนวนสระว่ายน้ำน้ำพุร้อน	6 แห่ง มี1สระว่ายน้ำน้ำ
- จำนวนการรองรับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ	ไม่เกิน 50 คน
- อัตราค่าบริการ	20 บาท

2. รูปแบบการบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนธรรมชาติ

ส่วนใหญ่จะมีการบริการส่งเสริมสุขภาพ ในสถานบริการส่งเสริมสุขภาพ โดยมีประชาชนรวมกลุ่มกันจัดตั้งชมรม เพื่อประกอบเป็นอาชีพด้านการบริการส่งเสริมสุขภาพโดยมีกิจกรรมดังนี้

1. วาริบำบัด
2. นวดร่างกาย
3. นวดฝ่าเท้า

โดยทั่วไปค่าบริการกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพเริ่มต้นที่ 250 บาทต่อชั่วโมง

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปและปัญหาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ

ผลการสำรวจข้อมูลด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว และด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว ทั้งหมด 6 ด้าน สรุปรายละเอียดของการสำรวจสภาพทั่วไปและปัญหาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านต่าง ๆ มีดังนี้

ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว การสำรวจพบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนมีสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว มีรายละเอียดดังนี้ แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักและมีความนิยมในการมาเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างชาติ มีจำนวน 8 แห่ง อาคารและสิ่งก่อสร้างมีความสวยงามและกลมกลืนกับธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว มีจำนวน 6 แห่ง มีการตกแต่งสถานที่ให้สวยงาม และสอดคล้องกลมกลืนกับธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว มีจำนวน 7 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวมี

ความสมบูรณ์แบบทางสภาพธรรมชาติ ไม่มีความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว มีจำนวน 6 แห่ง มีการดูแลรักษาความสะอาดสถานที่/วัสดุและอุปกรณ์ ที่ใช้ให้บริการนักท่องเที่ยว มีจำนวน 7 แห่ง

ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การสำรวจพบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนมีความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวดังนี้ สภาพเส้นทางที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีความปลอดภัยในการเดินทาง สามารถเข้าถึงได้ทุกฤดูกาล มีจำนวน 6 แห่ง มีป้ายบอกทางหรือป้ายนำทางในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจน มีจำนวน 7 แห่ง มีข้อมูลในอินเทอร์เน็ตที่ช่วยในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก มีจำนวน 9 แห่ง มีการบริการรถโดยสารหรือรถรับจ้าง รับ/ส่ง เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีจำนวน 3 แห่ง มีพื้นที่จอดรถที่กว้างขวางสะดวกสบาย เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว มีจำนวน 8 แห่ง

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว การสำรวจพบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนมีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวดังนี้ ห้องสุขา/ห้องแช่น้ำ มีสภาพที่ดี สะอาด และเพียงพอกับนักท่องเที่ยว มีจำนวน 3 แห่ง มีบริการที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งในแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณใกล้เคียง เพียงพอกับนักท่องเที่ยว มีจำนวน 3 แห่ง มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ห้องสุขา/ห้องแช่น้ำ/บ่อแช่น้ำฯ บริการสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุโดยเฉพาะ เพื่อความสะดวกและความปลอดภัย มีจำนวน 1 แห่ง มีบ่อน้ำเย็น หรือน้ำประปา เพื่อสลับหรือผสมกับการแช่/อาบน้ำพุร้อน ไว้ให้บริการ มีจำนวน 5 แห่ง มีร้านค้า สินค้า อาหาร และของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งในแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณใกล้เคียง มีจำนวน 8 แห่ง

ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว การสำรวจพบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนมีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวดังนี้ มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว เช่น โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยว มีจำนวน 4 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวถูกจัดขึ้นให้อยู่ในรายการที่น่าสนใจในโปรแกรมกิจกรรมการท่องเที่ยวหลักอื่น ๆ มีจำนวน 5 แห่ง อัตราค่าบริการ การเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว/ห้องอาบน้ำ/ห้องแช่น้ำ/บ่อแช่ส่วนตัวฯ มีอัตราค่าบริการที่เหมาะสม มีจำนวน 10 แห่ง มีป้ายนิเทศการแนะนำแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง สามารถสร้างวงจรเส้นทางการท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่น่าสนใจ ทำให้เกิดเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยง มีจำนวน 3 แห่ง

ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว การสำรวจพบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนมีกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวดังนี้ มีการจัดกิจกรรมด้านส่งเสริมสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยว เพียงพอต่อการให้บริการกับนักท่องเที่ยว เช่น สปา การนวดแผนไทย วารีบำบัด มีจำนวน 8 แห่ง มีเจ้าหน้าที่ให้บริการด้านส่งเสริมสุขภาพมีอรรถยาศยดี ให้บริการดี มีความรู้และความสามารถ และเพียงพอต่อการให้บริการกับนักท่องเที่ยว มีจำนวน 6 แห่ง มีกิจกรรมอื่น ๆ ที่น่าสนใจในแหล่งท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมต้มไข่ในน้ำพุร้อนธรรมชาติ มีจำนวน 5 แห่ง อัตราค่าบริการ กิจกรรมบริการ

ด้านส่งเสริมสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ มีความเหมาะสม มีจำนวน 10 แห่ง มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมตามเทศกาลพิเศษต่าง ๆ ที่น่าสนใจ ดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว มีจำนวน 5 แห่ง

ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว การสำรวจพบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนมีการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยวครั้งนี้ มีสาธารณูปโภคพื้นฐานทุกประเภทที่มีคุณภาพดีและมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในทุกช่วงเวลา ได้แก่ ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำสะอาด ระบบการสื่อสารโทรคมนาคม มีจำนวน 5 แห่ง สัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไร้สาย มีคุณภาพที่ดี มีจำนวน 8 แห่ง มีการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่ดี มีจำนวน 7 แห่ง มีห้องพยาบาล/สถานพยาบาล ใกล้เคียงที่สามารถรองรับ/ให้บริการนักท่องเที่ยวได้ มีจำนวน 3 แห่ง

โดยสรุปผลการสำรวจจะเห็นได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวพุร้อนไม่มีดัชนีตามที่กำหนดอยู่ 9 ข้อ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวพุร้อนส่วนใหญ่ไม่มีบริการรถรับส่งโดยสาร 7 แห่ง ห้องสุขา/ห้องแช่น้ำพุร้อนไม่อยู่ในสภาพที่ดี ต้องปรับปรุงเรื่องของความสะอาด 7 แห่ง ไม่มีบริการที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียง 7 แห่ง ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุ 9 แห่ง ไม่มีมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมแหล่งท่องเที่ยว 10 แห่ง ไม่มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยว 6 แห่ง ไม่มีป้ายนิทรรศการแนะนำแหล่งท่องเที่ยว 7 แห่ง ไม่มีจุดบริการตู้กดเงินสดให้บริการ 10 แห่ง ไม่มีห้องพยาบาล/สถานพยาบาล หรือจุดปฐมพยาบาลเบื้องต้นรองรับนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว 7 แห่ง

สรุปประเด็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อน โดยการสำรวจด้วยตนเองผู้วิจัยประเมินปัญหาของแต่ละพื้นที่ประกอบกับความต้องการของ เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลประชาชนในชุมชน/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ให้สอดคล้องกับปัญหาที่ผู้วิจัยสำรวจพบด้วยตนเอง ดังนี้

ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวยังคงไม่มาก เนื่องจากยังต้องปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจมากขึ้น มีพื้นที่แคบไม่เพียงพอจัดการแหล่งท่องเที่ยว ต้องปรับภูมิทัศน์ และสถานที่ท่องเที่ยวขาดความร่มรื่นของเงาร่มไม้ ต้องมีต้นไม้ที่เงาไม้ร่มรื่นและมีความเป็นธรรมชาติมากขึ้น

ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สภาพเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวที่ห่างไกลจากชุมชนจะมีสภาพเส้นทางที่ไม่เอื้ออำนวยความสะดวก ป้ายบอกทางป้านแนะนำแหล่งท่องเที่ยวมีน้อยเกินไป บางจุดบางทางแยกไม่มีป้าย การบริการรถโดยสารมีน้อยหากนักท่องเที่ยวไม่มีรถส่วนตัวหรือรถโดยสารประจำทางจะไม่สามารถเดินทางไปยังน้ำพุร้อนได้อย่างสะดวก

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สภาพห้องสุขาต้องปรับปรุงเรื่องความสะอาดและสภาพการใช้งาน สืบเนื่องจากความแตกต่างของแต่ละแห่งระหว่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐดูแลกับคนในชุมชนดูแล และ

บางแห่งที่เก็บค่าบริการในราคาที่สูงกว่า จะมีการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ต่างกัน สิ่งหนึ่งที่ทุกแห่งไม่มีคือจุดล้างเท้าก่อนลงแช่เท้าหรือการทำความสะดวกสบายแช่เท้ายังไม่สะอาดเท่าที่ควร

ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว อัตราค่าบริการในแต่ละแห่งมีราคาที่เหมาะสมแต่ราคาที่ถูก การดูแล การจัดการ และการบริการจะไม่ดีเท่าที่ควร ขาดป้ายแนะนำแหล่งท่องเที่ยว แนะนำสถานที่ต่าง ๆ ขาดป้ายนิทรรศการให้ความรู้ และป้ายแนะนำการใช้และข้อห้ามข้อควรระวังในแหล่งท่องเที่ยว ในทางกลับกันแหล่งท่องเที่ยวที่น้ำพุร้อนมีขนาดเล็กจึงไม่จำเป็นต้องมีมีคฤเทศก์นำเที่ยว และนักท่องเที่ยวสามารถชมด้วยตนเองได้ และโปรแกรมการท่องเที่ยวจึงไม่จำเป็น

ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว บางแห่งไม่มีกิจกรรมอื่นที่น่าสนใจ บางแห่งมีกิจกรรมน้ำกิจกรรมต้มหน่อไม้ แม้ว่ากิจกรรมเสริมไม่ได้มีความจำเป็นมาก แต่ก็สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้

ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว ไม่มีจุดปฐมพยาบาล หรือกล่องปฐมพยาบาลเบื้องต้นบริการนักท่องเที่ยว

ส่วนที่ 2 ความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ
แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.50 มีอายุ 20 – 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.50 มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 45.00 มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 29.50 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 61.00 กิจกรรมที่นิยมใช้บริการในแหล่งท่องเที่ยว 3 อันดับแรก ได้แก่ แช่เท้าในน้ำพุร้อน ต้มไข่ในบ่อน้ำพุร้อน และร้านจำหน่ายสินค้า/อาหาร ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว และด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมมีระดับความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติอยู่ในระดับ มาก ทุกด้าน มีค่าเฉลี่ย 3.00 รายละเอียดของความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ มาก และเมื่อเปรียบเทียบความต้องการระหว่างกลุ่มเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวพบว่า มีความต้องการการพัฒนาที่ไม่แตกต่างกัน โดยพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ข้อที่มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับ มากที่สุด เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้

1. ปรับปรุงการดูแลรักษาความสะอาดสถานที่/วัสดุและอุปกรณ์ ที่ใช้ให้บริการนักท่องเที่ยว
2. ปรับปรุงแก้ไขความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ให้มีความสมบูรณ์แบบทางสภาพธรรมชาติ

ข้อที่มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับ มาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้

1. ปรับปรุงการตกแต่งสถานที่ให้มีสวยงามและสอดคล้องกลมกลืนกับธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว
2. ปรับปรุงอาคารและสิ่งก่อสร้างให้มีความสวยงามและกลมกลืนกับธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว
3. มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น และเป็นที่นิยมในการมาเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างชาติมากขึ้น

ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ มาก และเมื่อเปรียบเทียบความต้องระหว่างกลุ่มเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวพบว่า มีความต้องการการพัฒนาที่ไม่แตกต่างกัน โดยพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ข้อที่มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับ มาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้

1. ปรับปรุงสภาพเส้นทางให้เอื้ออำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ให้มีความปลอดภัยในการเดินทาง สามารถเข้าถึงได้ทุกฤดูกาล
 2. ป้ายบอกทางหรือป้ายนำทางในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวให้ชัดเจน
 3. มีการจัด/เพิ่มข้อมูลในอินเทอร์เน็ตที่ช่วยในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว
 4. ปรับปรุงแก้ไขพื้นที่จอดรถให้กว้างขวางสะดวกสบาย เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว
- ข้อที่มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับ น้อย มี ดังนี้

1. มีการจัด/เพิ่มการบริการรถโดยสารหรือรถรับจ้าง รับ/ส่ง เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ มาก ทุกข้อ และเมื่อเปรียบเทียบความต้องระหว่างกลุ่มเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวพบว่า มีความต้องการการพัฒนาที่ไม่แตกต่างกัน

พิจารณาเป็นรายชื่อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้

1. ปรับปรุงแก้ไขห้องสุขา/ห้องแช่น้ำ/บ่อแช่น้ำฯ ให้มีสภาพที่ดี สะอาด เพียงพอกับนักท่องเที่ยว
2. ปรับปรุงแก้ไขสิ่งอำนวยความสะดวก ห้องสุขา/ห้องแช่น้ำ/บ่อแช่น้ำฯ บริการสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุโดยเฉพาะ เพื่อความสะดวกและความปลอดภัย
3. มีการจัด/เพิ่มบ่อน้ำเย็น หรือ น้ำประปา เพื่อสลับหรือผสมกับการแช่/อาบน้ำพุร้อน
4. มีการจัด/เพิ่มการบริการที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งในแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณใกล้เคียงแหล่งท่องเที่ยว เพียงพอกับนักท่องเที่ยว
5. มีการจัด/เพิ่มร้านค้า สินค้า อาหาร และของที่ระลึก สำหรับนักท่องเที่ยวทั้งในแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณใกล้เคียงแหล่งท่องเที่ยว

ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว มีความต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ มาก และเปรียบเทียบความต้องการระหว่างกลุ่มเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวพบว่า มีความต้องการการพัฒนาที่ไม่แตกต่างกัน โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่า

ข้อที่มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับ มาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้

1. มีการจัด/เพิ่ม โปรแกรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว เช่น โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยว
2. มีการจัด/เพิ่ม แหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในรายการที่น่าสนใจที่ไม่โปรแกรมกิจกรรมการท่องเที่ยวหลักอื่น ๆ
3. มีการจัด/เพิ่ม ป้ายนิทรรศการแนะนำแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง สามารถสร้างวงจรเส้นทางการท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่น่าสนใจ ทำให้เกิดเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยง

ข้อที่มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับ น้อย เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้

1. ปรับปรุงแก้ไขอัตราค่าบริการ การเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว/ห้องอาบน้ำ/ห้องแช่น้ำ/บ่อแช่น้ำฯ ให้มีอัตราค่าบริการที่เหมาะสม
2. มีการจัด/เพิ่มมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมแหล่งท่องเที่ยวสำหรับบริการนักท่องเที่ยว

ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ มาก และเมื่อเปรียบเทียบความต้องการระหว่างกลุ่มเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวพบว่า มีความต้องการการพัฒนาที่ไม่แตกต่างกัน โดยพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่า

ข้อที่มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับ มาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้

1. มีการจัด/เพิ่ม เจ้าหน้าที่ให้บริการด้านส่งเสริมสุขภาพมีอรรถยาศัยดี ให้บริการดี มีความรู้ และความสามารถ ให้เพียงพอเพียงพอต่อการให้บริการกับนักท่องเที่ยว
 2. มีการจัด/เพิ่ม กิจกรรมด้านส่งเสริมสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยว ให้เพียงพอต่อการให้บริการกับนักท่องเที่ยว
 3. มีการจัด/เพิ่มกิจกรรมเสริมตามเทศกาลพิเศษต่าง ๆ ที่น่าสนใจ ดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว
 4. มีการจัด/เพิ่ม กิจกรรมอื่น ๆ ที่น่าสนใจในแหล่งท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมต้มไข่ในน้ำพุร้อนธรรมชาติ
- ข้อที่มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับ น้อย ดังนี้

1. ปรับปรุงแก้ไขอัตราค่าบริการ กิจกรรมบริการด้านส่งเสริมสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสม

ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ มาก และเมื่อเปรียบเทียบความต้องการระหว่างกลุ่มเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวพบว่า มีความต้องการพัฒนาที่ไม่แตกต่างกัน โดยพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ข้อที่มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับ มาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้

1. ปรับปรุงแก้ไขสาธารณูปโภคพื้นฐานทุกประเภทให้มีคุณภาพดีและมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในทุกช่วงเวลา ได้แก่ ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำสะอาด ระบบการสื่อสาร
 2. ปรับปรุงแก้ไขสัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไร้สาย ให้มีคุณภาพที่ดี
 3. ปรับปรุงแก้ไขการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว
 4. มีการจัด/เพิ่มห้องพยาบาล/สถานพยาบาล ใกล้เคียงที่สามารถรองรับให้บริการนักท่องเที่ยวได้
- ข้อที่มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับ น้อย ดังนี้

1. มีการจัด/เพิ่มจุดบริการตู้กดเงินสดในบริเวณใกล้เคียงเพื่อให้บริการนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับแนวทางไปพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับแนวทางไปพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติจากเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน โดยสรุปเป็นประเด็นดังนี้

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบเข้ามาส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ
2. ต้องการงบประมาณจากภาครัฐนำมาช่วยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
3. แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นการดูแลของชุมชนไม่มีการพัฒนาเท่ากับแหล่งท่องเที่ยวที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาดูแลและพัฒนา
4. ควรมีจุดล้างเท้าก่อนลงแช่เท้าในบ่อน้ำพุร้อนแช่เท้า
5. บริเวณแช่เท้าควรมีร่มไม้มากกว่านี้ และบริเวณรอบ ๆ ควรมีร่มไม้ใหญ่มากกว่านี้
6. ควรปรับปรุงทัศนียภาพให้สวยงามและมีความเป็นธรรมชาติมากยิ่งขึ้น และตกแต่งให้สวยงาม มีไม้ดอก ไม้ประดับ
7. ควรจัดทำป้ายแนะนำแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงเป็นจุด ๆ อีกสักประมาณ 2 แห่ง
8. ปรับปรุงพื้นที่ป้ายรอกออก และกำจัดน้ำเสีย หรือกรองน้ำก่อนลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ
9. ราคาใช้สำหรับต้มแพงเกินไป
10. ควรมีป้ายห้ามสูบบุหรี่อย่างชัดเจน หรือจัดสถานที่สำหรับสูบบุหรี่โดยเฉพาะ
11. ควรมีถังขยะตามจุดต่างมากกว่านี้
12. งดจำหน่ายสุรา และห้ามนำสุราเข้ามาดื่มในแหล่งท่องเที่ยว
13. ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาดูแลแหล่งท่องเที่ยว
14. บ่อน้ำพุร้อนแช่เท้าควรมีความสะอาดมากกว่านี้ ทำความสะอาดพื้นบ่อ ควรกรองน้ำและตะกอนออก ให้น้ำมีความใสและสะอาด
15. ปริมาณน้ำไม่เพียงพอ มีน้ำไหลออกจากบ่อกำเนิดน้อย อยากให้มีการขุดเจาะเพื่อขยายช่องทางไหลของน้ำให้มากขึ้น
16. ประชาชนในชุมชนควรมีสิทธิ์มีเสียง มีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว คำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับและผลกระทบจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
17. ภาครัฐดำเนินการพัฒนาซ้ำเกินไป ใช้เวลาพัฒนานาน
18. ควรมีการปรับปรุงอัตราค่าบริการที่เหมาะสมไม่แพงจนเกินไป เมื่อเทียบกับแหล่งท่องเที่ยว น้ำพุร้อนที่มีการเก็บอัตราค่าบริการที่สูง การบริการและการดูแลจัดการแหล่งท่องเที่ยวจะมีประสิทธิภาพดีกว่า แหล่งท่องเที่ยวที่เก็บอัตราค่าบริการที่ถูกหรือไม่เก็บอัตราค่าบริการ

**ขั้นตอนที่ 2 พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิง
สุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย**
ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

โดยภาพรวม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.3 อายุ 36 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 80.0 ระดับ
การศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 46.7

**ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่ง
น้ำพุร้อนธรรมชาติ**

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
แหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว
ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ด้าน
การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว
และด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.36 และ
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการจัดการแหล่ง
ท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.57 รายละเอียด
ของความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ
ด้านต่าง ๆ มีดังนี้

ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทาง
พัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว
โดยภาพรวมมีความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาอยู่ในระดับ มากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็น
รายข้อพบว่า

ข้อที่มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มากที่สุด เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้

1. ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น การใช้สื่อออนไลน์
ต่าง ๆ ป้ายแนะนำแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนในสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ

ข้อที่มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มากที่สุด พบว่ามีข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากัน 3 ข้อ เรียงค่า
เบี่ยงเบนมาตรฐานจากน้อยไปมาก และยังพบว่ามีข้อที่ได้ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากัน
จัดอันดับความสำคัญตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ได้เสนอแนะ ดังนี้

2. ควรปรับปรุงอาคารและสิ่งก่อสร้างให้มีความสวยงาม รูปแบบอาคารมีความเป็นธรรมชาติ
ใช้วัสดุจากธรรมชาติหรือคล้ายคลึงกับธรรมชาติ เช่น ผนัง, กำแพงลายหิน

3. ควรแก้ไขความเสื่อมโทรมทางธรรมชาติ มีระบบการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ ปลูกต้นไม้ใหญ่ให้มีความร่มรื่นของเงาไม้ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว
4. ควรปรับปรุงการตกแต่งสถานที่ให้สวยงาม มีจุดถ่ายภาพ ปลูกไม้ดอกไม้ประดับให้ดูร่มรื่น ตกแต่งให้มีความเป็นธรรมชาติและน่าสนใจ ดึงดูดนักท่องเที่ยว

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนี้

5. ควรปรับปรุงเรื่องความสะดวกโดยรวมของแหล่งท่องเที่ยว กำจัดกองขยะเศษขยะและพื้นที่หญ้ารก จัดการกับความเสื่อมโทรมของสิ่งรกร้างต่าง ๆ ให้มีระเบียบ

ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมมีความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ข้อที่มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มากที่สุด เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้

1. ควรมีป้ายบอกทางที่โดดเด่นและชัดเจน มีป้ายทุกจุดที่เป็นทางแยก มีป้ายนำทางและแนะนำแหล่งท่องเที่ยวพุร้อนธรรมชาติ จากแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง
2. ควรปรับปรุงเส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวจากเส้นหลักจนถึงแหล่งท่องเที่ยวให้มีความปลอดภัย ปรับปรุงพื้นผิวถนนให้สามารถเข้าถึงได้ตลอดทุกฤดู ไม่แคบเกินไป
3. ควรมีข้อมูลการเดินทางในอินเทอร์เน็ต แนะนำการเดินทาง หรือการสร้างข้อมูลในระบบกำหนดตำแหน่งบนแผนที่ (GPS)

ข้อที่มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้

1. ควรมีการปรับปรุงพื้นที่จอดรถให้เป็นระเบียบ กว้างขวาง เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเดินทางโดยรถส่วนตัว
2. ความเห็นส่วนใหญ่มีความต้องการรถโดยสารรับส่งในระดับ น้อย รถโดยสารรับส่งเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีจำกัด นักท่องเที่ยวมักเดินทางโดยรถส่วนตัว

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมมีความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาอยู่ในระดับ มากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ข้อที่มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มากที่สุด เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้

1. ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวก ห้องสุขา/ห้องแช่น้ำ/ห้องอาบน้ำ บริการสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน

2. ควรมีการเพิ่มถังขยะตามจุดต่าง ๆ และมีจุดล้างเท้าก่อนลงแช่ ทำความสะอาดบ่อแช่เท้า กำจัดตะกอนในบ่อแช่เท้า ปรับปรุงพื้นที่รอบ ๆ บ่อแช่เท้าไม่ให้มีเศษดินและทรายตกลงไป
 3. ควรซ่อมแซมปรับปรุงห้องสุขาให้มีสภาพที่ดี และดูแลรักษาความสะอาด ควรปรับปรุงห้องแช่ให้มีความเป็นธรรมชาติ ใช้วัสดุจากธรรมชาติ เช่น พื้นบ่อปูด้วยหิน
 4. ควรมีน้ำเย็นบริการ เพื่อใช้สำหรับการอาบหรือแช่ สลักร้อนเย็น เป็นการอาบ/แช่เพื่อสุขภาพ กระตุ้นระบบไหลเวียนโลหิต หรือมีการบริการน้ำแข็งใส่ถังน้ำเพื่อใช้อาบ
- ข้อที่มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้

1. ควรมีการจัดเพิ่มที่พักหรือมีโรงแรมน้ำพุร้อนเปิดให้บริการดึงดูดนักท่องเที่ยว หรือมีพื้นที่อำนวยความสะดวกและการบริการสำหรับกางเต็นท์ในพื้นที่น้ำพุร้อน

ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านการจัดการโปรแกรมการท่องเที่ยว โดยภาพรวมมีความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาอยู่ในระดับ มากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ข้อที่มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มากที่สุด เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้

1. ควรมีป้ายแนะนำจุดต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว ป้ายกฎระเบียบคำชี้แนะ ป้ายให้ความรู้เกี่ยวกับน้ำพุร้อน และป้ายแนะนำแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ใกล้เคียง
2. อัตราค่าบริการการเข้าชมทุกแห่งเข้าชมฟรี และมีอัตราค่าบริการ อาบ/แช่ ในราคาถูก แต่เมื่อเปรียบเทียบการบริการจากแหล่งท่องเที่ยวที่เก็บค่าบริการมากขึ้น การจัดการเรื่องบริการต่าง ๆ ดีกว่า ควรปรับให้เหมาะสมกับการบริการและการพัฒนา

ข้อที่มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้

1. ควรส่งเสริมให้มีการจัดแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนให้อยู่ในโปรแกรมการท่องเที่ยวหลักอื่น ๆ ให้กลุ่มนักท่องเที่ยวที่ซื้อโปรแกรมการท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมมากขึ้น
2. โดยส่วนใหญ่ผู้ท่องเที่ยวจะเดินชมแหล่งท่องเที่ยวด้วยตนเอง เพราะมีพื้นที่ขนาดเล็ก ความต้องการมัคคุเทศก์มีจำกัด
3. ควรมีการจัดโปรแกรมกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เช่น มีโปรแกรมรดน้ำโคลนและอาบแช่น้ำพุร้อนพร้อมอาหารเพื่อสุขภาพบริการ

ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมมีความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ข้อที่มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มากที่สุด เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้

1. ควรมีการจัดกิจกรรมตามเทศกาลพิเศษเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มายังแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น เป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวควบคู่กัน
2. ควรมีเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอต่อกิจกรรมที่ให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว เช่น จัดเพิ่มผู้ให้บริการกิจกรรมนวดเพื่อสุขภาพในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว

ข้อที่มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้

1. ควรเพิ่มการบริการส่งเสริมสุขภาพที่หลากหลาย เช่น การอบประคบสมุนไพร สปา วารีบำบัด การฝึกกายบริหาร บริการอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ
2. อัตราค่าบริการกิจกรรมนวดเพื่อสุขภาพ มีอัตราที่เหมาะสม ความต้องการปรับอัตราค่าบริการส่วนใหญ่อยู่ในระดับ น้อย
3. ควรจัดให้มีกิจกรรมเสริมอื่น ๆ ที่น่าสนใจ เช่น มีจักรยานน้ำในแหล่งที่มีบ่อน้ำใหญ่ มีกิจกรรมต้มหม้อไม้ในบ่อน้ำพุร้อน หรือมีเครื่องออกกำลังกายกลางแจ้ง ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวพุร้อน

ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมมีความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาอยู่ในระดับ มากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ข้อที่มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มากที่สุด เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้

1. ควรปรับปรุงแก้ไขสาธารณูปโภคพื้นฐานทุกประเภทให้มีคุณภาพดีและเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในทุกช่วงเวลา ได้แก่ ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำสะอาด
2. ควรปรับปรุงแก้ไขการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว
3. ควรจัดให้มีจุดปฐมพยาบาล หรือชุดปฐมพยาบาลเบื้องต้น รองรับนักท่องเที่ยวที่อาจเกิดอุบัติเหตุในแหล่งท่องเที่ยวพุร้อน

ข้อที่มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้

1. ควรปรับปรุงแก้ไขสัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไร้สาย ให้มีคุณภาพที่ดี และเพิ่มเสาสัญญาณในจุดที่ไม่มีสัญญาณ ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว
2. ความคิดเห็นส่วนใหญ่มีความต้องการตู้กดเงินสดในแหล่งท่องเที่ยวพุร้อนในระดับ น้อย และมีความคิดเห็นว่าการดูแลความปลอดภัยตู้กดเงินสดเป็นไปได้ยาก

ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมมีความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาอยู่ในระดับ มากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ข้อที่มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มากที่สุด เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้

1. ควรมีการรณรงค์การงดสูบบุหรี่ และงดดื่มสุราอย่างชัดเจน ในแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนธรรมชาติ
2. ควรมีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวระหว่างชุมชนและภาครัฐทำงานร่วมกัน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว คำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับและผลกระทบจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
3. ควรพัฒนา และปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ และขึ้นทะเบียนแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับมาตรฐานจากกรมการท่องเที่ยว
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการแบ่งส่วนงานฝ่ายส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว อย่างชัดเจน เพื่อดูแลแหล่งท่องเที่ยวโดยตรง

เมื่อมีข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากัน และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากัน จัดอันดับความสำคัญตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ได้เสนอแนะ ดังนี้

5. ควรมีการจัดอบรมเจ้าหน้าที่ให้บริการ ผู้ให้บริการนวด และผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยว ให้มีอัธยาศัยที่ดี มีความรู้ความสามารถ มีการบริการที่ดี มีมาตรฐานการทำงาน มีกฎระเบียบ และมีใบรับรองการประกอบวิชาชีพ
6. ควรมีการจัดระเบียบร้านค้า เป็นสัดส่วน จำหน่ายสินค้าและอาหารที่เหมาะสม งดจำหน่ายบุหรี่ยและสุราในแหล่งท่องเที่ยว ควบคุมราคาสินค้าให้เหมาะสม

และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนี้

7. ควรจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐ และมีนโยบายพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างชัดเจน เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญมากขึ้น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างงานสร้างรายได้ให้ชุมชนมากขึ้น

ข้อที่มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับ น้อย ดังนี้

1. ควรมีการขุดเจาะขยายบ่อน้ำพุร้อนให้มีปริมาณน้ำให้เพียงพอต่อความต้องการอุปโภคในกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยว และสามารถส่งน้ำร้อนไปใช้ในบ้านเรือน ชุมชนใกล้เคียง และสามารถพัฒนาไปใช้ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ได้

ข้อเสนอแนะ ในแต่ละด้าน โดยสรุปเป็นประเด็นดังนี้

1. ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว

- การดูแลรักษา และซ่อมแซมบำรุง อุปกรณ์ และสิ่งก่อสร้างเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในประเด็นนี้
- การดูแลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวนี้มีสิ่งดึงดูดน่าสนใจ

2. ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

- การมีรถรับ-ส่งไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้จะดีมาก แต่ในทางปฏิบัติทำได้ยาก เนื่องจากอาจจะไม่คุ้มทุน หากนักท่องเที่ยวมีจำนวนน้อย
- ป้ายบอกทางเป็นสิ่งจำเป็นที่สำคัญมาก ทั้งนี้ควรทำเป็น 2 ภาษาด้วย เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ
- เรื่องความปลอดภัยของเส้นทางก็เป็นสิ่งสำคัญหากมีงบประมาณควรทำการปรับปรุงอย่างเร่งด่วน

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

- สิ่งอำนวยความสะดวกสามารถปรับไปตามสภาพพื้นที่ และกิจกรรมที่เหมาะสม อาจจะไม่ต้องอาศัยเงินลงทุนจำนวนมากได้
- สิ่งอำนวยความสะดวกควรมีการบริหารจัดการที่ดี มีการใช้และดูแลรักษาควบคู่กันไป
- ประเด็นหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ คือการแช่/อาบน้ำพุร้อนเพื่อการบำบัด เป็นวัตถุประสงค์ทางสุขภาพที่สำคัญ ดังนั้น แนวทางการพัฒนาจึงควรมุ่งเน้นความปลอดภัย/ความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นประเด็นหลัก

4. ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว

- ควรเก็บค่าเข้าชม เพื่อนำรายได้มาบริหารจัดการบำรุงรักษาสถานที่ไม่ให้เสื่อมโทรม
- ป้ายแนะนำควรจัดทำ 2 ภาษาเพื่อให้นักท่องเที่ยว เข้าใจมากขึ้น โดยเฉพาะป้าย ข้อควรปฏิบัติ และข้อห้ามปฏิบัติ อย่างชัดเจน

5. ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว

- กิจกรรมเสริมในแหล่งน้ำพุร้อนสามารถดำเนินการได้หลากหลาย โดยอาศัยภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่น และควรมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ไม่ควรเหมือนกัน
- กิจกรรมในการส่งเสริมในแหล่งท่องเที่ยว ควรเป็นกิจกรรมที่ไม่ทำลายธรรมชาติ ไม่มีมลพิษ หรือก่อให้เกิดขยะน้อยที่สุด

6. ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว

- ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวสำคัญที่สุด

- ควรมีกิจกรรมดึงดูดนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว และต้องสอบถามความพร้อม และความต้องการของคนในชุมชน ต่อการมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น

7. ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

- ควรพิจารณาถึงความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว เพื่อไม่ก่อให้เกิดปัญหาผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม และอาจนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
- หลายข้อเป็นสิ่งที่ควรดำเนินการ แต่ในทางปฏิบัติไม่มีผู้รับผิดชอบให้บังเกิดผลได้โดยตรง จึงต้องสร้างความเข้าใจ และกำหนดข้อตกลงในท้องถิ่นร่วมกันอย่างชัดเจน
- การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอย่างมาก ไม่ทำให้ชุมชนเดือนร้อน ไม่เกินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ในขณะเดียวกันเรื่องของงบประมาณในการบริหารจัดการ ดูแลรักษา ซ่อมแซมก็เป็นสิ่งสำคัญ
- การขุดเจาะขยายบ่อน้ำพุร้อน ควรพิจารณาเป็นแห่ง ๆ ไป เนื่องจากบางแห่งมีปริมาณน้ำร้อนไม่มาก หากขุดเจาะขยายจะทำให้เกิดผลกระทบทำให้แหล่งน้ำพุร้อนเดิมมีปริมาณน้ำน้อยลง จนอาจถึงขั้นน้ำแห้งได้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวจนถึงขั้นต้องปิดทำการได้

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการพัฒนาปรับปรุงแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับแนวทางไปพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติจาก ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว ด้านการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ และด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ทั้ง 7 ด้าน โดยสรุปเป็นประเด็นดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนควรมีข้อมูลและวิธีการปฏิบัติขั้นตอนที่ชัดเจนสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยวและของนักท่องเที่ยว
2. การท่องเที่ยวในแหล่งน้ำพุร้อน เป็นการท่องเที่ยวที่มีลักษณะเฉพาะต้องเคารพต่อกติกา มารยาทของแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นเจ้าหน้าที่หรือผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อน ต้องศึกษาข้อมูลอย่างลึกซึ้ง และกำหนดเกณฑ์การปฏิบัติอย่างชัดเจน เพื่อความสะดวกของผู้ใช้บริการ และความยั่งยืนของทรัพยากรน้ำพุร้อนนั้น ๆ
3. การสนับสนุนจากภาครัฐดำเนินการแล้วในหลายรูปแบบแต่การตอบสนองและการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐในท้องถิ่น ภาคเอกชน และชุมชน

รวมถึงประชาชนยังไม่สอดคล้องกันเท่าที่ควรการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกี่ยวเนื่องน้ำพุร้อนจึงไม่สำเร็จผลตามคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มี

4. การพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อม ระบบนิเวศ และอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว
5. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หัวใจสำคัญคือ การให้บริการและความปลอดภัย การบริหารจัดการอย่างเหมาะสม จึงสำคัญที่สุด
6. ในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวเนื่องน้ำพุร้อนควรมีข้อเสนอแนะการอาบน้ำที่เหมาะสมกับสุขภาพให้นักท่องเที่ยว เช่น อุณหภูมิที่เหมาะสม ระยะเวลาที่แช่น้ำร้อน ระยะเวลาที่แช่น้ำเย็น
7. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทย กับประเทศที่มีแนวปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practice) ในการวัดการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ และอาจนำแนวทางบางส่วนมาปรับใช้ในการบริหารจัดการได้
8. แหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวเนื่องน้ำพุร้อนยังขาดการจัดการระบบน้ำพุร้อน จึงทำให้ขาดแคลนน้ำที่จะนำมาใช้ไม่เพียงพอ จึงต้องการผู้มีความรู้ความสามารถดูแล แต่มีปัญหาเรื่องงบประมาณที่นำไปพัฒนา เนื่องจากต้องนำงบประมาณไปช่วยเหลือหมู่บ้านที่ดูแลสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคให้ครบเพื่อความเป็นอยู่และสภาพสังคมที่ดีขึ้นจึงทำให้งบประมาณที่จะนำไปพัฒนามีน้อย
9. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ควรพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยเน้นสภาพเดิมที่เป็นธรรมชาติอยู่แล้ว การพัฒนาต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมกับสถานที่ในแต่ละแห่ง ที่มีสภาพแตกต่างกัน
10. ควรให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา เพื่อให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของทรัพยากรในท้องถิ่น และมีจิตสำนึกต่อแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นทรัพยากรของชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลจากการศึกษาสภาพทั่วไป ปัญหาและความต้องการการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย พบว่าสภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่มีดัชนีตามที่กำหนดอยู่ 9 ข้อ ได้แก่ ไม่มีบริการรถรับส่งโดยสาร, ห้องสุขา/ห้องแช่น้ำพุร้อน ไม่อยู่ในสภาพที่ดี ต้องปรับปรุง, ไม่มีบริการที่พักในบริเวณใกล้เคียง, ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ, ไม่มีมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมแหล่งท่องเที่ยว, ไม่มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยว, ไม่มีป้ายนิทรรศการแนะนำแหล่งท่องเที่ยว, ไม่มีจุดบริการตู้กดเงินสด, และไม่มีห้องพยาบาล/สถานพยาบาล หรือจุดปฐมพยาบาลเบื้องต้นรองรับนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว โดยพบปัญหาการจัดการท่องเที่ยว 9 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ การปรับปรุงภูมิทัศน์ รถโดยสารรับส่ง สภาพสิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ อัตราค่าบริการที่เหมาะสม ป้ายนิทรรศการแนะนำ กิจกรรมในเทศกาลพิเศษ และความปลอดภัยพื้นฐาน จากการศึกษาความต้องการการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อน พบว่ามีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับ มาก ทุกด้าน การเปรียบเทียบความต้องการการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อน ของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาวิจัย ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน ทั้ง 3 กลุ่ม มีความต้องการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลจากการศึกษาความเป็นไปได้ที่จะนำไปพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนอยู่ในระดับ มากที่สุด มีทั้งหมด 5 ด้าน 12 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว

1. การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว
2. การปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยว
3. ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว

2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

4. สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ
5. ห้องสุขา ห้องแช่น้ำพุร้อน และห้องอาบน้ำพุร้อน

3. ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว

6. ป้ายนิทรรศการ ให้ความรู้ และแนะนำแหล่งท่องเที่ยว
7. การปรับอัตราค่าบริการให้เหมาะสม เพื่อการพัฒนาและการบริการที่ดี

4. ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

8. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวระหว่างชุมชนและภาครัฐร่วมกัน
9. สร้างมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ
10. การแบ่งส่วนงานฝ่ายส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างชัดเจน

5. ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว

11. ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ดีมีคุณภาพ
12. มาตรการการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว

อภิปรายผลแนวทางไปพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย มีทั้งหมด 5 ด้าน ประกอบด้วย 12 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

แนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนธรรมชาติให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น โดยการใช้สื่อออนไลน์ต่าง ๆ เช่น Web page, Facebook, Social media เป็นต้น เพราะปัจจุบันสื่อออนไลน์ได้รับความนิยมอย่างมาก อีกทั้งเป็นช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่ง่ายต่อการเข้าถึง และมีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด สอดคล้องกับ ลัคน์สุมน มั่งมีทรัพย์ (2552) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สื่อประชาสัมพันธ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจในการท่องเที่ยวของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่า สื่อประชาสัมพันธ์ มีอิทธิพลในการส่งผลต่อการเดินทางไปท่องเที่ยวในระดับ มาก ซึ่งผู้ประกอบการการท่องเที่ยวหลายแห่ง หรือแม้กระทั่งในระดับนานาชาติใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ จากการวิจัยพบว่า สื่อประชาสัมพันธ์ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางไปท่องเที่ยว ถ้าต้องการขยายการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว สื่อประชาสัมพันธ์จะเป็นเครื่องมือที่ดีในการเร่งการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ควรปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวโดยเน้นการตกแต่งให้มีความสวยงาม มีการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ให้มีความเป็นธรรมชาติ รวมถึงให้มีความร่มรื่นจากเงาต้นไม้ใหญ่ รวมทั้งสร้างเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของตนเองที่โดดเด่นน่าสนใจ เพราะเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาเยือนแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติที่มีความสวยงามดังกล่าวแล้วจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจที่อาจส่งผลต่อการกลับมาใช้บริการหรือเยือนอีกครั้ง (Revisit) หรืออย่างน้อยเกิดการบอกปากต่อปาก (Word-of-Mouth) ให้กับนักท่องเที่ยวรายอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชี้อและชีวี (Chi & Qu, 2008) กล่าวว่า ลักษณะทางกายภาพที่ดีของแหล่งท่องเที่ยวส่งผลต่อการกลับมาเยี่ยมเยือนของนักท่องเที่ยว และยังสอดคล้องกับ โกวเวอร์ และคณะ

(Govers R. et al., 2007) ซึ่งกล่าวถึงการบอกกันปากต่อปากเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวมากที่สุด และสอดคล้องกับ จามร วังศรีแก้ว (2553) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวที่นั่นย่อมต้องมีสิ่งดึงดูดใจที่ช่วยกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวมีความต้องการเดินทางไปสู่สัมผัสแหล่งท่องเที่ยวที่นั่น ๆ โดยการศึกษาวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวมีความต้องการด้านแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ มาก

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ควรปรับปรุงเรื่องความสะอาดโดยรวมของสถานที่ท่องเที่ยว กำจัดกองขยะเศษขยะต่าง ๆ กำจัดตะกอนในบ่อน้ำพุร้อน และกำจัดพื้นที่หญ้ารก กำจัดความเสื่อมโทรมของสิ่งรกร้างต่าง ๆ ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดตา และควรปรับปรุงพื้นที่รอบบ่อน้ำพุร้อนที่เป็นพื้นดินพื้นทราย เพื่อให้ดินทรายตกลงไปในบ่อน้ำพุร้อน สอดคล้องกับ กรมการท่องเที่ยว (2556) เสนอไว้ใน “คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ” ซึ่งกล่าวว่า ควรมีการจัดการด้านการกำจัดของเสียต่าง ๆ อย่างถูกต้อง ไม่ก่อให้เกิดมลพิษด้านต่าง ๆ ต่อแหล่งท่องเที่ยว น้ำพุร้อนและพื้นที่โดยรอบ และไม่รบกวนกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงการจัดการด้านสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อทัศนียภาพของลักษณะภูมิประเทศ

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ควรจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ และผู้พิการในห้องสุขา ห้องแช่น้ำพุร้อน และห้องอาบน้ำพุร้อน ให้บริการอำนวยความสะดวก เพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ และผู้พิการที่มาใช้บริการ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ สอดคล้องกับ ฮันเตอร์-โจนส์ และ แบล็คเบิร์น (Hunter-Jones & Blackburn, 2007) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างการพักผ่อนในวันหยุดและการประเมินสุขภาพของตนเอง กรณีศึกษาการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุ กล่าวว่า ผู้สูงอายุให้ความสนใจในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีความพอใจที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความพร้อมทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ราวจับในห้องน้ำ/ห้องแช่น้ำพุร้อน ทางลาด เป็นต้น ดังนั้นสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ควรซ่อมแซมห้องสุขา ห้องแช่น้ำพุร้อน และห้องอาบน้ำพุร้อน ให้มีสภาพที่ดี ดูแลรักษาความสะอาด ปรับปรุงการตกแต่งห้องแช่น้ำพุร้อนให้มีความสวยงามเป็นธรรมชาติดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาใช้บริการ เช่น การใช้

วัสดุจากธรรมชาติในการตกแต่ง ประดับด้วยต้นไม้ดอกไม้ประดับไว้ภายในห้อง ปูพื้นด้วยหินแทนกระเบื้องผนังกำแพงลายหินหรือไม้ไฟ วัสดุที่เป็นเอกลักษณ์หรือมีในท้องถิ่น จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาสัมผัสบรรยากาศความเป็นธรรมชาติที่สวยงามขณะเข้าใช้บริการได้ เมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติที่สวยงาม นักท่องเที่ยวก็จะเป็นผู้ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว โดยใช้สื่อออนไลน์ของตนต่อสังคมออนไลน์ เป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในทางอ้อมเช่นกัน สอดคล้องกับ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2549) กล่าวว่า นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังที่จะได้รับการตอบสนองตามความต้องการและความพึงพอใจได้มากที่สุด โดยนักท่องเที่ยวจะตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวประกอบการตัดสินใจ โดยแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวที่มีความพร้อมในการให้บริการและสามารถรองรับนักท่องเที่ยว เพื่อให้ นักท่องเที่ยวเดินทางได้สะดวกสบายและปลอดภัย ซึ่งประกอบไปด้วยโครงสร้างพื้นฐาน ความสะอาดถูกสุขอนามัย และสอดคล้องกับ กรมการท่องเที่ยว (2556) เสนอไว้ใน “คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ” กล่าวว่า ห้องน้ำ/บ่อน้ำ/สระว่ายน้ำ ต้องมีการจัดการด้านความสะอาดอย่างถูกสุขลักษณะและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นเพื่อป้องกันอันตรายกับผู้ให้บริการอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุที่เกิดจากการแช่น้ำพุร้อน และไม่ก่อให้เกิดการแพร่เชื้อโรคต่อผู้ใช้บริการ

แนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ควรจัดให้มีป้ายนิทรรศการแนะนำแหล่งท่องเที่ยว ป้ายที่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวน้ำพุร้อนธรรมชาติ และแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ใกล้เคียงเช่นกัน สามารถสร้างวงจรรเส้นทางการท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่น่าสนใจ และทำป้ายแนะนำแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนธรรมชาติในสถานที่ท่องเที่ยวอื่นใกล้เคียง หรือในสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดนั้น ๆ ทำให้เกิดเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยง รวมถึงป้ายริมทางบนถนนทางหลวงสายหลัก มีป้ายบอกทางที่โดดเด่นและชัดเจน จะสามารถดึงดูดความสนใจผู้ที่สัญจรผ่านไปมาให้แวะมาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติได้ สอดคล้องกับ วิชชุตา ไชยยศ (2552) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ และการรับรู้ข่าวสารการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในภาคอีสาน ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวแหล่งใหม่จากป้ายบอกทางมากที่สุด เพราะป้ายบอกทางพบเห็นได้ตามสถานที่ทั่วไปที่พบเห็นได้ง่าย เช่น สีแฉกไฟแดง ทำให้ประชาชนทั่วไปที่สัญจรไปมาให้ความสนใจรับรู้ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว จึงควรจัดทำแผ่นป้ายบอกทางให้มากขึ้น

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ควรมีการปรับอัตราค่าบริการให้เหมาะสม เพื่อการพัฒนาและการบริการที่ดี ปรับอัตราค่าบริการ ห้องแช่

น้ำพุร้อน ห้องอาบน้ำพุร้อน ให้เหมาะสมกับการบริการที่จัดให้บริการนักท่องเที่ยว การปรับอัตราค่าบริการที่สูงขึ้นอย่างเหมาะสม เพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและการบริการนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมเช่นกัน สอดคล้องกับ สุวรินทร์ อัครโรจน์กุล (2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะคนคิด แรงจูงใจ พฤติกรรม ความต้องการและความตั้งใจของนักท่องเที่ยวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดทัศนคติและแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพรวมถึงปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพคือราคาที่คุ้มค่า และการบริการที่ดี

แนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ควรมีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวระหว่างชุมชนและภาครัฐร่วมกัน เพื่อให้ประชาชนในชุมชนและผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ดูแลแหล่งท่องเที่ยว และเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว แสดงความคิดเห็น และทำความเข้าใจร่วมกัน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับร่วมกัน และคำนึงถึงผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและคนในชุมชนกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สอดคล้องกับ สุริพร พงษ์พานิช (2544) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเป็นการเปิดโอกาสแก่สมาชิกของชุมชนเท่าเทียมกันในการเข้าร่วมประโยชน์จากการพัฒนา และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการมีส่วนร่วมที่จะก่อให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาได้

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ควรพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ โดยใช้แบบประเมินตนเอง (Self-Assessment) เพื่อขอการรับรองมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว และขึ้นทะเบียนแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับมาตรฐานจากกรมการท่องเที่ยวต่อไป สอดคล้องกับ กรมการท่องเที่ยว (2558) เสนอไว้ใน “มาตรฐานการท่องเที่ยวไทย การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มาตรฐานเลขที่ มทท. ๖๑๕-๒๕๕๗” กล่าวว่า การจัดทำและพัฒนามาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวมีความจำเป็นอย่างยิ่ง และเพื่อให้การพัฒนามาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทย สอดคล้องกับสถานการณ์การท่องเที่ยวของโลกที่เปลี่ยนแปลง ประกอบกับหลายประเทศได้มีการพัฒนามาตรฐานด้านการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยวได้พัฒนามาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ให้มีองค์ประกอบและเกณฑ์ที่เหมาะสมต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และเทียบเคียงกับนานาชาติ

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ควรมีการแบ่งส่วนงานฝ่ายส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างชัดเจน เพื่อดูแลแหล่งท่องเที่ยวโดยตรง เพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่รวดเร็วและยั่งยืน เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในปัจจุบันมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ สามารถสร้างงานสร้างรายได้

ให้กับคนในชุมชนท้องถิ่น สอดคล้องกับ กรมการท่องเที่ยว (2555) เสนอไว้ใน “แผนพัฒนาบริการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเปิดเสรีบริการท่องเที่ยว” กล่าวว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวถือเป็นสาขาหนึ่งของการค้าบริการ ซึ่งถือว่ามีสำคัญเป็นอย่างมากต่อเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเป็นแหล่งที่มาของเงินตราต่างประเทศและแหล่งที่มาของการจ้างงานที่สำคัญ ซึ่งรายได้ที่มาจากการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่น่าสนใจนำมาใช้พัฒนาระบบสาธารณูปโภคอื่น ๆ ของประเทศได้อีกด้วย

แนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ควรปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานทุกประเภทให้ดีขึ้นคุณภาพ และเพียงพอในทุกช่วงเวลาอย่างเหมาะสม ได้แก่ ระบบไฟฟ้าส่องสว่าง ระบบน้ำประปาหรือน้ำเย็นจากแหล่งน้ำธรรมชาติที่สะอาดถูกหลักอนามัย ระบบโทรคมนาคมการสื่อสาร สัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไร้สาย ทั้งนี้ขึ้นกับความเหมาะสมของสภาพสถานที่ท่องเที่ยวที่แตกต่างกันไปในแต่ละที่ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว สอดคล้องกับ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2549) กล่าวว่า นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังที่จะได้รับการตอบสนองตามความต้องการและความพึงพอใจได้มากที่สุด โดยนักท่องเที่ยวจะตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวประกอบการตัดสินใจ โดยแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานทุกประเภทที่มีคุณภาพ เพียงพอ และสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบายและปลอดภัย

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ควรปรับปรุงมาตรการการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวให้ มีป้ายคำเตือน ป้ายระวังอันตรายในจุดต่าง ๆ ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่สามารถป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ และควรจัดให้มีจุดบริการนักท่องเที่ยวและจัดให้มีชุดปฐมพยาบาลเบื้องต้น เบอร์โทรศัพท์แจ้งเหตุฉุกเฉินรองรับนักท่องเที่ยวที่อาจเกิดอุบัติเหตุในแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนธรรมชาติได้ รวมถึงป้ายแนะนำจุดต่าง ๆ ให้สถานที่ท่องเที่ยว ป้ายกฎระเบียบ ข้อห้ามข้อบังคับคำชี้แนะ แนะนำสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำอย่างชัดเจน เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการเข้าใจรับทราบทำตามกฎอย่างเคร่งครัด เพื่อความเป็นระเบียบของสถานที่ท่องเที่ยว และสามารถดูแลรักษาสถานที่ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป เพราะความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง สอดคล้องกับ มาสโลว์ (Maslow, 1970) กล่าวว่า เมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิตแล้วขั้นต่อไป มนุษย์ก็มีความต้องการความปลอดภัยหรือความรู้สึกมั่นคง มนุษย์เฝ้าหาความปลอดภัยด้วยกันทั้งสิ้น ศาสนาและปรัชญาต่าง ๆ ที่มนุษย์ยึดเหนี่ยวทางจิตใจทำให้เกิดความรู้สึกมั่นคง เพราะทำให้มนุษย์ได้จัดระเบียบแบบแผนของตัวเองให้มีเหตุผลและแนวทางที่ทำให้มนุษย์รู้สึกปลอดภัย เช่นเดียวกับการแสวงหาความปลอดภัยในการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป ปัญหาและความต้องการการพัฒนา และค้นหาแนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ได้ข้อเสนอแนะโดยผู้วิจัยพัฒนาเป็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย

เป้าประสงค์

1. แนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบดูแลดำเนินการจัดการแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนให้ประสบความสำเร็จ
2. ชีตความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทยเพิ่มขึ้น
3. เกิดการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์

เพื่อให้แนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนประสบความสำเร็จ จึงกำหนดยุทธศาสตร์ออกเป็น 6 ยุทธศาสตร์ดังนี้

- ยุทธศาสตร์ที่ 1** การพัฒนาสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน
- ยุทธศาสตร์ที่ 2** การพัฒนาความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว
- ยุทธศาสตร์ที่ 3** การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว
- ยุทธศาสตร์ที่ 4** การพัฒนากิจกรรมและการบริการเสริมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
- ยุทธศาสตร์ที่ 5** การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาคีรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว
- ยุทธศาสตร์ที่ 6** การการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน

แนวทางการดำเนินงาน

- 1.1 หาแนวทางในการแก้ไขปัญหาภาพลักษณ์ด้านลบของแหล่งท่องเที่ยว สร้างภาพลักษณ์ที่ดี โดยใช้สื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ภาพลักษณ์เชิงบวก
- 1.2 ฟื้นฟู และปรับปรุงแก้ไขความเสื่อมโทรมทางธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว มีระบบการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ
- 1.3 สร้างความร่มรื่นของเงาไม้ใหญ่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะพื้นที่ให้บริการแก่น้ำพุร้อนกลางแจ้ง เพื่อสร้างสิ่งดึงดูดใจในการเดินทางมาพักผ่อนในสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความร่มรื่น

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว

แนวทางการดำเนินงาน

- 2.1 ผลักดันให้เกิดนโยบายด้านการบริการรถโดยสารรับ-ส่ง เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เฉพาะช่วง เช่น ช่วงฤดูการท่องเที่ยว วันหยุดยาว เป็นต้น หากนักท่องเที่ยวมีจำนวนน้อย ควรพิจารณาความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกันไป
- 2.2 ปรับปรุงป้ายบอกเส้นทางการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ป้ายสื่อความหมาย ให้ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยว เป็นระบบเดียวกัน และถูกต้องตามหลักสากล

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว

แนวทางการดำเนินงาน

- 3.1 ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกสามารถปรับไปตามสภาพพื้นที่ และกิจกรรมให้เหมาะสม อาจจะไม่ต้องอาศัยเงินลงทุนจำนวนมากได้ควร
- 3.2 สร้าง และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการส่งเสริมความสะอาด ควรมีจุดล้างเท้าก่อนนำเท้าลงแช่ในบ่อน้ำพุร้อนแช่เท้า เพื่อความสะอาดของน้ำในบ่อแช่เท้า

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนากิจกรรมและการบริการเสริมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

แนวทางการดำเนินงาน

- 4.1 คำนึงถึงประเด็นหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ คือการแช่/อาบน้ำพุร้อนเพื่อการบำบัด เป็นวัตถุประสงค์ทางสุขภาพที่สำคัญ ดังนั้น แนว

ทางการพัฒนาจึงควรมุ่งเน้นความปลอดภัย/ความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว
เชิงสุขภาพเป็นประเด็นหลัก

- 4.2 สนับสนุนกิจกรรมเสริมดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น จักรยานน้ำ เส้นทางปั่นจักรยานชม
ธรรมชาติ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว และต้อง
สอบถามความต้องการของคนในชุมชน ก่อนจัดการวางแผนเสมอ รวมถึงประเด็น
การมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ว่าชุมชนเห็นด้วยหรือไม่
- 4.3 ส่งเสริมและจัดกิจกรรมเสริมในแหล่งน้ำพุร้อน สามารถดำเนินการได้หลากหลาย
โดยอาศัยภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่น และควรมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ควรเป็น
กิจกรรมที่ไม่ทำลายธรรมชาติ ไม่มีมลพิษ หรือก่อให้เกิดขยะน้อยที่สุด

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาครัฐ และองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

แนวทางการดำเนินงาน

- 5.1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
โดยจัดตั้งคณะกรรมการในระดับท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการจัดการ
ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนเป็นรูปธรรม โดยให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์
แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่น
- 5.2 กระจายอำนาจ และจัดสรรผลประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้รับ
ผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ แหล่งท่องเที่ยวสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติอย่างยั่งยืน

แนวทางการดำเนินงาน

- 6.1 เชื่อมโยงบทบาทและภารกิจ ของหน่วยงานหลักด้านการท่องเที่ยว ให้มีความ
สอดคล้องกัน และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในฐานะหน่วยงาน
สนับสนุน เพื่อกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
- 6.2 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ควรพัฒนาแบบค่อยเป็น
ค่อยไป มองภาพระยะยาวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยเน้นสภาพเดิมที่เป็น
ธรรมชาติอยู่แล้ว การพัฒนาต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมกับสถานที่ในแต่ละ
แห่ง ที่มีสภาพแตกต่างกันทั้งในด้านภูมิประเทศ สังคม เศรษฐกิจ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน เพื่อสร้างมาตรฐานร่วมกัน
2. ควรศึกษาผลการดำเนินงานการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ เพื่อขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติต่อไป
3. ควรศึกษาพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนอย่างยั่งยืน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมการท่องเที่ยว. (2555). **แผนพัฒนาบริการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเปิดเสรีบริการท่องเที่ยว ปี พ.ศ. 2555-2560**. กรุงเทพมหานคร: กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กรมการท่องเที่ยว. (2556). **คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภท น้ำพุร้อนธรรมชาติ** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กรมการท่องเที่ยว. (2558). **การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว**. กรุงเทพมหานคร: กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2552). **ประวัติความเป็นมา ASEAN/AEC**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.dtn.go.th/index.php/หน่วยงาน-4/aec-asean/item/ประวัติความเป็นมา-asean.html> [16 กุมภาพันธ์ 2557]
- กรมทรัพยากรธรณี. (2557). **น้ำพุร้อนในประเทศไทย**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.dmr.go.th/main.php?filename=hotthai> [20 กุมภาพันธ์ 2557]
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2553). **การวิจัยโครงการสำรวจพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศกลุ่มสุขภาพความงาม**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท มาร์เก็ตไวส์ จำกัด.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2556). **สถานการณ์การท่องเที่ยว ตลาดนักท่องเที่ยวต่างประเทศ มกราคม-กันยายน ปี 2556**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.tatreviewmagazine.com/web/menu-read-web-etatjournal/menu-2014/menu-2014-jan-mar/573-12557-situation> [6 กุมภาพันธ์ 2557]
- จามร วังศรีแก้ว. (2553). **แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ**. แขนงวิชาการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จूरिरัตน์ หนองหว้า. (2553). **แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม ตลาดน้ำสี่ภาคพัทยา จังหวัดชลบุรี**. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยรัตนนคร.
- ฉันทชนก ไชยสมบูรณ์ (2552). **แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษา บ่อน้ำร้อน-สวนสาธารณะรักษะวาริน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง**. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยรัตนนคร.

- ชญาณันต์ คุปะตะวินทุ. (2556). **แนวทางพัฒนาการจัดการโฮมสเตย์บ้านหม้อ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. แขนงวิชาการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนิดา ทวีศรี. (2551). **การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.l3nr.org/posts/166878> [30 กุมภาพันธ์ 2557]
- ชลตรงค์ ทองแสง และอำนาจ รักษาผล. (2552). **โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบ่อน้ำร้อนถ้ำเขาพลู**. รายงานผลการวิจัย: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ณัฐกฤตา ซึบะ. (2554). **แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน: กรณีศึกษา บ่อน้ำพุร้อนตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทิพวรรณ พุ่มมณี. (2552). **การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บรรจบ ชุนทสวัตติกุล. (2546). **วาริบำบัด : อานุภาพแห่งสายน้ำ** (เล่มที่ 3). กรุงเทพมหานคร: รวมพรรณ.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2549). **การพัฒนาและการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว**. กรุงเทพมหานคร: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- ปัทมา ตันติเวชกุล. (2546). **การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ**. *จุลสารการท่องเที่ยว*, 22(1), 29-41.
- พรพธู รูปจำลอง. (2552). **กรอบนโยบายเชิงยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. คณะรัฐศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พิมลดา ศรีวิภาพัฒนา. (2553). **กลยุทธ์เพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนในประเทศไทยให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาการจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาวนา โกมลนาค. (2554). **แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนโป่งกวาว ตำบลสะเมิงเหนือ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่**. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มนัส สุวรรณ และคนอื่นๆ. (2541). **โครงการศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล** รายงานฉบับสมบูรณ์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ลัคน์สุนน มั่งมีทรัพย์. (2552). **สื่อประชาสัมพันธ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจในการท่องเที่ยวของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ**. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เลิศพร ภาரசกุล. (2555). **พฤติกรรมนักท่องเที่ยว**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณ วาณิชวานิช. (2546). **ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิชชุตา ไชยยศ. (2552). **กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์และการรับรู้ข่าวสารการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในภาคอีสาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศิธร รุ่งกิจเลิศกุล และคนอื่นๆ. (2550). **แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสปาจากน้ำแร่ธรรมชาติในจังหวัดเชียงราย** รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. (2557). **ประเทศไทยบนถนนสู่ศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บริษัท เดอะ กราฟิโก ซิสเต็มส์ จำกัด.
- สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว. (2542). **น้ำพุร้อนธรรมชาติ**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://61.19.236.142/hotspring> [14 มีนาคม 2557]
- สำพันธ์ ชุนราช. (2553). **การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติให้สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาวดี มีสิทธิ์ และคนอื่นๆ. (2545). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มพูนขีดความสามารถองค์กรชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อ.ปางมะผ้า จ. แม่ฮ่องสอน** รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์: สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย.
- สุรีพร พงษ์พานิช. (2544). "การมีส่วนร่วมของประชาชน" บทบาทใหม่ของประชาชนกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. *Ecotourism Network Newsletter*, 54.
- สุวรินทร์ อิศวโรจน์กุล. (2555). **ทัศนคติ แรงจูงใจ พฤติกรรม ความต้องการและความตั้งใจของนักท่องเที่ยวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

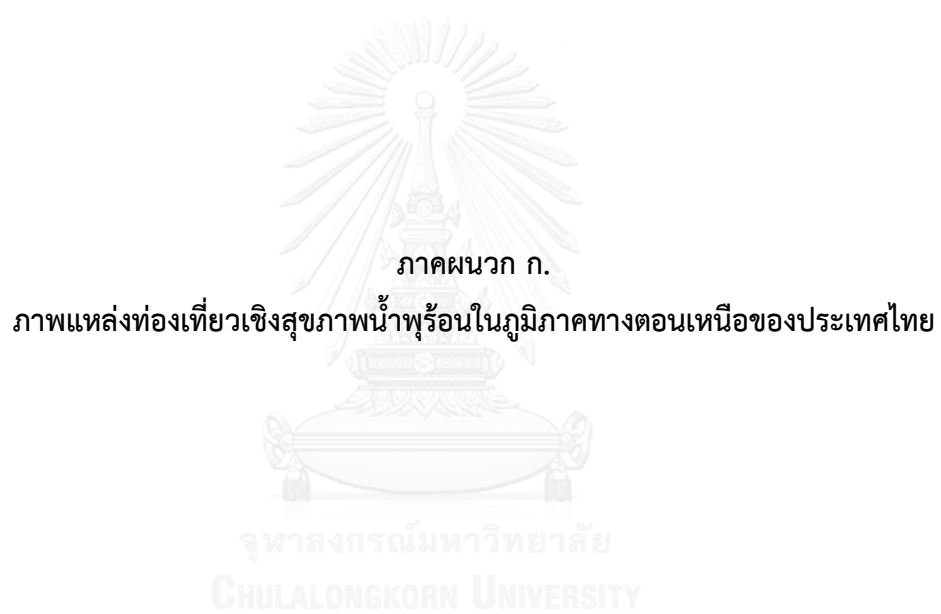
ภาษาอังกฤษ

- Buhalis, D. (2000). Marketing the competitive destination of the future. **Journal of Tourism Management Special Issue: The Competitive Destination.**
- Chen, Y. (2007). Correlation of Service Quality, Customer Satisfaction, Customer Loyalty and Life Style at Hot Springs Hotels. **Journal of International Management Studies**, August, 51-59.
- Chi, C., & Qu, H. (2008). Examining the structural relationships of destination image, tourist satisfaction and destination loyalty: an integrated approach. **Journal of Tourism Management**, 29, 624-636.
- Govers R. et al. (2007). Promoting Tourism Destination Image. **Journal of Travel Research**, 46, 15-23.
- Hunter-Jones, P., & Blackburn, A. (2007). Understanding the relationship between holiday taking and self-assessed health: an exploratory study of senior tourism. **International Journal of Consumer Studies**, 31, 509-561.
- Lee, C. F., & King, B. (2006). **Assessing Destination Competitiveness. An Application to the Hot Springs Tourism Sector.** Centre for Hospitality and Tourism Research. Victoria University.
- Maslow, A. H. (1970). **Motivation and personality.** New York: Harper & Row.
- Yamane, T. (1972). **Statistics; An Introductory Analysis** (2th Ed.). Tokyo: Aoyama Gakuin University.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

น้ำพุร้อนผาเสิริฐ ตำบลดอยฮาง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ด้านหน้าทางเข้า น้ำพุร้อนผาเสิริฐ

บรรยากาศโดย น้ำพุร้อนผาเสิริฐ

บ่อต้มไข่ บ่อน้ำพุร้อนผาเสิริฐ

จุดบริการนักท่องเที่ยว อาบน้ำแร่ น้ำพุร้อนผาเสิริฐ

ห้องแช่น้ำพุร้อนส่วนตัว น้ำพุร้อนผาเสิริฐ

บ่อแช่เท้า บ่อน้ำพุร้อนผาเสิริฐ

น้ำพุร้อนโป่งพระบาท ตำบลบ้านตู อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย

ด้านหน้า น้ำพุร้อนโป่งพระบาท

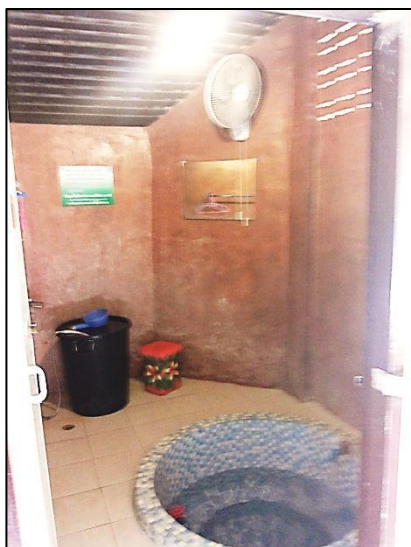
บ่อแช่เท้า บ่อน้ำพุร้อนโป่งพระบาท

ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว น้ำพุร้อนโป่งพระบาท

จุดบริการนวดเพื่อสุขภาพ น้ำพุร้อนโป่งพระบาท

ห้องแช่น้ำพุร้อนส่วนตัว น้ำพุร้อนโป่งพระบาท

ห้องแช่น้ำพุร้อนส่วนตัว น้ำพุร้อนโป่งพระบาท

น้ำพุร้อนป่าติง ตำบลป่าติง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

จุดต้นกำเนิดน้ำพุร้อน บ่อน้ำพุร้อนป่าติง

สถานพยาบาลการแพทย์แผนไทย น้ำพุร้อนป่าติง

บ่อแช่เท้า น้ำพุร้อนป่าติง

บ่อต้มไข่ น้ำพุร้อนป่าติง

บรรยากาศโดยรอบบ่อแช่เท้า น้ำพุร้อนป่าติง

บ่อแช่รวมกลางแจ้ง น้ำพุร้อนป่าติง

น้ำพุร้อนโป่งปุเฟือง ตำบลเวียงสรวย อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ด้านหน้าทางเข้า น้ำพุร้อนโป่งปุเฟือง

บรรยากาศโดยรอบ น้ำพุร้อนโป่งปุเฟือง

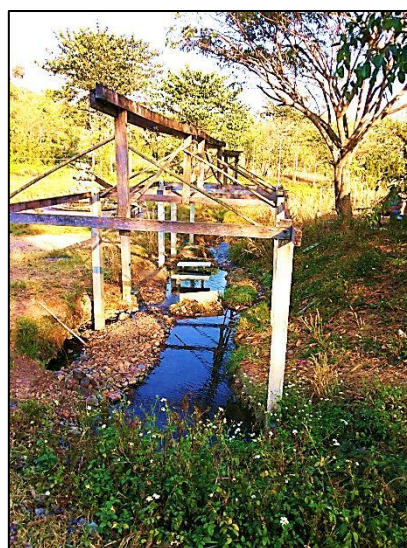
อาคารแนะนำแหล่งท่องเที่ยว น้ำพุร้อนโป่งปุเฟือง

บรรยากาศในพื้นที่ น้ำพุร้อนโป่งปุเฟือง

จุดต้นกำเนิดน้ำพุร้อน บ่อน้ำพุร้อนโป่งปุเฟือง

บ่อแช่เท้า บ่อน้ำพุร้อนโป่งปุเฟือง

น้ำพุร้อนห้วยทรายขาว ตำบลทรายขาว อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

ด้านหน้าทางเข้า น้ำพุร้อนห้วยทรายขาว

บรรยากาศโดยรอบ น้ำพุร้อนห้วยทรายขาว

จุดต้นกำเนิดน้ำพุร้อน น้ำพุร้อนห้วยทรายขาว

บ่อแช่น้ำพุร้อน น้ำพุร้อนห้วยทรายขาว

จุดบริการนวดเพื่อสุขภาพ น้ำพุร้อนห้วยทรายขาว

จุดต้นกำเนิดน้ำพุร้อน น้ำพุร้อนห้วยทรายขาว

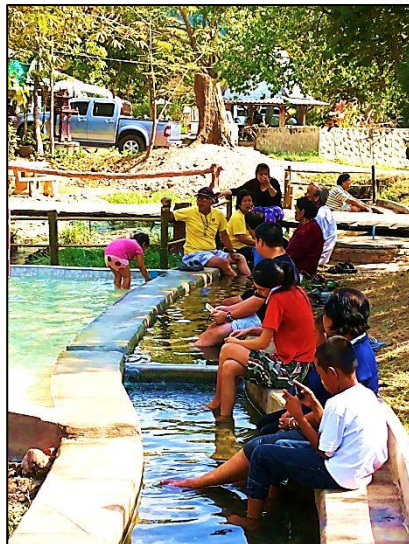
น้ำพุร้อนดอยสะเก็ด ตำบลป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ด้านหน้าทางเข้า น้ำพุร้อนดอยสะเก็ด

บ่อน้ำพุร้อน น้ำพุร้อนดอยสะเก็ด

บ่อน้ำพุร้อนดอยสะเก็ด

จุดบริการนวดเพื่อสุขภาพ น้ำพุร้อนดอยสะเก็ด

ห้องแช่น้ำพุร้อนส่วนตัว น้ำพุร้อนดอยสะเก็ด

ห้องแช่น้ำพุร้อนส่วนตัว น้ำพุร้อนดอยสะเก็ด

น้ำพุร้อนหนองครก ตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

บรรยากาศโดยรอบ น้ำพุร้อนหนองครก

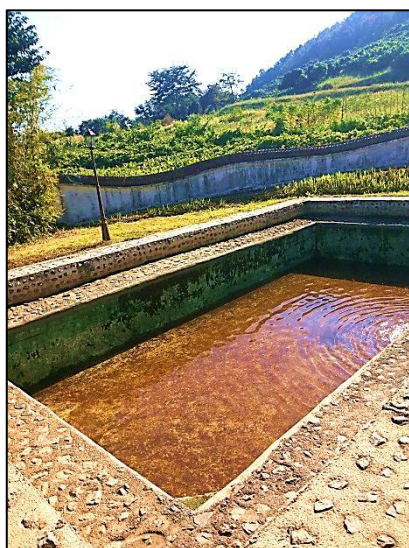
ด้านหน้าทางเข้า น้ำพุร้อนหนองครก

อาคารบริการนักท่องเที่ยว น้ำพุร้อนหนองครก

บรรยากาศในพื้นที่ น้ำพุร้อนหนองครก

สระว่ายน้ำแร่ บ่อน้ำพุร้อนหนองครก

บ่อแช่ตัวกลางแจ้ง บ่อน้ำพุร้อนหนองครก

น้ำพุร้อนผาบ่อง ตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

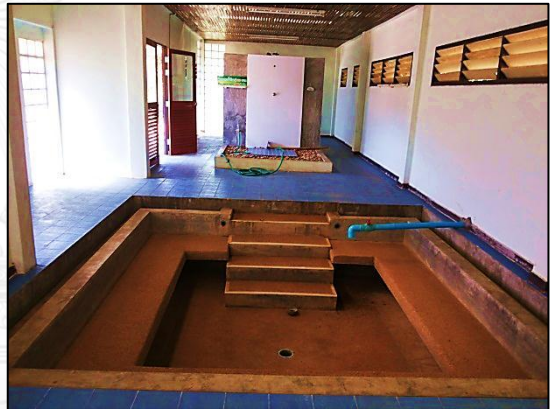
ด้านหน้าทางเข้า น้ำพุร้อนผาบ่อง

บรรยากาศโดยรอบ น้ำพุร้อนผาบ่อง

บ่อต้นกำเนิดน้ำพุร้อน บ่อน้ำพุร้อนผาบ่อง

ห้องแช่น้ำพุร้อนรวม น้ำพุร้อนผาบ่อง

บ่อแช่น้ำพุร้อนกลางแจ้ง น้ำพุร้อนผาบ่อง

สระว่ายน้ำ น้ำพุร้อนผาบ่อง

น้ำพุร้อนบ้านโป่งน้ำร้อน ตำบลใหม่พัฒนา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง

ด้านหน้าทางเข้า น้ำพุร้อนบ้านโป่งน้ำร้อน

จุดบริการนวดเพื่อสุขภาพ น้ำพุร้อนบ้านโป่งน้ำร้อน

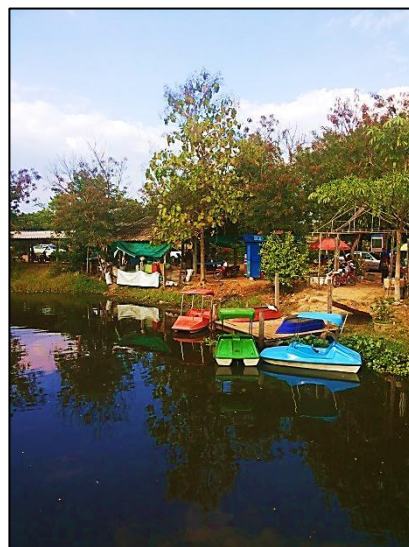
สระว่ายน้ำเด็ก น้ำพุร้อนบ้านโป่งน้ำร้อน

บ่อแช่เท้า น้ำพุร้อนบ้านโป่งน้ำร้อน

ห้องอาบน้ำพุร้อนส่วนตัว น้ำพุร้อนบ้านโป่งน้ำร้อน

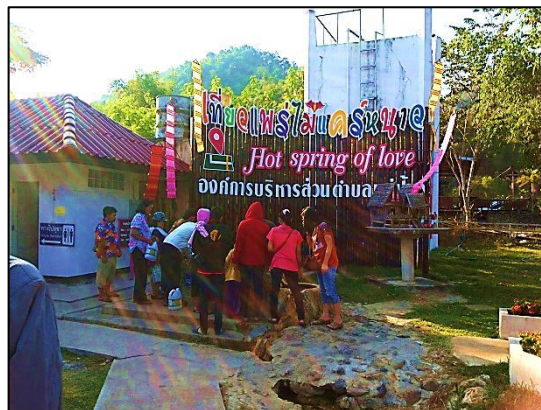

กิจกรรมอื่น ๆ ในพื้นที่ น้ำพุร้อนบ้านโป่งน้ำร้อน

น้ำพุร้อนแม่จอก ตำบลแม่ป่าก อำเภอมะนัง จังหวัดแพร่

ด้านหน้าทางเข้า น้ำพุร้อนแม่จอก

บรรยากาศโดยรอบ น้ำพุร้อนแม่จอก

จุดบริการนวดเพื่อสุขภาพ น้ำพุร้อนแม่จอก

ห้องพักในพื้นที่ น้ำพุร้อนแม่จอก

บ่อแช่เท้า น้ำพุร้อนแม่จอก

ห้องแช่น้ำพุร้อนส่วนตัว น้ำพุร้อนแม่จอก

ภาคผนวก ข.

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ตอบแบบสอบถามในงานวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญ

1. นายแพทย์ บรรจบ ชุณหสวัตติกุล
 - แพทยศาสตรบัณฑิต คณะแพทยศาสตร์
โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2516
 - ประธานกรรมการบริหารเครือบริษัท บัลวี-ศูนย์ธรรมชาติบำบัด
 - คอลัมนิสต์เกี่ยวกับธรรมชาติบำบัด เขียนประจำใน
มติชนสุดสัปดาห์
 - ประสบการณ์การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
น้ำพุร้อนธรรมชาติ กับธรรมชาติบำบัดและแพทย์ทางเลือก
2. นางสาว วรณกาญจน์ ฐิติธรรมภรณ์
 - นักพัฒนาการท่องเที่ยวชำนาญการ
 - หัวหน้ากลุ่มวิชาการเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สำนักพัฒนาแหล่ง
ท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ผู้ทรงคุณวุฒิ

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาวดี ลิ้มสวัสดิ์
 - ค.บ. เกียรตินิยม อันดับ 2 (จุฬาฯ) สุขศึกษา, ค.ม.(จุฬาฯ)
สุขศึกษา, วท.ด. (จุฬาฯ) วิทยาการส่งเสริมสุขภาพ, วท.ด.
(จุฬาฯ) วิทยาการส่งเสริมสุขภาพ
 - อาจารย์ประจำแขนงวิชา วิทยาการส่งเสริมสุขภาพ
คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - รองคณบดี กำกับดูแลหน่วยจัดการศึกษา
คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. รองศาสตราจารย์ เทพประสิทธิ์ กุลธวัชวิชัย
 - ค.บ. (จุฬาฯ) พลศึกษา, ค.ม. (จุฬาฯ) พลศึกษา
 - อาจารย์ประจำแขนงวิชา การจัดการการกีฬา
คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - รองคณบดี กำกับดูแลหน่วยแผนและงบประมาณ หน่วย
ประกันคุณภาพและเทคโนโลยีสารสนเทศ
คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. อาจารย์ ดร. เสาวนีย์ วิจิตรโกสม
 - วท.บ. (มหิดล) วิทยาศาสตร์อนามัยสิ่งแวดล้อม, ผ.ม. (จุฬาฯ)
การวางแผนภาคและเมือง, วท.ด. (จุฬาฯ) วิทยาศาสตร์
สิ่งแวดล้อม
 - อาจารย์ประจำ สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - รองผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - ผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ ปี พ.ศ.2554 โครงการ พัฒนา
องค์ความรู้ด้านการออกแบบและจัดการภูมิทัศน์ในแหล่ง
ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ด้านการท่องเที่ยว

ผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยขั้นตอนที่ 2

1. นาย จารุเชษฐา เรืองสุวรรณ ผู้อำนวยการกองส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
2. นาง สุจิตรา จงชาณสิทธิ์ ผู้อำนวยการภูมิภาค ภูมิภาคเหนือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
3. นาง พัทธนี ยงยอด ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว
4. นางสาว วรณกาญจน์ ฐิติธรรมาภรณ์ นักพัฒนาการท่องเที่ยวชำนาญการ กรมการท่องเที่ยว
5. นางสาว วรณะ ชลประเวศ ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว
6. นายแพทย์ บรรจบ ชุมทนต์กุล นักวิชาการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ศูนย์ธรรมชาติบำบัด
7. อาจารย์ ดร. กิ่งนก เสาวภาวงศ์ นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
8. อาจารย์ ดร. เสาวนีย์ วิจิตรโกสุม นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
9. รองศาสตราจารย์ เทพประสิทธิ์ กุศลวิชิตชัย นักวิชาการด้านการจัดการการท่องเที่ยว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาวดี ลิ้มสวัสดิ์ นักวิชาการด้านการส่งเสริมสุขภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยขั้นตอนที่ 2

1. นาย วิชัย เทพวัลย์ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลดอยฮาง เทศบาลตำบลดอยฮาง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
2. นาง พิระพรรณ ศิริกุล รองนายกเทศมนตรีตำบลบ้านดู่ เทศบาลตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
3. นาย ฐปนันท์ คำมาก รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าตึง องค์การบริหารส่วนตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
4. นาย ธีรนนท์ กันทะชัย ปลัดเทศบาลตำบลเวียงสรวย เทศบาลตำบลเวียงสรวย อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
5. นาย สกล ศรีอ้วน รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
6. นาย นันท์ เครือณพรัตน์ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลป่าเมี่ยง เทศบาลตำบลป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
7. นาย เสถียร ต้นจระริรักษ์ รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสันทราย องค์การบริหารส่วนตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่
8. นางสาว ณฐมน ประทุมรงค์ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนตำบลผาบ่อง องค์การบริหารส่วนตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
9. นาย ธนพล แม่นคำ หัวหน้าสำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลใหม่พัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลใหม่พัฒนา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง
10. นาย บุญเทศ ไทยมา นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ป่าก องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ป่าก อำเภอแม่จัน จังหวัดแพร่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

แบบสำรวจชุดที่

แบบสำรวจสภาพทั่วไป และปัญหาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

สำหรับการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง

แนวทางพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย
คำชี้แจง

1. แบบสำรวจชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เก็บรวบรวมสภาพทั่วไป และปัญหาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทยทางด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว และด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งหมด 6 ด้าน ซึ่งผู้วิจัยจะทำการสำรวจด้วยตนเอง

2. แบบสำรวจ แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปและปัญหาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว.....

องค์การบริหารส่วนตำบลที่ดูแล/รับผิดชอบ.....

ที่อยู่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรับผิดชอบ.....

เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

อริศรา ห่องทรัพย์

(ผู้ทำการสำรวจ)

นิสิตระดับมหาบัณฑิต ชั้นปีที่ 2

แขนงวิชาการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยว

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข. ข้อมูลทั่วไปทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

1. ประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติตามลักษณะทางกายภาพ

- น้ำพุร้อนไกอเซอร์
- บ่อไอเดือดหรือพุก๊าซ
- บ่อโคลนเดือดหรือพุโคลนเดือด

2. ลักษณะของน้ำพุร้อนหรือโคลนเดือดตามธรรมชาติ

- น้ำพุร้อนมีสภาพเป็นพื้นเปียกและไม่มีลักษณะเป็นบ่อ
- น้ำพุร้อนมีลักษณะเป็นบ่อเล็กๆ
- น้ำพุร้อนมีลักษณะเป็นแอ่งน้ำร้อนหรือโคลนร้อน และผุดขึ้นมาเล็กน้อยตลอดเวลา
- มีลักษณะเป็นน้ำพุร้อนที่มีแรงดันพ่นน้ำจากระดับพื้น
- มีน้ำพุ่งขึ้นมาสูงกว่า 2 เมตร โดยธรรมชาติ (อาจไม่ต้องพุ่งสูงตลอดเวลา)

3. ปริมาณน้ำที่ไหลออกมาจากจุดต้นกำเนิด

- ปริมาณน้ำมีน้อยมาก และบริเวณน้ำพุร้อนมีลักษณะเป็นพื้นดินเปียกเท่านั้น
- ปริมาณน้ำมีน้อย ชั่งอยู่เป็นแอ่งๆ และล้นออกไปเรื่อยๆ
- มีน้ำไหลออกมาตลอดเวลา และเป็นที่น่าสนใจ
- ปริมาณน้ำมีมาก และเหลือพอสามารถต่อท่อไปใช้ได้บ้างแต่ไม่มากนัก
- ปริมาณน้ำมีมาก และเหลือมากจนสามารถต่อท่อนำไปใช้ที่อื่นได้ หรือถ้าเป็นแหล่งโคลนเดือด มีพื้นที่มากกว่า 10 ตารางเมตร และมีการเดือดอย่างรุนแรง

4. ขนาดพื้นที่บริเวณแหล่งท่องเที่ยว

- เล็กกว่า 100 ตารางวา
- 100 ตารางวา – 2 ไร่
- 2 ไร่ – 5 ไร่
- 5 ไร่ – 10 ไร่
- ใหญ่กว่า 10 ไร่

ค. ข้อมูลการให้บริการทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

1. จำนวนสถานที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

จำนวนบ่อน้ำพุร้อนที่ไม่ให้บริการแช่น้ำพุร้อนแห่ง
จำนวนบ่อน้ำพุร้อนที่ให้บริการแช่น้ำพุร้อนแห่ง
- จำนวนการรองรับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการคน
จำนวนห้องแช่น้ำพุร้อนห้อง
- จำนวนการรองรับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการคน
- อัตราค่าบริการบาท
จำนวนสระว่ายน้ำน้ำพุร้อนแห่ง
- จำนวนการรองรับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการคน
- อัตราค่าบริการบาท

2. รูปแบบการบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยวอน้ำพุร้อนธรรมชาติ

(สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- นวดร่างกาย
- นวดฝ่าเท้า
- การอบหรือประคบสมุนไพร
- สุขอนบำบัด การใช้กลิ่นหอมจากน้ำมันหอมระเหย
- การบำบัดโดยใช้โคลน
- การฝึกบริหารร่างกาย
- การทำสมาธิ
- การบริการอาหารและเครื่องดื่มสมุนไพรเพื่อสุขภาพ
- การใช้หรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพ
- วารีบำบัด
- อื่นๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไป และปัญหาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

คำชี้แจง เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตารางผลการสำรวจ กรณีที่แหล่งท่องเที่ยวมีดัชนีตามที่ได้กำหนด ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องใช่ กรณีที่แหล่งท่องเที่ยวไม่มีดัชนีตามที่ได้กำหนด ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องไม่ใช่ และความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการ รวมทั้งหมด 6 ด้าน ตามความเป็นจริง

รายการสำรวจ	ผลการสำรวจ	
	ใช่	ไม่ใช่
1. ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว		
1. แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักและมีความนิยมในการมาเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างชาติ		
2. อาคารและสิ่งก่อสร้างมีความสวยงามและกลมกลืนกับธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว		
3. มีการตกแต่งสถานที่ให้สวยงาม และสอดคล้องกลมกลืนกับธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว		
4. แหล่งท่องเที่ยวมีความสมบูรณ์แบบทางสภาพธรรมชาติ ไม่มีความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว		
5. มีการดูแลรักษาความสะอาดสถานที่/วัสดุและอุปกรณ์ ที่ใช้ให้บริการนักท่องเที่ยว		
ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการในด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว		
2. ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว		
1. สภาพเส้นทางที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีความปลอดภัยในการเดินทาง สามารถเข้าถึงได้ทุกฤดูกาล		
2. มีป้ายบอกทางหรือป้ายนำทางในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจน		
3. มีข้อมูลในอินเทอร์เน็ตที่ช่วยในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก		
4. มีการบริการรถโดยสารหรือรถรับจ้าง รับ/ส่ง เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว		
5. มีพื้นที่จอดรถที่กว้างขวางสะดวกสบาย เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว		
ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการในด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว		

รายการสำรวจ	การสำรวจ	
	ใช่	ไม่ใช่
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว		
1. ห้องสุขา/ห้องอาบน้ำ มีสภาพที่ดี สะอาด และเพียงพอกับนักท่องเที่ยว		
2. มีบริการที่พักรักษาสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งในแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณใกล้เคียง เพียงพอกับนักท่องเที่ยว		
3. มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ห้องสุขา/ห้องอาบน้ำ/บ่ออาบน้ำ บริการสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุโดยเฉพาะ เพื่อความสะดวกและความปลอดภัย		
4. มีบ่อน้ำเย็น หรือ น้ำประปา เพื่อสลับหรือผสมกับการแช่/อาบน้ำพุร้อนไว้ให้บริการ		
5. มีร้านค้า สินค้า อาหาร และของที่ระลึก สำหรับนักท่องเที่ยวทั้งในแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณใกล้เคียง		
ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก		
.....		
.....		
4. ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว		
1. มีมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมแหล่งท่องเที่ยวสำหรับบริการนักท่องเที่ยว		
2. มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว เช่น โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยว		
3. แหล่งท่องเที่ยวถูกจัดขึ้นให้อยู่ในรายการที่น่าสนใจที่ในโปรแกรมกิจกรรมการท่องเที่ยวหลักอื่นๆ		
4. อัตราค่าบริการ การเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว/ห้องอาบน้ำ/ห้องแช่น้ำ/บ่อแช่ส่วนตัว มีอัตราค่าบริการที่เหมาะสม		
5. มีป้ายนิทรรศการแนะนำแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง สามารถสร้างวงจรเส้นทางการท่องเที่ยวอื่นๆที่น่าสนใจ ทำให้เกิดเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยง		
ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการในด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว		
.....		
.....		

รายการสำรวจ	การสำรวจ	
	ใช่	ไม่ใช่
5. ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว		
1. มีการจัดกิจกรรมด้านส่งเสริมสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยว เพียงพอต่อการให้บริการกับนักท่องเที่ยว เช่น สปา การนวดแผนไทย วารีบำบัด		
2. มีเจ้าหน้าที่ให้บริการด้านส่งเสริมสุขภาพมีอัธยาศัยดี ให้บริการดี มีความรู้และความสามารถ และเพียงพอเพียงพอต่อการให้บริการกับนักท่องเที่ยว		
3. มีกิจกรรมอื่นๆที่น่าสนใจในแหล่งท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมดำน้ำในน้ำพุร้อนธรรมชาติ		
4. อัตราค่าบริการ กิจกรรมบริการด้านส่งเสริมสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มีความเหมาะสม		
5. มีการจัดกิจกรรมเสริมตามเทศกาลพิเศษต่างๆที่น่าสนใจ ดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว		
ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการในด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว		
.....		
.....		
6. ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว		
1. มีสาธารณูปโภคพื้นฐานทุกประเภทที่มีคุณภาพดีและมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในทุกช่วงเวลา ได้แก่ ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำสะอาด ระบบการสื่อสารโทรคมนาคม		
2. สัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไร้สาย มีคุณภาพที่ดี		
3. มีจุดบริการตู้กดเงินสด ให้บริการนักท่องเที่ยวที่ใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยว		
4. มีการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่ดี		
5. มีห้องพยาบาล/สถานพยาบาล ใกล้เคียงที่สามารถรองรับ/ให้บริการนักท่องเที่ยวได้		
ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการในด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว		
.....		
.....		

แบบสอบถามความต้องการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

แบบสอบถามชุดที่

แบบสอบถามความต้องการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

สำหรับการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง

แนวทางพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ในเขตพื้นที่ที่มีหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนธรรมชาตินั้นๆ ประกอบการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง แนวทางพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยว สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความต้องการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

3. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาจากท่าน ได้โปรดพิจารณาตอบคำถามทุกข้อของแบบสอบถามตามความเป็นจริง เพราะคำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ในการวิจัยในครั้งนี้ และเป็นการเสนอแนวทางพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย คำตอบของท่านจะเก็บรักษาไว้เป็นความลับ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นภาพรวมเท่านั้น

4. กรุณาตรวจสอบว่าท่านได้ตอบคำถามครบทุกข้อก่อนส่งแบบสอบถามกลับคืน และผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณสำหรับความอนุเคราะห์ของท่านในครั้งนี้

อริสรา ท้องทรัพย์
นิสิตระดับมหาบัณฑิต ชั้นปีที่ 2
แขนงวิชาการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยว
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความเพียงข้อเดียว ตามความเป็นจริง

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

- เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบ่อน้ำพุร้อน 2.6 ม.ค. 2558
 ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบ่อน้ำพุร้อน 2.5 ม.ค. 2558
 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบ่อน้ำพุร้อน

2. เพศ ชาย หญิง

3. อายุ 20 - 35 ปี 36 - 60 ปี 60 ปีขึ้นไป

4. ระดับการศึกษาสูงสุด ระดับประถมศึกษา
 ระดับมัธยมศึกษา/ปวช/ปวส
 ระดับปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี

5. อาชีพ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัท/เอกชน
 นักศึกษา ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
 เกษตรกรรม รับจ้างทั่วไป
 แม่บ้าน/เกษียณ/ว่างงาน อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท
 5,000 - 20,000 บาท
 20,001 - 50,000 บาท
 มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป

7. กิจกรรมหรือการบริการในแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติที่ท่านใช้/เคยใช้บริการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- แช่เท้าในบ่อน้ำพุร้อน แช่ตัวในบ่อน้ำพุร้อน แช่น้ำพุร้อนในห้อง/บ่อส่วนตัว
 แช่น้ำพุในห้อง/บ่อร้อนรวม ต้มไข่ในบ่อน้ำพุร้อน ใช้บริการสระว่ายน้ำพุร้อน
 ใช้บริการห้องพัก/ที่พักพักรวม สถานบริการส่งเสริมสุขภาพ โปรแกรมการท่องเที่ยว
 ร้านจำหน่ายสินค้า/อาหาร รถโดยสารรับ/ส่งประจำทาง อื่นๆ โปรดระบุ.....

3 of 4

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ
คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าท่านมีความต้องการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ มีความต้องการ
พัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับใด โปรดแสดงความคิดเห็นดังรายละเอียดต่อไปนี้

โปรดเขียนเครื่องหมาย * ลงในตารางระดับความคิดเห็น ตามความเป็นจริง

ถ้าท่านมีความคิดเห็นว่าเป็นความต้องการพัฒนาระดับ **มากที่สุด** ให้เขียนเครื่องหมาย * ลงในช่องหมายเลข 4
ถ้าท่านมีความคิดเห็นว่าเป็นความต้องการพัฒนาระดับ **มาก** ให้เขียนเครื่องหมาย * ลงในช่องหมายเลข 3
ถ้าท่านมีความคิดเห็นว่าเป็นความต้องการพัฒนาระดับ **น้อย** ให้เขียนเครื่องหมาย * ลงในช่องหมายเลข 2
ถ้าท่านมีความคิดเห็นว่าเป็นความต้องการพัฒนาระดับ **น้อยที่สุด** ให้เขียนเครื่องหมาย * ลงในช่องหมายเลข 1

รายการความต้องการพัฒนา	ระดับความคิดเห็น			
	มากที่สุด 4	มาก 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1. ด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว				
1. มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น และเป็นที่ยอมรับในการมาเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างชาติมากขึ้น				
2. ปรับปรุงอาคารและสิ่งก่อสร้างให้มีความสวยงามและกลมกลืนกับธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว				
3. ปรับปรุงการตกแต่งสถานที่ให้มีความสวยงามและสอดคล้องกลมกลืนกับธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว				
4. ปรับปรุงแก้ไขความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ให้มีความสมบูรณ์แบบทางสภาพธรรมชาติ				
5. ปรับปรุงการดูแลรักษาความสะอาดสถานที่/วัสดุและอุปกรณ์ ที่ใช้ให้บริการนักท่องเที่ยว				
2. ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว				
1. ปรับปรุงสภาพเส้นทางให้อำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ให้มีความปลอดภัยในการเดินทาง สามารถเข้าถึงได้ทุกฤดูกาล				
2. มีป้ายบอกทางหรือป้ายนำทางในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวให้ชัดเจน				
3. มีการจัด/เพิ่มข้อมูลในอินเทอร์เน็ตที่ช่วยในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว				
4. มีการจัด/เพิ่มการบริการรถโดยสารหรือรถรับจ้าง รับ/ส่ง เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว				
5. ปรับปรุงแก้ไขพื้นที่จอดรถให้กว้างขวางสะดวกสบาย เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว				
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก				
1. ปรับปรุงแก้ไขห้องสุขา/ห้องอาบน้ำ/บ่อแช่น้ำ ให้มีสภาพที่ดี สะอาด เพียงพอกับนักท่องเที่ยว				
2. มีการจัด/เพิ่มการบริการที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งในแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณใกล้เคียงแหล่งท่องเที่ยว เพียงพอกับนักท่องเที่ยว				
3. ปรับปรุงแก้ไขสิ่งอำนวยความสะดวก ห้องสุขา/ห้องอาบน้ำ/บ่อแช่น้ำ บริการสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุโดยเฉพาะ เพื่อความสะดวกและความปลอดภัย				
4. มีการจัด/เพิ่มบ่อน้ำเย็น หรือน้ำประปา เพื่อสลับหรือผสมกับการแช่/อาบน้ำพุร้อน				
5. มีการจัด/เพิ่มร้านค้า สินค้า อาหาร และของที่ระลึก สำหรับนักท่องเที่ยวทั้งในแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณใกล้เคียงแหล่งท่องเที่ยว				

202-1/57
26 มี.ค. 2558
25 มี.ค. 2559

แบบสอบถามความต้องการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

ชื่อโครงการวิจัย..... 202-1/57
 วันที่รับเรื่อง..... 26 ม.ค. 2558
 วันที่หมดอายุ..... 25 ม.ค. 2559

4 of 4

รายการความต้องการพัฒนา

	ระดับความคิดเห็น			
	มากที่สุด 4	มาก 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
4. ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว				
1. มีการจัด/เพิ่มมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมแหล่งท่องเที่ยวสำหรับบริการนักท่องเที่ยว				
2. มีการจัด/เพิ่ม โปรแกรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว เช่น โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยว				
3. มีการจัด/เพิ่ม แหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในรายการที่น่าสนใจในโปรแกรมกิจกรรมการท่องเที่ยวหลักอื่นๆ				
4. ปรับอัตราค่าบริการ การเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว/ห้องอาบน้ำ/ห้องแช่น้ำ/บ่อแช่ส่วนตัวฯ ให้มีอัตราค่าบริการที่เหมาะสม				
5. มีการจัด/เพิ่ม ป้ายนิทรรศการหรือแผ่นพับแนะนำแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง สามารถสร้างจุดสนใจเส้นทางท่องเที่ยวอื่นๆที่น่าสนใจ ทำให้เกิดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง				
5. ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว				
1. มีการจัด/เพิ่ม กิจกรรมด้านส่งเสริมสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยว ให้เพียงพอต่อการให้บริการกับนักท่องเที่ยว เช่น สปา การนวดแผนไทย วารีบำบัด				
2. มีการจัด/เพิ่ม เจ้าหน้าที่ให้บริการด้านส่งเสริมสุขภาพมีอรรถยาศัยดี ให้บริการดี มีความรู้และความสามารถ ให้เพียงพอเพียงพอต่อการให้บริการกับนักท่องเที่ยว				
3. มีการจัด/เพิ่ม กิจกรรมอื่นๆที่น่าสนใจในแหล่งท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมดำน้ำในน้ำพุร้อนธรรมชาติ				
4. ปรับอัตราค่าบริการ กิจกรรมบริการด้านส่งเสริมสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ให้มีความเหมาะสม				
5. มีการจัด/เพิ่มกิจกรรมเสริมตามเทศกาลพิเศษต่างๆที่น่าสนใจ ดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว				
6. ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว				
1. ปรับปรุงแก้ไขสาธารณูปโภคพื้นฐานทุกประเภทให้มีคุณภาพดีและมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในทุกช่วงเวลา ได้แก่ ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำสะอาด ระบบการสื่อสาร				
2. ปรับปรุงแก้ไขสัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไร้สาย ให้มีคุณภาพที่ดี				
3. มีการจัด/เพิ่มจุดบริการตู้กดเงินสด ให้บริการนักท่องเที่ยวที่ใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยว				
4. ปรับปรุงแก้ไขการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว				
5. มีการจัด/เพิ่มห้องพยาบาล ใกล้เคียงที่สามารถรองรับให้บริการนักท่องเที่ยวได้				

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความต้องการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

แบบสอบถามชุดที่

แบบสอบถามพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน ในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย

สำหรับการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง

แนวทางพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย

คำชี้แจง

1. ตามที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป ปัญหาและความต้องการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย จากเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว กลุ่มประชาชนในชุมชนท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติทั้งหมด 10 แห่ง ในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ผู้วิจัยได้สรุปเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ดังนั้นเพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 2 โดยใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะที่เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน และมีส่วนช่วยผลักดันให้แนวทางที่พัฒนาขึ้นนี้ มีความเป็นไปได้ที่จะนำไปพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ให้ประสบความสำเร็จต่อไป โปรดแสดงความคิดเห็นของท่านโดยตอบแบบสอบถามฉบับนี้ตามจริง การแสดงความคิดเห็นของท่านจะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ท่านแต่อย่างใด เพราะผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกมาในภาพรวม และเป็นไปเพื่อการศึกษาเท่านั้น

2. แบบสอบถามชุดนี้มีทั้งหมดจำนวน 7 หน้า แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการพัฒนาปรับปรุงแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

3. กรุณาตรวจสอบว่าท่านได้ตอบคำถามครบทุกข้อก่อนส่งแบบสอบถามกลับคืน และผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับความอนุเคราะห์ของท่านในครั้งนี้

อริสรา ห่องทรัพย์

นิสิตระดับมหาบัณฑิต ชั้นปีที่ 2

แขนงวิชาการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยว

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2 of 7

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความเพียงข้อเดียว ตามความเป็นจริง และโปรดเติมคำหรือข้อความระบุลงในช่องว่างให้สมบูรณ์

1. ชื่อ - นามสกุล

2. ตำแหน่ง/ตำแหน่งทางวิชาการ ของท่านปัจจุบัน

3. เพศ ชาย

หญิง

ชื่อกิจการวิจัย 202.1/54

วันที่รับรอง 26 มี.ค. 2558

วันหมดอายุ 25 มี.ค. 2559

4. อายุ 20 - 35 ปี

36 - 60 ปี

60 ปีขึ้นไป

5. ระดับการศึกษาสูงสุด ระดับปริญญาตรี

ระดับปริญญาโท

ระดับปริญญาเอก

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ให้ประสบความสำเร็จ ว่าเป็นไปได้อยู่ในระดับใด โปรดแสดงความคิดเห็นดังรายละเอียดต่อไปนี้

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✕ ลงในตารางระดับความคิดเห็น ตามความเป็นจริง

ถ้าท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ให้ประสบความสำเร็จระดับ มากที่สุด ให้เขียนเครื่องหมาย ✕ ลงในช่องระดับความคิดเห็น มากที่สุด

ถ้าท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ให้ประสบความสำเร็จระดับ มาก ให้เขียนเครื่องหมาย ✕ ลงในช่องระดับความคิดเห็น มาก

ถ้าท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ให้ประสบความสำเร็จระดับ น้อย ให้เขียนเครื่องหมาย ✕ ลงในช่องระดับความคิดเห็น น้อย

ถ้าท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ให้ประสบความสำเร็จระดับ น้อยที่สุด ให้เขียนเครื่องหมาย ✕ ลงในช่องระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด

หน้าต่อไป >>>

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 26 ม.ค. 2558
 25 ม.ค. 2558

ความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ น้ำพุร้อนธรรมชาติ	ระดับความคิดเห็น			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว				
1.ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น การใช้สื่อออนไลน์ ต่างๆ ป้ายแนะนำแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนในสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ				
2.ควรปรับปรุงอาคารและสิ่งก่อสร้างให้มีความสวยงาม รูปแบบอาคารมีความเป็น ธรรมชาติ ใช้วัสดุจากธรรมชาติหรือคล้ายคลึงกับธรรมชาติ เช่น ผนัง, กำแพงลายหิน				
3.ควรปรับปรุงการตกแต่งสถานที่ให้สวยงาม มีจุดถ่ายภาพ ปุ่มไม้ดอกไม้ประดับให้ ดูร่มรื่น ตกแต่งให้มีความเป็นธรรมชาติและน่าสนใจ ดึงดูดนักท่องเที่ยว				
4.ควรแก้ไขความเสื่อมโทรมทางธรรมชาติ มีจัดการน้ำเสียและบริเวณที่ทิ้งน้ำเสียลงสู่ แหล่งน้ำธรรมชาติ ปักต้นไม้ใหญ่ให้มีความร่มรื่นของเงาไม้ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว				
5.ควรปรับปรุงเรื่องความสะดวกโดยรวมของแหล่งท่องเที่ยว กำจัดกองขยะเศษขยะ และพื้นที่ที่ถูกรก จัดการกับความเสื่อมโทรมของสิ่งรกร้างต่างๆให้มีระเบียบ				

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว

.....

.....

.....

.....

ความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ น้ำพุร้อนธรรมชาติ	ระดับความคิดเห็น			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
2. ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว				
1.ควรปรับปรุงเส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวจากเส้นหลักจนถึงแหล่งท่องเที่ยวให้มี ความปลอดภัย ปรับปรุงพื้นผิวถนนให้สามารถเข้าถึงได้ตลอดทุกฤดู ไม่แคบเกินไป				
2.ควรมีป้ายบอกทางที่โดดเด่นและชัดเจน มีป้ายทุกจุดที่เป็นทางแยก มีป้ายนำทาง และแนะนำแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนธรรมชาติ จากแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง				
3.ควรมีข้อมูลการเดินทางในอินเทอร์เน็ต แนะนำการเดินทาง หรือการสร้างข้อมูลใน ระบบกำหนดตำแหน่งบนแผนที่(GPS)				
4.ความเห็นส่วนใหญ่มีความต้องการรถโดยสารรับส่งในระดับ น้อย รถโดยสารรับส่ง เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีจำกัด นักท่องเที่ยวมักเดินทางโดยรถส่วนตัว				
5. ควรมีการปรับปรุงพื้นที่จอดรถให้เป็นระเบียบ กว้างขวาง เนื่องจากนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่จะเดินทางโดยรถส่วนตัว				

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

.....

.....

.....

.....

 เลขที่ใบพิจารณาวิจัย <u>202-1754</u> วันที่รับรอง <u>26 ม.ค. 2558</u> ปีงบประมาณ <u>25 ม.ค. 2559</u>		4 of 7			
ความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ น้ำพุร้อนธรรมชาติ		ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก					
1. ควรซ่อมแซมปรับปรุงห้องสุขาให้มีสภาพที่ดี และดูแลรักษาความสะอาด ควรปรับปรุงห้องแช่ให้มีความเป็นธรรมชาติ ใช้วัสดุจากธรรมชาติ เช่น พื้นบ่อปูด้วยหิน					
2. ควรมีการจัดพื้นที่พักหรือมีโรงแรมน้ำพุร้อนเปิดให้บริการตั้งดูนกท่องเที่ยวหรือมีพื้นที่อำนวยความสะดวกและการบริการสำหรับกางเต็นท์ในพื้นที่น้ำพุร้อน					
3. ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวก ห้องสุขา/ห้องแช่น้ำ/ห้องอาบน้ำ บริการสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน					
4. ควรมีน้ำเย็นบริการ เพื่อใช้สำหรับการอาบหรือแช่ สลัดร้อนเย็น เป็นการอาบ/แช่เพื่อสุขภาพ กระตุ้นระบบไหลเวียนโลหิต หรือมีการบริการน้ำแข็งใส่ถังน้ำเพื่อใช้อาบ					
5. ควรมีการเพิ่มถังขยะตามจุดต่างๆ และมีจุดล้างเท้าก่อนลงแช่ ทำความสะอาดบ่อแช่เท้า กำจัดตะกอนในบ่อแช่เท้า ปรับปรุงพื้นที่รอบๆบ่อแช่เท้าให้มีเศษดินและทรายตกลงไป					
ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก					
.....					
.....					
.....					
.....					
ความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ น้ำพุร้อนธรรมชาติ		ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
4. ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว					
1. โดยส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะเดินชมแหล่งท่องเที่ยวด้วยตนเอง เพราะมีพื้นที่ขนาดเล็ก ความต้องการมัคคุเทศก์มีจำกัด					
2. ควรมีการจัดโปรแกรมกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เช่น มีโปรแกรมบวดย่านคลาและอาบแช่น้ำพุร้อนพร้อมอาหารเพื่อสุขภาพบริการ					
3. ควรส่งเสริมให้มีการจัดแหล่งเที่ยวน้ำพุร้อนให้อยู่ในโปรแกรมการท่องเที่ยวหลักอื่นๆ ให้กลุ่มนักท่องเที่ยวที่ซื้อโปรแกรมการท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมมากขึ้น					
4. อัตราค่าบริการการเข้าชมทุกแห่งเข้าชมฟรี และมีอัตราค่าบริการ อาบ/แช่ ในราคาถูก แต่เมื่อเปรียบเทียบการบริการจากแหล่งท่องเที่ยวที่เก็บค่าบริการมากขึ้น การจัดการเรื่องบริการต่างๆดีกว่า ควรปรับให้เหมาะสมกับการบริการและการพัฒนา					
5. ควรมีป้ายแนะนำจุดต่างๆในแหล่งท่องเที่ยว ป้ายกฎระเบียบค่าขึ้นนะ ป้ายให้ความรู้เกี่ยวกับน้ำพุร้อน และป้ายแนะนำแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆใกล้เคียง					
ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว					
.....					
.....					
.....					
.....					
หน้าต่อไป >>>					

วันที่โครงการวิจัย: 202. 4154
 วันที่รับรอง: 26 ม.ค. 2558
 วันที่ขึ้นต่ออาบ: 25 ม.ค. 2558

5 of 7

ความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ น้ำพุร้อนธรรมชาติ	ระดับความคิดเห็น			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
5. ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว				
1. ควรเพิ่มการบริการส่งเสริมสุขภาพที่หลากหลาย เช่น การอบประคบสมุนไพร สปา วารีบำบัด การฝึกกายบริหาร บริการอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ				
2. ควรมีเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอดังกิจกรรมที่ให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว เช่น จัดเพิ่มผู้ให้บริการกิจกรรมนวดเพื่อสุขภาพในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว				
3. ควรจัดให้มีกิจกรรมเสริมอื่นๆที่น่าสนใจ เช่น มีจักรยานน้ำในแหล่งที่มีบ่อน้ำใหญ่ มีกิจกรรมดำหนอไม้ในบ่อน้ำพุร้อน หรือมีเครื่องออกกำลังกายกลางแจ้ง ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อน				
4. อัตราค่าบริการกิจกรรมนวดเพื่อสุขภาพ มีอัตราที่เหมาะสม ความต้องการปรับอัตราค่าบริการส่วนใหญ่อยู่ในระดับ น้อย				
5. ควรมีการจัดกิจกรรมตามเทศกาลพิเศษเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มายังแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น เป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวควบคู่กัน				

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว

.....

.....

.....

ความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ น้ำพุร้อนธรรมชาติ	ระดับความคิดเห็น			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
6. ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว				
1. ควรปรับปรุงแก้ไขสาธารณูปโภคพื้นฐานทุกประเภทให้มีคุณภาพดีและเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในทุกช่วงเวลา ได้แก่ ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำสะอาด				
2. ควรปรับปรุงแก้ไขสัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไร้สาย ให้มีคุณภาพที่ดี และเพิ่มเสาสัญญาณในจุดที่ไม่มีสัญญาณ ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว				
3. ความคิดเห็นส่วนใหญ่มีความต้องการตุ๊กตาดูเงินสดในแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนในระดับ น้อย และมีความคิดเห็นว่าการดูแลความปลอดภัยตุ๊กตาดูเงินสดเป็นไปได้ยาก				
4. ควรปรับปรุงแก้ไขการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว				
5. ควรจัดให้มีจุดปฐมพยาบาล หรือชุดปฐมพยาบาลเบื้องต้น รองรับนักท่องเที่ยวที่อาจเกิดอุบัติเหตุในแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อน				

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว

.....

.....

.....

หน้าต่อไป >>>

บันทึกข้อความ แจ้งผลผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย

บันทึกข้อความ

00396
4 ต.ค. 58 15.58

ส่วนงาน คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 โทร.0-2218-8147
ที่ จว 074/58 วันที่ 30 มกราคม 2558
เรื่อง แจ้งผลผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย

เรียน คณบดีคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารแจ้งผ่านการรับรองผลการพิจารณา

ตามที่นิสิต/บุคลากรในสังกัดของท่านได้เสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นั้น ในการนี้ กรรมการผู้ทบทวนหลักได้เห็นสมควรให้ผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยได้ดังนี้

1. โครงการวิจัยที่ 202.1/57 เรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย (GUIDELINES FOR DEVELOPING HOT SPRING HEALTH TOURISM DESTINATION MANAGEMENT IN NORTHERN THAILAND) ของ นายอริตรา ห่องทรัพย์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ดร. นันทริ ชัยชนะวงศาโรจน์

คณบดี คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา (คณบดี) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
กรรมการและเลขานุการ
คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน
กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดร. นันทริ ชัยชนะวงศาโรจน์
คณบดี

ดร. นันทริ

รองคณบดีฝ่ายบริหาร
45 ต.ค. 58
เลขานุการคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน

ดร. นันทริ
ดร. นันทริ

ดร. นันทริ ชัยชนะวงศาโรจน์
คณบดี
5 ต.ค. 58

ใบรับรองโครงการวิจัย คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย

AF 01-12

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาคารสถาบัน 2 ชั้น 4 ซอยจุฬาลงกรณ์ 62 ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
โทรศัพท์: 0-2218-8147 โทรสาร: 0-2218-8147 E-mail: eccu@chula.ac.th

COA No. 013/2558

ใบรับรองโครงการวิจัย

โครงการวิจัยที่ 202.1/57 : แนวทางการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนใน
ภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย
ผู้วิจัยหลัก : นายอริศรา ห่องทรัพย์
หน่วยงาน : คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ได้พิจารณา โดยใช้หลัก ของ The International Conference on Harmonization – Good Clinical Practice
(ICH-GCP) อนุมัติให้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าวได้

ลงนาม.....
(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ปริดา ทักคนประคินฐ)
ประธาน

ลงนาม.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทริ ชัยชนะวงศาโรจน์)
กรรมการและเลขานุการ

วันที่รับรอง : 26 มกราคม 2558

วันหมดอายุ : 25 มกราคม 2559

เอกสารที่คณะกรรมการรับรอง

- 1) โครงการวิจัย
- 2) ข้อมูลสำหรับกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย
- 3) ผู้วิจัย
- 4) แบบสอบถาม

เลขที่โครงการวิจัย..... 202.1/57
วันที่รับรอง..... 26 ม.ค. 2558
วันหมดอายุ..... 25 ม.ค. 2559

เงื่อนไข

1. ข้าพเจ้ารับทราบว่าเป็นการผิดจริยธรรม หากดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัยก่อนได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยฯ
2. หากใบรับรองโครงการวิจัยหมดอายุ การดำเนินการวิจัยต้องยุติ เมื่อต้องการต่ออายุต้องขออนุมัติใหม่ล่วงหน้าไม่ต่ำกว่า 1 เดือน พร้อมส่งรายงานความก้าวหน้าการวิจัย
3. ต้องดำเนินการวิจัยตามที่ระบุไว้ในโครงการวิจัยอย่างเคร่งครัด
4. ใช้เอกสารข้อมูลสำหรับกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ใบยินยอมของกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย และเอกสารเชิญเข้าร่วมวิจัย (ถ้ามี) เฉพาะที่ประทับตราคณะกรรมการเท่านั้น
5. หากเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ร้ายแรงในสถานที่เก็บข้อมูลที่ขออนุมัติจากคณะกรรมการ ต้องรายงานคณะกรรมการภายใน 5 วันทำการ
6. หากมีการเปลี่ยนแปลงการดำเนินการวิจัย ให้ส่งคณะกรรมการพิจารณารับรองก่อนดำเนินการ
7. โครงการวิจัยไม่เกิน 1 ปี ส่งแบบรายงานสิ้นสุดโครงการวิจัย (AF 03-12) และบทคัดย่อผลการวิจัยภายใน 30 วัน เมื่อโครงการวิจัยเสร็จสิ้น สำหรับโครงการวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ให้ส่งบทคัดย่อผลการวิจัย ภายใน 30 วัน เมื่อโครงการวิจัยเสร็จสิ้น

ข้อมูลสำหรับประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

AF 04-07

ข้อมูลสำหรับกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

ชื่อโครงการวิจัย แนวทางพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย
THE GUIDELINES FOR DEVELOPING HOT SPRING HEALTH TOURISM DESTINATION MANAGEMENT IN NORTHERN THAILAND

ชื่อผู้วิจัยหลัก นาย อริศรา ห่องทรัพย์ ตำแหน่งนิสิตระดับมหาบัณฑิต

สถานที่ติดต่อผู้วิจัย บ้านเลขที่ 40/33 ถนนวุฒากาศ แขวงตลาดพลู เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

โทรศัพท์ (ที่ทำงาน) โทรศัพท์ที่บ้าน

โทรศัพท์มือถือ 082-781-9899 E-mail : arissara_annis.x@hotmail.com

2021/57

26 ม.ค. 2558

25 ม.ค. 2559

เรียน ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทุกท่าน

ขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมในการวิจัยเรื่อง “แนวทางพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย” ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจเข้าร่วมในการวิจัย มีความจำเป็นที่ท่านควรทำความเข้าใจว่างานวิจัยทำเพราะเหตุใด และเกี่ยวข้องกับอะไร กรุณาใช้เวลาในการอ่านข้อมูลต่อไปนี้ อย่างละเอียดรอบคอบ และสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมหรือข้อมูลที่ไม่ชัดเจนได้ตลอดเวลา

โครงการนี้เกี่ยวข้องกับการวิจัยด้านแนวทางพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย โคนมุ่งเน้นด้านการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน ที่ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวแล้ว และมีองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวเนื่องจากมีระบบการทำงานที่คล้ายกัน ดังนั้นจึงมีจำนวนแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทยที่จะทำการเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 10 แห่ง โดยการสำรวจสภาพทั่วไป และสอบถามความต้องการพัฒนาการจัดการแหล่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปปัญหาและความต้องการการพัฒนาการจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย
2. เพื่อพัฒนาแนวทางพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย

การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูล 5 จังหวัด จากทั้งหมด 7 จังหวัดในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย และเก็บข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวร้อนน้ำพุร้อน 10 แห่ง จาก 51 แห่งในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกพื้นที่โดยมีคุณสมบัติ 2 ประการ ได้แก่ 1.แหล่งน้ำพุร้อนที่มีองค์การบริหารส่วนตำบลที่ดูแลรับผิดชอบ 2.แหล่งน้ำพุร้อนที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแล้วได้แก่

1. น้ำพุร้อนโป่งน้ำร้อนผาเสริฐ	อำเภอเมือง	จังหวัดเชียงราย
2. น้ำพุร้อนโป่งพระบาท	อำเภอเมือง	จังหวัดเชียงราย
3. น้ำพุร้อนป่าดิง	อำเภอแม่จัน	จังหวัดเชียงราย
4. น้ำพุร้อนโป่งปุ่เพียง	อำเภอแม่สรวย	จังหวัดเชียงราย
5. น้ำพุร้อนห้วยทรายขาว	อำเภอพาน	จังหวัดเชียงราย
6. น้ำพุร้อนดอยสะเก็ด	อำเภอดอยสะเก็ด	จังหวัดเชียงใหม่
7. น้ำพุร้อนหนองครก	อำเภอพร้าว	จังหวัดเชียงใหม่
8. น้ำพุร้อนผาป่อง	อำเภอเมือง	จังหวัดแม่ฮ่องสอน

AF 04-07

9. น้ำพุร้อนบ้านโป่งน้ำร้อน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

10. น้ำพุร้อนแม่จอก อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

โดยการสำรวจสภาพทั่วไปและปัญหาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทำการสำรวจด้วยตนเองทั้ง 10 แห่ง และสอบถามความต้องการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวจาก

1. เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว น้ำพุร้อน
2. ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว น้ำพุร้อน
3. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว น้ำพุร้อน

วิธีการดำเนินงาน ผู้วิจัยดำเนินการทำแบบสำรวจ และเก็บข้อมูลแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย 3 กลุ่มตัวอย่างรวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คนจากประชากร ได้แก่

1. กลุ่มเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ น้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทยเป็นการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจากพื้นที่ที่ทำการศึกษามีจำนวนองค์การบริหารส่วนตำบลผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ น้ำพุร้อนทั้งสิ้น 10 แห่งโดยการเลือกเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ น้ำพุร้อนจำนวน 3 คน จากองค์การบริหารส่วนตำบลผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ น้ำพุร้อน 1 แห่งจำนวน 30 คน
2. กลุ่มประชาชนในชุมชนท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ น้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย เป็นการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงที่อยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ น้ำพุร้อนที่มีองค์การบริหารส่วนตำบลที่ดูแลรับผิดชอบจากพื้นที่ที่ทำการศึกษา มีจำนวนแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ น้ำพุร้อนทั้งสิ้น 10 แห่ง มีจำนวนประชาชนในชุมชนท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ น้ำพุร้อนโดยการเลือกประชาชนในชุมชนท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ น้ำพุร้อนจำนวน 5 คน จากองค์การบริหารส่วนตำบลผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ น้ำพุร้อน 1 แห่งจำนวน 50 คน
3. กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ น้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทยจำนวน 320 คนจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ น้ำพุร้อนที่มีหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบพื้นที่เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็นแบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน จำนวนทั้งสิ้น 38 ข้อ ประกอบด้วย ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ น้ำพุร้อนธรรมชาติ ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ น้ำพุร้อนธรรมชาติใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 15 นาทีเป็นการตอบแบบสอบถามเพียงครั้งเดียว และขอความร่วมมือกลุ่มตัวอย่างตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถามก่อนส่งคืน

2/3

26 ม.ค. 2558

25 ม.ค. 2559

AF 04-07

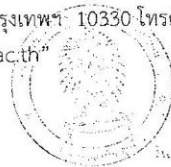
การคัดกรองผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ผู้วิจัยเลือกผู้มีส่วนร่วมแบบบังเอิญ พิจารณาจากผู้ที่มีบรรลุนิติภาวะ มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป กลุ่มประชาชนในชุมชนท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนที่มีองค์การบริหารส่วนตำบลที่ดูแลรับผิดชอบในปัจจุบันไม่ กำหนดระยะเวลาที่อยู่อาศัยหรือประกอบธุรกิจอยู่ในพื้นที่และพิจารณาจากดุลพินิจของผู้วิจัยถึงความเหมาะสมของสภาวะผู้ตอบแบบสอบถามหรือไม่สามารถที่จะทำแบบสอบถามด้วยตนเองได้ แต่สามารถถามตอบได้ ผู้วิจัยจะทำการถามตอบข้อคำถามเป็นรายข้อด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมตอบคำถามได้โดยไม่ต้องทำแบบสอบถาม

การวิจัยนี้ไม่มีความเสี่ยงหรืออันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับร่างกายจิตใจ จิตวิญญาณของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยและการวิจัยครั้งนี้มีประโยชน์สำหรับหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามไปเป็นแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทยต่อไปได้

การเข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นไปโดยสมัครใจโดยมีของที่ระลึกโยวบขัตติวิเพื่อชดเชยการเสียเวลาท่านสามารถปฏิเสธที่จะตอบแบบสอบถามการวิจัยได้ทุกขณะ โดยไม่ต้องให้เหตุผล และไม่สูญเสียผลประโยชน์ที่พึงได้รับ

หากท่านมีข้อสงสัยสามารถสอบถามเพิ่มเติมกับผู้วิจัยได้ตลอดเวลาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับท่านจะเก็บเป็นความลับ หากมีการเสนอผลการวิจัยจะเสนอเป็นภาพรวม ข้อมูลใดที่สามารถระบุถึงตัวท่านได้จะไม่ปรากฏในรายงานการวิจัย

หากท่านไม่ได้รับการปฏิบัติตามข้อมูลดังกล่าวสามารถร้องเรียนได้ที่ คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรม การวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชั้น 4 อาคารสถาบัน 2 ซอยจุฬาลงกรณ์ 62 ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทรศัพท์ 0-2218-8147 หรือ 0-2218-8141 โทรสาร 0-2218-8147E-mail:eccu@chula.ac.th

202 1/57

26 ม.ค. 2558

25 ม.ค. 2559

บันทึกข้อความ แจ้งผลการพิจารณารายงานความก้าวหน้าโครงการวิจัย

บันทึกข้อความ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เลขที่หนังสือรับ OKRS
วันที่ 15 เดือน พฤษภาคม ปี 2558

ส่วนงาน คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 โทร.0-2218-8147

ที่ จว 419/58

วันที่ 19 พฤษภาคม 2558

เรื่อง แจ้งผลการพิจารณารายงานความก้าวหน้าและแก้ไขเพิ่มเติม โครงการวิจัย

เรียน คณบดีคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ตามที่ นายอริตรา ห่องทรัพย์ นิสิตระดับมหาบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เสนอโครงการวิจัยที่ 202.1/57 เรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย (GUIDELINES FOR DEVELOPING HOT SPRING HEALTH TOURISM DESTINATION MANAGEMENT IN NORTHERN THAILAND) เพื่อให้กรรมการผู้ทบทวนหลักพิจารณารายงานความก้าวหน้าและแก้ไขเพิ่มเติมโครงการวิจัย ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

การนี้ กรรมการผู้ทบทวนหลักรับทราบและเห็นสมควรให้ดำเนินการ โครงการวิจัยต่อไปได้เมื่อ วันที่ 30 เมษายน 2558

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

สม. คณบดี คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สื่อโปรด

- ทราบและดำเนินการต่อไป
- ทิจารณา
- ลงนาม
- อื่นๆ

ลงชื่อ Orn
15 เดือน พฤษภาคม ปี 2558

ดร. นันทิร ชัยชนะวงศาโรจน์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทิร ชัยชนะวงศาโรจน์)

กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน
กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

13 คน คนแรก

นางนงนุช น.ร. สว่างนันท

คณบดีคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

และคณบดีคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

13/5/58

Orn
16/5/58

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อผู้วิจัย นาย อริศรา ห่องทรัพย์

วัน เดือน ปี เกิด วันพฤหัสบดีที่ 30 สิงหาคม พุทธศักราช 2533

ประวัติการศึกษา -เข้ารับการศึกษาระดับมหาบัณฑิต หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

แขนงวิชาการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยว

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2556

-สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต

สาขาการออกกำลังกายและการกีฬา

วิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา

มหาวิทยาลัยมหิดล ในปีการศึกษา 2555

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY